Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

IOSEPHI IV.

DAEORVM DOCTISSIMI AC DISERTISSIMI, QVÆ AD NOSTRAM ÆTATEM PERVENERUNT, omnia, nimirum:

DE ANTIQVITATIBVS IVDAICIS LIBRI XX.
quibus Vita Iosephi per ipsum conscripta, est adiecta: De bello Iudaico VII. Contra Apionem II. De imperio rationis, siue de Maccabæis I. antehac in Latinum sermonem translata, & ad exemplum Græci Codicis accurate distincta.

NVNC VERO CHRONOLOGIA AD CALCE[illegible]
usquiusq; folij, cùm ex veterum tum recentiorum Scriptorum Commentarijs, cumq; scholijs necessarijs, recens concinnata.

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

[illegible]
mendis, quibus scatebant plurimis, repurgata.

M. D. XC.

Francofurti, impensis Sigismundi Feyerabendij.

A. lat. h. 2310 c

B S B
MÜNCHEN

VW19-1334

AMPLISSIMAE DIGNITATIS VIRO, DOCTRINA SAPIENTIAQVE ET MVLTO RERVM VSV

præstantissimo Dn. ERASMO NEVSTETTERO, cognomento STVRMERO, Præposito Combergensi, Ecclesiarum Bamberg. & Herbipol. Canonico, &c. Equiti Franco,

S. P. D.

VM FL. Iosephi illa a Sigismundo olim Gelenio, V. Cl. latine edita opera denuo typis hi elegantioribus minoribusq; adornanda curassem; non modo ad nouæ huius editionis laudem interesse putabam, si tuæ, Antistes optime, inscriberem ea reuerendæ amplitudini, sed & fore persuasum mihi erat, vt in nomine tuo firmissimum esset situm ipsis aduersus iniquiores Criticorum calculos præsidium, tantoq; venirent amabiliora, etiam quo prodeunt ornatiora. Equidem reuerendam Amplitudinem tuam, honoribus ætatcq; prouectam, non ignorabam negocijs assidue grauioribus distineri, & curis occupari maioribus. Itaq; interpellare eam, atq; has illi opinione multorũ inanes, quas merces obtrudere primum verebar. Verum vbi reuerend. Amplitudinis tuæ ingenium humanitatemq; animo intuerer, ad tuamq; multorum annorum in fouendis literarum studijs consuetudinem mentem referrem, nihil metui, a tuo vnus ipse vt patrocinio excluderer, summæq; vt liceret obseruantiæ erga te meæ libri recentis inscriptione

satisfacere, nimirum cum summissæ id ergate affectionis sit argumentum, non animum meum hoc ex munusculo, sed munusculum ex animo meo æstimabis, respecturus scilicet non quid rener. Amplitudinis tuæ dignitas postulet, sed quid mea possit tenuitas.

Gentis id tuæ proprium est, artium opt. curam suscipere, passimq; iacentibus disciplinis opem ferre, & hoc genus, munusculorum non aspernando οὐχ ἧττον οἴεσθαι φιλάνθρωπον εἶναι *secundum Artaxerxem Persarum regem,* τὸ μεγάλα διδόναι τὸ μικρὰ λαμβάνειν ἐυμενῶς. *Exempla maiorum tuorum vetustiora non adducam, uno iam propinquo tuo Daniele Stibaro contentus, quo in Germania olim tum amico homines docti tum patrono usi nomen eius & egregia in Rempubl. merita per orbem terrarum scriptis celebrarunt immortalibus. Ille Herbipolensis Ecclesiæ columen, Reuerendi collegij splendor, totius orientalis Franciæ decus Musis erranti bus, ceu illustrem de editiore specula facem prætendens iter ostendebat & hospitiũ, earumq; consuetudine in omni vita sua delectatus, subuenichat egentibus, afflictas excitabat. Tuam ille indolem, & maiores ætate ad virtutem impetus cum animaduerteret, a prima te pueritia singulari amore complexus est, tuamq; te olim familiam illustraturum auguratus, in aula sua moribus & literis expolitum, ad sui imitationem, & quasi imaginem totum effinxit. Adolescens igitur cum aliquam latinæ iam linguæ facultatem consecutus, cogitationes tuas omnes ad maiores in studijs progressus conuertisses, autoritate illius Lorrainium, atque in eminentiores cum Galliæ tum Italiæ deinceps Academias profectus es, vbi tuum te ingenium, tui te mores ita liberalium disciplinarum, & Iuris vtriusque Professoribus, cæterisq; viris quibuscum vixisti præstantissimis,*

tissimis, commendarunt, vt incredibili eos studio tui incenderes.

Præclaram vero eruditionem tuam, tot partam vigilijs & peregrinationibus, vbi bene viuendi consuetudine confirmasses, & tui illius, quem dixi, propinqui de te opinionem comprobaret euentus, insignes patria tibi eximia, tum rerum cognitione, tum linguarum peregrinarum facultate prædito, honores tribuit, & campum, in quo virtus tua excurreret, aperuit latissimum. Impendebat tremenda communi patriæ, cum odijs capitalibus aucta, tum diffidentia inuidiaque confirmata perturbatio, & tempora omnibus prope Reip. membris conuulsis, & quasi luxatis multiplici iam tum calamitate grauida esse videbantur. Istum igitur quasi partum modis omnibus auertere cupientes, Ecclesiarum tum Bambergensis, tum Herbipolensis Proceres, acerrimo in æstimandis hominum moribus iudicio præditi, singulari te studio collegam asciuerũt, atque ita affecti, vt quæ virtuti præmia debentur libentissime persoluant, eximijs te sacerdotijs collocupletarunt, ad quos scilicet honorum gradus non illorum te fauor, sed excellens ingenium tuum euexit.

Tum vero Magistratus, quod aiunt, virum indicauit, & quæ cum voluntatis tum industriæ tuæ esset præstantia ostendit. Quot subijsti enim pro communi patria tempestates? quantis sæpe laboribus es perfunctus? dum eo consilia tua omnia, omnes cogitationes conuertis, qua ratione simultatum illæ ac dissidiorum procellæ, quæ infestare nos multis ab hinc annis cœperunt, vel auerti penitus, vel ita saltem sistineri possint, ne salutem populi in discrimen adducant. Itaque obeundis sæpe legationibus, multisque periculorum difficultatibus superatis, demonstrasti

tuam tè salutem posteriorem salute communi ducere. Quæ res tibi cum solidam peperit gloriam, tum reuerendam Amplitudinem tuam ad sublimiores quoq; honorum gradus extulit.

Insignis Comburgens. Ecclesia te Decano annis pluribus quam triginta æquabili prosperaq; fortuna vsa nunc eodem te floret Præposito. Annuos ibi reditus maiorem in modum auxisti, ædificia magnifica picturis exornata artificiosissimis extruxisti, Bibliothecam optimorum, manuscriptorum etiam, librorum copia instructam aperuisti, suspiciendum ad omnem posteritatem meritorum tuorum monumentum. Cumq; nihil sit difficilius, quam rebus secundis, atq; ad voluntatem nostram fluentibus seruare cõstantiam, & sic vti fortuna, vt beneficentia non arrogantiæ faculzatem dedisse videatur, in sublimi dignitate ista rerumq; omnium abundantia, nunquam reuerenda ampl. tua efferri, nunquam commoueri, nunquam ad se ipsam referre quicquam, sed cuncta Deo, perenni bonorum fonti, asscribere visa est, neque suo vnquam se rectius officio perfuncturum existimauit, quam de communi hominum societate bene merendo.

Imprimis vero cum, vt ait ex Ennio M. Tullius, beneficia malelocata malefacta sint, reuer. amplitudinis tuæ liberalitatem commendat eorum, quos beneficiis afficiendos censes delectus. Beneficia enim illa temeraria, in quibus neq; dignitas accipientium, neq; iudicium conferentium agnoscitur, nullam existimas laudem mereri. Illis igitur potissimum reuer. amplitudinis tuæ benignitas rem familiarem aperit, quos vitæ morumq; probitas a cætera clientum turba distinguit, quiq; ingenio præstantes suos iam studiorum edunt fructus.

Assentari

Assentari nescio, &, vt sciam, non volo, neq; reuer. amplitudinis tuæ seruio auribus. Astipulatur in scriptis hominum vox eruditissimorum, qui æternis ingenij monumentis virtutum tuarum exempla ad posteritatis memoriam transmittunt. Quid referam enim illustria illa Germaniæ lumina Lotichium, Posthium, Rudigerum, Melissum, Modium? quorum splendida iampridem, & plena venustatis poemata reuerendæ amplitudinis tuæ nomen in omnes vbi humanitas colitur partes Europæ dissiparunt.

Non igitur grauate reuer. amplit. tua, cum eruditorum neminem a suo congressu atq; sermone vnquam excluserit, sed sui copiam adhuc fecerit omnibus, erga Iosephum hunc nostrum patroni partes suscipiet, & qua alios eadem & ipsum benignitate complectetur. Etenim nulla reuer. amplitudini tuæ res adhuc esse potuit tanti, vt vllam putaret voluptatem ea cum voluptate esse conferendam, quæ legentes scribentesve afficimur. Legere memini me factos a reuer. amplit. tua versiculos canoros & concinnos, illustria ingenij studiorumque tuorum argumenta. Herbipolensis igitur Ecclesiæ tibi septem iam annis Decano cum sublimiores ante oculos honores obuersarentur, vltro ea te dignitate abdicasti, dignusque ea, vt eras, videri maluisti, quam eadem gerenda occupatus a studijs humanioribus diuelli. Ostendisti scilicet, virtutem magis ipsam te diligere quam virtutis insignia. Vere igitur, secundum Posthium nostrum,

Tu contemnendo quæ alij mirantur & optant,
Esse animo ostendis cuncta minora tuo.

Istud igitur, Antistes amplissime historiæ sacræ compendium, 4035. annorum gesta vno volumine cõplectens,

suscipe, & , quoniam consuetudine virorum illustrium delectaris, cum Regibus hic & Principibus, cumque prudentissimis Rerumpubl. gubernatoribus, imo cum Deo ipso, loquere.

Prædicari vero a me hic aut commendari autorem non est necesse, ipsa eum hæc opera commendant, & , quod dici solet, αὐτὸ τὸ ἔργον artificem demonstrat, neque etiam notissima illa multis in locis commemorata ab aliis Historiæ præconia, ne actum agerem, hic retexenda putaui. Quod igitur restat, Deum Opt. ter max. qui reuer. amplitudini tuæ istam mentem dedit atq; autoritatem, oro toto pectore, vt tuum communibus studiis patrocinium velit esse maxime diuturnum, annosque tuos æquet cum iis bonis, quæ in te contulit summa. Vale. Data ex ædibus meis Francofordiæ ad Mænum, Calendas Februarii. Anno M. D. LXXXX.

Reuerendæ amplitudinis tuæ

obseruantissimus

Sigismundus Feyerabend,
ciuis & Bibliopola
Francofordensis.

AVTO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBRI VII.

INTERPRETE RVFINO AQVILEIENSI, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

PROLOGVS.

VM bellum, quod cum populo Romano gessere Iudæi, omniũ maximum quæ nostra ætas vidit, quæq; auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus, gentesve commisisse cum gentibus: quidam non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more perscribant: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falsa confirment: scriptis autem eorum partim accusatio, partim laudatio contineatur: nusquam verò exacta fides reperiatur historiæ; idcirco statui, quæ retro Barbaris antea misi, patria lingua digesta, Græca nunc his qui Romano imperio reguntur exponere, ego Iosephus Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cum Romanis coflixi, posteaq; gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cum hoc, vt dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manus simul ac pecunia vigentes, adeò temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarum spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem et finitimi

Historiographi officiũ, & quia ratione res gestæ conscribendæ.

Iosephus ipse bello Iudaico interfuit.

Post Neronẽ dissensiones omnia plena.

Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionumq; plena erant: omnia post Neronem: & multi quidem temporũ occasione Imperium affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerum nouandarum cupidierant. Itaque indignũ esse duxi, errantem in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumq; remotissimos, & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itemq; Adiabenos, mea diligẽtia verè cognoscere, vnde cœpisset bellum, quantisq; cladibus constitisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliquos, qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quod nihil sani referunt, etiã de proposito decidunt. Nã dum Romanos volũt magnos ostendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatẽ deijciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni esse videãtur, qui parua superauerint. Et neq; longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, si, cum multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumq; sine vllo mendacio prosequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euersa, & in templũ sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxere, testis est qui eam vastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpè autem consulto differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spacio, dũmodo belli pœniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumq; latrocinium accusatoriè loqui putet, vel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ

Iosephus historiã hanc in Hebraica lingua antea conscripsit.

Romanorũ gloria minuitur, si quantũ pro Hierosolymis desudauerint aliqd derogetur.

Titi erga populum misericordia.

Romanæ

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBRI VII.

INTERPRETE RVFINO AQVILEIENSI, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

PROLOGVS.

VM bellum, quod cum populo Romano gessere Iudæi, omniū maximum quæ nostra ætas vidit, quæq; auditu percepimus, ciuitates cum ciuitatibus, gentesve commisisse cum gentibus: quidam non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes, oratorum more perscribant: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorum obsequio, aut odio Iudæorum contra fidem rerum falsa confirment: scriptus autem eorum partim accusatio, partim laudatio contineatur: nusquam verò exacta fides reperiatur historiæ: idcirco statui, quæ retro Barbaris antea missi, patria lingua digesta, Græca nunc his qui Romano imperio reguntur exponere, ego Iosephus Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cum Romanis coflixi, Posteaq; gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cum hoc, vt dixi, bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigentes, adeò temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarum spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudæi quidem cunctos etiam qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem et finitimi

Historiographi officiū, & quia ratione res gestæ conscribendæ.

Iosephus ipse bello Iudaico interfuit.

Post Neronē dissensiones omnia plena.

Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionumq; plena erant: omnia post Neronem: & multi quidem temporū occasione Imperium affectabant: lucri autem cupidine exercitum rerum nouandarum cupidierant. Itaque indignū esse duxi, errantem in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumq; remotissimos, & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itemq; Adiabenos, mea diligētia verè cognoscere, vnde cœpisset bellum, quantisq; cladibus constitisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliquos, qui militiam secuti non essent, figmentis siue adulationibus caeter hoc (vt mihi quidem videtur) quod nihil sani referunt, etiā de proposito decidunt. Nā dum Romanos volūt magnos ostendere, Iudæorum res extenuant, & in humilitatē deijciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni esse videātur, qui parua superauerint. Et neq; longi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, si, cum multum pro Hierosolymis desudauerint, rebus per eos prosperè gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem vtrorumq; sine vllo mendacio prosequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euersa, & in templū sacrosanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxere, testis est qui eam vastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidem populum, quod à seditiosis custodiretur: sæpè autem consulto differri passus ciuitatis excidium, protracto obsidionis spacio, dūmodo belli pœniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumq; latrocinium accusatoriè loqui putet, vel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ

Iosephus historiā hanc in Hebraica lingua antea conscripsit.

Romanorū gloria minuitur, si quantū pro Hierosolymis desudauerint aliqd derogetur.

Titi erga populum misericordia.

Romanę

Romano imperio parent, *solam nostram ciuitatem contigit ad summũ felicitatis fastigium euadere, eandemq; in extremum miseriæ deijci. Denique omnium post condita secula res aduersas, si cum Iudæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: vnde nec fieri potest, vt à questibus temperetur. Si quis autem durior misericordiæ sit index, res quidem tribuat historiæ, lamenta verò scriptori: quanquam merito Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua reddũtur, iudices resident aliorum facundiæ detrahentes: quorum etsi doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi verò Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus recte à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eorum viribus cedant, quantum sententiæ. Erat enim vnicuique studium, quæ vidisset facta, cõscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficacius quod promittebat, impleret: mentiriq; apud scientes inhonestum esse videretur. Enimuero noua quidem neq; ante cognita memoriæ tradere, suiq; temporis res cõmendare posteris laude ac testimonio dignum est. Industrius aũt habetur, non qui alienam dispositionem atq; ordinem transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego quidem sumptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis aũt indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, linguæq; solutæ sunt. Ad historiam verò, in qua verum dicendum est, summaq; ope negocia colligenda sunt, obmutescũt: cõcessa infirmioribus neq; scientibus licentia scribendi res à principibus gestas. Honoratur itaq; apud nos historiæ veritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidẽ Iudæos repetere, qui fuerint quóue pacto ab Aegyptiis discesserint, quasq; regiones errãdo peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodũ inde migrauerint, neq; huius esse tẽporis, & præterea superuacaneum*

Calamitates omnium à mũdo condito, cũ Iudæorũ collatæ, superantur.

Historiographi Græci bellũ Iudaicũ silentio præterierunt.

Historiographus qui dicendus.

Historiæ veritas à Græcis negligitur.

existimaui: quoniam multi ante me Iudæorũ de maioribus huius gentis verißima composuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi scripserant, patria voce prosecuti nõ multum à veritate deuiarunt: ex eo autem historiæ principium sumam, quo scriptores eorum & Prophetæ nostri desierunt. Et bellum quidem meis temporibus gestũ, latius quaq; potuero diligentia referam: quæ verò ætate mea sunt antiquiora, summatim breuiterq; percurram: Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta pe-

Antiochus Epiphanes belli Iudaici fons & autor.

nitus Hierosolyma, cùm triennium sexq; menses eam tenuisset, ab Asamonæi filiis expulsus est. Deinde quòd eorum posteri de regno dissentiẽtes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiumq; traxerunt: quomodoq; Herodes Antipatri filius, eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quodq; bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quamq; multa per Cestium acciderint: quantaq; ad primos impetus armis Iudæi persuaserint: quoquo modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Cestij ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello præposuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantumq; Romanorum exercitum ducens: quantaq; manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatum quasdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorũ in bello disciplinam, curamq; rerum, & vtriusq; Galilææ spacia, & naturã finesq; Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusq; & fontes, captarumq; ciuitatum mala, cum fide sicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miserias meas celauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quòd iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quæq; signa de hoc ei contigerint, Romaq; mutationes: & quòd inuitus à militibus imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ rei-

Epitome belli Iudaici.

Signa & mutatiões post obitum Neronis.

publicæ

publicæ gratia in Aegyptum digresso, Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quoque modo tyrannis succubuerint, eorũq; inter se discordias mouerint. Et quod ex Agypto Titus reuersus, bus Iudæorum fines ingressus sit: quoque modo exercitũ, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem assecerit ipso præsente seditio. Aggressus quoq; numerosos, & quantos erexerit aggeres: triumq; murorũ ambitum & magnitudinẽ, siue mensurã, & munitionem ciuitatis, & fani templiq; dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuramq; verissimè dicam: festorum quoq; dierum mores aliquos, septemq; lustrationes, & munia sacerdotum. Itemq; pontificis vestes, sanctaq; templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumq; in alienigenas humanitatem: quotiesq; Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordiæ fœdera dissidẽtes, puocauit. Differã verò populi vulnera & calamitates: quãq; multa mala nũc bello, nunc seditionib. nũc fame perpessi, postea capti sint. Nec verò aut perfugarũ clades, aut captiuorum supplicia prætermittã: vel quemadmodum tẽplum inuito Cæsare conflagrauerit: quamq; multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atq; prodigia, vel tyrannorũ captiuitatem, vel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisq; fortunæ sit distributus: & quòd Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorũq; munimina funditus eruerunt: Titus verò per gratam regione cuncta restituit: eiusdemq; reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnixus ne vituperationem à rerum scientibus, & qui bello interfuerunt, sustineam, studiosis veritatis magis quàm voluptatis perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

Hierosolyma Titus obsidet.

Iudæorum mores & lustrationes.

Romanorũ in Iudæos humanitas.

Incendium templi ac ciuitatis excidium.

Romanorũ de Iudæis triumphus.

Historię huius conscribendę causa.

FLAVII IOSEPHI

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER I.

SVMMA CAPITVM LIBRI I.

De bello Iudaico.

I. De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho.

II. De successionibus Principum à Ionatha usq; ad Aristobulum.

III. De Aristobulo, Antigono, Iuda Esseo, Alexandro, Theodoro & Demetrio.

IIII. De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deq; Alexandra & Hyrcano.

V. De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

VI. De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

VII. De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.

VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, depontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

IX. De Romanorum dissidijs post mortem Cæsaris, & insidijs Malichi.

X. De Herode accusato & vindicato.

XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna.

XII. De bello Herodis è Roma redeuntis pro Hierosolyma, & contra latrones.

XIII. De morte Iosephi & obsidione Hierosolymæ per Herodē, & Antigono occiso.

XIIII. De insidijs Cleopatræ in Herodem, & Herodis prælio cōtra Arabes & ingenti terræmotu.

XV. Herodes exaltatus in regnum.

XVI. De ur-

XVI. De vrbibus & ædificijs instauratis & conditu ab Herode, deq; munificentia qua vsus est erga extra genies, eiusq; felicitate.
XVII. De dissidio Herodis cum filijs Alexandro & Aristobulo.
XVIII. De conspiratione Antipatri contra patrem.
XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.
XX. De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & vltis.
XXI. De aquila aurea, morteq; Antipatri & Herodis.

CAP. I.

De vastatione Hierosolymæ ab Antiocho.

An. mundi 3802. Ante Christ. nat. 162.

VM potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quòd honoratus quisque graviter ferret similibus subiugari) Onias quidam e Pontificibus postquam prævaluit, Thobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem supplices ad Antiochum confugerunt, perentes, vt ipsis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque Regi persuasum est, iampridem sic animato. Quare cum magnis militum copijs egressus, & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus charior erat, interfecit. Datáque passim militibus prædandi licentia, ipse & templum spoliauit, & quotidianæ religionis assiduitatem per annos tres sexq; menses inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoq; ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidum condidit Hierosolymis simile, templumq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neq; præter spem deuicta ciuitas, neque populatio, neq; tantæ cædes satis fuêre: sed intemperantia vitiorum, eoruinq; memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit, vt abrogato more patrio, nec infantes suos circumciderent, porcosq; super aram immolarent. quibus omnes quidē aduersabātur, optimus verò quisq; propterea trucidabatur. Et Bacchides præfidijs ab Antiocho præpositus, ad naturalē crudelitatem suam præceptis impijs obsecundans, omnimodā iniquitatem excessit: cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & cōmuniter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebātur, ad vindictæ audaciam irritauit. Deniq; * Matathias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomē Modin est, cum manu domestica

Aut. lib. 12. cap. 6. Antiochus à Thobię filijs motus cum exercitu in Iudęam irrūpit, ac Hierosolyma deuincit.
Ant. lib. 15. cap. 4. Onias Pontifex ad Ptolemæum effugit.
Ant. lib. 12. cap. 7. Antiochus mores Iudaicos abrogat. Bacchidis in Iudæos crudelitas.
Ant. lib. 1. cap. 7. 8.
* In Græco textu est Matthias.

(nam

An. mundi 3802. Ante Chri. nat. 162.

(nam quinq; filios habebat) ficis armatus, Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis vero ex populo sibi sociatis, recepta iduc. a descendit: commissoq; prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisq; volentibus, quòd ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumq; Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementi ictu percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in præsidia ciuitatis impetum fecit: nec dum enim essa fuerant: habitoq; conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muroq; cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramq; aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitari reddito, moritur Antiochus. Regni autē eius, & in Iudæos odij filius Antiochus hæres exstitit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè V. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco vero cui Bethzachariæ nomen est, quà transitus erat angustior, Iudas cum suis copijs occurrit. & prius quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, perspecto præter alios excelso elephante, turriq; maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit: ruptaq; hostili acie ad elephantum vsq; peruenit. sed illum quidem quem Regem esse opinabatur, contingere, quod multum superemineret, minimè potuit, beluā verò in aluo percussam super se dereeit, & obtritus interijt: nulla alia re gesta, nisi q̄ magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantū priuatus erat. & si calu in eo fuisset Antioch⁹, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidē Iudæi diuq; decertarunt: sed à Regijs secunda fortuna vsis, numeroq; præstātibus superati sunt: multisq; interfectis Iudas cum cæteris in Gophoniticam toparchiam refugit. Antiochus aūt Hierosolymām profectus, ibiq; dies paucos commoratus, penuria vtensilium abstitit: relicto quidē ibi præsidio, quantū satis esse arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandū deducta in Syriam. Discessu aūt Regis Iudas nō quiescebat: sed accessione multorū suæ gētis animatus, aggregatis ēt quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cū Antiochi ducibus cōgreditur: factisq; fortibus in prælio cognatus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidijs eorū captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Matathias multis sibi sociatis Antiocho bellū infert.

Antiochus moritur, & principatū Antiocho filio relinqt.

Antiochus post patris obitū cū numeroso exercitu Iudæorum fines ingreditur. Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

Eleazar⁹ ab Elephanto oppressus moritur.

Eleazarus vitam gloriæ posthabet.

Antiochus ad Hierosolymā proficiscitur, præsidiumq; ibi relinquit. Ant. lib. 12. cap. 18.

Iudas cū Antiochi ducibus congreditur & occiditur.

CAP. II.

De successionibus principum à Ionatha vsque ad Aristobulum.

Ant. lib. 13. cap. 1.

CVM autem successisset ei frater Ionathas, & in alijs quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamq; potentiā Romanorū amicitia

corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Nanq; Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidijs eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida veniſſet, dolo comprehendit. eoq; vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulſus à Simone Ionathæ fratre, quodque ab eo ſuperatus eſſet, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron ſubactis præſidijs: aduerſusq; Tryphonem Antiocho auxilium præbuit. qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit, obſidebat. Sed Regis auiditatem ſatiare nõ potuit, quamuis neci Tryphonis ſuam quoq; operam adhibuiſſet. Non enim multo poſt Antiochus Cendebeum ex ducibus ſuis ad vaſtandam Iudæam opprimendumq; Seruitio Simonem cum exercitu miſit. Ille autem quanquam ſenior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem ſuos cum validiſſimis præmiſit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisq; per multa loca inſidijs etiam in montana diſpoſitis, in omnibus ſuperat. clariſſimaq; potitus victoria, Pontifex declaratur: & ducentos ſeptuaginta poſt annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. ſed & ipſe periit in conuiuio, captus inſidijs Ptolemæi generi ſui: qui eius coniuge duobusq; filijs in cuſtodiam conclusis, certos miſit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu qui parabatur, adoleſcens ad ciuitatem properabat. multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis eſſet inuiſa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatẽ, ſed à populo reiectus eſt, qui magis Hyrcanum ſuſceperat. & is quidem ſtatim receſſit in quoddam vltra Hierichunta caſtellum quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem Pontificis aſſecutus poſtquam Deo ſacrificia reddidit, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adiumento futurus: caſtellumq; aggreſſus, alijs quidem rebus ſuperior erat, iuſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem eius fratresq; in murum productos, palam vt poſſent conſpici, verberabat: coſdemq; præcipitandos, niſi quamprimùm recederet, minabatur. Vnde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quam iracundia commouebat. Mater verò eius nihil plagis aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium præcabatur, ne vel ſuis fractus iniurijs, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem à Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodò ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet expenderet. Ioannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac precesque eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò verberari eam, lacrimaſq; conſpiciens, effœminabatur: totusq; plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus aduenit: quem ſeptimo quoq; circuitu redeuntem, apud Iudæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vna cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibique conſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro

An mundi 3505. Ante Chriſtum nat. 159. Ionathas à Tryphone per inſidias captus, interficitur. Ant. lib. 13. cap. 9.

An. mundi 3823. Ante Chriſtum nat. 141. Simon cum Cendebeo cõgreditur, eumq; vincit. Ant. lib. 13. cap. 4. Simon inſidijs Ptolemæi generi ſui captus & interfectus. Ioannes qui & Hyrcanus Simonis filius.

An mun. 3831. Ante Chriſtum nat. 133. Hyrcanus paternũ honorem Pontificis aſſequitur. Ptolemæi etiga Hyrcani matrem ac fratrem crudelitas.

An. mundi 3839. *Ante Christum nat.* 125. Ptolemæus fratres Ioannis vnà cum matre occidit. Ant. lib. 13. Cap. 15.

sepulcro Dauid, qui Regum ditissimus fuerat, ablatisq; inde pecuniæ plus quàm trib⁹ millibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primusq; Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rursusq; tamen, quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei vindictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus esse ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, nec non & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, exemplo eius quod est Hierosolymis, ædificato. Cepit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Marisam. In Samariam vero vique progressus, vbi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode Rege condita, ex omni eam parte concludit filiosq; eius Aristobulum & Antigonum obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus ad hoc fames penuria qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam insuetam carnem vogerentur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant; Spondium cognominatum, qui cum promptu eis voluntate parutsset, ab Aristobulo & Antigono superatur. & ille quidem ad Scythopolim vsq; persequentibus eum memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuersi, & multitudine iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores eius captos abduxerunt. Prospere autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant; sed cum exercitu Scythopolim vsque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes inter se partiti sunt.

Sebasten ciuitatem Aristobulus & Antigonus obsidione cinguntSebastę expugnata, diruta, eiusq; habitatores abducti.

CAP. III.

De Aristobulo, Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro & Demetrio.

Seditiosi bello deuicti.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium concitauit, multique aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt, reliquum verò tempus Ioannes cum fortunatissime viueret, & optime rebus per annos triginta & tres administratis, & quinque filijs felicibus moritur: vir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur eius casu de fortuna quispiam quereretur. Denique, tria vel maximè præcipua solus habebat. nam & gentis princeps, & Pontifex erat, & præterea prophetæ: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filijs suis, quod rerum dominj permansuri non essent, præuidit atq; prædixit. quorum vitæ qualis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantumque à paterna felicitate diuerserint. Patre namq; mortuo natu maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò ex se secundum Antigonum (namq; illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matremq; itidem colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. namque hanc regnum dominam Ioannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, vt vin-

An. mundi 3861. *Ante Christum nat.* 103. Ant. lib. 13. Cap. 18.

Ioannes Hyrcanus optimè reb. per annos triginta tres administratis, moritur.

ctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimũ amabat, quemq; regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationib. per malcuolos regni compositis. Itaq; primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magni penderet, & pleraq; liuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex milit a clarus redijsset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templũ ad orandum quam maximè petiuit. plusq; in honorem fratris ascendit ornatus. Tumque delatores nequissimi Regem adeuntes, & armatorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabantur, quodq; maxima caterua stipatus, & illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus. ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè, post aurem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret. nec non & ipsi Antigono qui præciperent misit, vt inermis veniret. ad hæc Regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. namque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem Regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa, ornatumq; bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cum aliò discessurus sit, libenter eum videre et armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim mali suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut oltentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certumque documentum præbuit, omnem benevolentiam, iusq; naturæ calumnijs cedere, nullamque optimarum affectionum tantum valere, vt inuidiæ perpetuo possit obsistere. In hoc autem etiam ludam quis non recte miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinandó aberrauit, neq; mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papè, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interijt, mearumq; prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem necis eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum ab hinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat: & paulo post interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur; & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo continuis cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate visceribus laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus e seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis

An. mundi 3839. Ante Christum nat. 125.

Aristobulus matrem vim ctam fame necat.

Aristobulus fratrem Antigonum plurimum amat.

Antigonus in honorem fratris in templum ascendit.

Antigonus apud Aristobulum falsò accusatur.

Aristobulus satellitibus vt Antigonum si eum armis adiret, occiderent, præcipit.

Reginæ callidum contra Antigonum consilium.

Antigonus de fratre nihil mali suspicatur.

Antigonus interficitur.

Iudas Prophetæ Antigoni necem prædicit.

Aristobulus fratricidij pœnitudine morbus ingrauescit.

An. mun. 3862. *An. Christum nat.* 102.

numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruórem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuo sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures Regis peruenit: causamq; requirebat: & cum ad eam prodere nullus auderet, ad rescíendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vimq; adhibenti, verum quod erat indicauerunt: atq; ille cum lachrymis oppleſſet oculos, quantumque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximũ Dei lumen facta mea nefaria laterent: nam cito me virtrix cognatæ ex-dis iustitia persequitur. Quàm diu ó corpus improbum fratri matriq; damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant: neq; iam meorum viscerum integnasset. Vxor verò fratrem eius vinculis dissolutis Regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contentum ablatis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro commisit. qui oppidum Asochim ceperat, & multos quidem peremit hostiũ, sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea verò quàm ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem sita erant, vbi preciosissima quæq; bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repente superueniens, & prædas recipit, & sarcinas Regis aufert, Iudæorumq; fere decem millia interficit. Verùm Alexander receptis post cladem viribus, aggressus marit mas regiones Raphiam capit & Gazam, itemq; Anthedonem, quæ posteà à Rege Herode Agrippas nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorum. Nam plerunque epulæ seditiones accendunt. nec videbatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibiq; Galaaditis ac Moabitis subactis, tributoq; his imposito, ad Amathunta regressus est. Cumq; Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda Rege Arabum, qui locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidijs totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atq; obtritum multitudine camelorum. Ipse verò elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisq; prælijs non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit: nequaquã tamen victorijs lætabatur, quòniam regni sui vires consumeret. Vnde armis omissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morumq; varietatem in tantum oderant, vt percontanti, quonam pacto eos sedare posset, dicerent, si moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qui tam multa scelerate fecisset. simul etiam Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accersiuerunt. qui cum his maiorum præmiorum spe facilè paruisset, venissetq;

Seruus in eo loco vbi Antigonus erat occisus, interfectoris cruorem effundit.

Maximum Dei lumen nefaria facta non latent. Ant. lib. 13. cap. 19.

Aristobulus miserè moritur.

Alexandrũ, Aristobuli fratrem Regina Regem constituit, qui è vestigio crudeliter agit.

Alexander victoriam ab Theodoro amittit.

Iudæorum contra Alexandrum in festo die seditio.

Alexander Arabiæ & Amathunti castello bellum infert, illudq; captum funditus eruit.

Demetrius Iudæis in auxilia venit.

veniſſetq; cum exercitu miſcentur auxilijs eius Iudæi circa Sichimam. Vtroſq; tamen Alexander mille quidem equitibus, ſex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet ex Iudæis quoq; propè ad decem millia benè ſibi cupientium, aduerſæ autē partis eſſent equitum tria millia, peditumq; millia quadraginta Et prius quam veniretur ad manus, intercedētibus nuncijs & præconibus, Reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander aūt Iudæos qui Demetrium ſequerentur, obtemperaturos ſibi ſperantes. Sed cum neq; Iudæi ſacramenta, neq; fidem Græci contemnerent, armis iam cominus decernebant. Superatq; prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & fortiter geſſiſſent. Euentus autem pugnæ præter ſpem cedit vtriq;. nam neq; hi qui Demetriū acciuerant, in partibus victoris permanſerunt: & immutatæ fortunæ miſericordia, ſex Iudæorum millia ſe ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: ſed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio ſufficere ratus, omnem verò gentem ad eum tranſire exiſtimans, mox inde digreſſus eſt: non tamen reliqua multitudo ob abſceſſum auxiliorum ſimultates depoſuit: bello autem aſſiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec pleriſq; interfectis cæteros in Bemeſelim ciuitatem compulit, eaq; ſubacta in Hieroſolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vſq; procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earumq; filios in conſpectu matrum necauit. atque hæc potans, & cum ſuis concubinis recubans, proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit, vt etiam diuerſæ partis ſtudioſi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum eiuſmodi factis tandem ægrèq; regni otium quæſiſſet, ab armis requieuit.

An mundi 3862. Ante Chriſt. nat. 102. Ant. lib. 13. cap. 20.

Demetrij & Alexandri pugna, quæ Demetrius ſuperat. Iudæi à Demetrio victo recedūt.

Iracundia & crudelitas Alexandri immoderata, qui octingentos captiuorum crucifigit.

Alexander ab armis requieſcit.

CAP. IIII.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deq; Alexandra & Hyrcano.

RVrſus autem ſit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionyſius dictus eſt, Demetrij quidē frater, ſed eorum nouiſſimus qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas paſſato bello pulſarat, totum quidem ſuper Antipatrida montibus proximū, & inter Ioppes littora ſpacium, foſſa altiſſima diremit. ante foſſam verò murum ædificauit excelſum, turresq; ligneas, vt faciles aditus obſtrueret, fabricauit: nec tamē Antiochum arcere valuit. Exuſtis enim turribus foſſisq; repletis, cum ſuis copijs tranſgreſſus eſt. Vindictaque poſthabita, qua deberet eum à quo prohibitus eſt vlciſci, protinus contendit in Arabas. Horum autem Rex in loca ſuæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuerſus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiſo Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commiſſo, quamdiu quidē ſupererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum paſſim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (ſuccurrendo enim victis ſemper in periculis aderat)

Antiochum Demetrij fratrem Alexander timet.

Rex Arabum Antiochi milites ex improuiſo inuadit.

Alexandri copias Arabum Rex in fugā vertit, maximamq; partem trucidat.

An. mun-di 3862. Ante Chri. nat. 102.

omnes terga dederunt: maximaq; pars eorum cum in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autem in vicum Cana delapsos, alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemæo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syriaq; cœles Regem constituũt, qui bello illato Iudææ, postquam pugna victi Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiit rursus opum Theodori auidus: triplicique ambitu circundatis defensoribus, locum expugnauit. Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiusque præfecto Demetrio multis criminibus involuto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætusque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autem requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotijs occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vitra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idque Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, benevolentiam sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Namque opinione pietatis obtinuit mulierecula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cum autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat Pontificem, & quòd propterea segnior esset quam vt potestate regia molestus cuiquam videretur, Regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eamque causam magis eos suspiciebat Alexandra diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati, quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itemque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regijs commodis fruerentur, expensas vero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare maiores itaque augendis copijs semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neque pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem alijs, verùm Pharisæis ipsa vltrò parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos supra memoraui) Regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ Iudæorum & accusatione temeraria multi boni trucidati.

Alexander quartano febrium recursu fatigatur. Ant. lib. 13. cap. 22.

Alexandra, Alexandri coniunx pietatis opinione principatũ obtinet.

Hyrcanus Alexandri filius natu maximus, Pontifex declaratur, postad regiam dignitatem euehitur.

Pharisæi Alexandræ Reginæ insinuati paulatim procuratores habẽtur, cunctisq; regijs commodis fruũtur.

Alexandra Pharisæis vltrò paret.

Pharisæorũ inuidia & accusatione temeraria multi boni trucidati.

Aristobuli apud matrem deprecatio.

An. mun-di 3862. Ante Chri. nat. 102.

Damascenos & Aretas cõtra Alexandrum.

Alexander autem Pella capta Geralam petiit rursus opum Theodori auidus: triplicique ambitu circundatis defensoribus, locum expugnauit. Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiusque præfecto Demetrio multis criminibus involuto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætusque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autem requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotijs occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vitra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idque Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obedientes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, benevolentiam sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Namque opinione pietatis obtinuit mulierecula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cum autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat Pontificem, & quòd propterea segnior esset quam vt potestate regia molestus cuiquam videretur, Regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eamque causam magis eos suspiciebat Alexandra diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati, quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itemque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regijs commodis fruerentur, expensas vero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare maiores itaque augendis copijs semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neque pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem alijs, verùm Pharisæis ipsa vltrò parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos supra memoraui) Regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ Iudæorum & accusatione temeraria multi boni trucidati. Cumque his nimia superstitione nihil abnuendum putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret, atque ille matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re me-

te memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorem Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat pactionibus donisque solicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat omnesque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxilijs Regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, coniugem Aristobuli cum filijs includit apud castellum quod a septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio quemadmodum de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Ante tamen Alexandra moritur, quem in Aristobulū fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiecī regno curauerat, quod ipsa nouē annos administrauit. Et hæres quidem omnium sit Hyrcanus, cui regnum etiam vtua commiserat. Verum Aristobulus viribus atque autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa conflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia, vt præmisimus, coniux Aristobuli cum filijs) prius quam grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam redijt, vt regnum quidem Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater Regis alijs honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in Regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

An. mundi 3873. Ante Chri. nat. 95.

Aristobulus seipsum Regē declarat.

Alexandra coniugē Aristobuli cū filijs carceri includit.

Alexandra moritur, & Hyrcanū regni successorem constituit.

Ant. libr. 14. cap. 1.

Fratres ob regnum decertātes, certis conditionibus in concordiam redeunt.

Ant. libr. 14. cap 2 3.4.

CAP. V

De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

METus verò & alios eius inimicos præter spem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudū Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam Regem Arabiæ confugeret eiusq; auxilio Regnum repeteret, hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atq; in regnum deduceret suadebat, multum obtrectans Aristobuli moribus, multisq; Hyrcanū laudibus prædicans. simulq; admonebat quod eum deceret regno clarissimo præsidentem, iniquitate oppressis manum porrigere: Hyrcanum aūt iniuriam pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis amborum rebus, nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoq; cursu in oppidū quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postquam Hyrcanum in manum Regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitumq; millia quinquaginta, quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierololyma fugere coactus: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis

Antipater vt ad Aretā Arabiæ regem confugeret, eiusq; auxilio regnum repeteret, hortatur.

Antipater nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit, & ad Aretam Arabiæ Regem pertendit.

Areta Hyrcano postulatum tradit.

An. mundi 3899. *Ante Chri. nat.* 65.

Scaurus Romanorum Dux.

Scaurus trecentis talentis ab Aristobulo acceptis, Hyrcanū & Arabes regione excedere iubet.

Hyrcanus & Antipater Pompeij auxilium implorant. Ant. lib. 14. cap 6.7.

Pompeius Romano simul exercitu & Syrorū instructus Aristobulū petit.

Aristobulū Pompeius descendere prouocat.

Aristobulus ad Pompeiū descendit.

Aristobulus bello cōgredi cum Pompeio cogitat.

* Hed. Idumæx.

uersis horum temporibus imminens soluisset obsidionem. namque à Tigrane bellū gerebat. Sed vbi Damascū venit, recens à Metello & Lollio captā reperit: his inde submotis, cognitoq; in Iudæa quid ageretur, illud velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, lucrum & Arabes legatos mittit, Romanorum eis & Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Iraque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu percultus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copijs collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cadit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antipater Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cum Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multisque muneribus ei datis, eadem illa quibus apud Aretam vti fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tàm ætate quàm moribus deberetur. Sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde ostentius obsequijs, neque ferendum existimans abiectius quam Regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiusque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxilijs. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas venisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus: cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potius quàm parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consilijs obediens, descendit ad Pompeium: quodque iuste regnaret multis pro se dictis, in castellum rediit. & cum itetum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, demùm regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timoremque medius, & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur. quia tamen castellis eum Pompeio cedere placebat, hisque præpositos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non nisi manu sua scriptis epistolis obtemperarent: iussa quidem facit: sed in Hierosolymam cum indignatione discessit: belloque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, statim eum insequitur, multum quippè alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguissima * Iudææ regio & palmarum plurimum ac balsamum nutrit: cuius incisio lapidibus acutis robore stillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cumque illic pernoctasset, manè in Hierosolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterri-

Perterritus Aristobulus, supplex occurrit, pecuniamq; pollicitus, quodque semetipsum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat saxbinium qui ad suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in oppidum quidem Aristobuli socij receperunt. His commotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior esset accessus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari posse facile non videbat: vallemque pro mœnibus horribilem, fanumq; illic cernebat proximum, adeo tutissima munitione circumdatum, vt etiam si ciuitas caperetur, secundum esset hostibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hæsitãte, seditio intra ciuitatem orta est: Aristobuli quidem sociis bellum geri potius Regemque liberari dignum esse censentibus: qui verò cum Hyrcano sentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum constantiam reputantes. Denique victa pars Aristobuli concessit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, vt ad vltimum vsque resisteret, instruebatur. Cum autem alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisque domum Regiam tradidissent ad hæc obtinenda Pompeius vnum è ducibus suis, Pisonem cum militibus intromittit. isque præsidiis in ciuitate dispositis, quia nemini eorum, qui in templum confugerant pacem persuadere poterat, omnia quæ circum erant oppugnationi parabat: Hyrcano eiusque amicis ad consilia conferenda, & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse verò ad partes septentrionales fossamq; vallemque replebat omni genere materiæ per milites comportato, cum per se opus esset difficilimum propter immensam altitudinem, & præterea Iudæi modis omnibus desuper obsisterẽt. manssissetq; labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abstinere cõpellit, per eos aggerem cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo enim corpore Iudæis etiam per Sabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisq; machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent. Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas, omnemque Dei cultum diligentissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio cum ad aram in dies singules truncidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius, & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circum septo vndique fano, alios aliò confugientes, vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi Sacerdotum, quam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templumque adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cum-

An. mũdi 3903. Ante Chr. nat. 61.

Pompeius Hierosolyma obsidione cingit.

Aristobulus Põpeio supplex occurrit.

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Pompeij vrbem qua ex parte facilior esset accessus explorat.

Seditio in vrbe inter Aristobuli & Hyrcani socios.

Pompeius in vrbẽ venit, eique Regia domus traditur: Aristobulus cum suis in templum concedit.

Pompeius fossamq; vallemque replet, ac diẽ septimũ obseruat.

Põpeius aggeri turres imponit.

Iudæi inter media tela versantes nihil ceremoniarũ inter mittunt.

An. mundi 3903. Ante Chr. nat. 61.

Duodecim Iudęorũ millia in tẽplo occumbunt.

Põpeius vnà cũ suis comitibus sanctũ sanctorũ ingreditur.

Pompeij continentia.

Hyrcan. Pontifex declaratur.

Pompeius illos qui maximè belli causa fuissent, securi percussit.

Pompeius multas præclaras ciuitates ab imperio Iudæorũ liberat.

Aristob. cũ familia Romã vectus.

ctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter cõflagrabant. Itaq; Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt. Romanorum vero perpauci: sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius illa clade Iudæorum genti visum est, quàm sanctum illud arcanum, neque cuiquam prius visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atq; adolere moris est, & vascula ex auro cuncta spectauit: congestamque pigmentorum molem, sacraque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum adituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, benevolentia potius quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idemque patruus tenebatur. & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, securi percussit. Faustum vero, & qui vnà fortiter operam nauauerant præclaris præmiis donat & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit: propriisque tantum finibus circumcluſit. Instauravit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quam Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon & Scythopolim & Pellam & Samariam & Marisam: itemque Azotum & Iamniam & Arethusam: necnon & maritimas, Gazam & Ioppen & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, post autem ab Herode Rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: easque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ conIunxit. Huius autem & Iudææ, eunctorumque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa, Romam ipse per Ciliciam properauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ totidemque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit: minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

Ant. lib. 14. cap. 9.

Arabs Scauro reconciliatur.

Ant. lib. 14. cap. 10.

Alexander Aristobuli filius, cõtra Hyrcanum magnã manum congregat.

CAP. VI.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt CCC. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæamque depopulaba-

populabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse cõfidebat nisi Gabinius in Syriam missus qui Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum mouisset exercitum. Huius autem ille imperum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditũ, & mille quingenti equites: locaque opportuna muris, hoc est Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longe ab Arabiæ montibus, munichat. Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaque ludæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant: iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neque ita multo post aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autem quod cum in vnum confertam hostium multitudinem sustinere non posset, abscessit. Cumque Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amissisque sex millibu, quorum tria viua capta sunt, tria vero prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisque interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen tunc etiam suum vicit exemplum. Gabinius autem relictis qui castellum expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. Denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marissa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliæque multæ, lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementius vrgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium traderet non dubitans: quin etiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus euertit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fanicura mandata, cæteris reipub partibus optimates præfecit. Omnemque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itemq; tertio, vt apud Amathunta respondeat, destinatis: quarto Hiericó, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Verumtamen non multo post euenit, vt turbarum his fierent initium elapsus Romo Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinius Sisennam & Antonium & Seruiliũ duces contra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit: vulgique; imbellis onere deposito, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarũ partium rector cum mille viris ex Hierosolymis

An. mundi 3804. Ante Chr. nat. 60.

Alexander 10000. peditũ & 1500. equitũ congregat.

Antipater cũ copiis Alexãdro obuiam procedit.

Alexãder cũ hostib. prælio decertat, & sex millia militũ amittit.

M. Antonius Dux.

Quas vrbes Iudæi receperint inhabitandas. Ant. lib. 14. cap. 11.

Gabinium mater Alexandri beneficiis lenire studet.

Iudæorum Reipub. mutatio. Ant. lib. 14. cap. 12.

Aristobulus elapsus Roma iterum turbas concitat.

An. mundi 3903. *Ante Chr. nat.* 60.

lymis profugus. Romani autem sequebantur, habitoque conflictu, alivi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum VM. propè verò ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæterique mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi Rex cum in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellumq; bene munire. Impetum autem Romanorum suprà quàm poterat, per biduum remoratus postremò capitur: & cum Antigono filio qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vius ad omnia quæ militiæ necessitas exigebat nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias quæ Pelusium ducerent obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexander Aristobuli filius ad defectionem reduxit: & maxima multitudine conflata, Romanos omnes qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum prómptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressu, decem millia sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) rempublicam eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas etiam dimittit: eosque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisque Taricheis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaelum, & Regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritateque conquireret, præcipuè Regem Arabum per affinitatem sibi sociauit: eiusque fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

60. Aristob. cũ Romanis dimicat. Romani vincunt, & Aristobulũ cum filio Romã perducunt.

Alexander Aristobuli filius ad defectionẽ Iudæos iterum reducit.

Iudæi ab Romanis victi. Gabini⁹ Nabathæos pugna superat. Ant. lib. 14. cap. 13.

Marc⁹ Crassus reliquũ templi aurũ aufert.

Cassius ad tria millia Iudæorũ in seruitiũ abducit.

Antipatri coniunx nobilis ex Arabia fœmina.

De Ari-

CAP. VII.

De Aristobuli morte & bello Antipatri contra Mithridatem.

Anno mundi 3917. An. Christi nat. 47.

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romaque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit, & hanc facilimè & cuncta Iudææ proxima per illum subijci posse ratus. verum & spem Cæsaris & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in patrio solo carebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis Regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Mineæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonum, eiusque sororis adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio suo copulat, ob eamq; postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: huiusq; affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas, quamuis hostes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter incoarunt. Iamque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copijs, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est, vlterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, verum etiam vt victui necessaria præberent militi persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltroque se traderent Mithridati, atq; ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptijs, in loco cui nomen est Iudæorum castra: eumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu cõtra se positum superabat. Facto autem in eos impetu, qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter spē verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia, testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorē. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaque sese offert.

Ant. lib. 14. cap. 14. Aristobulũ captiuũ Cæsar vinculis soluit.

Aristobul⁹ cum filio à Pompeij studiosis peremptus.

Ant. lib. 14. cap. 15. Ptolemæi filius, minorẽ Antigoni filiarũ coniugio suo copulat, ob eamq; causam à patre occiditur.

Ant. lib. 14. cap. 16. Mithridates Pelusiũ profiscitur, eoque Antipatri ope potitur.

Mithridatis de Ægyptijs victoria.

Antipater multa præclara facinora cõmittit & ad subeũda pro Cæsare pericula se offert.

An. mundi 3917. Ante Chr. nat. 47.

perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Post autem quã do rebus in Ægypto compositis, ad Syriam redijt, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: talijsque rebus honorando amicissimeq; tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemq; gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

CAP. VIII.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de Pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

Eodem verò tempore Antigonus quoq; Aristobuli filius cùm venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumq; invidiæ dolum admiscere metuens, vitra hęc Hyrcanum & Antipatrũ criminabatur, veluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellierent, multisq; gentem iniurijs affecerent, dummodo satiari posset: quodq; in Ægyptum auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore veteris discordiæ misserint, & vt amotu finem vulnerum demonstrabat. & quas fide quidem Cæsarem coluisset, verbis nõ esse opus dixit: nam corpus et se tacente clamare: Antigonum autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorũ, nouarũq; rerum studiũ vorumq; seditiosum patris hæreat apud Romanorũ principem alios accusare conetur, boniquealiqd adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse, quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutisque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaq; lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat, vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunisque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarẽt, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itemque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec eum passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi Regem cõstituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neq; tam efficacem quàm regni posceret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaelum quidem natu maximum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiusq; territorio præfecit;

Antipater veste proiecta multitudinẽ vulnerum demonstrat.

Antigonus Aristobuli filius ad Cæsarẽ, Pompeij filios de morte patris accusaturus, venit.

Antigonus Hyrcanũ & Antipatrũ falsò accusat.

Hyrcanus Pontifex. Antipater verò Iudææ procurator declaratur.

Ant. lib. 14. cap 16.

Antipater patriæ muros reparat.

Antipater subditos suos, vt cum Hyrcano sentiret admonet.

Phasaelus & Herodes Antipatri filij.

præfecit: Herodem verò ætate posteriorem, nimisq; adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, cito materiam vbi animi magnitudinem exereret, inuenit: captumq; latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine contigua Syriæ deprehendit, ipsum aliosque latrones multos interfecit. Eaque res adeò grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitates possidens, nihil autem contumeliose per intolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequijs regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquã rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verum fieri non potest, vt liuorem quisquam in secundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè sua sponte mordebatur adolescentium gloria, maximeque rebus ab Herode bene gestis, & crebris nuncijs laudes eius per singula facta prædicantibus angeretur: à multis tamen inuidis, qui regias infestare solent, quibusque Antipatri eiusque filiorum probitas officiebat, instigabatur: dicentibus, quod Antipatro & filijs eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate vacuo Regis nomine sederet. Et quamdiu sic errabit, vt in se Reges producat? Nec enim eos vel simulare iam procurationem, sed certè esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremisset Herodes: illumq; nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipsi Regi, quàm patrijs legibus redditurũ, quæ indemnatos occidi non sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atque ille & patris monitu, & quod ei fiduciam res gestæ darent, firmata prius Galilæa præsidijs, ad Regem proficiscitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, si plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cęsar adolescẽti metuens, ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifestè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret, per se quoq; id cupiens, absolutionem decernit. Atq; is inuito Rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire si denuo fuisset accitus. Rursumq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratũ Herodem abijsse, & vt se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem Rex vera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæsare dux militum per Syriam, itemque per Samariam declaratus esset Herodes, neque solum propter gentis fauorem, sed etiam viribus suis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiamq; illum contra se credens cum exercitu esse venturum. Neque opinione deceptus est. Namq; Herodes intentatę sibi accusationis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hierosolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idque fecisset, ni nat Hierosolymam ducit.

An. mundi 3917. Ante Christ. nat. 47.

Herodis fortitudo.

Herodes à Syris latrones depellit.

Phasaelus beneuolẽtiam Hierosolymis habitantiũ erga se auget.

Hyrcanus ab inuidis contra Antipatrũ, eiusq; filios instigatur.

Herodes ab Hyrcano in ius vocatus.

Herodẽ Hyrcanus absoluit.

Hyrcanus rursum ab improbis irritatur.

Herodes cõflatam militum multitudinem, vt Hyrcanum regno deponeret. Hierosolymam ducit.

Regi

An. mundi 3922. Ante Chri. nat.

Regi autem parceret, sub quo ad hoc potentiæ processisset: ac si propterea quòd in iudicium vocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti verò esset ingratus. Quòd si etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omninò de victoria bene speraret, qui cum Rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: sæuo autem nunquam, nisi quòd maleuolorum consilijs impulsus, vmbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellumque domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cūctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quam superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cùm autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

42. Herodes ab Antipatro patre persuasus à bello cōtra Hyrcanū desistit. Sextum Cæsarem Bassus dolo necat. Marc' Sexti successor.

CAP. IX.

De Romanorum dissidijs, post mortem Cæsaris, & insidijs Malichi.

Ant. lib. 14. cap. 20.

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam trienniū septemq; mentes tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concito, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simulque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater, filijs suis & alijs amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea que inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis arguens Cassius, ipsis ciuitatibus irascebatur. Eoque Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quòd remissior in exigendo fuisset. Verum & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudētia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidijs appositum, & Herodem qui custodiam curabat armorum, multis excusationibus & sacramentis circum-

Cassius stipēdium ciuitatibus indicit

Herodes Cassij amicus.

Cassius in exactionib⁹ exigendis seuerus.

Malichus beneficiorum Antipatri immemor.

Antipater contra Malichum colligit exercitum.

circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus recõciliaretur Antipatro: atq; ita denuo per Antipatrũ exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichũ statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescente & Antonio cũ Bruto & Cassio bellũ gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quòd magnum momentũ, vbi vsus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidẽ totius Syriæ procuratorẽ præficiunt, equitum illi manu peditumq; attributa: si autẽ bellum desijsset, regnum quoq; Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculũ dari persuader. Atq; ille qui dem iniustitiæ Malichi præmiũ fuit post conuiuiũ mortuus, vir & alias strenuus rebusq; administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populũ, negando placabat: simulq; vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiã mox cum exercitu necis paternæ vltor aduenire. Sed Phasaeli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimãs paterno funere celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, perq; dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metũ Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè casteq; celebrantibus. Herodes autẽ, & ipso qui præceperat, cauſaq; cõtempta, nocte ingressus est. Iterumq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contraq; ille se falli, cum vix animi doloré preme ret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modo, vt mortẽ patris vlciscereturei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præcat, vt in causa iusta Herodi opẽ ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicea, vndiq; ad Herodẽ conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidẽ hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæã fugam parabat. Salutis autẽ desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturũ se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectoq; Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quo intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnã vocat. Deinde seruorum quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atq; illi præceptorũ Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibiq; circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixq; anima recepta, Herodem percontabatur, quis Malichum occidisset. Et cum è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

An mun. 3922. Ante Christum nat. 42.

Octauius Augustus Iulio successit. Sueton.

Cassius Herodi, si bellũ desijsset Iudææ regnum delaturum pollicetur.

Antipater Malichi instinctu venenum bibit.

Herodes patris necem in Malicho cogitat vlciſci.

Malichus Hyrcano sese adiungit.

Cassius Herodi vt in Malicho mortem patris vlciscatur, rescribit.

Fatale decretum humanam spẽ irridet.

Malichum tribuni Herodis interficiunt.

De He-

CAP. X.

De Herode accusato & vindicato.

An mun. 3943. Ante Christum nat. 41. Ant. lib. 14. cap. 20.

POstquam verò Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodis fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaëlus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probrumq; ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremque Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniumq; turissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam cõtra vim Herodis potuit sufficere, qui mox vt cõualuit, & alia recepit, & illum ex Massada suoplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella poliederat: Tyrijsque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatoq; Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus charus, vt etiam quibus antea delectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Nanq; is Herodes iampridem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnen, Hyrcani neptem ex filia, atq; inde Regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserũt: legatis ab alijs ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam, etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: quòd illis rerũ summam vi possidentibus, nomen tantũ honorabile supereslet Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præstò erat magna pecunia placatum sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem iurnicorũ eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam feruentem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtriusq; partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cumq; is Herodem, eiusq; fratres alijs prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeq; ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum correptos carceri tradidit, quos etiam pene occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Deniq; mille legati

iterum

Felix in Phasaelum exercitum mouet.

Phasaelus Felicem superat, Hyrcanoq; ingrati probrum obijcit.

Antigonus Aristobuli filius, ab Herode fugatus.

Doris prior Herodis cõiunx non ignobilis, ex qua Antipatrum filium suscipit.

Iudæorum optimates Phasaelũ & Herodem accusatum veniunt.

Ant. lib. 14. cap. 21.

Iudæi aduersus fratres accusationẽ renouant.

Herodem & Phasaelum tetrarchas declarat Antonius

Herum Tyrum missi sunt, vbi commorabatur Antonius in Hierosoly- *An. mundi*
mam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum *3923.*
direstus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præ- *Ante Chri-*
ceptoq; vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ plus *stum na-*
essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad *tum 41.*
littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interi- Antonius in
tus, & patriæ bell. causa fierent, dum inconsiderate contendunt. Illis Tyro com-
autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius, missis armatis, moratur.
multos occidit: multos etiam vulneraut. quorum & tutios cura, & Seditio Hie-
mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effuge rosolymis
rant quiescebant. perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, contra Ho-
vtetiam quos in vinculis haberet, occideret. rodem &
Hyrcanum.

CAP. XI.

De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna.

Antonius captiuos trucidat.

BArzaphatne autem Parthorum satrapa Syriam biennio postrum Re- Ant. l.b.14.
gis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Pto- cap. 22.
lemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus & mulieres quin- Lysanias Bar
genteas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanum- zapharni. vt
que deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per mariti- Antigonum
ma loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit ir- in regnum
rumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cum Ptolemai- inducat. Hyr
denses eum & Sydonij recepissent. Ille autem quendam regium pincer- canumq; de-
nam, cognomine suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit ac- ponat. per-
cedere, & exploraturu hostium consiliu, & vbi visus exegisset, præsidio suadet.
futuru Antigono, quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltrò ad
Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem
ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: vbi commis-
sa pugna, depulsis q; hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu pete- Inter Antio-
bant: auctiq; inuitudine, vsq; ad regiam processerunt. Excepti autem chum & Hyr
ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibiq; hostes in su- canum acris
gam versos patris Herodis in fanum concludit: custodesq; his sexaginta pugna Hie-
viros apponit. per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus rosolymis in
fratribus populus, igne cõsumit. Herodes autẽ iracundia peremptorum foro. om-
cõgressus cũ populo, multos obtruncat: inq; dies singulos inuicem sese missa.
per insidias incursantibus assiduæ cædes erãt. Instante verò die festo, qui Assiduæ cæ-
Pentecoste vocatur, omnia circa templũ totaq; ciuitas plebe rustica re- des Hierolo-
pleta est, & pleraq; armata. Et Phasaelus quidẽ muros, Herodes autẽ cũ lymis.
paucis domum regiam custodiebat. Inualisq; de improuiso hostibus in Parthũ Pha-
suburbano, cõplures quidem peremit, omnes autem in fugam vertit. & saelus & ci-
hos in ciuitatem, alios in fanũ, alios in extremum vallum ncludit. Inte- uitate & ho-
rea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem spitio cum
Phasaelus & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthũ re- quingentis
cepit, prætextu quidem componendæ seditionis venientẽ, re autẽ vera equitibus
vt adiuuaret Antigonum. Deniq; Phasaelum dolo perpulit, vt ad Barza recipit.
pharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente

Herode,

An. mundi 3924. *Ante Christum natum* 40.

Herode, atq; vt insidiatorem occideret, néve se eius fallacijs dederet, admonente: natura enim barbaros fidem negligere. Exijt etiam Pacorus cum Hyrcano, quò minus suspectus esset: nonnullisq; relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indignas quidem dissidentes atq; armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callide & officijs amicitiæ dolos tegentem. Denique postquam dona eis dedit, recedentibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locũ deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pietasq; mulieres ex his quas ipsi haberent inter quingentas Parthis deuouisset: quodq; sibi semper à barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis capererur Herodes, ne sibi præcius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & cu-

Pacori dolus & insidiæ.

Herodes Hierosolymis, Phasaelus verò extra vrbem constitutus, in capitis discrimine versantur.

stodes haud procul abesse conspiciebat Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Ophilius vt fugeret: cui Satamalla Syrorum tunc ditissimus dixerat, quemadmodum essent omnia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quòd se insidijs appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iureque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimq; à Parthis qui remanserant, quibusq; iussum erat, Phasaelus atq; Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eumq; fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet: epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidijs, sed quę Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab alijs audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamme prudentissima fœminarum, multis cum precibus ne prodiret orabat, néue se crederet manifestis iam conatibus barbarorum Adhuc autem Pacoro cum socijs deliberante, quoniam modo clàm patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes cum propinquissimis sibi, ad Idumæam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum persequebantur Et ille matrem quidem fratres suos, desponsatamq; puellam cum matre, minimoque fratre prætendere iter instit. ipse autem cautè cum famulis suis barbaros retentabat: multisq; per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cum semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes victoria potitus, cum multos interfecisset, ipsumq; locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit regia, arcemq; in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cum fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quam Thresam Idumææ peruenit occurrit ei frater Ioseph us, turbamq; sequentium diminui persuadet: nec

Herodes clàm nocte ad Idumæã proficiscitur.

Herodes graniores in fuga Parthis Iudæos experitur.

Victoria Herodis.

Herodion.

enim

enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam quàm nouem millium multitudo. Itaq; paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximeq; necessarios tenuit, atq; ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi apud Hierololymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecunijs abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorũ verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus preciosum, in Idumæam multo ante comportauerat: eiusq; sociorum itidem quisq; fecerat. Veruntamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem tertam illam bello implacato replerent, Marsa quoq; ciuitate vastata: nec solum Antigonum Regem constituerent, verumetiam Phasaelum & Hyrcanum vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidē auriculas dentibus truncat, vt ne solutus quidem mutatis rebus vnquam Pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phasaeli verò virtute præuērtus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interijt: atq; ita probato, quod verus Herodis frater esset, Hyrcanusque degeneraſſet, viriliter mortem indignum antè acta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missum pacto præmerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet inidam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidē hunc exitum habuit. Parthi aūt, quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis, vinctum Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias ab Rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auaritiam barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset paternæ amicitiæ, animoque liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, quod redemptionis causa præberet: pignori oppositio ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filiū, septem annos natum: trecentaque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyrijs. Sed protecto studium fortuna præuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquā fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus Rex eorum, præmissis qui hoc adnoterent, quamprimum reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem per legatos Patthos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quod vicem Antipatro debitam negare proposuerat, neq; pro beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratiæ rependere. Impudentiæ consolationis egentibus. Impudentiæ verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare depolita. Erant autem circa eum potentissimi Arabes sibi hostes esse deprehendit, unde amicissimos existimabat, eaq; respondit nuncijs, quæ dolor impestauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam

An: mundi 4925. Ante Chri. nat. 39.

Massada. Petra ciuitas Arabiæ.

Antigonus auriculas Hyrcani dentibus truncat.

Antigonum Parthi Regē constituunt.

Phasaelus ad saxum caput frangit.

Phasaeli verba priusquā efflaret animam.

Herodis erga Phasaelū fratrem amor.

Impudentiæ suasores.

Herodes Arabas sibi hostes esse deprehendit.

Anno mundi 3925. Ante Christ. nat. 39.

aggreſtè fanum, dum poſt ſe relictos reciperet, diuertit. Poſtero autem die cum Rhinocoluram peruenisſet, fratris ei mors nunciatur. acceptaque tanto luctu, quantum curarum æſtum depoſuit, ibat vlterius. Itaque Arabem ſerò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibiq; transitu prohibitus ab eius rei ſpeculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatemque reuerit, Alexandriam eum proſequuntur. Ingreſſus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè ſuſceptus eſt, ducem ſibi militum tore eum ad ea quæ parabat, exiſtimante. Poſt. habitis autem Reginæ precibus, neq; hyemis aſperitatem, neq; marina diſcrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphyliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehemẽter bello Caſſij vexatam, ſaluus euadit. Amicorum autem ſuorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hoſpitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eaque cum amicis delatus Brunduſium, atque inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: eiq; tàm ſuas quàm totius generis clades exponit: quodq; affectibus ſuis in caſtello relictis, atq; obſidione cinctis, ad eum hyeme ſupplex nauigaſſet, Itaq; tantæ miſerationis caſum miſeratus Antonius, & memoria quidem iunctæ cum Antipatro dexteræ, tum verò ipſius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum Regem conſtituere propoſuit Iudæorũ, quem ipſe tetrarcham antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & ſeditioſum, & Romanis inimicum eſſe arbitrabatur. Cæſarem quidem habebat multo quàm ipſe paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hoſpitium & in rebus cunctis benevolentiam: cum præterhæc ipſius quoque Herodis ſtrenuitatem cerneret. Verumtamen & ſenatum conuocabat, vbi Meſſala, & poſt eum Atratinus, aſtante Herode, patris eius merita, & ipſius circa populum Romanum fidem proſequebantur, quo ſimul hoſtem Antigonum demonſtrarent: non ſolùm quòd intra breue tempus is diſſidere cœpiſſet, verumetiã quod antea quoque populo Romano deſpecto, Parthorum ſuffragio regnum curauiſſet accipere His autem commoto ſenatu, cum Antonius etiam bello contra Romanos gerendo vtile eſſe diceret Herodẽ Regem creari, omnes aſſentiunt. Dimiſſoq; ſenatu, Antonius quidẽ & Cæſar egredicbantur, medium ſtipantes Herodem. Conſules autem cum alijs magiſtratibus antecedebant, cæſuri hoſtias, decretumq; ſenatus in Capitolio repoſituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium conatum eſt.

Herodes cũ magno vitæ diſcrimine Romam nauigat.

Herodes Romam profectus, Antonium conuenit.

Ant. lib. 14. cap. 13.

Herodes Antoniũ & Cęſarẽ ſibi benevolos inuenit.

Herodes coram ſenatu Rom. laudatur.

Herodẽ Romani Iudęorum Regem creant.

CAP. XII.

De bello Herodis è Roma redeuntis pro Hieroſolyma, & contra latrones.

Ant. lib. 14. cap. 23.

Antigonus Maſſadam obtinet.

EOdem verò tempore Antigonus apud Maſſadam incluſos obſidebat, alijs quidem victui neceſſarijs abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus ſuis ad Arabas

Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellumq; reliquisset, nisi circa noctem qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeò vt etiam vltrò in Antigoni militè eruptiones auderent: multosq; nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoq; interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem, vt Iosepho & qui vna obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonē verò cum paucis, ne furtim deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem, sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendēte spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atq; gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Delius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quò magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit. & propositum habebat præsidium necessarium Massadam, vt primùm affectus suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim prius, quòd hostilis esset, eximenda videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudēs resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Ioppe suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusq; beneficijs debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à Rege certissimo. Iamq; validissimas quas fierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidijs opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virium eius timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis impetebant: ab alijs verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & iuuenis voce luti ciuitatis aduenisse: pœnasq; ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionē daturum. Deinde cū allocutionib. contrarijs pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quisq; posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibiq; tunc Silonis corrupti detecta corruptio est. Multis enim militum suo bornatis, qui rebus egerē se

An. mundi 3925. Ante Chri. nat. 39.

Prælium inter Antigoni milites & Iosephum Herodis fratrē.

Ventidius Romani militis Dux pecunias auferт Antigono.

Ant. libr. 14. cap. 24.

Herodes in Antigonum mouet.

Herodis propositū Massada & Ioppe captis Hierosolymam petere.

Herodes Hierosolymam cingit obsidione, ac primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & iuuenis voce luti ciuitatis aduenisse: pœnasq; ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionē daturum. Deinde cū allocutionib. contrarijs pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quisq; posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibiq; tunc Silonis corrupti detecta corruptio est. Multis enim militum suo bornatis, qui rebus egerē se

Silonis à Iudæis pecunia corrupti dolus.

Anno mundi 3925. *Ante Chri. nat.* 39

Herodes cõmeatus copiam parat.

re se necessarijs acclamarẽt, pecuniamq; alimentis poscerent, atq; hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitũ, & ipse recedere conabatur. Herodes aũt non solum duces qui Siloni parerent, sed etiam milites vbi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in vno die pollicit⁹ eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantamq; his exhibuit copiam cõmeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret: simulq; prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atq; insidijs opprimerent, per agros dimittit. Illiq; iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant, si qui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes ótiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinq; Iudęorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familijs montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eamque diripuere, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanumq; militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit, Antigonus quóq; Silonis corruptione meruit, vt exercit⁹ partẽ Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem atmorum cura soluti, rebus omnibus abundabãt. Herodes autem non quiescebat sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Ioseph o, communiuit, nè quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum alijs quos ex Massada liberauerat affectibus suis in Samariã transiata, ibiq; tutissimè collocata, vt cætera Galilææ subuerteret, arq; Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cumq; Sephorim, licet vehemẽtissimè ningeret, peruenisset, faciliter ciuitatẽ capit, custodibus eius ante aggressionẽ fuga dilapsis: ibiq; suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia cõmeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraq; illius regionis incursantes, nõ minorib. quàm belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnaq; ala equitũ in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuere, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deniq; prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille aũt de suo dextro circumgressus, velociter subuenit. & suos quidem à fuga retrahit: irruẽdo in hostes, impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ consisterent: qui tamen eos vsq; ad Iordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte peremptа, cæteri trans fluuium disiecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerãt, eorumq; causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrem primùm la-

Herodes decem cohortibus comitatus Hierichunta peruenit.

Romani præda ingenti potiuntur.

Ant, lib. 14. cap. 24.

Herodes Sephorim ciuitatem capit.

Herodes aduersus latrones in speluncis degentes animum dirigit.

Herodis de latronibus victoria.

boris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorumque ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muroque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statum ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, vndique inaccessæ transuersoque tantum ac perangustos ascensus habebant: saxumque ab earum fronte vsq; ad fauces vltimas pertingebat, rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem Rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis exponebatur in ostia speluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignemque repugnantibus iniiciebant. Cumq; aliquos ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederēt, voce præconis edixit. Sed illorum neq; voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coegerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quenque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit, & post filios occidit vxorem: deiectisq; desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: sequatorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigonum ducens. Tuncq; propter eius abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duasque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. Eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit. Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes: in proditione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquā hostem arcebat à mœnibus, donec Machærā incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunq; Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigo-

Anno mūdi 3926. Ante Chr. nat. 38.

Ant. lib. 14. cap. 25.

Descriptio speluncæ in qua latrones habitabant.

Ptolemæus Herodis minorum Dux interfectus.

Anno mũdi 3927. Ante Chr. nat. 37.

nianis omnibus abutebatur. Hęc cum ęgrè ferret Herodes in Machęram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans, velociter Regem consequitur: vtq; in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magisque placeret Antonio. Deniq; mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaq; prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumq; ad honores eius spemq; regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatã cogeretur.

Machęręę inimquitas.

Antoniꝰ Herodis virtutẽ miratur.

CAP. XIII.

De morte Iosephi & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso.

Ant. lib. 14. cap. 25.

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia nõ firmum esset auxilium Machæræ, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum V. cohortibus a Machæra ad cum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atq; aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites percunt. Recens autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minime contentus fuit, sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoq; Iosephum verberaret. Deniq; natos corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Phasoras frater pretium redemptionis offerret. Tãta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergeret: multaq; in Idumæa quoq; mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdã instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. Nec horũ quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & prępositio Syriæ Sosio iusso, vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vtebatur auxilio, ipse cum cæteris manu militum sequebatur. Herodi autem degenti in Daphnen Antiochiæ, mortem fratris somnia manifesta significant. Cumq; turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncij cladis intrabant: quare præ dolore paululum questus, maxima parte lucius dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnamq; his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostesque obuios in eum quem reliquerant locum auertit.

Antigoni in Iosephi cadauer immanitas.

Herodi mortem fratris somnia manifesta significant.

uertit,& assiduè quidem castellum oppugnare tẽtabat: sed prius quàm id caperet,asperrima hyeme coactus,in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus post, auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum noctè desererent.Iamque per Hierichunta properans ibat,vt quamprimum interfectores fratris sui posset vlcisci,vbi etiam mirabilis ei monstriq; similis casus euenit:vnde præter spem liberatus,opinionem quod Deo carus esset adeptus est. nam cum multi honorati vespera illa apud eum cœnauissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt,confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniiciens mane primo castra mouet: hostiumque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina. & manum quidem cum Romanis cõferere non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iacu o vulneratur. Antigonus aũt se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiẽs, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit,quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ.Herodes verò terram peruagatus hostilem, quinq; municipia capit, duoque habitatorum millia consumit. Exustisq; domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana, tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat:cum hos odium moueret Antigoni,alios ipsius Herodis præclara facinora.Enimuerò multos ratione carentes,mutationis cupiditas impellebat. Hoc autem congredi festinante, Pappi milites neq; multitudine hostium, neq; impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed vbi agmina conflixerunt,cæteri quidem paulisper restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosius dimicans, dummodo eius vlciscceretur autores, aduersam aciem facilime superat. deinde semper integros aggrediendo,vniuersos in fugam vertit. Erat enim plurima occumbentium strages, cum alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur, nouissimus aũt ipse instaret, atq; infinitos occideret.postremò ruens inter fugientes hostes in vicum irrupit:cum omnes domus armatis essent refertæ, plenaque propugnatorum desuper tecta: & quoniam foris deprehensos facilimè superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis,multos simul necabat.si quis aũt subterfugisset ruinam, eum gladiis armati milites excipiebant.tantaq; cadauerum per omnes vias multitudo coacceruata est, vt etiã victoribus transitus obstrueretur. hanc plagam hostes adeò non tulerunt, vt confluentium turba, conspectis qui in vico periissent,fuga discederent. statimq; successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset.Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum,& ne penitus opprimeretur Antigonus obstitit,qui ciuitatẽ iam deserere cogitabat. Herodes aũt ad vesperam,cum lassos amicos reficiendi corporis gratia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat Siquidem vnus tantum puer eum sequebatur.Et prius quàm in balneum perueniret, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie

An. mundi 3927. Ante Chr. nat. 37.

Herodis cœnaculum dimisso conuiuio cõfestim concidit.

Cadauerum multitudo victoribus transitũ obstruit.

An mundi 3928. Ante Chr. nat. 36.

in balneum, sed perculsi etiam tum metu ad latitantes, vt Regem vide-
runt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cum inermis esset
præierunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cùm alius
casu, qui eos comprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pari
satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, An-
tigoni militum ducem, abscisso capite obtruncat: idque Pheroræ ma-
gistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namq; is
Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit,
Hierosolymam repetiit: murisque admoto milite (annus autem tertius
agebatur, ex quo Romæ Rex fuerat declaratus) pro templo castra po-
suit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem.
Exercitu autem in opera distributo, suburbanisq; diuisis, tres quidem
leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. Relictis autem qui
operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vx-
orem accepturus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam,
vt diximus: & dum obsidet, subcisiua opera nuptias curaturus: quippe
iam hostes despiciebat. Igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit,
auctus militum copiis: eique Sosius cum magna manu equitum pedi-
tumque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœ-
nicen iter fecit. Vniuerso autem exercitu congregato, ad peditum le-
giones vndecim, equitumque sex millia, præter auxilia Syrorum,
non pro minima parte ducenda, propè à septentrionali muro castra
collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo Rex fuerat de-
claratus: Sosius verò Antonio, à quo milites quibus præerat asciret mis-
sos Herodi auxilio Iudæorum aũt intra ciuitatem agentiũ populus va-
riè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo cõueniens
furore agebatur, multaq; veluti diuinitus de temporibus dictitabat: &
qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocina-
bantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria diripientes,
neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. Bellatorum aũt con-
stantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum prohibebãt, &
contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculũ
molichantur. In nullare aũt æquè ac in cuniculis superabant. Rex aũt
aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militũ insidias, quibus
eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum longinquis
transuectionibus adiuuari disposuit. Ac pugnæ intenti, quãuis omnem
modum audaciæ supergrederentur, Romanorum tamen peritia vince-
bantur. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligе-
bant. Ex improuiso autem Romanis per cuniculos intermedios emer-
gentibus, prius quàm muri aliqua pars diueretur, alteram eius vicem
muniebant. Prorsus autem neq; manibus neque machinis deficiebant,
quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant. Deniq; tanto ex-
ercitu circunsidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: do-
nec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgre-
di, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia
fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbiq; mors era:
Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò ma-
nu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis eua-
deret. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores vicos
oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec
vlla

36. Pappum Antigoni militũ ducẽ Herodes obtrũcat.

Ant. lib. 14. cap. 12. Hierosolyma ab Herode obsessa.

Iudæorũ in pugna constantia.

Herodis milites cum Iudæi per quinque menses obsidionem tolerauerũt ciuitatẽ irrumpunt.

Vlla erat aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Deniq; licet Rex vbiq; mittens, rogaret vt parcerent, nemo tamen dexteram cõtinuit. sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc ẽt Antigonus, neq; priorem neq; præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosij prosternitur. Ille aũt nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neq; tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaq; ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicisset, vt externa quoq; auxilia compesceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorumq; eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamq; rem, hos minis, alios precibus, non nullos armis etiam refrenabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimãs sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecunijs oppido. Romani Regẽ se solitudinis reliquisse: qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile precium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente vt pro labore obsidionis prędandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseuerauit. Atq; ita redemptis patriæ reliquijs, promissa compleuit. Nam & militum quenq; liberaliter, & pro merito duces, ipsumq; Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsq; ad vltimum diem, ignauia digna fœuris excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quò magis beneuolos sibi faceret, honorificè tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. Et quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusq; comitibus misit. non tamen omninò ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neq; propinquus sanguine superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, vt eo modo cuiusq; possessiones dominio suo facilius quæreret. Postea verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt Reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè móliebatur. Cui cùm verbotenus annuisset Antonius, occidere quidem bonos viros tantosque Reges iniustum esse duxit: verũ inter amicos vltra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetũ in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumẽ Eleuterum ipsi dedit. Quorum potita dominio ad Euphratem vsq; Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atq; hic Herodes, licet magnis muneribus infensum eis animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamq; omnibus obsequijs placans, Pelusium vsq; deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuumq; Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cùm pecunijs omnijq; præda, Parthus illi statim condonatus est.

An. mundi 3928. Ante Christ. nat. 36.

Cædes in Hierosolymis. Antigonum Sosius capit.

Herodes militib. de suis facultatibus multum pecuniæ largitur.

Antigonus securi obtruncatur. Ant. lib. 15. cap. 1.

Cleopatræ in cognationem suam sæuitia.

Auaritia Cleopatræ.

CAP. XIII.

De insidijs Cleopatræ in Herodem, & Herodis prælio contra Arabes & ingenti terræmotu.

Anno mundi 3934. An. Christ. nat. 30.

Ant. lib. 15. cap. 5.

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & alijs per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendēs, bellum in Arabas vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur: alterumq; potentium per alterum pessundaret. Sed eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primū in Syros hostes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. qui cùm iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ coeles Canathan congregati, expectabant Iudæos. Vbi Rex eos Herodes

Ant. lib. 15. cap. 6.

cum exercitu aggressus. bellum consultius adm nistrare tētabat, castraque muro cingi præcipiebat: non tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima cortione in fugam versos vrgebant: in persecutione verò insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semp ei fuerat inimicus. Namq; horū incursu recreati Arabes, pugnā repetunt: iunctisq; agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militē fugant, plurimis cęde prostratis. Qui verò ex prælio seruati sunt, in vicū Ormizam confugiūt, vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erāt plena ceperunt. Neq; multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxilijs, serius quàm vsus popoſcit. Huius ei vulneris causa fuit, præpositorum militibus contumacia, quòd iustis obedire noluerunt. nō enim repentino commisso prælio vllum Athenio insidiandi tempus habuisset, rursus tamen victus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quodq; semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruēte. Namq; veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta verò hominum millia peremit, cùm exercitus manſisset incolumis, quoniam sub diuo tendebat: ibiq; Arabas in maiorem audaciam fama sustulit, tristibus nuncijs grauibus semper aliquid affingens. vnde velut omni subuersa Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminē superesse credebant, in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se venerant à Iudæis. Herodes autem aduentu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine quàm assiduitate calamitatum fractā, ad repugnandum incitare tentabat, hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam diuinæ quidem indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignauum autem est pertimescere idem, etiam cùm incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abeſt, vt hostes post terræmotum pertimescam, quod magis putauerim Deum hanc illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent. non enim tantum manu armisq; freti, quantum nostris calamitatibus,

Cleopatræ in Herodem insidiæ.

Bellū Actiacū inter Antoniū & Augustū vtrinque gestum.

Asia Herodis calamitas

Herodis ad milites perterritos oratio.

veniunt,

Metus præstat confidẽtiam.

Altera pars orationis Herodis de terræmotu.

Conclusio Herodis orationis & adhortatio ad milites.

Herodes ante pugnam sacra Deo celebrat.

Herodes hostes adoritur

veniunt. Fallax autem spes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis aduersus. Neque vero vel secundæ res vel contrariæ, apud homines certa sunt: sed in vtramque partem videas fortunam nutare vicissim, & exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, post ab hostibus victi sumus. & nunc ergo, quantum æstimare licet, illi capientur, victores se credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem prouidentiam docet. Itaq; mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm ferociores quàm opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus inuenit. Nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, vt videtur, certamen mihi victoriam spondet. Conuenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exercere: conscelerati sque hostibus planum facere, quod neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis vnquam deprimit fortitudinem ludæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. Nihil autem vos terreat rerum animacarentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia namq; sunt elementorum quoque vitia: nullumq; damnum inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cùm extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterùm quid nobis amplius quàm terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imo enimuero maximum imminentis excidij monstrum, sponte sua, neque alienis manibus initum cis accidit, qui legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, talesque Deo pro belli euentu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximũ eius lumen inuictamque dexteram, sed continuò pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus. pergite quisque non pro coniugibus, neq; pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis vltores. Illi melius quàm nos qui viuimus exercitum regent: vobisque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram non sustineri posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, sacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium transgressus est. Castris autem Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de insuperiacente castello contenderet, pugnam eminus iritabat, quam primũ cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qui castellum occuparent. Sed illos quidem Regij facile repulerunt, collemque tenuerunt. ipse verò quotidie producto ad prælium milite, instructaque acie Arabes lacessebat. Cùm autem nemo contrà procederet (quædam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Atheinus timore obrigucrat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtiq; cum equitibus pedites egrediũtur: etsi multitudine superiores, Iudæis tamẽ alacritate impares, quãuis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. Et quamdiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à semetipsis conculcati perierunt. Denique millia V. in fuga ceciderũt, cæteroq; multitudo intra vallum cõpulsa est, eosq; statim circumseptos obsidebat Herodes. & licet armis ꝓpè

adesset

Anno mundi 3439. *An. Christi nat.* 30.

adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cumque Rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret: deniq; ardescente siti, catervatim exeuntes, vltro se Iudæis tradebant, adeo vt quinq; diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius spiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

Arabes ardescente siti vltrò se Iudæis tradũt.

CAP. XV.

Herodes exaltatus in regnum.

Ant. lib. 15. cap. 7.

MOX autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amicitiam Antonij, post victoriam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quàm ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo supereßet. Itaq; Rex periculis decreuit occurrere: Rhodumq; transmissus, vbi Cæsar eo tempore morabatur, adijt eum sine diademate, veste quidem cultuque priuato, sed fastu regio, neq; dissimulata veritate coram eo hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, Rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse Regem Antonio. Neque dissimulauerim, quod omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deserui. Nam cum auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem. quam si occidisset, & pecunias ei & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatræ amores, & Deus qui tibi victoriam donaret obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumens: & vt in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritus es qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officijs cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate Regem, ne quid de amicitia sua dubitaret, hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnifice in eius laudem commemorauit. Ille autem primus eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantẽ. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarẽ, Herodes cunctis accepit regni

Herodis coram Augusto Cæsare oratio.

Herodes coram Augusto dissimulatione remota verum ingenuè fatetur.

Cæsaris ad Herodem responsio.

regni diuitijs: tumq; primũ cum eo milites recenſente, circa Ptolemaidem equo vectus eſt cœnamq; illi cum omnibus amicis exhibuit, atq; inſuper exercitus eius epulis cuncta diſtribuit. Proſpexit etiam per arida loca proficiſcentibus ad Peluſium, atq; inde redeuntibus aquarũ copia nõ deeſſet. Nec fuit quicquã vtenſilium, quod deſideraret exercitus Pro his deniq; meritis paruum eſſe Herodi regnum, tam Cæſar quàm milites exiſtimabant. Ideoq; poſtquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non ſolum cæteros eius honores auxit, verũ etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempſerat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumq; inſuper ciuitatum Gazam & Anthedonem, & Ioppen, & Pyrgon Stratonis: & ad hæc ſatellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra ſtipatores habebat. Nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quam magnus animus accipientis Poſt primam verò Actiada, etiam regionem quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eiq; continentem Baranæam, itemq; Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione quę Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varũ tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumq; deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſamq; Zenodoro abſtulit: quã Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumq; præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſubleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obſequio pietatis impendit.

An. mundi 3934. Ante Chriſtum natum 30.

Herodis in Auguſtum Cæſarem mẽtia.

Herodis regno Auguſtus Cæſar finium partem addit.

Herodẽ Auguſtus Syriæ procuratorẽ conſtituit.

CAP. XVI.

De vrbibus & ædificijs inſtauratis & conditis ab Herode, deq; munificentia qua vſus eſt erga exteras gentes, eiusq; felicitate.

ITaq; anno regni ſui quintodecimo, & templũ inſtauratiuit, & duplum cerræ ſpatium quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eiq; iunctum à ſeptentrióne caſtellum. Et illas quidẽ à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes latis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quin etiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis exſtructa, duas ædes in ea maximas atq; pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam conferri poſſet, ædificauit: easq; amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nominauit. Nec verò ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiã ciuitates ſtudiũ liberalitatis

An. mundi 3947. Ante Chriſtum nat. 17.

Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.

Ædificia ab Herode condita.

An. mun. 3927. Ante Christum nat. 17.

catis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherri-
mo per viginti stadia circundatum, Sebasten appellauit, deductis eò sex
millibus colonorum, terraq; fœcundissima his attributa: vbi templum
quoq; maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis sta-
diorum Cæsari dedicauit, eiusdemq; oppidi habitatoribus præcipua le-
gum beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à
Cæsare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore po-
situm editus, propter subiecti lateris vallem specus aperit vmbrosum, qua
profundæ altitudinis tupes, ad immensum liquentis gutræ receptaculũ
concauatur, vt stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec ter-
tam inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autem e spelunca radi-
cibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc est Iordanis principi-
um. Sed veri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hieri-
chunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores ali-
as, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas,
eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus re-
gni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quam fi-
nes suos templis repleuit, in prouinciã quoq; honores eius effudit, & in
multis ciuitatibus templa quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cum autẽ
inter maritimas ciuitates vidisset vnam vetustate iam fessam, quę Stra-
tonos pyrgos vocabatur, & pro loci naturæ munificentiæ sitæ capacem,
totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea
maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter
Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima a-
deò fuit importuosa, vt omnes qui ad Ægyptum ex Phœnice nauiga-
rent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam
mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante
æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed Rex
liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fa-
bricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas.
Et quanquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate
certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pul-
chritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum.
Meritus enim quantum diximus portui spatium per viginti vlnas in
fundum saxa demisit, quorum pleraq; pedum quinquaginta longitu-
dinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam
maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos
pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus
antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo
portus quo cingitur muro subiecti sunt. magnis turribus interpositis,
quarum maxima atq; pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cogno-
minata est. Crebri autem fornices ad deducenda quæ portus haberet:
proq; fornicibus, & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredi-
entes exciperet, deambulatio. Aditus autem septentrionalis erat. Ven-
torum enim pro situ loci placidissimus est boreas. Ad ostiũ verò colossi
tres, vtrinq; fulti columnis: quarũ à læua quidẽ intrantibus stantes sole-
da turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduer-
sæ turris magnitudinẽ superantes. Domus autem portui cõnexa, candi-
do item lapide: pariq; mensura spatiorũ, ciuitatis viæ tendentes in por-
tum.

Fons Iordanis.

Herodes Piræo maiorẽ portum fabricat.

Dilucida descriptio portus.

tum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eoq; Cæsaris colossus nō minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunòni quæ Argis est. Oppidum autē prouincię dedicauit, tebusq; aduectitijs portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsareæ imposuit. Quinetiā & cætera opera, forū, theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomē ei Cæsaris donauit. Primusq; ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solum victores, sed & proximi & tertij successores eorū regalibus diuitijs potirentur. Anthedona quoq; renouatam, quam bella subuerterāt, Agrippium vocauit: nimiaq; beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quā ipse in templo ædificauit. Sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patris monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborumq; ditissimā, eamq; Antipatridē nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atq; in honorem matris Cyprum vocauit. Fratriq; Phasaelo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamq; ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelū nominauit. Cognatis aūt & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor, sed castellum contra montem Arabici latesis propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulumq; in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regijs liberalissimè exornatis: vt nō solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectaq; largis infusa diuitijs elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perq; ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificijs, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murū, exedras verò & porticus, fortaque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæductum: apud Ascalona verò Nympheā siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tàm opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusq; præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum alijs reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus & Rhodijs ad instruendā classem pecunias sæpè multisq; in locis præbuit, incensumq; Pythium in melioremforman reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatē, perq; omnem Ioniam, eorum, quæ desiderasset quisque,

An. mundi 3947. *Ante Christum natum* 17.

Cæsarea, Stratonis turris antea dicta, ab Herode cōdita. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

Agrippium.

Antipatris.

Cyprus.

Phasaeli turris.

Phasaeli ciuitas.

Herodium.

Herodium castellum, pro rerum omnium copia ciuitas esse videbatur.

Herodis beneficentia & liberalitas in cunctos.

An. mun. 3954. *Ante Christum nat.* 10.

quisque, largitiones? Nónne etiam Athenienſes & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Myſia Pergamus, Herodis ſunt plena donarijs? Nónne Antiochenſium Syriæ plateam, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti ſtadia prolixam, ſtrauit polito marmore: declinandisq; imbribus, quàm longa eſſet porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum? Quod autem Elidenſibus præſtitit, non ſolùm Achaiæ commune, ſed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere ſumptuum videret inopia, quodq; ſolum ex veteri Græcia reſtabat collabi, non ſolum agonotheta ipſe factus eſt, eo luſtro, quod cum Romam nauigaret, offendit: ſed etiam perpetuos pecuniarum reditus inſtituit, vt nunquam eius memoria agonothetę munere fungi deſineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum ſiue tributorum remiſſiones exponere, ſicut Phaſaelitas & Balaneotas, aliaq; circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus: licet multum eius animi magnitudinem ſ timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: vellt maius aliquid aucuparetur, ſi beneficijs amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vſus eſt, quod animo conueniret. cumq; ſummus venator eſſet, in hoc tamen ipſo, equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Deniq; vno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio, ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui ſuſtineri non poſſet. Itaq; multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directiſſimus, & ſagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporisq; virtutem, fortuna quoq; ſecunda vſus eſt. Raro enim contra votum eius, belli ceſſit euentus. & ſi quando id accidit, non ipſius culpa, ſed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum eſt.

Herodes per vniuerſum terrarum orbem clareſcit.

Herodes venator ſummus.

Herodes præter animi corporisq; virtutem fortuna quoque ſecunda vſus eſt.

CAP. XVII.

De diſſidio Herodis cum filijs Alexandro & Ariſtobulo.

Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domeſtici, & aduerſi caſus ex muliere cœperunt, quam maximè diligebat. Nam quia Regis meruit poteſtatem, repudiata quam prius acceperat vxorem ex Hieroſolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur. Mariammen ſibi coniunxit, Alexandri filiam Ariſtobuli filij: vnde domus eius in diſcordiam venit, & antea quidem, maximè verò poſtquam Roma regreſſus eſt. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum cauſa quos è Mariamme ſuſceperat, expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eò commeandi facultate conceſſa. Deinde autem coniugis auum Hyrcanum, ex Pathis ad ſe reuerſum, propter inſidiarum ſuſpicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria. Barzapharnes abduxerat: miſerati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodem tranſiret, non interiiſſet. Verùm mortis eius illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus multoq; amplius patriam deſiderans, venit. Herodem autem commouit, non quod

Herodes Antipatrum filium expellit ciuitate, ac Hyrcanum auum coniugis interficit.

regnum

regnum affectaret, sed quòd ipsi iure deberetur. Quinque aũt filiorum quos ex Mariãme susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant horumq; minimo Romæ in studijs mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regiæ producebat. Sed enim fortior amor his Mariammes sustinebatur: qui in dies singulos proficiens, adeo succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariammes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore vero fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obijciebat, quæq; in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem Pontificem in decimo septimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Galatis interijt. Hæc igitur Herodi Mariammes probro dabat, sororemq; eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem adhuc immotus erat. Graui autem indignatione mulieres fœtebant: & quò maxime commoueretur Herodes, insimulabãt eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc acculantes, quod in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: proq; immoderata libidine, ablegatem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia successum, deinde etiam cogitante Cleopatræ fœuitiam, cuius gratia & Lysanias Rex, & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaq; profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate benevolam, commendabat vxorem: mandato ei clam, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus non maligne, sed Regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit. Et illa reuerso Herode, multaque inter fabulas de affectu iurante, quodq; nunquam esset alterius mulieris amore captus: valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilicò nec vsquam Iosephũ mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cumq; stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibiq; tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionẽ de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrumque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniã: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes non aliter suspectum patrem quàm si hostis esset, habebant: idque & anteà, quàm diu Romæ in studijs erant, & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium, quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitæ suæ

An. mundi 4954. Ante Chri. nat. 10.

Herodis ex Mariamme liberi suscepti.

Mariamme ex odio Herodi q Hyrcano auo fecerat, obijcit.

Faila matris ac sororis Herodis aduersus Mariammen accusatio.

Herodes Iosepho vt vxorem interficiat, clam mandat.

Herodis de Mariamme ac Iosepho suspicio.

Mariammen & Iosephum Herodes interfici iubet.

Iracundiæ maternæ filij succedũt.

An. mundi 3956. Ante Chri. nat. 8.

Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum Regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaq; apertius quidam cum Rege colloquebantur, quod ei per vtrunq; filium struerentur insidiæ: & alter quidem vitrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hisque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderẽt, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et ille quidem in dies singulos magis magisq; negligebantur. Antipater aũt etiam sui caula fauorabilis erat: nã & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dicitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. Intestamento enim ipse aperte quoq; iam successor fuerat declaratus. Deniq; tanquam Rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuq; regio & cæteris obsequijs præter diadema vtebatur. Tempore autem valuit etiam suam matrem in cubile Mariammes inducere: duobusq; armorum generibus in fratres vsus, blanditijs & calumnijs, Regi obrepsit, vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorẽ, delicta quidem patris verecunde suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorumq; socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs quæstus est: cum præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quod eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit, & lachrymas quidem cunctis excussit: verum Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea Rex Roma reuersus, licet soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet. Cum autem Ciliciam præternauigans Elæusam delatus esset, suscepit eum benignissime Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiæ causa lætus: quippe nihil ingratus amicis Romæ scripserat, vt in causa dicenda sefftagaretur Alexandro: & vsque ad Zephyrium deduxit talentis triginta donatũ. Postea verò quàm Hierosolymam peruenit Herodes, populo cõuocato, tribusq; filijs protè attanub causam reddit profectionis: multasq; Deo gratias agit, multas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationẽ sedasset: & quod regno maius esset, concordiam filijs præstitisset, quam ego, inquit, arctius colam. Nam ille quidem me regni dominum & successorum iudicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero, tresq; filios meos Reges designo, huiusq; sententiæ meæ locium primũ Deum fecit

Inimicitiæ Herodis cum liberis ex Mariamme susceptis. Ant lib. 16. cap. 4.

Antipater exclusis reliquis fratribus, patris successor declaratur.

Alexandrũ Herodes apud Cæsarẽ accusat.

Reconciliatio inter Herodem & filios facta.

Herodem generũ Archelaus benignissimè suscipit.

Splendida Herodes ad populum oratione tribus filijs regni honorẽ attribuit.

fieri precor, deinde vos. Namq; huic ętas, illis nobilitas successionē regni conciliat, & quidē magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos aut Cæsar iunxit, & pater instituit obseruate: non iniustis eos, neq; disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet cum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos aūt singulis coniunctos esse oporteat propinquos atque amicos ego distribuam, & concordiæ sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionū contentionumq; causas ex contubernalium nasci malitia: hosq;, si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo aūt vt non solùm isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem filijs meis tradido: & iucunditate quidē quasi rectores potientur, pondus aūt rerum tametsi nolim, meum erit. Cōsideret aūt quisquis vestrū ætatem meam, vitæq; institutum, necnon etiam pietatem: nam neq; senex adeo sum, vt de me citò desperetur, neq; voluptatibus affluens, quæ adolescētium quoq; vitam spatio breuiore concludunt: Diuinitatem verò ita colimus, vt in longum nos æuum progressuros esse credamus. quòd si quis in contemptum meum filijs meis placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non, quòd inuideam ex me genitis, honorificè eos haberi vero: sed quia noui hæc studia adolescentibus ferociæ nutrimenta suggerere. Itaq; sic cogitent qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratū esse præmium, seditiosis verò apud ipsos etiam quib. lenocinabantur. infructuosam fore malignitatē. Omnes profectò mecū, hoc est, cum filijs meis sentient. Namq; ipsis expedit me regnantem, meq; his esse concordem. Vos aūt, ô boni filij, sacram primum retinentes mentē naturam, cuius affectiones inter feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, meq; tertium, qui ea quæ iubere liceat rogem, fratres permanete. Iam nunc autem vobis & vestimenta & obsequia dabo regalia: Deumque oro, vt conseruet iudicium meum, si concordes eritis. Hæc locutus: singulos benigne consalutauit, populumq; dimisit: alios cōuenientia dictis eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquā simulantes. Fratres aūt dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autē succensebat vel secundo loco fratres haberi. Sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentē. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antiparrum erat, & ab Antipatro ad Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid proloquutus, adolescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximaque minimis affingebantur. sicuti liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater, vt mendacia sua veras occasiones haberent: multisq; fallo vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidem amicorum quisq; aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec errasset aliquis, si Antipatri vitam malitiæ lus & insidiarum

An. mundi 3956. Ante Chri. nat. 6.

Herodes filijs non regnum, sed regni honorem tradit.

Herodes ad filios orationem deflectit.

Herodes oratione sua fratrum dissensionem radicitus nō sustulit.

Antipatri in Alexandrū fratrem dolos & insi-

An. mundi 3956. *Ante Chr.* nat. 8.

Quo ante Antipater Alexandri fratris amicos corruperit. Herodem & aulicos Antipater calumnijs in fratres inflammat.

impulsos blanditijs, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur fiue agerentur, effecerat. Cum autẽ cauta vniuersa committeret, assuris etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisq; personam gerens alijs delatoribus suborna-tis vrebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primo reprehendisset, mox otiose astruendo, Regis iracundiam prouocabat: omnia ad insidias referebat, & vt necem patris Alexander pararе videretur. Nihil enim maiorem fidem calumnijs suggerebat, quam si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantũ in dies singulos de affectu adolescentium detrahebat, tantum adijciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebãt: hi volentes alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorũ clarissimus, Regisq; fratres ac tota progenies. omnia namq; in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilijs gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multoq; plus quam priuignos oderat, quos Regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta Regis quenq; ab adolescentibus separabãt: qui charissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. Non solum autem regalibus erat formidini verumetiam externis amicis. Nulli enim Regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ejicere educere. Adolescentes autem delata in se facinora nescie-bant, hisque propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam incusabatur a patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduertus dolorem apertius excitabantur. Eodem autem modo erum Pheroram patruum, & Salomen amitam, cõtra illos commouit Antipater, alioque velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Hujus autem inimicitias augebat Alexandri quoq; vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarumq; se quæ in regno viuerent dominam esse dicitans: paternum enim genus à Temeno: maternum autem a Dario Hystaspis nibo ducere multumq; ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namq; multas ei fuisse dixinus vxores: quod liceret Iudæis more patrio plures habere, quodque Rex pluribus obiectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen aũt Aristobulus, & si soror eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obijciebat vxori: quodq; ipse priuatam, Reginam verò frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quod aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere ministrarentur, ipsos quoq; vicorum scribas. Scilicet irridetes, quòd literarum studijs operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra genitũ dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ facile accendit animũ Regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matre implorare, casumq; eius cum gemitu atq; imprecationib. conquerit: ac sæpe illo quædam ex Mariammes vestimentis poste-

Glaphyra vxor Alexandri superciliosa & contumeliosa multa in eam cepram ori-tione multa augebat.

Aristobulus vxori humilitatem generis obijcit.

Ant. l. 16. cap. 7.

Alexander & Aristobulus Pheroram auũculum implorant, id quod Herodis animum succendit.

tis posteriorib⁹ diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quòd e tò pro regalibus deliciis nigris vestibus indurerentur. His de causis Herodes licet cõstantem animum adolescentiũ formidaret, tamen n ipeu correptionis abscinderet, ad se co. vocauit: Romam enim nauigaturus erat; & quasi Rex pa .ca interminatus, pluribus quasi pater monaret: to Gauitq; vt fra.res diligerẽt promissa priorum peccatorum venia, si p..t hæc meliores fierent. Illi autem crim na.ionum mutuam d precando, fictas eas esse dicebant. purgationisq; suæ fidem rebus ipsis posse con stare: verum ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, adtum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores detore, dum qui persuadeatur extabit. Cum his eum mature placa sse nt, vt patrem, præsenti metu reiecto, te futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouerẽ Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: vterq; autem læui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiusque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi dono datæ. Quinetiam tetra.chã eum fier. beneficio Cæsaris idem Herodes impetrauerat: regaliq; coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, despondera t ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. Quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post a Parthis occisus est Mox aũt morbo Pherorę venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quod etiam viua Regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plur mis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaq; de mutis qui suspecti erant habita quæstione, postremo ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla qu dem tuit de maleficiis aperta confessio, sed quòd cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui Rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat nam & hanc frater Pheroras accusabat, quod cum Syllęo procuratore Obodæ Regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam Rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totaque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vestium ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditat: suæ subiecerat. Itaque postquam Regi hæc tunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, cõmemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent: verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret, fortunatosq; amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam parere, militumque rectores, itemque ordinum

An. mũdi 3956 Ante Chr. nat. 8.

Apud Herodem parente duo fratres sese exquiant.

Alexander Herodi parenti Eunuchos corrũpit, & quod regni sit futurus succes sor, prædicat.

An. mũdi 3956 Ante Chr. nat. 8.

dinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeo pertimuit, vt non auderet statim delata proferre: sed exploratores die noctuq; submittens, dicta factaq; singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, illico trucidabat. Itaq; regnum eius acerbissima iniquitate repletum erit. Nam pro suo quisq; odio vel inimicitijs, calumnias finxere, multiq; Regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur; erant autem crimnationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modo accusauerat: & cum eo qui ante se conuictus esset, ducebatur ad pœnam. De vita namq; periculum Regis quæstiones breuiore cõpendio terminabat. Ad hoc aũt sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquã humanius aspiceret, qui acculati nõ essent: verùm etiam amicis immitissimum sese præberet. Itaq; multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectaq; propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus aũt ineptiæ fœnus Regem cõmentisq; delatorum timor inuasit, vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum. Deniq; subito & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit: multi autem tacitè moriebantur, nulla voce super conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris cum insidijs cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt: tempusq; obseruare, vt illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo Rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earumq; se plurimos socios habere perscribit: ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cum vim noctu adhibuisset inuitò. Iamque libri in manibus erãt Herodis: multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm mature in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, Regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut vbi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamque filiam meam bono marito nouo? nam etsi consilij particeps nõ est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculum agitur, quod adhuc viuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properans veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quam tui tuæque dignitatis contemplatione filij desponderam. At nunc de vtroque nobis consulendum est. licet animum pater sis. & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus inceptans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulisque capitulis instituens, cum eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim caulam in eos qui scriptis continebantur, & in Pheroram, intulit. Cum autem sibi credere Regem videret, cõsiderandum est, inquit, ne forte adolescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniatur,

Herodis sæuitia.

Ant. lib. 17. cap. 8.

Herodes Alexandrũ in vincula conijcit, & in amicorũ eius tormeta pergit.

Alexãder in vinculis quatuor libros aduersus inimicos conscribit.

Archelaus Rex Cappadociæ, in Iudæã ad Alexandrũ generũ venit. Ant. lib 16. cap. 8. 9.

Archelaus & Herodes de libris Alexãdri deliberant.

An. mundi 3956. Ante Chri. na. 8.

ueniatur, non tu ab adolescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hominibus non solum adolescentulos falli, verumetiam senes, domosq; clarissimas totaq; regna solere subuerti. Contentiebat dictis Herodes, iramq; paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. nanque hic erat librorum quatuor argumentum, qui vbi propensiorem esse Regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai præualere, quam honeste non posset, ex impudentia salutem quæsiuit, telictoq; Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifeste cõuincretur Regem insidias voluisse decipere, omniumq; malorum præsentium adolescenti causa fuisse, nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, veniam petere. nanque ad hoc ei modis omnibus se quoq; opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atraq; veste cum lachrymis vt quam miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniamq; meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: nanq; omnia quæ sibi obijcerentur fecisse. horum autem causam esse diminutionem mentis atq; insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: etenim se quoque a fratre multo grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepositse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam rescidi quidem non oportere, leniter vero curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit. ipse autem Alexandro tandiu manebat iratus, filiamque ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem cõpulit vltro pro adolescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus, cui vellet eam præter Alexandrũ collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quod & liberos iam haberent, vxor quoque ab adolescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si vero discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem nanque fieri audaciam, si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnaque & ipse rediit cum adolescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Verum igitur Archelai consilium, quo generum periculo liberauit, peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate conuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta, solio quoque aureo gemmis ornato & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itemque amicorum eius quenque pro merito. quin & cognati Regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: eumq; tam ipse quàm optimates Antiochiam vsq; prosecuti sunt. Non multo post quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solũ recon-

Herodes in Pheroram fratrem excitatur.

Pheroras atra veste instructus cum lacrymis ad pedes Herodis accedit, ac veniam petit.

Pheroras, mediãte Archelao Herodis iracundiam mitigat.

Archelaus Herodem vltrò pro Alexandro deprecari compellit.

Archelaum & cognatos pretiosissimis muneribus donat Herodes.

Ant. lib. 16. cap. 11.

An. mundi 3956. *Ante Chri.na.* 8.

Eurycles Lacon Alexandri apud parentē etiam accusat, autorq; necis ipsi' existit. Eurycles amicitia simulata fallit Alexandrū, eiusq; fit proditor.

ciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam: verumetiā causa fuit vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum quæ aucuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam libertatem nihil esse ducebat, nisi Regum sanguine compatasset. Itaque Regem adulatione falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéq; perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & Rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animadvertit, fratrumque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata vero amicitia fallebat Alexandrum, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Perrentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum sit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores: Alexandrum verò, quòd Regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adolescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quietus quam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum quærebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemerit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affictoque quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumque adisset Heroden, vitam ei se rependere pro beneficiis sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verum iceleri tanto fuisse impedimento, quod societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene secum Herodem actum putare, quòd regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem cooptaret heredem, auitumq; ipsorum regnū Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariammes vltum ire. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumeliis affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, si taceat: si verò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitē sibi patrem inueniri, soliq; Antipatro indulgentem: ob que vel emori non recusare, nisi ex voto insidiæ successissent: sin eum occidisset: primum salutis occasionem fore Archelaum socerum suum,

Eurycles necis Alexādri & Aristobuli redempta opera, accusatoris partibus fungitur.

Eurycles Alexandrū apud Herodē falso accusat, & in pericula precipitat.

ad quem

ad quem facilè posset effugere: deinde Cæsarem, qui nunc vsq; ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum vt antea, patris præsentiam formidando. nec de iuris tantum criminibus locuturum, sed primũ totius gentis æraumnas, & quod ad necem vsq; tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciis, quibusq; actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ essent, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quę causa ciuitatis affligendę: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniaque scelera Regis retecturum: quibus cognitis nemo se iudicaueret patricidam. His Eurycles in Alexandrum tallo delatis. Antipatri laudes prosequebatur, illum solum qui patrem diligeret esse confirmans, quique adhuc inuidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspitionis dolore compresso, intolerabilis iucundiæ feritate perturbatur. Iterumque hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum lucundo & Tyrannio clam colloqui solitos esse, equitum Regis olim principibus, tum vero propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac denique indignatione succensus, confestim eos Herodes tormentis subdidit. Illi autem nihil eorum se quæ crimini dabantur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam velut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante vt cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfecissent: tamquam armis quàm alijs subsidijs eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui Regis erat notarius, homo audacissimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaq; multis sæpe tallo cõscriptis, ob hoc postremo occisus est torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum quæ delata erant verum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamẽ asseuerari præcepit. Eurycles vero domus suæ pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritũ datoremque salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille aũt prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususq; dicere, quod Herodẽ reconciliasset Alexandro, ab illo quoq; pecunias capit. Deinde in Achaiam transgressus, ad similia facinora male quæsitis abusus est. Postremò apud Cæsarem accusatus, quòd dissensionibus repleuisset Achaiam, & ciuitates spoliaret, in exilium mittitur atq; hoc cum modo pœnæ Alexãdri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignũ est Coum Euaratum huic Spartiatæ conferre. Namq; hic cùm amicissimus esset Alexãdro, eodemq; tempore quo Eurycles ibidem erat aduenisset, percontanti Regi super his quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmauit. Nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eumq; gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet. ijsdemque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatẽ eius in filios. Nã ad hanc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quã & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi Rex eam decreuisset occidere, iterũ insimulatam, quorum antea fuerat accusata: q' Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta Regis nunciaret. Et hoc fuit extremum, quo tanquam tempestate oppressi adolescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad Regem, eiq; monita Aristobuli prodit: atq; ille vlterius durare nõ passus, vtrunq; filiũ vinxit, & separatos asseruari præcepit.

An. mundi 3956. Ante Christ. nat. 8.

Alia falsa accusatio Alexandri & fratris, ad indignationẽ Herodem commouet.

Diophantes Regis Notarius Alexandri nomine falsas literas conscribit.

Cous Euaratus.

Ant. lib. 16. cap. 12.

Herodes à Salome matus vtrunq; filiũ vincit, & separatos asseruari præcipit.

An. mundi 3961. Ante Christ. nat. 8.

præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis Olympū descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquā Ro-mam naui delati, Regis literas reddiderunt, vehementer quidem Cęsar ob adolescentes indoluit, verū potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Deniq; rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: metus tamē facturū dicens, si in cōmuni consessu propinquorū tuorū proui-ciæq; rectorum de insidijs quæreret: eosq; si delato crimini reperiretas-plicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumq; Berytum, quo Cæ-sar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores q- bus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itemq; propinqui Regis & amici, necnon & Sa-lome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum Regē: namq; hunc Herodes, quod Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: time-bat enim quod si tantum vitā fustisent, omni modo ad misericordiā cun-ctos impellerent: si vero etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Plata-ne, vico Sidoniorum. Exorsus autem Rex, veluti cum præsentibus age-ret, commouebatur. & insidias quidem timidè obijciebat: nam proba-tionibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plu-rima in se admissa prosequebatur: eaq; morte grauiora esse confessorib. demonstrabat. Postremo cum nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter quæstus, acerbamque victoriam vincere, singulos senten-tiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. nec enim fas esse cùm tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duo-bus legatis visum est, eosq; nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sen-tentiam primus Volumnius dixit, cunctique post eum Herodis æmula-tione, vel odio: neq; indignatione quisquam necandos esse adolescen-tes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis cru-delitatem ad parricidium vique procelluram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atq; inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam Regis miles, Tiro nomine, qui & filiū habebat Alexandro affluetum atque amicum, & ipse diligebat adolescē-tulos: præ nimia indignatione mentis postremo circumiens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse, naturam esse confusam, vitamque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor con-temptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam Regem aulus adire: mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra charissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduer-sus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudi-casti: neq; aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, captu facile Regem optantes. Veruntamen co-gita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fra-trum. Nullus enim est, qui non adolescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palam graviter ferunt. Hæc dicens, simul eos qui-bus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibique tum alius quidam Regius tonsor,

Herodes cōtra Alexandrum & Aristobulū iudiciū cogit.

Herodes in iudicio filios accusat.

Sentētia in filios Herodis.

Tiro vetus Regis miles, Herodis sæuitiam execratur.

Tironem cū filio Herodes cōprehēdi iubet.

Ant. lib. 16. cap. 13.

Ant. lib. 16. cap. 17

nomine

nomine Tryphon nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans Prosiliit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tonden di nouacula te occiderem: magnaque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem eiusque filium, & tonsorem subdidit quæstioni. Cumque illi pernegarent, tonsor autem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri iussit: tumque filius eius, patris miseratione commotus, cuncta se Regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eoq; relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adolescente videbatur, quo tormentis eriperet Patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo a Cæsarea interuallo distaret, præfocari iubet: eaq; re maturè perfecta, in castellum Alexandriũ mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

An. mundi 3961. Ante Christ. nat. 3.

Alia falsa in Tironem & Alexandrũ accusatio.

Herodes Alexandrũ & Aristobulũ filios præfocari, cũ Alexandro materno auo sepeliendos iubet.

CAP. XVIII.

De conspiratione Antipatri contra patrem.

ANtipatrum verò, cùm iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloque minus timor eum non mediocris solicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigrades & Alexander: itemque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiæque Herodias & Mariamme. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicen autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pherorам muneribus alijsque obsequijs, atq; amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit; quibusq; nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: quantumq; illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis oppleuisset oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsis autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaq;, vt etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius: tuo verò Antipater filio Aristobuli filiam: eris enim hoc modo pater orbatq. Sororem verò eius meus Herodes

Ant. lib. 17. cap. 21.

Antipater pecunia & donis hominum fauorẽ sibi conciliare conatur.

Quantũ Herodem perẽptorũ filiorum cædis pœniteret, prolis corũ miseratione ostendebat.

Herodes nepotes despondet.

An. mundi 3961. Ante Christ. nat. 3.

Herodes accipiet ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidē hoc sit iudicium meum neq; id quisquam dirimat qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumq; nepotum copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, quam patres eorū oculis aspicere. Postquā hæc locutus est, fleuit, & puerorū dexteras iūxit, benignissimeq; consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigunt Antipatri honorem apud patrem quoq; sibi derogatum existimabat: iterumq; de rebus cunctis periculum fore si Alexandri filijs præter Archelaum etiā Pheroram tetrarchā adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat quanto viuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit, & callidē quidem patri insidiari timuit. Iuuenti acriterq; vigilanti ad suspicandum. palam vero eum supplex adire ausus est, coramque deposcere, ne se honore præuaret, quod grauem esse iudicasset, nudumque Regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaū, etiam Pheroras Alexandri filio socer esset adiunctus. Instantissime verò precabatur quia numerosa esset Regia progenies, nuptias permutati.

Herodis filij ex septē vxoribus suscepti.

Nouem namque Regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamme pontificis filia: itemque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoq; alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasq; vxores sine filijs, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamme. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autē perspecto eius animo quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem lætioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditijs eius adductus, sponsalia reformauitque primū ipsi Antipatro Aristobulii filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pherorę. Hinc licebat aduertere, quantum Antipatri valuerit adulatio, quę idē in simili causa impetrare Salome nō potuit. hāc enim quamuis soror esset, atq; hoc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere nō passus est: sed inimicissimam sibi tore iurauit, nisi ab hoc studio desisteret. posteaq; inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiusq; filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariammes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectaque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato Regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pherorę vxor cum matre ac sorore sua, necnon & Matre Antipatri, multa in

Herodes Antipatri blanditijs adductus, sponsalia reformat

Ant. lib. 17. cap. 3.

Antipater expectatione regni certa nititur.

Mulierum in aula conflictio.

Regia

Regia insolenter agebat, ausa etiam duas Regis filias contumelioſe tra- *An mundi*
ctare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaq; cum illi inuisæ *3961. Ante*
essent, alias quidem morigeras habebant: ſola verò Salome aduersaba- *Christum*
tur eorum concordiæ: quodq; non bono Regis coirent, apud ipsum in- *nat. 3.*
simulabat. Cognita vero eius delatione mulieres, quodq; Herodes ar-
gere tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, cō-
ta verò & discordare inter se Rege audiente simulabant: cum his adeò
colluderet Antipater, vt palàm Pheroræ minimè dubitaret offendere:
occultos autem cœtus & nocturnas commessationes agebant: earumq;
consessionem fecit obseruatio ut rmiorem: cui horum nihil ignoraret *Ant. lib. 17.*
Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, ma- *cap 4.*
ximeq; aduersus Pheroræ coniugem, quod eam præter cæteras accusa-
ret Salome, aduocato cognatorum amicorumq; concilio, & alia multa
mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quodq; Phariſæis mer-
cedem contra se praebuisset fratremq; sibi hostem reddidisset expugna-
tum venenis. Postremo conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem
an vxorem vellet optare? Cumq; ille secutus vita dixisset quàm con-
iuge caruturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem con- Herodes Antipatro, ne cum Pheroræ, vel eius coniuge vnquam colloquereturedicit.
tulit: ac ne cum Pherora, vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam
pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verum ille palam præcepta
custodiens in occulto cum his pernoctabat, metuensq; obseruationem
Salomes per amicos in Italia degentes vt Romam proficisceretur, effe-
cit per falsis literis, vbi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsa
rem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes non hæsitauit, eum
in sit: cunctis quæ vsui forent, magnaq; pecunia liberaliter instructū,
testamentumq; vna ei portandum dedit, in quo Rex ipse Antipatrem in-
scripsus erat; & Antipatri filius cessor Herodes, ex Mariamme pontificis fi-
lia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsa-
ris præcepto, nauigauit: ac his cum Antipatro certaturus, de quibus cū
Nicolao causam antè dixerat. Nouerat autem cum Aretæ Regis suo cer-
tamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat & Soemum in Petra
oppido potentissimum, redemptoq; Fabato procuratore Cæsaris fau-
tore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes
Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat.
Ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, di-
spensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expederet. Qui- Fabatus Procurator Cæsaris apud Herodem
bus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in
honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: re-
gique indicauit quod Syllæus Corinthum eius fratellitem pecunia corru-
pisset, eumq; asseruari oporteret. Neq; Rex id facere dubitauit: quo- Herodem
niam Corinthus iste, licet in aula Regis esset educatus, ex Arab.a ta- secretorum
men fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam Syllæi pro-
duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alte- ditor.
rum Phy archum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho,
vt Herodem occideret, persuasisse confessi sunt: atq; etiam
à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam
transmissi sunt.

CAP. XIX.

De veneno Herodi parato & quomodo compertum sit.

An. mundi 3961. Ante Christum nat. 3.

AT Herodes Pheroræ vehementius imminebat, vt repudiaret vxorem: neq; quomodo mulierem plecteret inueniebat, cum multas in eam odij caulas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq; ad eum reuersurum esse dum viserit. Deniq; nec ægrotum quamuis sæpe accitus fratrem inuisere voluit, cum quibusdā mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidē præter spem conualuit. Postquā autē Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare nō quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet vsq; ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamē quòd illum quoq; veneno peremisset, fama vulgatum est. Verum eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimaq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Trāsijt autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum Regem tristes adijssent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, non eo quo solebat modo conditum: eoq; sumpto illum morbo protinus esse correptū. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namq; illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus Rex, ancillas & nōnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq; tum exclamat aliqua doloris impatiens: Deus cæli terræq; rector, in matrē Antipatri, quæ horum nobis malorū causa est, vindicet. Hoc Rex initiū nactus, persequebatur vlterius indaginē veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiusq; mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quodq; Pheroras & Antipater redeuntes a Rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidē libertinarū hæc indicauit. Cum autē ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omniū dicta congruere, qua de causa Romam quidē Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpè illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumq; coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariammæ eiusq; filijs minimè pepercisset: ideoque melius esse, ab hac belua quàm longissima fugere. Sæpe autē dixisse matri Antipatrū conquerentē, quòd cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, seq; fortasse prius quàm regnare incipiat moriturum: aut si vnquam ille decesserit, (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omninò fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum

Herodes Pheroram cum vxore eijcit.

Pheroras moritur, & Hierosolymis sepelitur.

Ant. lib. 17. cap. 5.

Venefica mulierecula ex Arabia.

Confessio mulierculārum in tortura.

liorum quoq; spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariammes filiũ scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standũ arbitraretur. se namq; vt ex eius progenie nemo superesset curaturũ. Quinetiã cum omnes patres, quibus inuisi vnquã filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Deniq; super sibi, nec cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atq; cum Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquã effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Deniq; nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritũ manusq; habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridẽ Antipatri matrẽ furor eius erumpit: eamq; omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosq; innocentes, metu ne quem nocẽtium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petijsse per quendam Antiphili amicum: idq; ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionẽ, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater, vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaq; hanc euocatam, statim Rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & Regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portataq; ad Regem, vbi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata, adiurante Rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neq; sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. deinde: quid, inquit, secreta custodio, quũ Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi Rex, & tecum Deus mihi testis veritatis, qui falli non potest, Cum Pheroræ morituro lachrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo fum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis ne dum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis pretium fero: tu verò quod in eum seruas, relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, meq; vidente consume, ne ad inferos quoq; vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli: & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignẽ effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omninò paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: Rex verò in matrem fratremq; Antiphili contulit quæstionẽ. Verùm hi quoq; Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem

An. mun. 3961. Ante Christum nat. 3.

Doridem Alexandri matrẽ omni ornatu spoliatam Herodes expellit.

Pheroræ cõiunx quid cum veneno sit actũ, ingenuè fatetur.

An. mundi 3961. Ante Christum natum 3.

pyxidem fatebantur, illumq; venenum à fratre apud Alexandriam excerente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atq; indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Deniq; etiam Pontificis filiam Mariammen, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoq; pœna coercuit. Nam quem illa pepercerat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

Diuina vltio nullum scelus impunitum reliquit.

CAP. XX.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & vltis.

Post hæc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namq; is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus aduexerat, aliorumq; serpentū succos: vti prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in Regem armaret. Idem verò præter susceptam contra fratrem partis audaciam, veluti operam lubricuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studijs Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magniq; animi Regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit, quòd multis patrem maledictis carperent, ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, seq; accitos esse grauiter ferrent: iam enim patet eos redire præceperat, idq; maximè solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quàm proficisceretur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremq; adeundo vitandæ suspicionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falso scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, lumptuum confundere tentabat indicia, vestem pretiosam variaq; stragula, poculaq; argentea necnon & aurea comparando, aliaq; plurima instrumenta, vt pretiorum magnitudine mercedes falsarijs erogatas celaret. Deniq; ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore cōtectis, cum omnia quidem tormenta de patricidio, epistolæ verò de iteratis fratricidijs conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatū & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Deniq; Roma literas misit, continuò se venturum esse, quodq; honorificè dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timensq; ne si quid præsciisset, forte caueret, ipse quoq; literis beneuolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit, & vt reuersionem suam maturaret

Antipatri in Archelaum & Philippū fratres insidiæ.

Antipater scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulat, ingentem pecuniæ summam erogat.

Ant. lib. 18. cap. 8.

maturaret orauit. Nam si properasset, matris suæ quoque offensionem posset componere quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentum, eumq; vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quòd insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ conferat occupabat, ne quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita, quam supra memoraui, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quendam materni casus cogitatio, anima iam per se metipsam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognoscceret, quibus ex causis matre iussa repudiasset: namq; timere, ne forte criminibus matris adderetur. Meas autem prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro esset vtile considerantes, vt properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam praux suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid morum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neq; maturè se patri reddere, ab eoq; regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Patuit his Antipater, impellente fortuna, transmissusq; in Sebastum Cæsareæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cum omnes eum deuitarent, nullusq; auderet accedere. Nam etsi semper æquè inuisus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex Rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solusq; de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimuerò clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metuq; penè mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neq; fugæ spes vlla erat, neq; circumstantib malis emergere poterat: certumq; nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim Regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut, si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in Regiam venit, quia prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Forte aût Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusq; audacia, velut eius salutandi causa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus sis. Dispereas, impium caput: neq; me attingas prius quam criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. nam & tempus indulgebo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum aût ad eum venissent mater & vxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tamq; recepta mente, quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero aût die Rex adhibito propinquorum atq; amicorũ concilio, Antipatri quoq; amicos vocat. Ipse aût cum Varo residens, cunctos iudices iussit adduci, in quibus erant etiam fratris

An. mundi 3961. Ante Christ. nat. 3.

Antipater reuerũnè suam matrem, scilicet Herodes. Antipater Pheroræ mortẽ vehementer luget.

Antipater Cæsareæ omnibus inuisus.

Quomodo Antipater Romam domũ reuertus ab Herode fuerit acceptus.

Iudicium cõtra Antipatrũ, cui præsidet Varo.

An. mundi 3961. Ante Chri. nat. 3.

Antipatri quidam pridem comprehēsi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuscemodi. Quoniā illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum venias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his vnà cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cuinq; prouus ante pedes patris cecidisset: oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu velis. Ille aūt magna voce imperato ei silentio, ad Varum locutus est. Quod & tu Vare, & quiuis iustus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certè scio. Vereor aūt ne mea quoq; tibi sit inuisa fortuna, omniq; calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miserandus videri debeo, quòd erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram, eosq; Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos aliis inuidendos Regibus æmulandosq; constitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamē interitus Antipatro magis profuit. Isti enim quòd iuuenis & successor meus futurus esset, maximè securitas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea suprà quam satis erat expletus, in me satietatem suam profudit: eiq; diu viuere sum visus, meamq; senectutem grauiter tulit, Rexq; fieri non nisi patricidio passus est. quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex ægro abiectum reduxerim, & exclusis quos mihi Regina pepererat filijs, regni mei vicarium declarauerim. Equidē tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de isto benè sum meritus? cui viuus etiam potestatem meam penè concessi: aperte autem regni successionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta reditus talentorum, sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoq; nauigaturo dedi trecenta talenta, quemq; solùm ex omni familia mea, tanquam patriæ seruatorem, Cæsari commendaui. Aut quid illi tantum sceleris, quātum Antipater admiserunt? quòdue de his habui indicium, quale demonstrauit huius insidias? etiam approbo, quia aulus est aliquid patricida, rursumque veritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego istam beluam noui: & quam sit verisimilia dicturus, iam nunc prospicio, fletusq; simulatos. Hic est qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum caverem, neque meum corpus omnibus crederem: hic est qui vsque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere, ne quis mihi fortè parasset insidias: hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum peremptorum, & viuentium fratrum benevolentiam dijudicaret: hic propugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem venit, & quemadmodum singula simulasset, vix me credo viuere, tamque grauem insidiatorem quo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihiq; amicissimi semper infensi sunt, ego quidem factorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiamsi per omnes filios indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidem interrupto sermone cecidit, dolore confusus. Nicolaum autem vnum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc aūt Antipater sublato capite, cum prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendisti. Nam

Herodis in iudicio contra Antipatrum accusatio.

Beneficiorū Herodis in filios collatorum recitatio.

Herodes Antipatrū præ reliquis filijs amauit, plurimaq; in eū beneficia contulit.

Nam quomodo ego patricida, quem tu semper seruatorem te habuisse cõmemoras? Aut si ficta, vt dicis, simulataq; mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeò demens fui, vt non intelligerem, quòd si hominis lateret tanti sceleris cogitatio, cœlestem latere iudicem omninò non posset, qui vbiq; præsto esset, & cuncta conspiceret? An fratrũ exitus ignorabam, quos ob id Deus vltus est, quia tibi malè cogitauerant? Quid nũt fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebar. An ex te metus aliquis? Quin tui seruabar, alijs timẽdus eram. Fortasse egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, inhumanisq; bestiæ animum gererẽ, certè mansueti patris beneficijs vincerer: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, torque filijs antepositis, viumq; Regem declaraueris, aliorumq; bonorum magnitudine reddideris inuidendum. ô me miserum, acerbissimamq; peregri nationem meam, quàm longum liuori tempus, magnumq; insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisq; rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpè vocitabat. Accipe pater has eius literas. hæ fictis in me criminationibus veriores: his me defendo: hæ affectus erga te mei argumenta certissima: recordare quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu compulisti vt darem accusandi tempus inuidiæ. Verùm ad indicia veniã. Ecce adsum, terra marique nihil vsquam patricida perpessus. Sed nondum me hoc argumento diligas. nam & apud Deum, & apud te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viscera mea pergant instrumenta pœnarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si patricida sum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu vociferans, & omnes alios & Varum ad misericordiam prouocauit: solùm aũt Herodem quo minus fleret, iracundia continebat, documẽtis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu Regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia illi asscribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumnijs interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cum autem ad veneni probationẽ venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisq; Regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis alijs dictis & probatis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocurus quã, Deus testis est innocẽtiæ meæ, silensq; iaceret, venenum petijt, idq; cuipiam damnatorum capitis ex custodijs bibendum dedit: eoq; statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihiloque minus Rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Romæ venerat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad Regem

An mund. 3962. Ante Christ. nat. 7.

Responsio & excusatio Antipatri.

Antipater Romam & Cæsarẽ pietatis testes allegat.

Nicolai iussu Regis cõtra Antipatrũ atrocissimam accusationem instituit.

Peroratio Nicolai.

Venenum in quodam capitis damnato probatur.

Ann. mun. di 3964. Ante Chri. nat. 4.

scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, cùm ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in Regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæc ab Antipatro erant fictæ: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certo sciens, Regē sorori suæ minimè posse parcere, si quas recusauerit. Benè autem facies si cōsummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, Regem subijt cogitatio, ne fortè etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodq; penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaq; non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione confiata, dedit literas ad Cæsarem, ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, Regemque scripsit Antipatri, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater eaq; nomen inimicum fecerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vestes pretiosas ac filijs, itemq; amicis & libertis, propè quinquaginta: cæteris etiam omnibus agrorum & pecuniarium non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ita correxit.

Alia aduersus Antipatrū accusatio.

Herodes de Antipatro supplicium sumere cogitat, propterea eaq; nomen ipsius in testamēto delet.

CAP. XXI.

De aquila aurea, morteq; Antipatri & Herodis.

Ant. lib. 17. cap. 8.

MOrbus autem ingraueſcebat, quòd cùm senectus pariter ac mœror vrgeret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, & nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur, & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margaloth Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum Regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos lo-quebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricataque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quòd supra maximam portam templi Rex aquilam collocauerat auream. Eamque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, eriam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decedentibus, & animam immortalem & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magisque morbo cupere, quam virtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor subitò peruagatur

Iudas & Matthias populū vt aquilam auream tollerent, hortantur.

peruagatur, Regem fere iam mori: vnde etiam confidentes adolescentes coronam adorti sunt: ipsoq; meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, aquilam ex tecto auream scuribus abscidebant. Qua re statim Regis duci nunciata, non paua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes cõprehensos, Regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, teciisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria, responderunt. Cum verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaq; Rex commotus, magnitudine tradicndiæ morbum superat, atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quod occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, vt primum facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnæ subditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos Rex qui funibus demissi erant cum sophistis viuos incendi, & reliquos qui vnà comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris qui dem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormẽtis, pedesq; tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredoq; virilis membri vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria membrorumq; omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerẽt sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutem sperabat. Deniq; Iordanem transgressus, apud Callirhoen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur, effluentes, pro dulcedine potui sunt. Ibi aũt corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutũ est, vt etiam lumina quasi mortuus resolura torqueret. deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multamq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum autem rediens ad Hiericbunta veniisset, atra iam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur: factumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusq; vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verum per alios fugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cùm animam efflauero, statim militibus circundatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisq; domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare maller, id quoque permissse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusq; rursum victus (nã inedia tussisq; pariter vicentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptoque malo,

An. mundi 3963. Ante nat. Christ. 1.

Iuuenes qui aquilã auream abscideràt, ab Herode deducti, examinantur.

Iuuenes cũ Sophistis capitis damnati, interficiuntur.

Herodes variis morbis vexatur. Ant. lib. 17. cap. 9.

Herodes morbis obiturus, aquis calidis vtitur.

Atra bilis Herodi mortẽ minatur.

Herodes Romana literas, quibus Acmẽ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrũ morte damnatũ esse significatur, accipit.

An. mundi 3963. Ante Chriſt. 1.

etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dextram sustulit. Cum verò Achiabus consobrinus eius accurrisset, manumq; continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi Rex mortuus esset, excitatus est. Eoq; propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætusq; iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent atq; dimitterent: quod eorum princeps non solùm ne fieret obstitit, sed etiam Regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, cõtinuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumq; tepelire præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinq; diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò & septem, postquam Rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vius est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam rescisset mortem Regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenq; iussisse domum dimitti. Atq; ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli Regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictamq; ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multũ rogabat, vt benevolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarumq; regionum: tetrarcham verò, sicut supra diximus, Antipam: Regem autem Archelaum scripserat, eidemq; anulum ad Cęsarem ferre mandauerat, assignatamq; regni administrati notitiam. Omnium nanq; dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cęsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto cõtęstim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesq; per cuneos & populus adeuntes, suamq; promittebant, Deiq; benevolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum Regem operã contulerunt. Nihil autem munificentiæ prętermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroque distinctus, thorus autem purpura variatus, corpusq; super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrumque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. prætorea satellites agmenq; Thracium. Germaniq́ue & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cætera verò militum manus armata, ducesq; suos ordinumque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibiq; secundum ipsius Regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem Regis hic finis fuit.

1. Herodes doloribus victus, sibi ipsi violentas manus inferre cogitat. Ant. lib. 17. cap. 16.

Mors Antipatri.

Ant. lib. 17. cap. 12.

Militibus ac multitudini Regis mors nunciatur.

Archelaus post patris obitum Rex declaratur.

Qua munificentia Herodes sepultus.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER II.

SVMMA CAPITVM LIBRI II.

De bello Iudaico.

I. *De successoribus Herodis, & vltione directæ aquilæ aureæ.*

II. *De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Samaritanos.*

III. *De Varij gestu circa Iudæos crucifixos.*

IIII. *De ethnarcha Iudæorum instituto.*

V. *De subditicio falsoq; Alexandro, eoq; deprehenso.*

VI. *De Archelai exitio.*

VII. *De Simone Galileo, & tribus sectis apud Iudæos.*

VIII. *De Pilati regimine.*

IX. *De superbia Caij, & Petronio Præside.*

X. *De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.*

XI. *De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.*

XII. *De tumultibus in Iudæa sub Felice.*

XIII. *De Præsidibus Iudeæ Albino & Floro.*

XIIII. *De Floro sæuiente in Iudæos Cæsarienses & Hierosolymitanos.*

XV. *De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.*

XVI. *De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis hortantis.*

XVII. *De cœpta rebellione Iudæorum cõtra Romanos.*

XVIII. *De cæde Ananiæ Pontificis, Manahemi, & militũ Romanorũ.*

XIX. *De Iudæorũ maxima strage Cæsareæ & in omni Syria.*

XX. *De Iudæorum alia grauicæde.*

XXI. *Iudæi Alexandriæ occisi.*

XXII. *De clade Iudæorum, autore Cestio.*

XXIII. *De pugna Cestij contra Hierosolymam.*

XXIIII. *De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.*

XXV. De Damascenorum sæuitia in Iudæos, deq; Iosephi stu-
dio in Galilæa.
XXVI. De Iosephi periculo & euasione, & Ioannis Giscalen
malitia.
XXVII. Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.
XXVIII. Quomodo Hierosolymitæ bello se præparauerint: deq;
Simonis Gioræ tyrannide.

CAP. I.

De successoribus Herodis, & vltione direptæ aureæ aquilæ.

An. mundi 3964. A nat. Christi. 2.

ARchelao autem Romam profecturo, luctus nouarum principium fuit. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisq; feralibus prolixè populo exhibitis (Hic aũt mos apud Iudæos necessariò multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templũ. Ibiq; variis fauorib. exceptus à plebe, ipse quoq; in excelso tribunali, solioq; aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisq; & quòd sepulturã patris sedulo curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam Regi magnos honores habuissent. Verum se tamen ait non potestate solum interim, sed etiã ipso Regis nomine tẽperare, donec à Cæsare sibi fuerit confirmata successio, qui etiã testamẽto rerum esset omnium dominus constituturus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cum sibi diadema voluisset imponere. Cæterũ pro alacritate ac beneuolentia, æque militibus ac populo plenã te vicissitudinem relaturum, si ab his quorũ etiam esset imperium, certus Rex declaratus fuisset: studiumq; sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namq; alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidã solui custodias acclamabant. Cunctis aũt postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de Rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscissam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuque iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet, quos pro templo ac legibus patriis interijsse dicebant. Eotum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primum, quem is constituerat pontificem reijciendum, aliumque pietate præstantem, magisque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen eum profectionis festinatio continebat metuentẽ, ne si multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem mouendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: missoq; magistro

Luctus & epulæ Archelai.

Archelaus subditis suis omnem beneuolentiã & fauorem pollicetur.

Seditio propter Sophistas ob abscissam ex porta templi aquilam auream trucidatos, coorta. Ant. lib. 17. cap. 12.

Archelai indolis, benignitas.

magistro militum, vt quiescerent eos rogabat. Sed illum seditionis autores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt & alijs post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat: Archelaus, vnde omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaq; instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descēdit: cum illi qui sophistas lugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum morbus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum qui illam legionis principes comprehenderent, eo dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesq; per campum: qui cū sacrificijs occupatos singulos inuasissent, prope ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximios discesserunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquenq; vt domum recederent admonendo. Itaq; cuncti neglecta diei festi cura, abiere. ipse aūt cum matre, nec non & Popla & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itemque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filijs suis Salome, fratrisq; Regis filij, generq;, specie velut Archelao ad obtinendā successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedēte Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neq; ad arces venire properauit, neq; thesauros paternæ pecuniæ claudit Archelao: sed vsq; ad cognitionē Cæsaris se otiosum esse pollicitus; apud Cæsaream commorabatur. Postea verò quàm sibi obstātium vnus Antiochiam petijt, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, Regiam tenet: custodumq; principibus, itemq; dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant, sed in obseruando singula quæq; perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autē Antipas quoq; de regno certabat; posteriore superius Herodis testamentum firmius esse defendens, in quo Rex ipse Antipas fuerat scriptus: eiq; se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremq; Nicolai Ptolemæū, in quo p fide apud Herodem probata, nō nihil videbatur esse momēti. Namq; illi fuerat amicorum charissimus. Oratori autē Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimū confidebat: vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique præcipuè liberi omnes suiq; iuris esse cupiebant: & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent,

An. mundi 3964. *A nato Chri.* 2.

Pascha pluri ma victimarum copia celebratur.

Tria millia Iudæorū in Paschate trucidantur.

Sabinus ad pecunias custodiendas & arces occupandas ad Iudæam venit.

Ant. lib. 17. cap. 13.

Antipas, posteriore superius Herodis testamētum firmius esse defendens, de regno certat.

An. mundi 3964. *A nat. Chrſt.* 2.

rent, Antipam Regem habere. Ad hoc etiam Sabini o[illegible] nitebatur Antipas, qui Archelaum per epiſtolas accuſauerat apud Cæſarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digeſta crimina Salome & cæteri qui cum ea ſentirent Cæſari tradiderunt: & poſt eos Archelaus geſtorum ſuorum perſcripta capitula, patriſque annulum per Ptolemæum, rationeſq; adminiſtrationis intromiſit ad Cæſarem. Ille autem ſecum præmeditans ea quæ ab vtraque parte dicerentur vbi & regni magnitudinem, multitudinemq; redituũ animaduertit, atq; inſuper Herodis famiſiã numeroſam, perlectis etiã Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia ſua natum Caium ſedere iuſſit, filium adoptiuum: atque ita partibus proſequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum qui aduerſabantur Archelao) accuſationem propoſuit, inſimulans Archelaum, quaſi verbis quidem de regno videretur contendere, re autem vera iamdudum Rex eſſet effectus, & apud aures modo Cæſaris cauillaretur, quem iudicem ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt Herodis mortem, quibuſdam vt diadema ſibi imponerent ſubornatis, Regis cum more in ſolio aureo reſidentem, partim ordines militiæ permutaſſe, partim condonaſſe promotiones: & inſuper his omnia annuiſſe populo, quæ velut a Rege impetranda petiſſet: maximorumque reos criminum, quos pater ſuus vinxerat, abſoluiſſe: qui cùm iſta feciſſet, modo regni vmbram à domino poſtulaturus veniſſet, cuius ſibi corpus ipſe rapuiſſet, vt non rerum ſed vocabulorum dominum eſſe Cæſarem demonſtraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris aſſimulaſſet, obijciebat: cùm interdiu quidem perſonam componeret in mœrorem, noctu verò ad commeſſationes vſque poraret. Denique ſeditionem vulgi ex hac indignatione conflatam eſſe dicebat. Totius enim orationis ſuæ vires, eorum multitudine qui circa templum cæſi fuerant, aſtruebat. Hos enim ad diem feſtum quidem veniſſe: ad hoſtias verò, quas ipſi mactandas venerant, crudeliter eſſe iugulatos: tantumque in templo funerum eſſe congeſtum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congeſſiſſet. Itaque huius crudelitatis Herode præſcio, ne ſpe quidem regni vnquam eum dignum eſſe viſum niſi cùm ſanæ mẽtis inops erat, animo deterius ægrotante quã corpore, & quem in ſecundo teſtamento ſucceſſorem ſcriberet, ignorabat: præſertim qui priore teſtamento ſucceſſorem ſcriptum inculare nihil poſſet quod incolumi corpore, omniq; vitio purgata mente feciſſet. Vt tamen quis firmius eſſe ponat morbo laborantis arbitrium, ipſum ſe Archelaum abdicaſſe Regia dignitate, multis in eam contra leges admiſſis. Nam qualem fore ſi acciperet à Cęſare principatum, qui antequã acciperet, tantum populum peremiſſet? Multa in hunc modum proſecutus Antipater, multis ex numero circumſtantium propinquorum in ſingula crimina teſtibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defenſor Archelai, & ante omnia eædem in templo neceſſario factam eſſe perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni ſolum, ſed etiam ipſius iudicis, id eſt, Cæſaris hoſtes fuiſſe: aliorum autem criminum ſuaſores aduerſarios ipſos demonſtrauit. Secundum verò teſtamentum idcirco ratum manere poſtulabat, quòd Herodes in eo ſucceſſoris ſui firmatorem Cæſarem conſtituiſſet. nam qui tantum ſaperet, vt rerum domino poteſtate ſua cederet, nec vaquam in hæredis erraſſe iudicio, ſed ſano

2.

Antipas Archelaum p epiſtolas accuſat apud Cæſarem.

Cæſar optimates Romanorum ad cõcilium vocat.

Vehemens Antipatri contra Archelaum accuſatio.

Antipater totius orationis ſuæ vires in Archelaũ exacuit.

Teſtamentũ ægrotante Herode mutatum.

Antipater contra Archelaum.

Nicolaus defendit Archelaum.

lano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyus. Quo perbenignè Cęsar erecto, q̃ paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrum ex his qui testamento cõstituerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

An. mundi 3964. A nat. Christi. 2.

Archelaus ad genua Cęsaris accidit.

Cęsaris erga Archelaum benignitas & humanitas.

CAP. II.

De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos.

SED antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nunciantes: quod Varus foræ prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessaturа non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnam in ciuitate reliquit, atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cùm postea in Hierosolymam venisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modo vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignè Regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis a Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auarit æ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur: septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta non religionis solennitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemq; Idumęa & Hierichunte, transque Iordanem positis regionibus, factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus Iudęorum, & numero simul & alacritate præstaret: & in tripartita manu terna castra collocauerunt, vna in septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiaq; in occidno prope Regiam tractu, circumsessosque Romanos vndique obsidebant Sabinus autem multitudine pariter, eorumque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nuncijs precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium, quasi occisione delenda legione, si quid moræ interueniisset. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaelus vocabatur, cuadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam prætimore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autem præcepto milites obedientes, in templũ volant, vehementiúsque cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabãt. Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neq; ex alto iaculantes vlcisci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisq; tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atq; ornatu mirabiles. ibique tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro

Ant. lib. 17. cap. 14.

Seditio in Hierosolyma.

Sabinus arces occupare, ac Regijs pecunijs potiri conatur.

Iudæi tripartita manu terna castra collocant.

Sabinus in altissimam castelli turrim cuadit.

Pugna Iudęorum cũ Romanis.

Romani porticus succendunt.

An. mundi 3964. A *nat. Christ.* 2.

ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladijs præueniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negocio subigebantur: donec omnibus aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & quadringenta ex eo talenta diripuere; quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magisq; pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaque his Regia minitabantur exitium, ni si quamprimum inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior equitum rector, ar verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque prudentia, etiamsi nullam manum obedientem haberent, tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto post tempore pariam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret euadere, fidem tamē pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multosq; ad regni cupidinem tempus impulerat, Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, cōgregati, armisq; instructi cum Regijs decertabant: quibus Achiabus Regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinando. In Sepphori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herodo quondam Rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptisq; regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex Regijs seruis, pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens, & apud Hierichūnta Regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesq; habitationes, in quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus Regiorum peditum rector, ex Trachone sagittarios, itemq; Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditū quidem in pugna multi cōsumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugiētem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunq; Iordani proximæ fuerunt sedes Regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. Tunc etiam pastor quidam, cui nomen Athrongæus, regnum affectare ausus est, Ψ vt speraret, vi corporis animæq; fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti Rex maiora negocia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidēdo præcipuè Romanos, itemq; Regios, perseuerauit: cùm nec Iudæorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens veniisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammaun-

Ant. lib. 17. cap. 15.

Simō Regis seruus Diadema sibi ponit.

Athrongæus pastor quidā regnum affectat.

Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atq; arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemq; alienigenas peromne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: nam quidem maximus ab Archelao, duo verò qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos post-a secutus est. Tunc autem latrocinali belle cunctam inflammabant Iudæam.

An mun. 3964. A nato Christo 2.

Finis & exitus belli.

CAP. III.

De Vari gestis circa Iudæos crucifixos.

VArus autem acceptis Sabini & principum literis, toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem Regum atq; optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Berytijs etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas Rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditumq; peruenit, statim exercitus partem in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat, dirigit, amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit: & Sepphori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quod inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun, Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabis, & qui amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter omnemq; reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem ignisq; plena erant omnia, nec prædationi Arabũ quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorumq; indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra dissecit: & alij quidem per agros abiere fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes, sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quàm cum diffidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerãt Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum Regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire passus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multisq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domũ abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine,

Ant. lib 17. cap. 16.

Varus Romanis contra Iudæos fert suppetias.

Varus castellis, oppidis ac ciuitatibus quibusdam Iudæorum potitur.

Ammaus exusta.

Varus ad Hierosolymam venit cum exercitu, ac solo visu Iudæorum castra disijcit.

Varus ad duo millia seditiosorũ cruci suffigit.

An. mundi 3966 *ante Chri. sti* 4.

libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo petas quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini venia data, duces eius interrogandos misit ad Cesarem. Ariste cum agnouisset cæteris, in nonnullos Regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra Regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierololymam compositis, eademq; legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

Varus ergo Idumæos facinus ac benignitas.

CAP. IIII.

De ethnarcha Iudæorum instituto.

Ant. lib. 17. cap. 17.

ROmæ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa constata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberũ perituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admirãdis opibus exornatum, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorũm autem amici ab vtraque parte secreti erant. nam & cum Archelao stare propter odium atq; inuidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis præmissus à Varo, vt & Archelao subueniret, etsi regnum Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Iussis autem accusatoribus exponere, quænam contra leges fecisset Herodes: primum non le Regem, sed omnium qui vsquam fuissent, tyrannorum crudelissimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum laceraſſe corpora subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteras ornauisse, populisq; alienis Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua verò felicitate ac patrijs legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atq; iniquitate repletam, prorsus vt plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quàm omni ævo maiores sui, postquam ex Babylone discesserẽt, perpessi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concitati. Verum se tamen ad eam modestiam ex aduersæ fortunæ consuetudine profecisse, vt etiam successionem volũtariam acerbissimæ seruitutis subirent: qui & Archelaũ tanti tyranni filium, patre mortuo Regẽ appellassent nihil moratí, & vnà cũ eo luxissent mortẽ Herodis, ac pro eius successore vota celebrassent. Illum aũt quasi metueret, ne nõ certus eius filius videretur, à cæde triũ millium ciuiũ regni sumptũsse primordia. & quia principatũ meruerit, tot immolasse Deo hominũ victimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Rectè igitur eos, qui de tantis malis supersent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atq; ab Romanis precari, vt Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent: néve quod ex ea natione restaret, his obijcerent, à quibus crudelissime lacerabatur:

Acris Iudæorum aduersus Herodẽ eiusq; liberos accusatio.

Herodis Tyrannis & crudelitas.

Iudæi ab Romanis, vt Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent, precantur.

sed

sed patriam suam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nũc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi peritione conclusa est. Cum autem surrexisset contrà Nicolaus, primum criminibus quæ in Reges erant propolita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neq; gubernari facilis esset, naturaq; Regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam Regem, si se dignum præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam verò dimidiam in duas tetrarchias diuisit, duobusq; aliis Herodis filijs attribuit: vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen Regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta reditus erãt. Batanæa verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam, Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum centum reditus ministrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnemq; Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Straconis pyrgus, & Sebaste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento Regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelidis idem Cæsar constituit: Regiamque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis testamento relicta soluisset, duas eius filias virgines extrinsecus quingentis millibus peculiæ donauit: easq; nuptum Pheroræ filijs collocauit. Diuiso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus vilissimis præter honorem defuncti.

An. mun. 3666. A nato Christo 4.

Nicolaus Archelaum coram Cæsare & consiliarijs defendit.

Archelaum Cæsar Iudææ Ethnarchã constituit.

Regni inter Herodis filios distributio.

Ciuitates quibus imperauit Archelaus.

Salome Iamniæ, Azoti & Phasaelidis dominatio.

CAP. V.

De subditicio falsoq; Alexandro, eoq; deprehenso.

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam venit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optimè scientem: à quo instructus, affirmabat eorum se misericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumq; inde transmissus, ibiq; ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. postremò delatus Dicæarchiam, multisq; muneribus Iudæis eius loci donatus, quasi Rex à paternis amicis deducebatur.

Ant. lib. 17. cap. 18. Iuuenis quidam se Alexandrum, quem Herodes necauerat, esse mẽtitus, Iudæorum plurimos fallit.

Ad

An. mundi 3966. Ante Christo 4.

Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planeq; nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiam Romæ udæi, visendi eius studio circunfusi properabant: & infinita multitudo per vicorum angustias, quocunq; ferebatur, conueniebat. Tanta namq; dementia multos ceperat, vt illum sella portarent, ac regale obsequium propriis ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optime sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quam videret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spe nonnihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, vt ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maxime vero, vbi corporis eius auritiæ, & seruilem formam considerauit, intelexit omne ei mendacium. Videautem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: ea nullo vero non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaq; ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore: si tantæ fraudis prodidisset autorem. id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus cum singulis abstulisse docuit, quanta viuus Alexander non accepisset. Ridet his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem vero eius interfici iussit. Melijs autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

Cæsar adolescentem videre cupit.

Alexandrũ falsum Cæsar remigũ numero inserit, suasorem verò eius interfici iubet.

CAP. VI.

De Archelai exitio.

Ant. lib. 17. cap. 19.

An. mundi 3973. Ante Christo 11.

Archelaus propter tyrannidem in exilium pellitur, eiusq; patrimoniũ fisco Cæsaris adiudicatur.

ETHnarchia verò susceptа, memor discordiæ superioris Archelaus, nõ solùm Iudæis, sed etiam Samaritanis crudeliter abusus est. Nonoq; principatus sui anno legatis contra se ab vtrisq; ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur: quem quidem prius quam euocaretur ad Cæsarem huiusce modi somnium vidisse commemorauit: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: acceitos deinde vates, Chaldæorumq; nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Alijs autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesq; rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. His q; auditis, Archelaus quinq; diebus post ad causam dicendam euocatus. Dignum autem memoratu duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum Regis, referre: quam cum Alexander prius habuisset vxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius Regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ Regi Libyæ nuptam, eoq; defuncto domum reuersam, domiq; apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus

Archelai de bobus & spicis somnium.

laus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamme, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam redijt, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere: satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo contenta, rursus ad meos penates reuerteris auiditissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, neque licet inuitam recuperabo. Atque hoc expositio somnio, vix biduum superuixit.

An. mundi 3973. A Christo nat. 11.

Archelaus repudiata Mariamme, Glaphyram sibi copulat.

Glaphyra in somnio Alexandrum videt.

CAP. VII.

De Simone Galilæo, & tribus sectis apud Iudæos.

IGitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominosq; post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis alijs. Etenim tria sunt apud Iudæos generà philosophiæ: horum vnum Phariſæi profitẽtur, alterum Sadducæi, tertium verò, quod etiam probabilius habetur, Esseni colũt, gente quidem Iudæi, verùm inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam verò seruare, neq; cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaq; nuptias quidem fastidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia vel humani generis successionẽ censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem seruare credentes: Quin & diuitiarum contemptores sunt, rerumq; apud eos communicatio admirationi habetur, neq; inuenias alteri alterum opulentia præstare: legemque sibi dixerunt, vt qui disciplinam suam sectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel inuitus vnctus fuerit, mũdicijs corpus absterget: quoniam squalorem decorẽ putant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vsus omnium singulos indiuisos. Non est autem illis vna ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt: & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptum exhibẽt quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediũtur, quos nunquam ante viderunt. Hinc est, quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferunt. In singulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta cæteraq; vsui necessaria tueatur, Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris, in metu, & sub cura magistri agentibus, par est. Nec verò vestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino conscissis prioribus, aut longi temporis vsu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque quod habet

Tres Iudæorum sectæ, quarum Essenorũ probabilior.

Essenorũ de coniugio doctrina.

Essenorũ bona communia.

Essenorum hospitalitas.

Amictus eal tusq; corporis Essenorũ par est.

An. mundi 3973. A Christo nat. 11.

Essenorum religio & labor.

præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi sunt. Namq; ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædam vota celebrant, quasi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horam quintam studiosè fuerint operati, rursus in vnum congregantur: linteisque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, quo neminem alterius sectæ hominem aspitare concessum est, ipsiq; purificati, velut in sanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, vnum autem vasculum ex vno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos anteuenit: neque gustare quenquam fassus fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt. Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, in opere vsque ad vesperam versantur. Similiterq; inde reuersi cœnant, consedentibus etiã hospitibus, si quos fortè intervenisse repererint. Neq; verò clamor vnquam tectum illud, neq; tumultus inquietat: quum etiam loquendi ordine alijs alij cedant: eorumque silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidè rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cum opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum autem iusiurandum quasi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia, stirpes medicæ, quamque vim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò suæ studiosis non statim cum eis vna collectio: sed per annum integrum extrinsecus commoranti, cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum est perizoma, & albam vestem tradentes. Cum verò processu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamen in conuictum assumitur. Post ostensionem quippe continentiæ, duobus annis alijs mores eius probantur. Cumque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius verò quam incipiat communem habere cibum magnis execrationibus adiurat se primum quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obesse: quin immo iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maxime verò principibus. Neque enim absque voluntate Dei, cuiquam posse Principatus potentiam contingere: Si verò ipse cæteris præsit, nunquam se abusurum viribus potestatis ad

Essenei iuuãdo & miserẽdo sui iuris sunt, præterea nihil absque præcepto curatoris faciunt.

Essenei iusiurandum vitant.

Essenorum execrationes & pacta.

tis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso ali- Anno mun
quo ornatu reliquis eminere, veritatem semper diligere, & habere pro- di 3973.
positum conuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam puram A Christo
seruare ab iniustis compendijs: & neque aliquid de mysterijs consecta- nat. 11.
neos celare, neque profanis eorum quippiam publicare, etiam si inten-
tata quispiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de
dogmatibus aliud quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autem latro-
cinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorum
nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmuniunt
accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depel-
lunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunque morte
consumitur. Illis quidem sacramentis ac ritibus obligatus, neque capere
ab alijs oblatum cibum potest. herbas verò peculiarem more decer-
pens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam pluri-
mos plerunque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum, quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse sentientes. In iudicijs verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Esseni in iudicijs diligentissimi atq; iustissim.
Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem ab his decretum fuerit, immobile manet. Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorum decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul deniq; sederint decem, nullus vnus nouem loquitur inuitis. Expuere quoque medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoq; operationem aliquã contigisse, omnibus ludæis diligentius cauent: neq; cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neq; vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Alijs Esseni sabbathũ diligentissimè obseruãt.
autem diebus fodientes foueam vno pede altam, scalidi, hoc est, illa dolobella quam tradi nuper accedentibus diximus, demissa veste sese diligentissime contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriã faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps terrã quam effoderant reducunt: idq; ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immundicia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundũ susceptæ abstinentiæ tẽpora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contactu alienigenæ diluantur. Viuunt aũt quàm longissimè, Essenorum longæuitas,
ita vt plurimi eorum vlq; ad centenariam proferãtur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negocijs animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum cõtractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur Essenorũ in bello cũ Romanis gesto constantia.
iniuriam, vel ciborum quippiam, quod non solent, ederent, ad neutrum horũ potuerunt compelli: sed neq; deprecari suos tortores, aut inter ipsa facere supplicia: in medijs quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, cõstantes animas cum quadã hilaritate reddebãt, scilicet quasi q eas essent denuo recepturi. Opinio quip-

Anno mundi 3979. A Christo nat. 17.

pe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiamq; eorum non esse perpetuam: animas autē immortales semper manere, & de æthere subtilissimo cōpeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilicò lætari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, concinentes in hos Græcorum sententijs, pronunciant vltra Oceanū degere, vbi eis sit reposita perfruitio: illic quippe esse regionem, quæ neque imbribus, neq; niuibus, neq; æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amœnet. Malis autē animabus procellosa loca & hyberna delegant, plenā gemitibus exercendarum sine fine pœnarum. Videntur autem mihi secūdum hanc ipsam intelligentiam Græci quoq; fortibus suis, quos Heroas & semideos vocauerunt, beatorum insulas sequestrasse: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam cōmentati sunt, Sisyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales esse animas existimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conuersatione meliores, per spem bonorum etiam post lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æstimantes: quoniam etsi in huius vitæ spatio latuerint, post obitum tamen sint immortalia tormenta passuri. Hæc sunt ergò, quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur plane illecebram ineuitabilem eis qui semel de eorum sapientia gustauerint, reponentes. Sunt autē in eis qui etiam futura nosse promittant, sacris videlicet libris, & varijs sanctificationibus, prophetarumq; dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò aūt accidit vt prædictiones eorum frustratio consequatur. Est aūt aliud etiam Essenorum collegium, cibos quidem & mores legesque similes cum prioribus habens, distans verò opinione de coniugio. Maximam siquidem vitæ hominum partem, successionē scilicet, amputare eos qui abstinent nuptijs arbitrantur: quippe si eandem velint omnes ire sententiam, defecturum confestim genus humanum. Nihilominus autē cum tanta ipsi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinē fœminarum: & si constanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ità eas in matrimonia adsciscunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt ostendant, quòd nuptias non voluptatis, sed liberorum causa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum insit amictus: Tales sunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Pharisæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primam dogma habent, vt fato & Deo vniuersa deputent: & quidem vel agere quæ iusta sunt, vel negligere, secundum singulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam esse, transire autē in alia corpora solas bonorū, improborum verò interminabili supplicio cruciari. Sadducæi porrò secundus ordo, fatum omninò negant: & Deū extra omnem mali patrationē inspectionemq; constituunt. Aunt aūt electioni hominum vel bonum vel malum esse propositum: & secundum voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel supplicia denegant vel honores. Et Pharisæi quidem sociales, & qui studeāt se mutua dilectione com-

Esseni animas immortales putāt, mortuorum verò resurrectionem nō credunt.

Græcorum de anima humana sententia.

Prophetia Essenorum.

Essenorum collegium aliud à priore opinione de coniugio dilcrepans.

Secunda secta Pharisæorum.

Tertia secta Sadducæorum.

ac complecti: Sadducæi verò & inter se feris moribus discrepantes, & conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor. *An. mundi 3997. A nat. Christi 35.*

CAP. VIII.

De Pilati regimine.

ARchelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliamque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cum curandam accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit imagines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumultum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas viderent. Nullum enim fas esse dicunt collocari in vrbe simulacrum. Ad querelam autem eorum qui in ciuitate erant, subitò etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem ilicò Cæsaream ad Pilatum intentissimè deprecabantur, vt ab Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patria seruarentur. Pilato autem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immobiles quinque diebus continuis noctibusque manserè. Post autem Pilatus tribunal ascendens, studio magno conuocat multitudinem Iudæorum, quasi qui eis vellet dare responsum: cum subitò milites accepto signo (sic enim iam fuerat præparatum) armati circumsteterunt Iudæos: circundataque triplici acie, Iudæi quidem stuporis erant pleni, videntes insperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus vt educerent gladios. Iudæi autem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & cervices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus, quem Corban dicunt, huc ad inductionem aquarum iussit expendere: erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circundarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepitq; vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestimque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes,

Ant. lib. 18. cap. 5.

Pilato Iudęi patrias ipsorũ leges mutari cõcedere nolunt.

Pilatus circa religionẽ studium populi demirat⁹. de Hierosolymis statuas auferri iubet.

Anno mũdi 3998. A nat. Christi 36.

Pilatus Iudęos seditiosos cõpescit, eosq; fustibus ferirì iubet.

An. mundi 4001. *A nat. Christ.* 39.

Agrippa, Aristobuli filius Tiberiũ odit, ac in Caij Caligulæ amicitiã dese insinuat.

Tiberius annos 22 menses 6. ac tres dies regnat.

Agrippæ Aristobuli filio C. Cæsar tetrarchiam tradit, Regemque appellat.

Ant. lib. 18. cap. 14.

cantes, in fuga misera contritione periciunt. Tunc ad calamitatem interfectorum ſupens multitudo concurrit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caium, cum adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cum quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam: qui ſub grandi æruma, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, Regemque appellauit. Cum veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maxime in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore: nam cum Agrippam ex priuato Regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchia illius C. Cæſar adiecit. Atque ira Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Anno mũdi 4002. *A nat. Christ.* 40.

Herod. peregrinante ſecum vxore decedit.

Ant. lib. 18. cap. 15.

CAP. IX.

De ſuperbia Caij, & Petronio Præſide.

Caius Cæſar Deũ ſe putat & vocari cupit.

Iudæorũ ob exercitũ Petronij met': Ptolemaidis deſcriptio.

CAius verò Cæſar intantum contumelioſè abuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoq; ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multisq; è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuncianti, qui verò credebant, nihil de reſiſtẽdo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab orientali plaga per ſaxaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à ſeptentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtãs duobus ſtadiis præterlabitur fluuiolus, quem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulchrum Memnonis, habens iuxta ſe centum

ferè

ferè cubitorum ſpatium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quam cum exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique communem: locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſæ ahenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemais, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deincepſ verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit: procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tàm populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cum omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos Deos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet, etiã cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moresque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobisque parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos, non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratioq; peruaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritimque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimum cõuocatis omnibus, ait, ſibimet periculoſam rẽ ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante placabo Cæſarem, ac vobiſcum ſaluabor libenter: aut illo in vltionem irritato, pro tanta multitudine impendam animã meam. Atque ita dimiſſis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum: atque illinc confeſtim miſit ad Cæſarem, referens, & quo apparatu in Iudæam irruiſſet, & quòd tota gens

An. mundi 4002. A nat. Chriſt. 40.

Arena vitrea propè Memnonis ſepulchrũ.

Petronius Iudæis exercitus Romani vim, Cæſarisque minas exponit.

Iudæorum conſtantia.

Petronius Iudæos iterum compellat, atque minatur.

Petronius ad Cæſarẽ mittit, ac Iudęorũ ſupplicationes ſignificat.

An. mundi 4002. *A nat. Christ.* 40.

gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum viris etiam prouinciam esse perdendam. Seruare siquidem ipsos legem patriam, & nouis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Caius immodicè, comminans Petronio mortem, quoniam iussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit aduersa tempestate retineri: alij autem exitium C. Cæsaris nunciantes, prosperè nauigauerunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quàm illi peruenirent, qui comminantia scripta portabant.

Petronius epistolas finem Cæsaris indicantes, accipit.

CAP. X.

De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

An. mundi 4005. *A nat. Christ.* 41.

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat Claudius. Senatus autem, referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus vrbanis vt essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: vt sicut olim, ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim vt Agrippa adueniret: quem cum & senatus in concilium & in castra Claudius euocasset, vt scilicet eo strenuo adiutore vteretur in quibus res posceret: videns Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille illico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tàm religiosa desereret, imò tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiam satis fore, quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam non vt aliquis tyrannus, sed vt princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. nam etsi non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret, nolle se subire voluntariam seruitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci vt eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autem se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus confligere minimè vellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum peruicaciam, patriam ciuili cæde fœdari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciauit. Inter hæc vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudium secutos? maximè cum habeamus imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quē cum iustis magis allegationibus quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperūt. ac deinceps videntes sibi aduersationem

Caius annis tribus, mensibus sex regnat. Ant. lib. 19. cap. 3.

Agrippa ab Senatu Romano & Claudio tanquam arbiter eligitur. Senatus Romani ad Agrippam responsio. Ant. lib. 19. cap. 4.

tutam

tutam nõ esse, secuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladijs hi qui fortunæ Regis ambitiosius adulabantur: & pene accidit vt progressi quinque interficerentur, antè scilicet quàm militum impetum Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens, quòd nisi coerciuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fieretq; solitudinis imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus cõfestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adijciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoq; regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donationẽ hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdẽ erat, Berenicæ iunctus Reginæ Chalcidis. Opinione aũt celerius Agrippę dati regni cẽsus maximus affluebat: qua sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit autem annis tribus. Ante quoq; cùm tetrarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicen, Mariammen atq; Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam. qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutãtes, gentẽ in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamme Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iotapa. Hi quidem erãt (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autẽ & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamme, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Anno mundi 4005. *A nat. Christi.* 43. Senatus cũ exercitu in castra ad Claudium pticiscitur. Claudius Senatum suscipit & honorat. Agrippæ regnum. *An. mundi* 4008. *A Chri. nat.* 46. Ant. lib. 19. cap. 5. Agrippa cũ regnasset annis tribus in Cæsarea decedit. Ant. lib. 19. cap 7. 8. Alexandri & Aristobuli genealogia.

CAP. XI.

De varijs tumultibus in Iudæa & Samaria.

An. mundi 4011. *A nat. Christi.* 49. Turpe militis scelus ac dictum in Iudæos festo die.

POst obitum autẽ Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouincię suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas cõprehendit. Conuenientę quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum. & ad hunc habitum vocem

An. mundi 4011. A *nat. Christ.* 49.

emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarēt Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuo quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus, ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent portici bus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimq; in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersę genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethoron quippe, per viā publicam, Stephanus quidam seruus Cæsaris suppellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittēs eos qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obijciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodā libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatā viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cęsaream concurrunt: precantes vt militem qui tātam contumeliam Deo legiq́ue eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicq́ue Iudæi placatis animis receſſerunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Geman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes vt antequam grauis calamitas oriretur transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij vindicaret. Cumanus verò his negotijs quæ habebat in manibus postponens illorum petitiones, ne effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo cōmota est: & relicta dici solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit, sine vllo duce, nec cuiquam principum suorum retinenti acquiescentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant. qui in Acrabatenæ regioni conterminos irruentes, promiscuam ederē cędem, & à nullius etatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit secum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebastenorum, vt auxilio his qui vastabantur esset: sicque eorum multos qui Eleazarum erant secuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vastandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt: operticque cilicijs, & aspersis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hierosolymæ perniciem Romanos commouerent: miserērentur autem patriæ suæ atque templi, filiorumque & coniugum propriarum, neque omnia pariter in discrimen adducerent, neque ob vnius Galilæi vindictam

An. mundi 4014. A *Chri. nat.* 52.

Militem libros comburentem Cumanus ad supplicium adiudicat. Galilæus in Samaria interficitur.

Eleazarus & Alexander Iudæorum principes magnam tyrannidem exercent.

An. mundi 4014. A nat. Christ. 52.

In latrocinia conspiratio.

Quadratus Syriæ procurator Samaritanos & Iudæos audit.

Quadratus inter Iudæos & Samaritanos fert sententiam.

Claudij contra Cumanum, Celerē & Samaritanos quoſdā ſentētia.

An. mundi 4015. A nat. Christ. 53.

Claudius moritur, eique Nero succedit.

Nero fratrē, vxorē, matremque interficit.

ſtam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negocio receſſerunt Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut fere ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ & audaciſſimus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his qui regionem eorum depredati fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps Sacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc Quadratus vtrumque partem interim diſtulit, dicens ſe cùm ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus vinos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cùm Lyddam veniſſet, denuo audiuit Samaritanorū querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiuſque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam navigare, reddituros Claudio rationem pro his quæ in Regione geſſerant. His ita compoſitis à Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inueniens multitudinem feſtiuitatem azymorum celebrantem ſine vlla conturbatione, Antiochiam redijt. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorum cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduerſus Samaritas, tres eorum nobiliſſimos iuſſit interfici: Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Iudæis ad ſupplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Iudæos, qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius tranſtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuiſſet. Erat autem iſta Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lyſaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipſe autem per annos tredecim, menſes octo, dies triginta adminiſtrato imperio, deceſſit, ſucceſſorem regni Neronem relinquens, quem ſuadelis Agrippinæ vxoris ſuæ in imperium cooptauerat, & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Meſſalina natum, priore ſcilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipſe priuigno collocarat Neroni. Suſceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abuſus ſit fortuna: & qualiter fratrem ſuum, atque vxorem, matremque interfecerit, poſt quos in omnes proximos immanitatem ſuam conuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad hiſtrionum opera ſcenamque peruenerit, quoniam ſcio eſſe narratione moleſtum, ſilentio præterire melius puto.

De tu-

CAP. XII.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

An. mundi 4018. A *nat. Christi.* 56.

COnuertar autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet Regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat depræ dat us, alios que cum eo multos cepit, vinctosque Romam misit: aliorumque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosq; interficientes. Potissimum verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps coliapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuq; latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie pluriui cedebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem opperiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosq; appropinquantes; & neq; amicis suis fidere poterant, dum tamẽ in medijs suspicionibus atq; custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consilijs magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statumque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur. promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (videbantur quippe semina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam Pseudopropheta. Aduenies quippe in prouinciam, Magus cùm esset, Prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermè millia hominum congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsoque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanè eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit. Plurimi autem qui cum ipso fuerant comprehensi atq; vinculis traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis verò his etiam, sicut ferè in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant, mortem apertissimam comminantes his qui Romanorum principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerte-

Eleazarũ latronũ principem Felix, alios q; cum eo multos capit, vinctos q; Romã mittit.

Aliud genus latrocinantium, die claro & in media ciuitate quosque interficientes.

Ionathas Põtifex cũ alijs multis interficitur.

Ant. lib. 20. cap. 12.

Ægyptius pseudopropheta 30. fermè millia hominum congregat.

Felicis de Ægyptio victoria.

Latrones & Magi multis afflictionem inducunt.

auerterent eos, qui ſponteam ferrent ſeruitutem. Diſperſi ergo per totam regionem diripiebant quorumq; potentium domos, eosq; inſuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt deſperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingraueſcebat. Alter autem tumultus ortus eſt circa Cæſaream, inter Iudæos ſcilicet qui ibi permixti habitabant,& Syros,ſeditione commota. Hi ſiquidem poſtulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuiſſe conditorem dicentes: erat autem Rex Herodes. Æmuli verò conditorem quidem confitebantur Iudæum,ipſam verò ciuitatem fuiſſe gentilium vindicabant. Neq; enim illic ſtatuas & fana potuiſſe conſtitui, ſi ad Iudæos eam conditor pertinere voluiſſet. Ob has ergo cauſas inter ſe populus vterq; iurgabat. Procedebat autem vſq; ad arma contentio: & quotidie ad confligendũ audaces quiq; partis alterutræ proſiliebãt. Neq; enim Iudæorum ſeniores cohibere tumultus gentis ſuæ poterãt: & Græcis turpiſſimum videbatur,Iudæis inferiores videri. Præſtabant autem hi quidem diuitijs & corporum viribus. Græci verò auxilio militum: magna ſiquidem pars Romanæ manus, de Syria illò fuerat congregata: & quaſi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quoſq; comprehenſos, taureis vlciſcebantur ac vinculis. Nec tamen ſupplicia comprehenſorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipſo in ſeditionis iritabantur augmentum. Tunc demũ Felix minaci edicto præcepit contumaces quoſq; vrbe diſcedere: non parentium autem immiſſis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta ſunt. Manente autem ſeditione, nobiles vtriuſq; partis electos,legatos miſit ad Neronem,de iure diſceptaturos. Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maximè infeſtabant prouinciam ſolicitè perſecutus,latronum plurimos comprehendit atq; interfecit.

An. mundi 4020. Anno Chriſti 58.

Ant. lib. 20. cap.13.

Pugna inter Iudæos & Syros circa Cæſaream.

Seditiones & cædes inter Iudæos.

An. mundi 4024. Anno Chriſti 62.

CAP. XIII.

De Præſidibus Iudææ Albino & Floro.

VErum ſucceſſor huius Albinus non eodem modò negotijs præfuit, neq; enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, quam ille prætermiſerit. Deniq; non ſolum cauſis ciuilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neq; ſolum tributorum additamentis in commune gentẽ grauabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in cuſtodijs erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia,liberauit: & is ſolum qui non dediſſet,in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus,eorum quoque qui res nouare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſanè qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ nõ ſatis gaudebat quiete,Albini participibus iungebatur. Vnuſquiſq; ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus verò ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent,metu ne ſimilia paterentur,etiam officijs ambirent eos,

Ant. lib. 20. cap. 15.

Albinus Iudææ Præſes omni malignitatis ſpecie conſpurcatus.

Albinum ſeditioſi, vt eis tumultũ mouentibus non indignaretur, largitione redimunt.

quos

An. mundi 4028. A nato Christo 66.

quos constabat dignos esse supplicijs. In commune autem omnium fu-
it intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & semina ca-
ptiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cum sanè eiusmo-
di morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gessius Florus, optimum
eum per comparationem sui fecit videri. Ille siquidem plura occultè &
cum fraude nocuerat: Gessius verò iniquitates suas in vniuersam gen-
tem, tam palàm quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendã pro-
uinciam, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neq; rapinarum
vllum modum, neq; afflictionum prætermisit. In miseris autem crude-
lissimus erat, in turpibus verò impudentissimus. Neq; enim quis illo
amplius offendit fallacia veritatem, neq; cõmentus est callidiores no-
cendi vias. Huic siquidem virilim illatis dispendijs lucra quærere exigu-
um visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labes populis infere-
bat, tantũ non voce per totã regionem edicens, liberum esse omnibus
latrocinari, dum ipse prædarum acciperet portionẽ. Denique ob illius a-
uaritiam contigit totã penè deseri regionẽ, ita vt plurimi sedes patrias
relinquentes, ad externas prouincias cõmigrarent. Donec aũt in Syria
Cestius Gallus prouinciã regebat, neq; ausus quispiam Iudæorũ est ad-
uersus Florum ad eum mittere legatos. Cũm verò instante azymorum
solennitate ipse Hierosolymã venisset, occurrens multitudo, quæ facile
tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis suæ calamitati-
bus subueniret, & pestem illam prouinciæ Florum vt eiiceret clamita-
bat. Qui tamen cum sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum
nihil mouebatur, sed voces illas etiam deridebat. Cestius tamen com-
pescens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorẽ eis Flo-
rum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad
Cæsaream Florus, illudens mendacijs, & Iudæorum genti bellum sedu-
lo cõminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse crede-
bat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarẽ accusatores
Iudæos: verum si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtiq; malo
abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens
ab Romano abrumperetur imperio, sedulò indies augebat calamita-
tes. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores ex-
titere, decretumq; illud contestantes literas attulerunt: perq; hoc bel-
lo Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis,
septimodecimo autem regni Agrippæ, mense Maio.

Auaritia Flori vrbes despoliat.

Cestius Gallus imperũ populi compescit & Florum placatiorem eis Florum redderet, edicit.

Exordium belli Iudaici duodecimo regni Neronis anno.

CAP. XIIII.

De Floro sæuiente in Iudæos Cæsarienses & Hierosolymitanos.

Ant. lib. 20. cap. 15. Causæ belli Iudaici.

AD magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habi-
tantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus
gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eo-
rum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quam
res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse
non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita vt
angustum

An. mundi 4030. A nato Christo 68.

angustum eis transitum & prorsus coarctum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cum verò Florus hos à prohibendo coh:beret, non habentes Iudæorũ nobiles quid agerent inter quos etiam erat Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudęorũ summatibus vendidisset. Sequenti aũt die, Iudæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidã Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorũ ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliã pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars aũt Iudæorum quæ erat constantior atq; moderatior, denuo apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant aũt ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicq; continuo est pugna cõmissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserunt in Narbara: regio quædam eorũ hoc nomine appellatur, dirempta à Cæsarea stadijs sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quę acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas grauissima indignatio nascebatur: verumtamẽ adhuc irã suam frenabãt. Florus verò, quasi ad hoc operam suã locasset, vt bellum inflammaret, misit ad sacrum thesaurum, vt inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impẽsæ Cæsaris flagitaret. Tunc verò statim inuasit populum multa cõfusio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæsaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditiosorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & canistrum circumferẽtes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxilijs. His autem omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multò magis ad deprædandum irritatus est. Deniq; cũ deberet Cæsaream veniens ignem belli illic nascentis extinguere, causasq; tumultuum submouere, pro quo etiã mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atq; peditum Hierosolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circundaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus processit, tum solitis vtiq; fauoribus, & Florum honorare officijs paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, discedere eos iussit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta iecissent, falso denuò honore deluderẽt. Oportere quippe eos, si viri sunt fortes, animiq; constantis, etiã in præsentẽ effundere cõtumelias: nec solum in verbis, sed etiam in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam in armis amorem libertatis ostendere,

Periurium Flori, qui Iudæis fidem iuratam nõ seruat.

Cæsariensiũ & Iudæorum conflictus.

Florus Iudæorum Primates 12. cũ Ioanne in Sebaste cõprehensos vinciri iubet.

Alia fax belli à Floro excogitata.

Florus Iudæorum honores spernit, eosque discedere iubet.

An mun. 4030. A nato Christo 56.

Florus in tribunali residet & Iudæis, vt omnes qui maledicta in eum subclamassent, protinus dederent, præcipit.

Excusatio Iudæorum.

Cædes per Flori milites perpetrata.

Flori milites sexcentos & triginta Iudæos vna die interficiunt.

ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiam militibus qui cũ Capitone venerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum salutarent, aut militibus officia consueta redderent. Discedentes igitur in domos, cum metu atq; humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, postridie autem aduersum eos exstructo tribunali sublimius resedit: conuenientes{que} Sacerdotum principes, & ciuitatis vniuersa nobilitas, astiterunt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ succlamassent, protinus dederent: edicens in ipsos esse, nisi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc respondent Iudæi. populum quidem pacifica quæque sentire, illis verò qui errauissent in verbis, veniam conferendam postulabant. In tanta siquidem multitudine, nihil esse mirandum, offendi aliquos temerarios, & per ætatem insipientes: esse autem impossibile eorum qui deliquerint, discrimen agitari, cum & singulos nimirũ pœniteat, & præ timore ad negandum sint parati. debere tamen illum si consuleret gentis quieti, & vellet Rom. imperio seruare vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quàm propter paucos improbos perturbare multitudinem tantã bonorum. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperent, ac passim obuios trucidarent. Illi verò ad lucri sui cupidinem addita autoritate rectoris, non totum illum diripere locum in quem fuerant immissi, sed in vniuersas insilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoq; nulla species prætermittebatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem fixuit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neq; enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Graviorem autem faciebat calamitatem videri novitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam prius, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas.

CAP. XV.

De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

Berenice Agrippæ germana, mittit ad Florũ, ac vt à cæde desineret, precatur.

Militum in Berenicem furor.

PEr idem tempus Rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesq; corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desineret. Ille verò neq; in multitudinem interfectorum, neq; in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autem militum etiam aduersum Reginam efferatus est. Non solum quippe sub oculis eius obuios quosq; mulctabant atq; trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, ve-

reas

rens vtiq; irruptionem militum Venerat autem Hierosolymam, vt vo- *An. mundi*
ta Deo solueret. His enim qui morbo vel alijs necessitatibus implican- 4030.
tur, mos est orare per triginta dies, antequā immolent hostias: abstine- *A Christo*
re quoq; vino, & capillos radere. Quem morem Berenice Regina .Iis *nat. 68.*
exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit deprecans Florum:
& præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata
est, Hęc autem facta sunt sextodecimo die Mensis Maij. Postr. die autem
conuenies multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis,
magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissi- Floro multi-
mum autem inuidiosæ in Florum voces erant: quod veruti primates tudo obloquitur.
quique & Pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehen-
dentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertu-
lerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum moue-
rent. Sicq; sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quam ipse
quod nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multi- Florus mul-
tudinis tumultum fuisse compressum, angebatur: & denuo eam inflam- titudinis tu-
mare cupiens, Pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum aiti ar- multum cō-
gumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret si po- pressum, de-
pulus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: venie nuo refricat.
bant autem duæ cohortes. Qui cum conuocasset populum ad occurren-
dum, mandat centurionibus, & nullam salutationem redderent ob-
uiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locu- Flori dolus
ti, statim in eos vterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine & insidiæ.
in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incom-
modum cohortes solenniter salutarent. His hortationibus seditiosi
quique abnuebant, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo
iungebatur audacibus. Tunc verò omnes Sacerdotes omnesque Leui-
tæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & can-
tores cum Musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixis-
simè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent,
neque ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumelijs in-
citarent. Erat autem videre ipsos Sacerdotum principes sparsis cinere
capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim
singulos quoque nobilium compellare, ac denuò in communne multi-
tudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent
his, qui direptioni eius inhiarent. Quem enim vtilitatem vel militibus
esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant
correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officio- Principum
se susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: & sacerdotū
ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm per- ad populum
tulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta mul- adhortatio.
titudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suum deberent au-
toritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam
ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem su
reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni Flori propo-
populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iamq; cominus factos situm & cō-
salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum ad- silium exitus
uersum Florum, cuius hæc fierent consilijs, succlamauerunt. contestim- declarat.
que milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque Cædes Iu-
in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant au- dæorum.

An. mundi 4030. *A Christo nat.* 68.

tem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cum se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoq; alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocaru n.m arq; conculcatu miseri disperibant,& neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem,transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant,& in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Cõuersus quippe aduersum eos populus repugnauit,& per tecta euadentes obruebant saxis Romanos. Qui cum supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes intercidetunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cum diuinis inhiaret thesauris, proq; his in Antoniam transgredi niteretur, vbi interciſas porticus vidit, ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo ante confixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabãtur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

Seditiosi verentes, ne superueniens Flor⁹ spolia ipsorum auferret, templum occupant.

Florus Iudæos in templo obsessos insuperabiles videns, ab impetu conquieſcit, ac relicta apud eos cohorte, Cæsaream regreditur.

CAP. XVI.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum Romanis hortantis.

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunq; eos pertulisse cõstabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusq; quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorumq; accolas. Ipsi tamẽ magis placuit aliquem de suis præire, qui & negocia & consilia Iudæorũ posset ei fideliter nunciare: mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam Pontifices, & reliqui nobiles, eorumq; curia adesse curauerant, vt circa Regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus proprijs, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licet argueret Agrippa, vafrè tamen infectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè

Cestius Gallus Syriæ Præses, quid facto opus esset cum Principibus, deliberat.

Politianus Hierosolymam mittitur, & Agrippæ occurrit.

maximè miserabatur, volens scilicet frenare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vitionis desinerent appetitu Ad hæc ergo quicunq; egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant Regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadijs obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoq; populus ad lamenta conuersus precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, videretque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosq; vastatas. deincepsverò per Agrippam suasere Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis parere Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cum circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quo etiam multitudinem conuocauit: & cum plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad cõseruationem pacis hortatus, adorauit Deum eiusq; sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicq; regressus ad Cestium est, vulgus autem Iudæorum, ad Regem Pontificesq; conuersus petebat, vt legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neq; de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: vilum iri quippe eos principia capiendorum armorum fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium. constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qui Florum accusarent, inuidiosum putabat: despicere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Berenicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat cõtra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Siquidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem sinceriſſimamq; partem pacem velle seruare, neque processissem ad vos, neque consulere confisus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora cõsensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non perpaucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepet autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primum separabo causas, quas cõnexas putatis. Si enim violatores ve-

An. mundi 4030. A Christo nat. 68.

Multitudo Hierosoly. Agrippæ & Politiano obuiam procedit.

Politianus in templum ascẽdit multitudiné ad conseruatiõ nẽ pacis hortatur, & ad Cestium regreditur.

Iudæi ab Rege vt legati aduersum Florum ad Neronẽ mitterentur, petunt.

Agrippæ ad Iudæos oratio.

Agrippam multitudinem docilẽ & attentam reddere conatur.

An. mundi 4030. *A Christo nat.* 68.

res vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intollerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officijs, non exasperare oportet iurgijs potestatem. Cum verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersum vos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos confidenterq; populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus inijcit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neq; ipse Cæsar aduersum quem pugnare vultis. Neq; enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neq; possunt illi, quæ in oriente geruntur, positi in occidente conspicere. sed neque facile ea quæ hic fiunt, illic audiuntur. est aũt importunissimum, & propter exiguas causas, tantis & ea de quibus querimur nescientibus, velle cõfligere Et quidem nostrorũ criminum citò erit futura correctio. neq; enim vnus atq; idem prouinciæ semper curã tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autẽ semel bellum, neq; deponere facile est absq; magnis calamitatibus, neq; sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atq; certandum est, vt principio hon ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne vtiq; subeas, iustũ suscipi certamẽ videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps deficit, cõtumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc gitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in prouinciã Pompeius intraret. Maiores vero nostri eorumq; Reges, peruncia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruere longè inferiores estis, contra omne Romanum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradidere, qui superbissimũ illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientẽ glorioliſſimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ celitatẽ administrant Italiæ insiones. Lacedæmonij quoq; post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò, qui adhuc pene imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dedignamini his quibus vidētis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum

Potestatem colere officijs, nec iurgijs exasperare decet.

Agrippa Romanos & Cæsarem excusat.

Depulsio libertatis Iudæorum, quã magnopere vrgebant.

Exemplum Atheniensium & aliorum, qui Romanorũ imperio parẽt.

Lacedæmonij.

Macedones.

Comparatio Romanorũ imperij cum Iudæorũ imbecillitate.

manorum imperium? Non metimini vestram imbecillitatem? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse lupe-
tatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neque enim sufficit eis ad o
rientem quidem totus Euphrates, ad septentrionem Ister: neq; in me-
ridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in occidente Gades: sed vltra oceanum alium quæsierunt orbem, & vsque ad Britannias, inac-
cessas prius arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vosne ditio-
res Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremò plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduersum Ro-
manos erigit? Sed dicet aliquis, seruire molestissimum est. At quanto magis id Græcis, qui vniuersis sub sole habitantibus videbantur præ-
stare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam possidentes, nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Ma-
cedones obsequuntur, qui certè multo vobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absque vllo præsidio, vni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis ob-
sequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos & Colchos, & Taurorum gentem: Bosporanos quoque, & habitantes circa Ponti li-
tora nationes, Mæoticasque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc verò militum subijciun-
tur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappado-
cia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dice-
re valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Thraces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciam possidentes, asperioremque multo quàm vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimoque gelu eos qui ir-
ruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio ma-
nentibus obsequuntur. Post hos Illyrici vsque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusque capti, rursum cum maioribus o-
pibus rebellarunt, nunc sub vna Romanorum legione agunt quietem. Veruntamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare debe-
rent, Gallos potissimum oporteret assurgere, quos videlicet tantis mu-
nimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpium montibus, à sep-
tentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab occiden-
te verò Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quidecim gentibus numerosi, fontes autem (ita vt dixerim) fel citatis domesti-
cæ habentes, omnibusque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eo-
rum felicitate reponere: idque sanè ipsum, non per animorum molli-
tiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt) sed Romanorum admirati sunt hor-
ruerunt que cum virtute fortunam, qua illi plura sæpè obtinuere quàm bellis. denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Canta-
bri:

An. mundi 4030. *Ante nat. Christ.* 68.

Romani omnes totius orbis partes suæ ditioni adiunxerũt, ac vltra Oceanũ aliũ quæsierunt orbem.

Asiæ ciuitates quingentæ Romanis obediunt.

Gallorũ munimenta.

Hispani Romanorũ imperio subiacent.

An. mundi 4030. *A nat. Christ.* 68.

bri nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantoque (vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrum non audiit multitudinem Germanorum? virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Consideratè autem etiam Britannorũ murros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circundatos Oceano, & penè non minorem, quam noster orbis est, habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuorque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obsides tamen mittunt Romanis: estque cernere, sub specie panis seruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis pene qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus, vos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium consideratis finem, qui magnum illum Annibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi, Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vsque ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impediere Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem facile est, quę scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis vsq; ad rubrum mare infinitos numero & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque vectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur, sicut vos, contumelioſum putantes, & quidem vna cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cum eam possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cum vsque ad Æthiopas porrigatur, opulentamque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quingenta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, deuotissime pendit ad, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem: tributorum verò multo amplius per menses singulos infert, quàm vos toto anno pendidistis: & præter pecuniam, quatuor mensium Romanæ plebi annonam ministrat. Munitur autem vndique aut incommeabili solitudine, aut imperuio mari, aut fluminibus, aut cœnosis paludibus,

Parthi.

Carthaginẽses sub Scipionis dextera corruerunt.

Romani Mauris imperant.

Alexandria Romanum imperiũ nõ dedignatur.

dibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati insidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nisi forte quis vestrum spes suas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec, si tam probrosè operi assensum darent, Parthus tamen sineret. Est siquidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur vt ad diuinum confugiatur auxilium. verùm & hoc apud Romanos est. sine Deo quippe impossibile esse imperium tale constitere. Considerate autem, quemadmodum hæc ipsa erga ipsam religionem immoderatio, etiam si cum longe inferioribus bellum geratis, tamen ad dispendium sit vobis difficillima, atque eadem transgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliatorem pacaris. Si enim seruetis sabbatorum consuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facilè profectò capiemini. Sic quippe etiam maiores vestri experti sunt, hos maximè dies Pompeio ad bellum destinante: in quibus scilicet hi oppugnabantur, otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriam, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc vobis intentio est, ne quid de patria institutione soloatur. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium Deum, si cultum ei debitum sponte violetis? Assumunt autem singuli quique bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum verò vtraque hæc, quantum ad ipsam pertinet consequentiam, deferantur, in manifestam vtique captiuitatem volentes pugnare prosiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios vestros coniugesque laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam? Erumpentes siquidem in furorem, luctuosiorem vel ignominiam superatorum. Bonum est, ô amici, bonum est, dum adhuc stat nauis in portu, præcauere tempestatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irrueris procellas trepidare. His siquidem qui in improuisa mala inciderint, supereſt vt digni vel miseratione videantur: qui verò se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Nisi forte aliquis vestrum æstimet secundum pacta confictum ire Romanos, aut postquam vicerint, moderatè vobiscum acturos, & non in exemplum aliarum gentium sacram hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuersum genus vestrum. Neque enim qui superfueritis armis, vsquam locum fugæ habebitis, vniuersis scilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non solùm vos manebit, sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos. Neque enim est in toto orbe populus, in quo non vestra portio sit: quos certè omnes vobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quique conficient, & propter paucorum virorum consilia, vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi supersederint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum

Anno Adi 4030. *A nat. Christ.* 68.

Diuinum auxilium apud Romanos est. sine Deo quippe impossibile esse imperium tale constitere.

Postremum argumentum Iudæos diuini pariter atq; humani auxilij destitutos, ad bella gerenda inutiles esse.

Dum adhuc stat nauis in portu, præcauere tempestatem futuram, bonum est.

An. mũdi 4030. *A nat. Christ.* 68.

Agrippæ de futura Iudæ otiũ calamitate prophetia.

Agrippa detestatur q̃ nihil consiliorum, quæ Iudæis viderit expedire, subtraxerit.

vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templumq; vobis & sanctasanctorum seruate. Neque enim vlteriores victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrosq; angelos Dei, patriamq; communem, quod nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes quæ oportet, mecum in pace degetis: si vero protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lachrymauit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem, non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum, ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos Rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. Neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuò constituatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His cõsultis populus acquieuit, & cum Rege ac Berenice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionesque dispersi, vectigal colligebant, celeriterque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas, eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadente populo tentabat, vt parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in Regem contumelijs temperauit sed protinus eum vrbe pepulerunt: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus, Principes quidem eorum vnà cum alijs potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

Agrippa rex à Iudæis saxis petitus, vrbe pellitur.

CAP. XVII.

De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum qui bellum maximè mouebant, congregari irruebant in quoddam præsidium, quod vocabatur Massada: & occulte eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem deposuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam filius Ananiæ Pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erãt. Plurimum autem super hoc Pontificibus, alijsq; nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro Regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes: robur siquidem omne res nouare cupientium, eorum voluntates iuuabat: maximè autem aspiciebant in Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum Pontificibus, & Pha-

Iudæi Cæsaris hostias pro Romano populo offerri solitas reijciunt.

Concio potentiũ ad seditiosos.

& Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubijcere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri:& ante portã quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erat aũt in interiori parte templi poſita.quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primo quidẽ multa de temeraria eorum defectione cõqueſti,& quòd tam graue bellum patriæ commouèrent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant,dicentes, maiores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſemperq; eorũ qui foris eſſent populorũ munera ſuſcepiſſe:& non ſolum non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impijſſimũ)ſed etiã eas quæ viſererentur permanerentq; ad præſens vſq; tempus, oblationes eorũ in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos q Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, nouum ſtatuere morẽ religionis,atq; cum periculis ẽt ream facere ciuitatem impietatis videri:ſiquidem ea ſit,in qua prẽter ſolos Iudæos,nullus alius immolet externus,neq; ad orandum ſinatur accedere.Et ſiquidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur ciuſmodi,poſſet nimirum iure nos inhumanitatis arguere : nunc aũt deſpiciuntur Romani,& iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe,ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt,ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre:fiatq; verè extra principatum ciuitas, niſi celeriꝰ reſipiſcentes reddiderint hoſtias,ac prius quàm ad eos,in quorum contumeliam id tentatum eſt.huius aulus perueniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorũ, ſacerdotes quoq;, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur, ſed neque procedebãt in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quiq; ſeditionẽ eò iam proceſſiſſe, vt eorum non poſſet auctoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantũ poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant, & legatos quidem alios ad Florũ miſerunt,quorũ erat princeps filius Aniæ Simon : alios ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas,& Coſtobarus erant, qui etiam Regem propinquitate tangebant. Precabantur autem vtrumq;,vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem & ſeditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit,volenſque inflammare bellum,nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſque parcens,ſcilicet deficientibus & ijs aduerſum quos bellum mouebatur,volenſq; & Romanis conſeruare Iudæos,& Iudęis templum atq; patriam, ad hęc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens,miſit in auxiliũ populo equites ter mille,Auranitas ſcilicet,& Batanæos,& Trachonitas ſub præfecto equitum Dario,duce verò Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quiq; cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, ſuperiorem occupant ciuitatem : inferiorem ſiquidem & templum,ſeditioſorum manus tenebat. Miſſilibus igitur & fundis indeſinenter vtebantur, & continua erat emiſſio ſagittarum ex vtraq; ſcilicet parte. erat autem quando ex inſidijs procurrẽtes cominus dimicabant. Præſtabant autem audacia quidem ſeditioſi, belli verò ſcientia Regij. Et his quidem erat propoſitum maximè templum obtinere, profanatoreſq; eius expellere. Seditioſis verò qui cum

Anno mundi 4003. Anat. Chriſt. 68.

Contra illos qui peregrinas hoſtias ferre nolebant.

Potentibus nemo ſeditioſorũ obtemperat.

Legati, contra ſeditioſos ad Florũ & Agrippã miſſi.

Bellũ in Hieroſolyma, inter pacificos & ſeditioſos.

An. mundi 4030. A nat. Christi 68.

Xylophoria festiuitas.

Regios seditiosi vincũt.

Antoniam seditiosi capiunt atque incendunt.

Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusq; partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps vero adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irruentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissime prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ira superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus, ignem ædibus iniecerunt: atq; ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atq; nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum Regijs in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserãtes. Inter quos Ananias pontifex, & Ezechias frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atq; interfecerunt, præsidiumq; incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suũ diuidentes, muros euertere moliebantur. eorũ verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos qui in præsignatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius Sophistæ qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis quod post Deum subijcerentur Romanis: assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis Regis erat. eoq; perrupto populares aliosq; latrones diligenter armauit. hisq; vtens stipatoribus, veluti Rex Hierosolymam reuertitur: factusq; princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inops erat, nec poterat palam suffodere muros superne hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agentes, suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq; subijcibus exustis, turris quidẽ extemplo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, forte etiam de concussione turris aliũ sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc aũt hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt: Regij tamen ad Manahemum aliosq; seditionis principes mittebant, precantes vt eis discedere liceret. Quod cũ

solis

solis Regijs eiusq; religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neq; enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret, ignominiã iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres Regias confugerũt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamme. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedon incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die Septembris.

An. mundi 4030. A nat. Chrst. 68.

Regijs eiusque religionis reliquis Manahemus discedere facultatem concedit.

Romani Stratopedõ relinquẽtes in turres regias confugiunt.

CAP. XVIII.

De cæde Ananiæ Pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die Pontifex Ananias circa Euripos Regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & Pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotijs arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari: & mutuo collocuti, quod nõ deceret à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominumq; ferre, etsi nõ violentum, tamẽ seipsis humiliorem: nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium illum decere: atq; ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erãt, in illum prosiluissent, reliquus quoq; populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi restistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinẽ irruere, quisq; quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum qui cõprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur: pauciq; ex eis clam in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum, cùm fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atq; illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisq; tormentis excruciatũ interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuumq; tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Deniq; cùm populus multum precaretur, vt oppugnationem militũ relaxarent, vehementius insistebant, donec vlterius resistere non valentes, Metilius Romanorũ præfectus & reliqui mittũt ad Eleazarum, precantes, vt solam eorum pacisceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationem

Ananiæ Põtificis & Ezechiæ fratris mors.

Eleazari sectatores Manahemum in templo adoriuntur.

Manahemus cum Principibus interficitur.

Romani vlterius resistere non valentes, seso dedunt.

An. mundi 4030. *A nat. Christ.* 68.

nem ilico arripiententes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filiũ, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quãdiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiorum fraudis aliqd molitus est. postea verò quàm secundũ pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt, neq; quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant, neq; resistẽtes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, prẽter Metiliũ.

Romani cõtra pacta vno Metilio excepto ab Iudæis crudeliter interfecti.

Hunc enim deprecantem, & vsq; ad circumcisionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copijs siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare caulas bellorũ. vrbem aũt tali facinore tuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiamsi à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quiq;, quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoq; operibus agunt quietem.

Cædes Sabbato perpetrata.

CAP. XIX.

De Iudæorum maxima strage Cæsareæ & in omni Syria.

EOdem autem die, eademque hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoq; Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore super viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem verò eadem, tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorum vicos ac finitimas ciuitates protinus vastauerunt: id est, Philadelphiã, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidẽ subruentes loca, alia verò inflammantes, etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoq; Cæsareamq; tendebant Obstitit autem eorum incursui neq; Sebaste, neq; Ascalon: sed his quoque flamma vastatis, Anthedonã & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, corumq; qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorũ gente vastabant. sed etiã eos qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solum ob vetus odiũ, sed vt discrimen imminẽs præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnaq; alterutris salus erat, si prævenissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebãtur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguũ, neq; temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ

Iudæi Syrorum vicos ac finitimas ciuitates protinus vastãt.

aduersæ partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, auaritia. siquidē substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, fœminas autem neq; pudenda cōtectas. Et omnis quidē prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant. Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Deniq; Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si velient inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filijs suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa sine suspicione facientibus, diebus quidem securis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitoq; omnes interfecerūt, qui fuerunt numero tredecim millia: postquàm eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoq; corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisq; ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momentum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cum Scythopolitæ circunfusi Iudæis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe qui tam multa cæde ciuium meorum, benigniati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ergo quasi profanus proprijs manibus: neq; enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neq; insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac fluentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autē ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi, & filijs intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

An. mundi 4030 Anno Christo 68.

Omnis Syria inenarrabilium calamitatum plena.

Iudæi Iudæos hostes experiuntur.

Scythopolitæ tredecim millia Iudæorum trucidant.

Simon multos Iudæorū propinquos Scythopoli quotidie obtruncat.

Simon parentes, vxorem ac liberos, denique seipsum quoque trucidat.

De

CAP. XX.

De Iudæorum alia grauicæde.

An. mun. 4030. A nato Christo 68.

Iudæorum alia cædes.

AD eædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoq; vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autē duo millia interfecit. Vinxerunt quoq; non paucos Tyrij: multosq; trucidauerunt: plures aūt eorum vinctos custodijs tradidere, Hippeni quoq; & Gadarenses similiter audaciſſimos quidem amoliebantur, terribiles autē solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, pro vt habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autē Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neq; interfecere quempiā Iudæorū, neq; vinculis tradiderunt. fortè aūt & propter multitudinem suā despexerūt eorum si qui motus fuissent. mihi aūt videntur magis erga eos misericordia moti quos vtiq; nihil moliri videbant. Geraseni aūt neq; in eos qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsq; ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse siquidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidā ex amicis, nomine Varo, Sohemo Regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuitū suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoq; motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosq; comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de Regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam anaritiam impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit, perseuerans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec discussis Agrippa rebus animaduertere quidem in eum veritus est propter propinquitatē Sohemi, procuranda tamen eum regione summouit. Seditiosi autē capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminēs finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellū, eisq; tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij custodijs obtinere.

Varus 70. Iudæos in itinere interfecit.

Romani Iudæis in Machærunte castellum tradunt.

CAP. XXI.

Iudæi Alexandriæ occisi.

VErum in Alexandria semper quidem erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuis Alexander contra Ægyptios vsus Iudæis, præmium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent cōuersationem per omnia mundiorem à communione scilicet

gentium

gentium sequestratam: præstiteruntq; eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cum in ditionem Romanorum Ægyptus venisset, neq; Cæsar primus neq; post eum quispiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraq; parte animaduertentibus, seditio accendebatur. Tunc verò cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem venissent, vt ordinarent pro certis negotijs legationē ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorū. Quos cum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt, tres verò ex his comprehensos, trahebant quasi vivos incensuri. Commoti sunt autem vniuersi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa iaciebant, postea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, cōminantes quòd in ipso loco tantum simul populum concremarent: & penè minas implessent rebus, nisi iras eorū compressisset Tiberius Alexander, magistratus ciuitatis. Nec tamē ipse coercendi principiū ab armis sumpsit, sed nobiles eorū quosq; submittens, hortabatur vt desinerent, neq; aduersum se milites Romanos cōmouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumelijs appetebant. Qui postquam vidit absq; magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinq; millia milites, casu ad Iudæorum interitum de Libya venientes: præcipitq; vt non solum interficerent, sed etiam bona eorū diriperent, domosq; inflammarent. Qui protinus cōcurrentes in locū qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorū multitudo collecta) exequebantur strenuè iussa, nec sanè sine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos melius armatos habebant, in fronte positis, aliquādiu quidē restiterunt: semel verò in fugā versi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cum alij sub diuo atq; in campo deprehenderentur, in ædes aūt alij concluderentur, & eas quoq; succenderent Romani, vnà etiā diripiendo quæ in his reperissent: cum neq; illos aut infantū misericordia, aut reuerentia senectutis moueret, sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidē ille locus sanguine redūdabat: quinquaginta verò cōgesta sunt millia mortuorum: nec tamen saltē reliquiæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorumq; misertus Alexander Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat consuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter ōdij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, vixq; à cadaueribus distrahebantur. apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

An. mundi 4030. A nato Christo 68.

Seditio Alexandriæ inter Iudæos & Græcos.

Tiberius Alexander seditiosos Iudæos, vt desinerent, hortatur.

Cruenta victoria in qua 50. millia Iudæorū interficiuntur.

CAP. XXII.

De *clade Iudeorum, autore Cestio.*

CEstio verò iam quiescendū esse non videbatur, infensis vbiq; Iudæis: sed duodecimā legionem integram ex Antiochia secū ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitū: insuperq; Regum

Ingentes Romanorū copiæ.

An mun. 4030. A nato Chri sto 68.

Regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum & peditum tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, cum & Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluresq; sagittarij. Ptolemaida profectus est. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenére, peritia quidem militibus inferiores, quod autem scientiæ deerat, in Iudæos odio, itemq; alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoq; Agrippa Cestio, & eorum quæ conducerent simul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in validissimam Galilææ ciuitatem Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida discernit. Cumq; offendisset eam ciuibus destitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenûm autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas concessit: ipsum verò oppidũ, quam uis admiratus esset eius pulchritudinem, quippe domus habebat similiter, vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuiam depopulatus est: inflammatisq; etiam circum eam positis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Cestium enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Cestius autem ex Ptolemaide profectus, ipse quidem Cæsaream peruenit: Ioppen verò partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, vt oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetum præsensissent, tam suum quàm cæterorum militum præstolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, vtrinq; Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cũ familijs, direptamq; ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Narbatenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnamq; indigenarum multitudinem peremerunt: direptisq; patrimonijs, etiam vicos igni dederunt.

Zabulon, validissima Galilææ ciuitas direpta & incensa.

Iudæi Syrorum ad duo millia cædunt.

Romani Ioppen capiunt, & incendunt, & octo millia quadringẽtos interficiunt.

CAP. XXIII.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

IN Galilæam quoq; misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiq; tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eũ validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiusq; prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrocinijs operam dabant, in Galilææ montem vndiq; medium recessere, qui est cõtra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quamdiu superiores erant, facile Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumadoitinere ad collicola progressos, maturè victoriã concesserunt: & neq; pugnam minus armati ferebant, neq;, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeo vt pauci loci asperia delitescerent, amplius verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igi-

Sepphoris aliæq; Galilææ ciuitates, Romanos cum fauore suscipiunt.

Duo millia seditiosorũ in Galilæa ab Romanis trucidati.

tur

tur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitoq; non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam, qui cum his congredentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudei metu dispersi sunt: eorumq; castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus; vacuam viris ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat, quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustoq; oppido vlterius procedebat: perq; Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis quinquaginta. Iudæi verò cum iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudine, incomposiți ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim Sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur, idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis amouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viaq; aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quiq; nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites, cæteri equites erant: Iudæi verò viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi Regis Adiabenæ propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa Rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon inuadit, multosque postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

An. mun. di 4030. A Christo nat. 68.

Antipatris deuastata & incensa.

Lydda exusta.

Cestius ab Hierosolymis stadijs 50. castra ponit.

Impetus & victoria Iudæorum cõtra Romanos.

Audacia Iudæorum, cõtra Romanos.

CAP. XXIIII.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

ITaq; dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa[n]e Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæo[s] experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent: vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiæ, certamq; pro peccatis à populo Roman. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum seutire voluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerũt: & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, exdendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia

Seditiosi legatum regiũ interficiunt, alter vulneratus effugit.

An. mundi 4030. A Christo nat. 68.

rò, quia inteſtinam eorum diſcordiam, opportunum ad irruendū tempus inuenit, totum in eos duxit exercitum, inq; fugam verſos, vſque ad Hieroſolymam perſecutus eſt. Caſtris autem in loco poſitis, qui appellatur Scopus, interuallo ſeptem ſtadiorum à ciuitate diſcedens, nihil per triduum aduerſus oppidum conabatur: ſperans forteſſe intus degentes aliquid remiſſuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimiſit. Quarto autem die qui tricesimus menſis erat Octobris, ordinatū in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à ſeditioſis cuſtodiebatur: ipſi autem Romanorum diſciplina territi, exterioribus ceſſere partibus ciuitatis, & in partem interiorem templi refugerunt. Ceſtius verò tranſgreſſus Bezetham, quæ ſic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarium incendit. deinde cum ad ſuperiorem ciuitatem veniſſet, propè aulam regiam caſtra poſuit. Et ſi tunc voluiſſet intra muros violenter irrumpere, ciuitatem ilicò poſſediſſet, belloque finem dediſſet. ſed Tyrannus & Priſcus præfectus caſtrorum & plures equitū magiſtri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt: & Iudæos intolerandis reliquis cladibus contigit. Interea plurimi populariū nobiliſſimi, & Ananus Ionathæ filius, Ceſtium quaſi portas ei patefacturi, vocabant. ille autem & ira faſtidiens, & quòd non ſatis eis credendum putaret, tamdiu id neglexit, donec proditione comperta, ſeditioſi Ananum quidem cum cęteris de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos ſuas refugere coēgerunt: ipſi verò per turres diſpoſiti, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus fruſtrabatur conatus. ſexto autem Ceſtius cum plurimis ſelectis, ilicoq; ſagittarijs, à ſeptentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex pericu reſiſtentibus qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, poſtremò autem repulſi telorum multitudine, receſſerunt. Itaque Romanorum qui anteibant, ſcutis ſuis muro nixi, & qui eos ſequebantur, alijs ac per ordinem alijs ſimiliter ſuperadiunctis, quam ſic ipſi appellant, teſtitudinē cōtexuerunt. vnde ſagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & ſine aliqua noxa milites mœnia ſuffodiebant, templumque portas incendere moliebantur. Vehemens autem ſeditioſos ſtupor inuaſerat, iamque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuò capiendi. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum nequiſſimi cadebant, tantum vt ipſi portas aperirent, Ceſtiumq; tanquam optimè de ſe meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò ſi paululum in obſidione perſeuerāſſet, ſtatim ciuitatem obtinuiſſet. ſed credo iam tunc infeſtus Deus peſſimis, eiuſq; ſancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Deniq; Ceſtius, neque animis populi, neq; obſeſſorum deſperatione perſpecta, repente militem reuocat: & ſine vlla ſpei repulſa, inconſultè nimis ac iniuſtè diſceſſit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit: inſecutiq; nouiſſimos aliquot equitum, peditumq; peremere. Et tunc quidem Ceſtius in caſtra, quæ apud Scopion munierat, tetendit: altero autem die vlterius recedendo, magis hoſtes prouocauit: iamq; poſtremos aſſecuti multos necabant, tum vtraq; itineris parte vallata, in tranſuerſos tela iaciebant. & neq; in eos ſe retorquere à quibus à tergo ſauciabantur, nouiſſimi audebant, quandā infinitam multitudinem inſequi exiſtimantes: neq; à lateribus inſtantium vim repellere ſufficiebant: cum ipſi quidem graues eſſent, ordinemq;

irrumpere

Ceſtius totū exercitum in Iudæos ducit.

Populariū plurimi Ceſtium quaſi portas ei patefactum, vocant.

Romani teſtudinē contexunt. mœnia ſuffodiūt, templiq; portas incendere moliuntur.

Inopinata Ceſtij fuga latronum fiduciam recreat.

irrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde euenicbat, vt multa mala perpeterētur, cùm nihil contra inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectiq; agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Lōginus tribunus, & Æmilius lucūdus alæ Præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra prius posuerant, multis impedimēcis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus inops consilij quid ageret, cum tertio die maiorem hostium vidisset numerum, & omnia circum loca plena Iudæis, tard tatem sibi obfuisse cognouit: & ti adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaq; pro compēdio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisq; mulis atq; asinis, aliisq; iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferret (hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latiotibus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atq; descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusaq; omnis multitudo per itineris iuga, militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus, quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas, deiecti qui aberrassent consumebantur: nullusq; locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaq; incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, fletusq; conuersi sunt. quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lętantium pariter atq; sæuientium totusq; peuè qui cum Cestio fuerat, periisset exercitus, nisi nox aduenisset: qua Romani quidem in Bethoron confugerunt. Iudęi verò obsessis circum omnibus locis, eorū transitus custodiebant. Deniq; vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad 400 omniū fortissimos milites, tectorū fastigijs imposuit. hisq; præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerū arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris ociosè viq; ad 30. stadia progreditur. Vnde manè cum Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cum nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementius quoq; fugiebat: adeò vt metu perculsi milites, machinas siue tormenta muralia, itemq; balistas, multaq; alia instrumenta relinquerent. quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsq; venerunt. Deinde cum eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt mortuosq; spoliarūt. & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum, ac 300. itemq; nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis 8. die gesta sunt, anno 12. Neronis principatus.

An. mundi 4030. A Christo nat. 68.

Iudæi hostes persequuntur, eosq; in extremā necessitatē adigunt.

Vlulatus fletusq; Romanorum, & Iudæorum exhortatio.

Stratagema Cestij.

FLAVII IOSEPHI CAP. XXV.

De Damascenorum sæuitia in Iudæos, deq; Iosephi studijs in Galilæa.

An. mundi 4031. A Christo nat. 69.

Nobiliũ Iudæorũ multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatant.

POst Cestij verò casus aduersos, nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cum Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus Regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodum à seditiosis interemptus sit, alias indicabimus. Cestius autem Saulum & cæteros in Achaiam ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, & belli causas deriuaturos in Florum. sperauit enim, & iram in illum excitatum iri, & sua pericula summouenda. Tunc autem Damasceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud se degentes opprimere studuerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent (namq; id olim propter suspiciones meditabãtur) facilem quidem sui conatus exitum fore putabant verebantur autem mulieres suas, fere omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. quare hic magna cura fuit eas celandi, quid agerent. Iudæorum autem decem millia, quippe vt in angusto loco, atq; omnes inermes aggressi, vna hora sine metu iugulauerunt. Qui verò Cestium fugauerant, in Hierosolymam reuersi, quos ad huc Romanorũ studiosos inuenissent, partim vi, partim blanditijs sibi etiam sociabãt: & in templum congregati, plures belli duces eligendos esse censebant. Declaratus est igitur Iosephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda essent, imperaturi: maximeq; vt ciuitatis muros erigerent. Filium namq; Simonis Eleazarum, quamuis Romanorum prædam, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesauris publicis in potestate haberet, tamen nullis necessitatib. præposuerunt: quod & ipsum tyrannidis superbia viderẽt efferri, etusq; studiosos siue imitatores, satellitũ more versari. verũ paulatim Eleazarus, ambitione pecuniæ, itemq; astutia persuasit populo, vt in omnib. sibi parerent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militũ duces optarunt, Iesum filiũ Sapphæ, vnum è Pontificib & Eleazarum noui Pontificis filium. Nigro aũt mandauerunt, qui tunc Idumęam regebat, ex regione trans Iordanẽ posita genus ducens, vnde Peraides cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omitteudas putabant. nanq; in Hierichuntẽ Iosephus filius Simonis, & trans flumen Manasses, & Tamnã Ioannes Essæus, toparchias administraturi missi sunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ Gophniticæ aũt & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector designatus est: & vtriusq; Galilææ Iosephus, Matthiæ filius. huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitissima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus autem, cum in Galilæam venisset, primum curæ habuit, indigenarum sibi conciliare beneuolẽtiam: multa sciens ea confici posse, licet in alijs peccauisset. Deinde considerato, quòd potentissimos quidem amicos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnem verò multitudiem si pleraq; per indigenas & cõsuetos fieri præciperet, 70. de senioribus eius gentis

Damasceni Iudæorum decẽ millia vna hora iugulant.

Iosephus Gorionis filius & Pontifex Ananus, omnia quæ in ciuitate gerenda essent, imperaturi declarantur.

Iosephus Historiographus vtriusq; Galilææ rector designatur.

Iosephus septuaginta de senioribus, quos rectores totius Galilææ constituit, septem verò per singulas ciuitates, minorũ litium iudices, eligit.

Pruden-

Prudentissimos elegit: eosque rectores totius Galilææ constituit. VII. vero per singulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negocia causasque capitales ad se referre iussit, & illos LXX. cæterum dispositio per ciuitates iure quo inter se vterentur, etiam quemadmodũ extrinsecus tuti essent animaduertit: certusq; in Galilæam Romanos esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est, Iotapatam, & Bersabeæ, & Selamin: necnon & Pereccho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada, adhæc etiam circa Genesar lacum speluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iamnith, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen & Gamalam munitione circumdedit. Solus autem Sepphoritis permisit, vt murum sibimetipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Iosephus intererat, iubendo simul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus instruebat, Deinde reputans, hoc maximè Romanorum inuictam esse virtutem, quòd dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita vt Romani solent, diuisit exercitum: pluresque fecit ordinum principes Diuersisque militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorum rerum administratores dedit. Docebatq; signorum disciplinas, & prouocationes reuocationesq; buccinarum, & principia cornuum, & circumductiones, & quemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinem animi, corporisque tolerantiam pertinerent, instituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellum, vsquequaque Romanorum referens disciplinam: & quod cum viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, iam nunc periculum se facturum, si consuetis delictis, hoc est, furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent, sed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut coniunctissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui verò per se praui fuissent, his non solùm inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseuerabat. Et iam quidem quantum prælio parandum esset, conflatum erat. Nam sexaginta peditum millia, CCL. equites ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingentos: necnõ & sexcentos circa se electos custodes corporis atque satellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. Namque singulæ quas enumerauimus, cum medìam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atq; alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

An. mundi 4031. A nat. Christi 69.

Iosephus opportuna loca muro cingit.

Iosephus Galilæos armis instruit.

Iosephus Galilæos ad bellum, & quo pacto essent parituri præceptis, erudit.

Singulæ Galilææ ciuitates mediam sui multitudinẽ in militiã mittunt, reliquos ad cõparãdum eis victum tenent.

CAP. XXVI.

De Iosephi periculo & euasione, & Ioannis Giscalei malitia.

An. mundi 4031. A nat Christ. 69.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilęam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus: & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper: & aliquandiu malitiæ suæ impedimẽtum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirusq; fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eaq; aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata cõcupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latto enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primò quidem paruum, ampliorem autem proficiens. Curæ aũt habebat, neminem ignauum asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumq; peritia præstarent, hos eligebat: donec CCCC. virorum cateruam congregauit, quorũ plures ex Tyriorum finibus, & vicis erant. Isq; omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iam dudum regendi milites cupientem, & maiora desiderantẽ, diu pecuniæ retardabat inopia: cumq; videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinẽ sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupietibus fecit. Deinde callidissima fraude compositâ, velut o'co, quod non à gentilibus suis tractatum esset, vti caueremus omnes apud Syriam Iudæi, vt ad conuinia oleum mitteretur de popoſcit. nummoq; Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cumq; Galilæa ferax esset olei, maximeq; illo tepore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multumq; mittendo, infinitam summã pecuniæ congregauit: qua mox in eum vius est, qui hoc sibi beneficiũ præstitisset. Deniq; existimans si Iosephum depoluisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementius exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitatis, aut infidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc cum apud indigenas accusaret. Iamdudum aũt rumores dissipauerat, quod res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multaq; in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaq; illo tempore, cum quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi, omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non pauca vestes preciosæ, plurimaq; argentea pocula, & DC aurei. neq; hanc præclam occulte administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum cõportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum cõparatum est. namq; raptores earum, quia prædæ nullam partem accepissent, ægrè ferentes & perspicientes, quòd Iosephus cogitauerat laborem suum Regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibusq; prædicant Iosephum proditorem esse: eademq; tumultu ciuitates pro-

Ioannes simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædiũ.

Ioannes pecunia in eũ cuius beneficio acceperat, abutitur.

Agrippæ procurator spoliatur.

ximas repleuerunt, adeò vt C. armatorum millia contra Iosephum pri- *An. mundi* 4031. *A nat. Christ.* 69.
ma luce concurrerent. Deniq; multitudo quidem, in circo apud Tari-
cheas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim depo-
ni, partim concremari vociferans proditorem: plerosque autem incita-
bat Ioannes, & cum eo Iesus quidam Sapphæ filius, tunc magistratus
Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu
perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, pro-
pè cum iam ignis admoueretur exurgit: & monentibus eum quatuor
qui remanserant vt fugeret, neq; solitudine sua, neq; illorum qui con-
tra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum prosilit, ve-
ste discissa, infusoq; capiti pulucre, auersisq; post tergum manibus, suo-
que ceruici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maximè Tarichearas
ad misericordiam commouerant rustica verò plebs, & finitimorum,
quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iubebãt publicas
proferre pecunias, & facti proditionis fateri. Nam ex habitu eius opi-
nabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negatu-
rum; & impetrandæ veniæ causa fecisse omnia, quæ misericordiam pro-
uocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & cõtra se in-
dignantes arte circumueniens, vt super his, vnde irascerentur, inter se
ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquen
di facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neq; Agrippæ remittere
cogitabam, neq; in propria lucra conuertere (absit enim, vt amicũ pu
tem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quę vos
cõmuniter læderet) sed quia videbam o Tarichearæ, maximè ciuitatem
vestram munitionis egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecu-
niæ, timebamq; Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecu-
niis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circunda-
rem. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propo-
no: sin rectè consului, bene de vobis meritum coercetis. Hæc Tarichearę
quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis
deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique aũt relicto Iosepho,
inter se litigabant. Ille aũt fretus iam secum sentientibus (erant enim
propè ad XL. millia Tarichearæ) cum multitudine liberius loquebatur:
multumq; in eorũ temeritatem inuectus, ex præsenti quidem pecunia
Tarichearum ait esse muniendam: curæ aũt sibi fore similiter, vt etiã cæte-
ræ tutæ sint ciuitates. nec enim pecunias defore, si concordare velint in
eos. vnde parandæ sunt, & non in eum moueantur, qui parat. Itaq; tum
alia quidem multitudo, quæ decepta fuerat, quamuis irata recedebat:
duo verò armatorum millia impetum in eum fecere. Cumq; se ille re-
cto ante recepisset, instabant ei minitantes. Iterũm aũt Iosephus in hos
quoq; altera fraude vtitur. cumq; in summum euasisset, cõpresso dexte-
ra strepitu, nescire ait se, quid peterent sibi præstari: voces enim se non
exaudire confusas. omnia verò quæ iuberent esse facturũ, si aliquos in-
tromisissent, qui secũ ociosè colloquerẽtur. His auditis, ilicò nobiliores
cum magistratib. ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædiũ partes
inductos, clausa ianua tamdiu verberauit, quoad omniũ viscera nudata
sunt. circunstabat aũt interim populus, existimãs eos, plixis allegationi-
bus cõcertare, cũ subitò Iosephus forib. patefactis, cruentos eos dimi-
sit. vnde tãto terrore q minabãtur affecti sunt, vt proiectis armis aufu
gerẽt. Ob hęc Ioãnis etiã atq; etiã crescebat inuidia, aliasq; nihilomin⁹

Centum armatorũ millia cõtra Iosephũ concurrunt.

Iosephi amici & satellites præter quatuor omnes diffugiunt.

Oratio Iosephi ad seditiosos Iudæos.

Iosephus in Iudæos altera fraude vtitur.

Ioannis erga Iosephũ inuidia & insidiæ-

An. mundi 4031. *A nat. Christ.* 69.

Iohannes Tiberiēsibus, vt Iosephū deserāt, persuadet.

Ioannes mittit armatis, Iosephū interfici iubet. Iosephus in naucula in medium lacū refugit.

Ioannes in Giscala patriam suam fugit. Galilæi ad Iosephū contra Ioannē confluunt.

Ioannis in Iosephū insidiæ.

Iosepho moliebatur insidias: morboque simulato per epistolam postulauit, vt sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aquis calidis vti permitteret. Iosephus autem, quia nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hospitium, & vtensilia Iohanni præberent. Quibus ille potitus, biduo post cuius rei causa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis vero pecunia corruptis, vt Iosephum desererent, persuasit. His aūt cognitis Silas quem Iosephus custodiæ præposuerat, propere de insidiis ei scripsit: atq; ille accepta epistola, nocturque itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei processit. Iohannes autem, quamuis eum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, quod lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mandauit. Tiberiensibus autem à Iosepho in stadium congregatis, vt ad eos quæ sibi scripta fuerant loqueretur, missis armatis Ioannes iussit eum interfici. Quos cum iam nudare gladios perspexisset, populus exclamauit: atq; ita conuersus ad eius vocem Iosephus, vbi ferrum propè iugulo suo imminere prospexit, in littus desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in quo verba faciens cum populo steterat: ascensaq; inde naucula cum duobus satellitibus suis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra insidiatores irruebant. Mox autem veritus Iosephus, ne bello intestino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas consumeretur, nuncium suis misit, qui eos moneret, vt propriæ tantum saluti cōsulerent: neq; verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabāt, auditis insidiis, & quis earum fabricator esset, contra Ioannem veniebant. sed ille prius in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis iam ciuitatibus ad Iosephum confluebant, & cum multa essent armatorum millia congregata, qui se aduersus Ioannem communem insidiatorem adesse clamabant: vnaque cum eo ciuitatem, quæ illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de singulis ciuitatibus cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat, præconū voce denunciabat, intra V. dies eorū qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domosq; eorum cum familiis exurendas. Et tria quidē millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerūt. cum reliquis aūt Ioannes prope mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias exacertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iamq; nisi præueniatur vi, tyrānus metropolcos venturus esset. Verùm ea populus quidē præsciens, negligebat: liuore eūt potentes, nonnulliq; magistratuum clàm pecunias ad cōparandos mercenarios milites misere Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretumq; inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant: ideoque duo millia & D. armatos, & quatuor miserunt nobiles viros, iurisperiti filiū Ioazarum, & Ananiam Sadducæū, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorū scilicet monitu, auerteretur ab Iosepho beneuolētia multitu-

multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterētur eum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturū esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium. vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Gischala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos aūt quatuor duces consilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi ante fugissent.

An. mundi 4031. A. nat. Christi 69.

Quatuor Galilææ ciuitates ad inimicos Iosephi transeunt.

CAP. XXVII.

Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus post iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippā Regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non venisset, paucique Romani equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerūt. Hisq; apud Tarichæas cognitis, Iosephus qui milites frumentatum miserat, neq; solus egredi contra desertores, neq; se continere patiebatur, metuens ne, dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaq; dolo eos qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducētæ autem & triginta fuerunt, quaternique nautæ non amplius singulis inerant) mature ad Tiberiadem nauigat. cumq; tanto ab ea distaret spacio, vnde facilè videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis, septē ipse solos inermes satellites secum habens, propius vt conspiceretur accessit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro cōspexissent, metu perterriti, & scaphas armatorum esse plenas existimantes, arma proijciunt: manusq; supplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Iosephus autem, postquā multis eos minis & exprobrationibus castigauit: primum quòd bello contra pop. Rom suscepto, intestinis dissentionibus vires suas ante consumerent, inimicorumq; vota complerent: deinde, quòd securitatis suæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatemq; non erubescerent sibi claudere, qui eam muro cinxisset: non repudiaturum se ait, si qui sibi satisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eum decem Tiberiensium potentissimi descenderunt his autem in vnam receptis naviculam piscatoriam, & procul abductis, alios L senatores venire iussit, maximè nobiles, velut illi quoq; fidem sibi præbere deberent. Deinde nouas causationes excogitās, alios insup atq; alios obtentu fœderis euocabat: vtq; maturè Taricheas recurrerēt, gubernatoribus nauiū repletarū imperabat: quosq; auexissent, in carcerē collocarent: donec oēm curiam, quæ DC. haberet viros, duoq; millia popularium comprehensa in Taricheas scapis abduxit. Reliquis autem vociferantibus, Clitum quēdam esse præcipuum defectionis autorem, iramq; ipsius pœna illius placantibus satiari, nullū quidem Iosephus volebat occidere: suorum verò satellitum quendam Leuiam egredi iussit, qui Clitī manus abscinderet.

Tiberias à Iosepho recuperatur, & stratagemate seruatur.

Iosephus cū 7. satellitib. Tiberiadē peruenit, hostesq; perterret.

Iosephus callido cōsilio Tiberiensiū potentissimos euocat, & in Taricheas scaphis abducit.

An. mundi 4031. A nat. Chrst. 69.

Clitus defectionis autor educto dextera gladio, læuã sibi truncat.

Cùm verò præ timore solum se globo inimicorum commissurum negaret, eaq; causa indignari Iosephum stantem in scapha videret, ipsumq; velle descendere, ac de se supplicium sumere, vt saltem vnam manum sibi concederet, orabat. neq; hoc abnuente Iosepho, dummodo alteram sibi imet Clitus ipse præcideret, educto ille dextera gladio, læuam sibi truncauit. tantus eum timor Iosephi inuaserat Ita tunc Iosephus vacuis scaphis, & satellitibus VII. populo capto, rursus Tiberiadẽ sibi sociauit. Paucis autem diebus post, Gischalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permisit: omnemq; prędam conquisitam populatibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberiensibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit: & redhibitione rerum rursus eos ad benevolentiam reuocare.

CAP. XXVIII.

Quomodo Hierosolymitæ bello se præparauerint: deq; Simone Giore tyranide.

Hierosolymæ status perturbatus.

HActenus apud Galilæam motus erat: iamq; ab intestinis dissensionibus quiescentes, aduersus Romanos instruebantur. Hierosolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte sentirent, muros instaurare properabant. multaq; bellica instrumenta, perq; omne oppidum sagittæ, aliaq; arma fabricabantur: & exercitationibus iuuenum operam dabat. Erantq; vniuersa plena tumultus, magnaq; tristitia moderatos occupauerat: multiq; futuras clades prospicientes, fletum cohibere non poterant. infestaq; pacem cupientibus omnia videbantur. Belli autem incentoribus, quæ illis placerent, ex tempore fingebantur, statusq; iam tunc quasi perituræ ciuitatis erat, antequam Romani venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & seditiosorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simõ, Simõ Gioræ filius in Acrabatena & Idumæa ingentes rapinas & cædes exercet.

multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuersus, non solum in domos locupletum irrumpebat, verumetiam corpora verberibus conficiebat: iamq; tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananoq; autem missis aduersus eum militibus magistratuum, ad latrones qui erant Maladæ, cum his quos habebat, effugit: ibiq; manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti sunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeo vt magistratus eius gentis, propter cędium multitudinem & prædarum assiduitatem, collecto milite, vicos præsidijs tuerentur. Et Iudęorum quidem res ita se habebant.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER III.

SVMMA CAPITVM LIBRI III.

De bello Iudaico.

I. *De Vespasiani Ducis aduentu, & clade duplici Iudæorum.*
II. *Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.*
III. *De auxilio Sepphoritis missio, & Romanorum disciplinæ militari.*
IIII. *Impetus Placidi contra Iotapatam.*
V. *Galilæa à Vespasiano inuaditur.*
VI. *Gadaræ expugnatio.*
VII. *Iotapatæ obsidio.*
VIII. *Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi, deq; Iudæorum excursione in Iudæos.*
IX. *De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete, & alijs tormentis bellicis.*
X. *De iterata impugnatione Iotapatenorum.*
XI. *Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.*
XII. *De Samaritis à Cereale deuictis.*
XIII. *Iotapatæ excidium.*
XIIII. *Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit fallendo & verbis.*
XV. *Ioppe denuò capitur.*
XVI. *Deditio Tiberiadis.*
XVII. *Tarichearum obsidio.*
XVIII. *De lacu Geneſar, & fontibus Iordanis.*
XIX. *Tarichearum excidium.*

De Vespa-

FLAVII IOSEPHI
CAP. I.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade Iudæorum duplici.

Anno mundi 4071. *A nat. Christ.* 69.

Neronē pp res apud Iudæā gestas, cum timore stupor inuadit.

ÆTerùm Neronem, vbi res apud Iudæam non prospere gestas accepit, laiens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: aperte autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur. magisque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videriq; malis omnibus superiorem animum gerere: verum tamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commotum crederet orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlcisceretur, proximasque his nationes simili morbo correptas anteceret. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinē susciperc posset, virū ab adolescentia vsq; ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacatisset occidentem, Germanorum tumultu concussum: armisq; ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatemq; illius cum peritia stabilem cernens, obsidesq; fidei liberos, eorumq; florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota Rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequijs animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidē filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itemq; decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontū, terreno itinere in Syiā pergauit. At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate subiati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquā fortuna eos exagitante perciti bellū vlterius producebant. Deniq; omni quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem petierunt. ea est ciuitas antiqua, DCC. & XX. stadiorum spacio ab Hierosolyma distans & Iudæis semper inuisa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorū incursibus promptior videretur. tres aūt viros aggressionis duces habebant, & corporibus & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Ioannem Essenum. Ascalon verò valdissimo quidem muro cincta erat, sed vacua penè præsidijs. vna enim cohors eam peditū, & vna equitum ala tuebatur. cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velocius itinere peracto, ac li ex propinquo venirēt, præsto erant. Antonius verò (nec enim fore eorū impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neq; multitudinem veritus vel audaciam, primas hostiū cohortes fortiter sustinuit: murumq; properantes aggredi frenauit. Itaq; Iudæi, q cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitib. cū stipatis autem inordinati, leuiterq; armati cum instructis, plusq; indignationi quàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facile profligantur. nam vt semel eorū primæ ab equiti-

Vespasianū Nero ad regendos exercitus in Syria constitutos, mittit.

Vespasianus & Titus multa contra Iudæos auxilia congregant.

Iudæi in Ascalonem copias mouēt.

Antonius pugnat cum Iudæis.

equitibus turbatæ sunt acies, fugam petunt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant: donec omnes incursibus equitum victi per totum campum dilapsi sunt, qui fuit plurimus, totusq; habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos prosternerent. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunq; se vertissent circumdatos, exagitantes, facile iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Romani verò licet ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersa superare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam sperant. Romani autem, in his quę prosperè agerent minimè delassati, ad maiorem vsq; diei partem pugnam protrahant: donec Iudæorum quidem perempta sunt decẽ millia, duoq; duces Ioannes & Silas: cæteri verò pleriq; saucij, cum Nigro, qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ quod Salis dicitur confugêre. nonnulli tamen etiam Romanorum in illo prælio vulnerati sunt. Sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multoque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantũ ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. deniq; paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, cunctisq; aggregatis viribus, maiore cum indignatione, multoq; plures Ascalonem recurrebant, eadem se præter imperitiam aliaq; belli vitia, comitante fortuna. Etenim cum Antonius quà transituri fuerant, posuisset insidias, ex improuiso in eas delapsi, & ab equitibus circumdati, prius quam se ad pugnam componerent, iterum super octo millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cumq; his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis. & quoniam hostes instarent, in turrim quandam tutissimam compelluntur cuiesdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius verò cum suis, ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis esset, diu tererent, vel ducem hostium fortissimum viuum relinquerẽt, ignem muro supponunt. turriq; inflammata Romani quidem exultãtes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduoq; post socijs cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudioq; inspérato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliaq; felicitate sine dubio tertium inter omnes, quæ in Romano vrbe sunt, locum obtinens,) vbi etiam aduentum suum Regem Agrippam cum omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia soliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam prius quàm Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrasq; iunxerant, præsidiumq; militare susceperant. tunc quoq; benignissimè duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditumq; tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent.

An. mun. 4031. A nato Christo 69.

Romani Iudæos vincunt, & magna cæde prosternunt.

Decem millia Iudæorũ perempta.

Octo millia Iudæorum ad Ascalonẽ occumbunt.

Vespasianus cum omni manu ad Ptolemaidẽ properat.

Sepphoritæ benignissimè Romanos suscipiunt.

An. mundi 4031. *A nato Christo* 69.

tassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiusq; gentis futuram præsidio.

CAP. II.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Situs superiotis Galilææ secundum mundi plagas.

DVæ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, easq; Phœnice & Syria cingunt. Discernit verò ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc aũt Tyriorũ mons Carmelus: cui coniuncta est Gabaa ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quod equites ab Herode Rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vsq; ad flumen Iordanem. Ab oriente vero Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis desinit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itemq; Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ lõgitudo à Tiberiade vsq; ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, vsque ad Berlaben: vnde etiam superioris Galilææ latitudo incipit vsq; ad Baca vicum, qui terram dirimit Tyriorũ. Longitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vsq; ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint vtræq; magnitudine, tantisq; gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ opimæ ac fertiles sunt, omniumq; generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, deniq; excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbiq; multitudo vicorũ propter opulentiã populosa. vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus vt etiam si quis magnitudine minorem Galilææ dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam præstulerit, hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pieraq; tamen aspera atq; deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræ sanè mollities & ingenium fructuosum, campos habet cũ variis arboribus cõsitos, tũ maximè oliueris ac vineis & palmetis exultos. irrigatur aũt abunde montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quot es illi, Sirio æstuante, defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsq; ad Iordanem. Et Pella quidem quam supra diximus, septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat. ab oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itemq; Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in plan cie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam & vtræq; montosæ sunt & campestres, agroq; colendo molles atq; opimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisq; tam syluestribus quam manſuetis abundant, eo quod natura sunt aridæ, imbriumq; satis habent dulces

Fertilitas Galilææ.

Descriptio regionis quæ trans flumen est.

Longitudo & latitudo inferioris Galilææ.

Samarienſis regionis descriptio.

autem

autem per eas suprà modum aquæ sunt, boniq; graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximum virtutis atq; opulentiæ specimen est, vtraq; viris referta est. Harum confinium est Anauth vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iordan. Latitudo sanè à Iordane flumine vsq; ad Ioppen explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa delicijs caret, ad Ptolemaidem vsq; locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, veluti caput in corpore. alijs verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. adhoc Thamna, & Lydda, itemq; Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hierichus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsunt. & præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisq; permixtis.

An. mundi 4031. Anato Christo 69.

Descriptio Iudææ, cuius media est Hierosolyma.

Iudææ distributio.

CAP. III.

De auxilio Sepphoritis missō, & Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est equites mille, sexq; millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinq; autem assiduè prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando magnis incommodis Iosephum eiusq; socios quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiumq; conatus, si quādo excurrendi habuissent fiduciā, repellebant. Iosephus tamē aduersus ciuitatē impetum fecit, sperans eam posse capere: quā ipse, antequā à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoq; esset inuicta, vnde etiam spe frustratus est, cū nec vi nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisque in Iudæa bellum accendit Romanis indignè ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorū depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerū in his reperissent: qui tamē cū mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitutē capiebant: ignis verò & sanguis Galilææ totā repleuerat, nec quisquā expers eius acerbitatis aut cladis erat. vnā salutis spem fugientes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manū militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentoq; vsus itinere, maturè ad Pto-

Sepphoritis Vespasianus auxiliū mittit: Galilææ verò ignis & sanguis replet.

An. mundi 4031. *Anno Christo* 69.

ad Ptolemaidem peruenit. Cumq; ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinq; Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à Regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoq; Rex Malchus, præter quinq; millia peditũ, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum Regijs, sexaginta millia circiter peditum equitumque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidẽ pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; viribus a quoquam nisi à dominis vincerentur. qua quidem in re nimis admirandam qui existimauerit Romanorum prouidentiam, ita seruos instituentium, vt non solum vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quod si quis eorum aliam quoq; respexerit militiæ disciplinam, profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neq; tolum, sed nesse sit, manus mouent, cum in pacis otio cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facilime prælia tolerant. Neq; enim ordo neglectus eos à consueta dispositione dispergit, neq; metus stupefacit, neq; lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflixus esse dixerit sine sanguine, contraq; prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunq; in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio decernunt, quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco eligunt, nec inordinatè describunt: sed siquidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vlus exstructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atq; balistis, & alijs machinis saxa intorquentibus, omnibusque instrumentis missilium complent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatijs interpositis diuidunt, mediaq; rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuûm templo simillimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoq; & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinumq; principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, & omnia quæ in co

Ingentes copias Titus in Iudæam duxit.

Diligentia & labor Romanorum in parandis bello necessarijs.

Studium indefessum Romanorũ belligerandi.

Ordo Romanorum in castris.

in eo sunt, multitudine simul & scientia fabricantium opinione citius communitur: qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, pariq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agũt: omniaq; ab his ordinatè etiam alia cauteque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquáue opus sit aut frumento. nec enim cœna vel prandium cum voluerit, in potestate cuiusquam est. simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccinæ significant, neque est omninò quicquam quod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos conueniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Ille autem his signum aliaque dat ex more præcepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumeuntur quo opus est, ac vniuersi pariter incurrunt itemque sese recipiunt. Cum autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemoque otiosus est, sed vel solo nutu admoniti, tabernacula tollunt, omniaque ad profectionem instruunt. deinde iterum tuba, vt sint parati, significat. Illi autem cum multos & iumenta sarcinis onerauerint, velut in cursuli certamine signum expectant. Castra verò incendunt, eò quod sibi alia munire facile sit, & ne quando hostibus eadem vtui sint. Et tamen tertio quoque tubæ signo indicant, vt exeatur: vrgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dexterq; duci præco astans, si ad bellum parati sunt, voce patria ter percontatur. illiq; toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogante itaque præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras eriguni. Deinde otiose & cum omni decore progredientes ambulant suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & vtroque latere gladijs accincti. læuus autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. qui verò ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas gestant; cetera manus hastas & clypeos longos, serramque & corbem & sarculum & securim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduiq; viaticum, vt parum intersit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transuersusque ad equi latus clypeus: ternaque in pharetra vel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides vero & thoracas peditibus habent similes: nulloque armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui circum ducem versantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemque armorum varietas. Nihil verò nec in prælijs inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opusque adhibetur ante decretis. Vnde aut minime peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum, etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuiti ad rem inconsulte gerendam illicium: quæ verò ante cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, bene iam meditatos exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor sit cui contigerint, tristium verò quæ præter sententiam acciderint, saltem recte consulta videantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, vt non modo corpora, sed animi quoque militum fortiores sint.

Anno mundi 4031. A Christo nat. 69.

Reuerentia & obedientia Romanorum militũ erga Prætectos.

Quomodo Romani castris egrediũtur.

Arma Romanorum peditum.

Arma Romanorum equitum.

Romani, nihil in prælijs inconsultũ aut subitum agunt.

Maior diligentia Romanis est ex timore.

Anno mundi 4031. *A Christo nat.* 69.

Maior autem illis est ex timore diligentia. namque leges apud eos non desertionis solum, verumetiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducesq; magis quàm ipsæ leges terribiles, nanq; bonos honorando reddunt, ne in coercendis noxis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisque ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidem semper strenui sunt, pari verò tardissimi. nec est vbi præcantes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuere. nam & eo certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultaq; adeo strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itemq; à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cum minorem esse possidentibus possessionem recte quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

Maior diligentia Romanis est ex timore.

Obedientia Romani militis victoriæ causa.

Tractus Romani imperij.

CAP. IIII.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum: At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbecillior turba, animisq; deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates cõfugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facilimè captum iri, magnamq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturius explicanda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cum eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressiq; cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorumq; dimicantes) in fugam eos vertunt, multosq; sauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinate pugna decesserant, septisq; vndiq; corporibus leniter fuerant vulnerati: cum Iudæi quoq; magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Placidus in Iotapatam imperium vertit, repulsus verò aufugit.

CAP. V.

Galilæa à Vespasiano inuaditur.

GAlilæam verò Vespasianus ipse cupiens inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerũt.

Vespasianus Romanorũ militum iter ordinat.

Auxilia-

Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidijs syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusq; pars: post quos è singulis centurijs deni armaturam suam ferentes, mentirasq; castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syluasq; obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemq; subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitesque, necnon & lancearios secum ducens equitumque præterea suorum agmina comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itemque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quod & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & Principatus insigne putant, & omen victoriæ quoscunque bello petierint. Sacras vero signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem sensis digesta militibus. hisque adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditib. erant, mulis alijsq; iumentis vehentes militum sarcinas. Postremũ agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitumq; non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibique positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & ostendendo exercitum, quò hostes metu percelleret, spatiumq; indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret, nihilominus autẽ murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui nõ longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & tam iamq; Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequã hostes omninò conspicerent, fuga dissecti sunt. cum paucis autem relictus Iosephus, vbi animaduertit neq; se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac si fides his haberetur, plerosq; libenter ad hostes defectũ ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè aũt periculis abesse decreuit abductisq; qui secũ remanserant, in Tiberiada cõfugit.

An. mundi 4031. A Christo nat. 69.

Aquilam Romani Principatus insigne & omen victoriæ putant.

Iosephus à suis desertus in Tiberiada confugit.

CAP. VI.

Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quod eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quam tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberien-

An. mundi 4071. *A Christo nat.* 69.

Iosephus ab Romanis sibi timet, & Hierosolymam primatibus scribit.

ses nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam versum. Nec credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent: vnamquemque illorum viam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse verò, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen sæpè maluisset, quàm prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quemadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne vel nimis extollendo vires hostiũ, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, forte cæpti etiam pœnitentes ad ferociã reuocaret: vtq; si fœdus eis placeret, citò rescriberent: aut si bellandũ esset, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, maturè mittit qui Hierosolymam literas ferret.

CAP. VII.

Iotapatæ obsidio.

Iosephus in Iotapatã ex Tiberiade venit.

VEspasianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea validissimũ hoc eorum esse receptaculum) præmittit pedites cũ equitibus, qui montanum iter coæquarent, saxis asperum, ac peditibus quoq; difficile, omninò verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo facere quod iussum est, latamq; aperuere exercitui viam. Quinto autẽ die, qui Mensis Maii vigesimus & primus erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectosque Iudæorum spiritus erigit. Cum verò trãsitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hostium prudentissimus videretur, vltrò se etiam in custodiam traderet voluntariam: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnaque decadarchum Ebutiũ, tam manu quàm prudentia virum insignem, circumuallare ciuitatem iussit, ne clàm inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem vsque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductoq; in septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadijs septem. Consulto autem

Obsidio Iotapatæ.

quàm maxime conspici ab hostibus affectabat, vt visu attoniti turbarentur. quod etiam factum est: eosque tantus continùò stupor inuasit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circundato oppido, tertium extrinsecus agmen equitum posuere, omnes Iudæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaq; postridie impetu in muros facto, Iudæi primò quidem locis suis manentes. Romanis castra ante muros habentib. resistebant. postea verò quàm Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemq; iaculatorum multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit vti: atq; ipse cum peditibus in aduersum collẽ, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tũc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudæorũ prosiluit multitudo: omnesq; in Romanos pariter irruẽtes, procul à muris eos deterruerunt, mul-

In bello nihil est necessitate pugnacius.

re, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Deniq; cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cum sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderũt. Nihiloq; minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt, multoq; fortius restiterũt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoq; pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaque per dies quinq; Romanos minimè ab aggressione cessantibus etiam Iotapatenorum excursus agebantur, muriq; fortius oppugnabantur. Et neq; Iudæi vires hostiũ formidabant, neq; Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est. ex aliis quidem partibus vndiq; vallibus immensis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab vna verò tantum Boreæ parte adiri potest, vbi per transuersum latus desinẽte montis ędificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici. Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus aũt & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudęorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisq; rectoribus sibi iubditis, de aggressu deliberabant. Cumq; aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad cõparandam materiam misit exercitum: oppidoq; propinquis montibus excisis, magnaq; vi lignorũ & lapidum cõparata, cratibusq; ad euitanda iacula deluper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quę de muro iacerentur. His aũt alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisque trifaria distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia, & omne telorum genus curabant immittere: quę licet minimè penetrarent, magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendi: simulq; ex catapultis lanceæ percurrebant, saxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solùm murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessum fecêre. Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itemq; funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriebant: & vbi illi cessissent, aggerem dissipabant, vallorumque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quòd interiecta spatia Iudæis locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctisque pariter viribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propediem aggere, paulòque minus æquato propugnaculis, indignum esse

An. mundi 4031. Ante nat. Christi 69.

Prælium inter Romanos & Iudæos tota die commissum, nox dirimit.

Iotapatæ situs.

Vespasianus obsidionẽ acriter incipere statuit.

Iudæi per cuneos excurrunt, aggeremque dissipant.

An. mundi 4031. *A nat. Christ.* 69.

ratus Iosephus, nihil contrà moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murumque altius iuber extolli. Cumque illi tam multis obstantibus iaculis minimè ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibusq; repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueseeret. hisque antè fabros oppositis, illi murum die noctuque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, ominisque validissimis aptatis. Quæ quidē res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tàm Iosephi moli. ione, quàm oppidanorum obstinatione perterritis.

Iosephus sudibus fixis per eos boū coria recentia extēdi præcipit, quę emissos tormentis lapides, sinuata susciperent, murū altius erigit.

CAP. VIII.

Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi, deq; Iudæorum excursione in Romanos.

AT Vespasianus & calliditate consilij, & hostium audaciæ magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vitrò incursabant: inque dies singulos prælia carptim, & cuiusque inuidiosa fiebant: donec Vespasianus retento milite a pugna, statuit obsidere ciuitatem, vt eam vsui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem vsque in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multoque faciliores expugnatu fore, si post interuallum rursus anxiis incubuisset. Itaque omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi autem frumenti quidem, aliarumque omnium rerum intus habebant copiam, præter salem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuis mensibus pluuia. quo tempore obsessi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatum: quodque fieri, velut omnis aqua iam defecisset, ægrè ferebant. Iosephus enim, cum & ciuitatem videret abundare aliis rebus, fortesque animo viros esse, quo longiorē Romanis obsidionem faceret, quàm sperabant, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis autem conseruari aquam penuria grauius esse videbatur: ampliorem; cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam sitim peruentum esset, labori cedebant. Hoc autem modo affecti, Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quò etiam balistarū perquenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret, iussit quàm plurimos per murorum minas demersa vndis atq; humida vestimenta suspendere, vt omnes repentè aqua perfluerent. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse,

Vespasianus retento milite à pugna, ciuitatē obsidere statuit.

Iosephus potū mensura ciuibus ministrat.

Stratagema Iosephi.

quia

quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoq; id maxime cupientibus: quod nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & prius quàm fame vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea q; minus curiose habitam à custodibus excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: nam fato commeantibus, vt plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idq; factitatum est, donec eius frandem vigiles persenserunt, vallemq; cinxerunt. Itaq; tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suamq; pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent: animo certaturi. quòd si etiam capiãtur, eundem solatio fore decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari veniisset. ipsum enim magis demersurũ esse ciuitatem, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui cõfiderent Iosephus autem quod sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperentur, vnà cum his esse frustra perituru: obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magni pendentes: quem si fugisse cognouissent, inultum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populũ Iosephus, sed hoc circumsistere se magis incendit. deniq; pueri & senes, itemq; mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, cumque omnes complexi tenebant, & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantum ego arbitror, sed propria spe. nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hęc preces esse ratus: custodiam verò, si per vim cogeretur (multum enim proposito discessus etiam querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. communiq; desperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus esse dicens pugnam incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrumq; vitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, dissectis custodibus, vsq; ad Romanorum castra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nũc operibus ignem immittere, posteroque die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus malè affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquam parerentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorũ impetum declinarent, neue cum

An. mundi 4031. Ante nat. Christ. 69.

Aliud callidũ Iosephi consilium.

Populus Iosephũ, ne sese negligeret, precatur.

Prudentia Iosephi.

Iosephus in Iotapata remanet.

Cũ spes nulla salutis est, bellũ extremum remedium.

Audacia Iudęorũ in extrema desperatione.

An. mundi 4031. *A nat. Christi* 69. Vespasianus per sagittarios funditores Iudæos repellit.

hominibus mortis auidis manum conserebant. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autem illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ possessionis causa, non ex necessitate pugnantes. Per sagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perq; saxa tormentis emissa plerunque repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quiescebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebãt: verùm eminus missa intra iactum subeuntes, sæpius Romanis instabãt: eùm neque corpori, neque animæ parcerent: sed per vicem vtrinq; pugnarent, suorum quisque laborantibus subuenientes.

CAP. IX.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete, & alijs tormentis bellicis.

Aries.

IGitur Vespasianus vltrò se existimans longitudine temporis, hostiumq́ue incursibus obsideri, cum propè iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immẽsa materia, naui assimilis: cuius summum graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, ne fundatis. retrorsum autem magna virorum multitudine repulsus, iisdemq; simul rursus impellentibus missus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec est vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etsi priores ictus fortiter sustinuerit, assiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano transire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obsidio, Iudæis minilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obstare tentassent, propius adhibitis vtebantur: neque sagittarij aut funditores longius aberant. cum verò ea causa muros nemo auderet ascendere, ipsi ariesui defensione quàm machinæ. Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: clamorq́ue, oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Iosephus autem eundem locum sæpè feriri neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, qua semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas frustraretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque, hi machinam conuertissent, contra illi qui super muro rum habebant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant: nihilq́ue murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiusq; socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensumq́ue totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnaque machinas & propugnacula Roma-

Iosephus cõmentũ, quo vim machinæ paulatim falleret excogitauit.

Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subue- An. mundi
niebant, audacia timul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis 4031. A
proruentibus impediti quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitu- nat. Christ.
men ac picem, necnon etiam sulphur. opinione citius volitabant: ope- 69.
raq; Romanorum multo labore curata, vnius horæ spacio pessum dede-
runt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus Ioseph⁹ ma-
inuentus est, Samæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is e- chinas & pugnacula
nim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro dimi- Romanorũ
sit, vt machinæ caput abrumperet, idq; ex medijs hostibus saltu ad eos & aggeres
delatus auferret, nulloque nictu reportaret ad murum. Postremò tan- concremat.
quam signum quo tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore Eleazari ro-
quinque sagittarum vulneribus fixus est: earumque nulla respecta, vbi bur & audacia.
murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia
ibi constitit, contractusque dolore plagarum cum ariete decidit. Post Netiræ &
hunc fortissimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de vico Ru- Philippi cõtra Roma-
ma Galilæi. Qui cùm super milites decimæ legionis prosilijssent, tanto nos audacia.
impetu vique aruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quiq;
aduersum erant, omnes in fugam verterent. Præter hos Iosephus
quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum
operibus quintæ itemque decimæ, eius quæ terga dederat legionis in-
cendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & o- Vespasiani
mne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, plantam mi
erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, ap- les sagitta
pulere: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta per- percussam
cussam leuiter vulnerat, quia vis teli spacio defecisset. Maximam tunc vulnerat.
id Romanis perturbationem fecit. his enim qui propè aderant viso san-
guine perterritis, per omnem fama cucurrit exercitum: relictaque
obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli con-
currebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt
& benuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitu-
dinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit
exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus qui sui causa
pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos sæuius incitauit. nam Bellum in
velut vltor quisque Imperatoris omne periculum adire cupiebat: & Iudæos reiteratur.
clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem
cum suis, licet assiduis balistarum itemque tormentorum ictibus cade-
rent, nequaquam tamen deterrebantur a muro: sed flammis & ferro &
saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil
autem aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumbe-
rent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent.
nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant
signum quo tela dirigerent: machinisq; procul non apparentibus, mis- Vis Roma-
silia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm ia- norum iacu
culorum vi simul multi transfigebantur: missaque machinis saxa & mu- lorum.
rorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum au-
tem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam a-
ciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis,
huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt.
in muro cuidam ex circumstantibus Iosepho, saxo percusso caput auul-
sum est, eiusque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. In-

An. mundi 4031. A Chri. nat. 69.

terdiu quoque prægnantis fœminæ transfecto vtero, ad dimidium ſta-
dium infans abactus eſt: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribi-
lior erat impetus & miſſilium ſtrepitus. Crebri autem mortui, cùm per
muros deijcerentur, ſonabant. & acerbiſſimus quidem intus excitaba-
tur mulierum clamor: extrinſecus autem occumbentium gemitus con-
crepabant: totuſq; ambitus muri, ad quem pugnabatur, ſanguine con-
fluebat, iamq; aſcendi poterat congeſtione cadauerum. montes autem
reſonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi no-
ctu defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem poſſet incutere. Pluri-
mi quidem pro lotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi et-
iam ſauciati ſunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus aſſidua
machinarum ictibus ceſſit. Tumque illi quidem corporibus atq; armis
eam partem quæ deiecta fuerat, priuſquam Romani pontes appone-
rent, munierunt.

CAP. X.

De iterata impugnatione Iotapatenorum.

Veſpaſianus ad occupandam ciuitatem, exercitum ducit.

MAne autem Veſpaſianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paululum recreatum. Idemque cu-
piens de conuulſa muri parte alios propugnatores depellere, equitum
quidem fortiſſimos equis depoſitos trifariam collocat: vt tecti armis di-
rutum latus vndiq; obſiderent, contoſq; prætenderent: & cùm pontes
admoueri cœpiſſent, ipſi priores intrarent. Poſt illos autem pedites va-
lidiſſimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem ſecundũ
muri ſpacium per montana loca diſtendit, ne quis fugiens excidium ci-
uitatis lateret. Deinde qui hos ſequerentur conſtituit ſagittarios, para-
chinis. Alijs autem integris muri partibus ſcalas applicare præcepit: vt
qui hos prohibere tentarent, deiectæ partis defenſionem relinquerẽt:
cæteriſque omnibus ſimul telis oppreſſi, violentiæ irrumpentium cede-
rent. Ioſephus autem hoc conſilio cognito, per murum quidem inte-
grum labore fatigatos itemque ſenes diſpoſuit, quaſi lædi non poſſent:
in parte verò collapſa validum & potentiſſimum quemque: ſenoſque
ante omnes viros, in quibus & ipſe fuit, ad pericula ſubeunda ſortitus
eſt: hiſque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures
obſtruerent: contra ſagittarum verò multitudinem communiti prote-
gerentur deſuper ſcutis: paulatimque recederent, donec ſagittarij pha-
retras exinanirent. Si vero pontes a Romanis apponerentur, ipſos pro-
ſilire mandauit: atque hoſtibus perſuaſit per ſua inſtrumenta reſiſtere:
vnumquenque verò ita cerrare debere, non quaſi conſeruandam tue-
retur, ſed quaſi perdiram iam patriam vindicaret: atque oculis ſuis pro-
ponere mactari ſenes ac liberos, coniugeſq; ſuas propemodum ab ho-
ſtibus capi: vimq; futuræ cladis iam nunc collectã in autores eius effun-
dere. ita quidem in vtroq; diſpoſuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle,
mulieres ac pueri, poſtquam oppidum triplici acie videre circumdatum
(nullus enim ad pugnam tranſlatus fuerat à cuſtodijs) ſtrictiſq; gladijs
ad partem muri deiectam hoſtes inſtare, armiſq; montana loca omnia
deſuper collucere, atque Arabum quendam ſagittarijs tela ſuggerere,

Ioſephi contra hoſtes callidũ conſilium.

tunc

tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne miseri cordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul aũt ac tubicines vniuersarum legionum consonuerũt, & grauiter infremuit exercitus: siguoq; dato, missis vndiq; sagittis lux obscurari cœpit: Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cùm admouerentur pontiũ machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosq; ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum iremq; animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis dimicabantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaq; Iudæis perpetuo dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assidue substituerẽtur proq; his quos violentia repulissent, alij succederet: inuicem se adhortati latera copulant: protectiq; desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: cotaque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, in muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, bis terum angustijs consilio necessarijs adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: eruentiq; oleo pfundi milites iubet, scutorũ coniunctione defensos. id aũt Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimũ, citò Romanis infunduntipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentiũ aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facile à vertice ad pedes vsq; sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemq; non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè calesceret, seroque prosui pinguedine refrigescceret, Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contrà nitentes tutò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisq; incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cùm fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neq; fugientium quisquam, neq; aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deijcerentur: & q cecidissent, à Iudæis feriebãtur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facilimè tela dirigebant. Cùm aũt multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die XX. At Vespasianus, eorũ causa quę acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neq; tam exhortationẽ quàm opus deposcere, aggeres quidẽ altius tollit. Tres verò turres quinquagenûm pedũ in excelsum iubet erigi,

An. mundi 4031. Ante nat. Christ. 69.

Mulierum ac puerorũ vlulatus in pugna.

Prælium Romanorum cum Iudæis in ponte.

Romanos Iudæi feruẽti oleo perfundunt.

Romani è infecta à pugna retrocedunt.

An. mundi 4031. A Chri. nat. 69.

ferro vndiq; tectas, vt & ponderestabiles essent, neque ignibus expugnarentur: easque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittarijs, itemq; leuioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cùm non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facilè conspicuos, telis feriebant. at illi cùm neque à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neque vlcisci possent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante: ferro autem, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tenuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

Vespasianus aggeres altius tollit & turres erigit. Iotapateni oppugnationem tentãtibus prmptè occurrunt.

CAP. XI.

Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

Iaphæ expugnatio à Traiano.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur) habitatores vero eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium eum his committit: eosque paulisper reluctatos, in fugam vertit: quos vestigijs consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt, secundum autem murum petentibus, ciues sui clausere ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exclusum mœnibus proprijs, ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multumque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladijs transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiere numero hominum duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. eumque per nuncios rogauit vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid supereſſe ratus, cum mille filium misit, hoc est, quingentis equitibus & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatẽ profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum cõstitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaq; militibus scalas muris vndiq; applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, cõtinuò mœnia reliquerunt. Titus verò eiusq; comites saltu demisso, maturè ciuitatem obtinuerunt. Tumq; vehemens cum his, qui se intus

Iudæi ab Romanis intra duos muros concluſi trucidantur.

Duodecim millia Iudæorum intereunt.

Titus cum copijs ad Iaphan peruenit.

Vehemens pugna in oppido inter Galilæos & Romanos.

Iuras congregauere, pugna commissa est: nunc per angusta viarum ir- An. mundi
ruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus quę for- 4031. A
te inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsq; ad sextam nato Chri-
horam sustinuere conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera sto 69.
multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus, præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit quindecim millia: captiuorum autem duo millia CXXX. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

CAP. XII.

De Samaritis à Cereale deuictis.

SEd ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namq; in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur: nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumq; impetus præuenire. Nam etsi præsidijs tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo qui coierant & conspiratio timebatur. Eaq; causa Cerealem quintæ legionis tribunũ, cum sexcentis equitibus tribusq; peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioq; congredi nequaquam tutum esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndiq; montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neq; se rebus necessarijs vulgus instruxerat) adeò vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerunt: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atq; vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atq; his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

Samaritarũ in monte Garizin congregatio.

Aquæ defectus in mõte Garizim.

Vndecim millia & sexcenti Samaritæ interfecti.

CAP. XIII.

Iotapatæ excidium.

IOtapatenis autem diu durantibus, & præter spem aduersa tolerantibus, quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. quidam verò ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quodq; diuturnis vigilijs, & prælijs assiduis consumpti, minimè quidem vlterius vim ferre possent, verum dolo etiam caperentur,

An. mun. 4031. A nato Christo 69.

perentur, si quis instaret. circa extremam nanq; vigiliam, quando & malorum requiem habere viderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autem, quia fidem nosset inter se Iudæorum, quantaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditor coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, allevari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatẽ parabat exercitum. Horă igitur quæ fuerat indicata, silentio mũros petebat: primusq; succedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, sibi electos sibi milites introducebant. Arce verò occupata, cum hostes in medio oppido versarentur, iamq; plane dies esset, ne tũc quidem illi qui capti tenerentur adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoq; pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula visus eius hebetauit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloq; malorum periculo exuscitati sunt, morientesq; demum se perisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neq; parcendi cuiquam, neq; miserendi quenquam tangebat cura. sed ex arce plebem ad prona compulsam facilime trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoq; negaret copiam resistendi. viarum nanq; angustijs prelij, ac per decliuia dilabentes, fluente desuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Iosephũ lecti erant, vt manibus proprijs liberarentur incitauit. nam cum se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent, præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunq; tamen vigilum primi captam ciuitatẽ intulerant, in quandam turrim septentrionalem fuga recepti, aliquandiu quidem restiterunt. deinde circumfusi hostium multitudine, serò dextras dedêre: hisq; instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, ni si vnus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidiũ, quo tutus descenderet. cumq; is manum porrexisset incautè, hasta ille præcentum sub inguine percutit, statimq; confecit. Illo quidem die cõparentem multitudinem peremêre Romani. postea verò secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & spelucas in omnem sæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata sunt excidij tempore pugnisq; superioribus mortuorum. At Vespasianus ciuitatem ipsam excindi iubet, castellaq; eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Profugus quidam paucitatem Iotapatenorũ & infirmitatem eorũ enunciat.

Romani hostibus dormientibus vrbe potiũtur.

Romanos neq; parcẽdi neq; miserendi cura tangit.

Pugna Iudæorum cũ Romanis ex turri.

Antonius à Iudæo insidijs peremptus.

Quadraginta millia Iudæorum excidij tempore, pugnisq; superioribus intereunt.

Quomodo

CAP. XIIII.

An. mundi 4031. A nato Christo 69.

Quomodo Iosephus captus vitam suam redemerit facto & verbo.

ROmani verò Iosephum requirentes, & propriæ indignationis causa, quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim maxima pars belli esset) mortuos itemq; abditos rimabantur: ille aũt in exitio ciuitatis fortunæ quodam vsus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum speculus adiunctum erat à latere, quod supra scrutantes videre non possent: vbi quadraginta insignes viros latitãtes offendit, rerumq; vtilium apparatum, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdiu quidem se occultauit: nocte verò sursum ascendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumq; omnia vndiq; ipsius causa maximè custodirentur, neq; fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduumq; ibi delituit. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cũ ipsis fuerat, indicatus est. Tumq; Vespasianus propere duos tribunos, Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemq; pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autẽ magis quæ pati meritus esset, qui plurima cõmisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnã euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoq; tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atq; olim consuetum milit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens: quodq; ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur: essetq; imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quòd etiam sine deditione sibi liceret exigere sed cõseruare potius virum fortem: his addebat, quod nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est perfidiæ præmeret amicitiam: neq; semetipsum illi, vt amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verum Iosepho etiam post Nicanoris dicta hęsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore aũt vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur: quibus ei Deus & futuras Iudæorũ clades, & quæ Romanis essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoq; somnijs idoneus, & coniectare quæ ambigue diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quod & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quasi Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simul acta mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Romanos tota migrauit, animamque meam, quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Romanis, & viuo. testor autem, quod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulque his dictis, Nicanori consentiebat. Verum qui vnà cum eo confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere,

Iosephus in profundum puteum delilit, & in specu delitescit.

Vespasianus Iosepho per tribunos dat pacem.

Nicanor tribunus Iosepho notus.

Iosephi de Iudæorum clade nocturna somnia.

Iosephus Deo plenus, occultas preces offert Deo.

Iosephus Nicanori consentit.

An. mmm. 4031. A nato Christo 69.

Iudæorum in Iosephũ impetus.

cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucemq; pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecto opinionem fortitudinis habebas, falsamq; prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quàuis te Romanorum fortuna tui obliuione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium commodabimus. Tu verò si quidem sponte moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladijs, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessario tractare incipit. Et quid enim tantopere, inquit, ò socij propriæ cædis auisionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt Optimum in bello mori? sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde si quidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meaq; manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quàto iustius nos ipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulcrum enim esse pro libertate moti, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus quieam præripuere: nunc autem neq; prælio nobis obstant, neq; nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cum opus est, & qui vult cum non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verum seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imò verò ignauissimi quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem sponte submergit. Quinetiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eoq; modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus fixa est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros inuidiatores putamus pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cũ domum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus vt essemus: rursumque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidẽ cuncta mortalia sunt, ex caduca materia fabricata: anima verò semper immortalis est: Deiq; particula in corporibus collocata. Si quis ergo depositũ hominis surripuerit aut malè tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur: si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, cum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlcisci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis quod eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptumq; Deo debitũ, solumuunt, cum id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusq; ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent

Oratio Iosephi ad socios.

Pulcrum est pro libertate mori, pugnando tamen.

Similitudo à nauta sumpta.

Propria manu perire à communi animalium natura discrepat, eoq; modo in Deum summũ scelus admittitur.

Anima immortalis est, Deiq; particula in corporibus collocata.

retinent locum in cœlo adeptæ sanctissimum: atque inde rursum, voluentibus seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorum Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc & Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Deniq; si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum insepultos abijci decretum est, cum etiã hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulcrum est igitur, ô socij, iusta sentire: neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus, salui simus. nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulcrum est qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltro profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratoq; moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecũ auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis auribus desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, concitantur: & alij aliunde cum gladijs accurrentes, ignauiam exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisq; adoriebatur. Ille autẽ cum alium nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehẽderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, nõ secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoq; clade reuerendũ putabant, debilitabantur dextræ, gladijq; de manib. elabebantur: multi cum manus ei afferrẽt, sponte frameas dimittebant. Iosepho autẽ non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat. iniustum est enim cæteris interemptis, ex alijs quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus est vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat, quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultoq; prospiciens, ne vel sorte grauaretur, vel si nouissimus recessisset, gentilis cæde polluereturillí quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cum se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, alijs minitantibus, nonnullis autem propius eum videre cerrantibus. Et qui longius quidem aberant, hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutione stupescebant. Rectorum aũt nemo fuit, qui licet ante iratceretur nomini eius, viri aspectu non

An. mundi 4031. *A Christo nat.* 69.

Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur.

Mos veterũ cum ijs qui sibi ipsis violentas manũ intulerunt.

Peroratio Iosephi.

Iosephus vix ferrum à cæde sua prohibet.

Aliud Iosephi consiliũ.

Iosephi socij per sortẽ pereunt, Iosepho cum altero superstite.

Iosephus ad Vespasianũ per Nicanorem ducitur.

An. mundi 4031. *A Christo nat.* 69.

Exemplum gratiæ & misericordiæ Titi, erga Iosephum.

Iosephus cũ Vespasiano solus colloqui cupit.

Iosephus Vespasiano futura prædicit.

Iosephus in omnibus verax deprehenditur.

Vespasianus Iosepho neque custodiã nec vincula remittit: muneribus verò eum fouere non desinit.

Cęsarea maritima, ludææ maxima ciuitas: maiorẽ incolarum partem Græcos habet.

Scythopolis.

mitior factus sit. Titum vero præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisq; pridem fuisset in prælijs reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus posituus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quamq; velox belli momentum. humanarum autem rerum nihil firmum atq; perpetuum. quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit: plurimaq; salutis eius pars Titus exitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid e. soli se dicere velle ait. Summotisq; ab illo omnibus alijs præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorũ ad te nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam. & quemadmodum duces exercituum mori decret. Ad Neronẽ me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsq; ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atq; hic filius tuus: ne autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marisq;, ac totius hominum generis me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subito in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eaq; Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridem illum excitante ad imperium Deo, sceptraq; multis prænunciante alijs portentis. Sed & in alijs verum esse Iosephum deprehenderat. Altero nanq; amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neq; Iotapatenis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium quodque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus vbi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia coperat existimare: sed neq; custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem alijsq; muneribus eum donare benignissimeq; fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorẽ indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui exciret, si fuerant odio: vnde etiam multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur Vespasianus autem de ista quidem petitione, velut ab incerta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quod opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintã Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Etat autem illa quoq; aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

CAP.

CAP. XV.

Ioppe denuò capitur.

An. mundi 4051. A Christo nat. 69.

DVm hæc autem aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptacula renouant, quã antea vastauerat Cestius. Et quia terra quàm vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen, itemq; in Ægyptum commeantes, plurimos latrocinijs prædabantur: omnibusq; nauigijs inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissent, equites in Ioppen nec non & pedites mittit hique nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eius autem habitatores, postquam irruptionem præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra cõtiguum sagittæ spacium, pernoctauere. Cum verò Ioppe natura esset importuosa (nanque in asperum cæteraq; arduum littus desinit, ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudineque intutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis: prima luce violentus, quem illac nauigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cum magna vi aduerso æstu niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaq; multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragijs implicati moriebantur. nonnulli autem ferro se interficientes, velut id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem eiecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnisque ora maritima cadaueribus oppleretur: cum etiam ad littus appulsos, in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo præsidio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eo piratæ conflarent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exurerẽt. Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidiũ prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ci-

Ioppe seditiosorum & latronum receptaculum.

De Andromeda, vide Ouid. 4 Met.

Ingens tempestas in mari Ioppenses mergit.

Quatuor mille ducenta corpora ejecta.

Vespasianus Ioppen capit, & castra in arce munit.

Ipsa fama per se Iotapæ excidiũ prædicat.

An. mundi 4031. A Christo nat. 69.

uitatis peremptus dicebatur esse Iosephus, quę res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itemq; cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi, adeò vt per dies triginta nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnaq; mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vbi de lotapata quidem vt res habebat, fictum verò quòd de Iosephi morte vulgabatur, eumq; viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam á ducibus honorati, tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent benevolentiam, conceperūt. Et ab alijs quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eum ciuitas plena erat indignatione, atq; conuicijs. Vitrò autem his vulneribus excitabantur, magisq; accendebātur rebus aduersis & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. deniq; maiore in Romanos impetu ferebātur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Iosephus Hierosolymis peremptus esse dicitur.

Odium, inimicitia, & iracundia in vrbe erga Iosephum.

CAP. XVI.

Deditio Tiberiadis.

Vespasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse Rex inuitabat, refectum simul cum exercitu paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibiq; per dies 20. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquam verò Tiberiada quidem nouas res cupere ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraq; pertinebat) decreto apud se vndiq; Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitū ducere, simul vt Agrippę hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cum ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vtrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium, in quadam mansione conspicua nouarum rerum studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus 50. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidē inuitaret audierat enim, quod pacem populus desideraret: à nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionem pareretur. Itaq; Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipse de equo desilijt, & suos comites idem facere iussit: ne lacessendi prelij causa, potius venisse videretur. Sed priusquam verbum faceret, armati excurrere in eum seditiosi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobiæ filio, latrocinalis agminis principe. Valerianus autem, neq; præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam si de victoria certus esset: pugnamq; periculosam esse, si cum multis pauci. & instructis imparati contigerent, inopinata præterea Iudæorum stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinq;

Vespasianus in Agrippæ regnum venit, ibiq; per dies viginti recreato milite, in epulis viuit.

Valerius pacifico sermone oppidanos alloquitur.

Seditiosi excurrunt, ac Romanos in fugam vertunt.

alij similiter equis relictis: quos Iesus eiusq; socij, veluti pugna non insidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti seniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum castra profugiunt: adhibitoq; sibi Rege, ad Vespasiani genua suppliciter accidũt, ne se despiceret obsectantes: neue quæ paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper amica Romanis sentiret: magisque vltum iret defectionis autores, a quibus ipsi olim ad fœdus venire properantes, nunc vsq; ne id facerent asseruati fuissent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorũ rapinam infensus esset, indulsit nam & Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autem per eos populo data, Iesus eiusq; socij, tutum sibi nõ esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteroq; die Vespasianus in arcem præmittit cum equitibus Traianum, qui multitudinem, an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem sentire quæ supplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum faustis ominationibus obuiam prodeunt, salutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum vero militem angusti aditus remorarentur, murorum partem dirui Vespasianus ex meridiano latere iussit, eoque pacto dilatauit ingressum: vt præda tamen & iniuriis abstinerent, in gratiam Regis dixit eiusdemque causa muris pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordes: aliisque modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

Anno mũdi 4031. *A nat. Christ.* 66.

Tiberiadis ciues ad Vespasiani genua suppliciter accidunt, & veniã precantur.

Tiberiadis ciues Vespasiano cũ faustis ominationibus obuiam procedunt.

CAP. XVII.

Tarichearum obsidio.

DEinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muroque firmauit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quod omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas conflueret, munitione confisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias sub monte positam, qua lacu non alluebatur vndique muro validissimo, sed minore tamen quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarũ itemque virium copia communierat: Tarichees verò largitatis eius reliquiæ profecerunt. Scaphas autem plurimas, in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simulq; ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu in eos irruunt: primoque impetu dissectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congregari viderũt, antequam mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eosque insecuti Romani, ad nauigia compulere. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies allolent densatis inter se nauibus aduersus hostes in terra constitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitate planicie congregatam, filium suam cum sexcentis equitibus lectis eo misit. Qui cum infinitum hostium numerum reperisset, patri quidem maioribus

Vespasianus Taricheas obsidet.

Romani Iudæos ad nauigia compellunt.

An. mundi 4051. *A nat. Christ* 69.

auxiliis opus esse mandauit. Ipse verò equitum plerosque etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cum nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: & o Romani, ait, pulchrum est nanque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, ad hoc vsque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantius laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrum tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogiter, qualis cum quibus decertabit: quodque Iudæi, licet satis sint audaces, mortemque contemnant, incompositi tamen bellorumque imperiti sunt, vulgus recte potius quàm exercitus appellandi, de vestra vero peritia atque ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferantus. nam quod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputare, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quodque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinati faciles sunt, & sibimet subuenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt. Itaque Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis fœuitia ducunt: quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur. nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemque fortitudo, quæ & in prospera fortuna viget, nec ad finem vsque inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quàm Iudæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium aduersariorum loco Iudæos habere? Præterea considerate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus est. multos enim eosque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior sit & locum non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobisque pariter iudicium fieri, si ille quidem rebus antè gloriose gestis dignus fuit, ego verò eius sum filius, vosq; milites mei. nam illi vincere consuetum est: ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puducrit, duce vestro periculis non occurrente, non superare? appetam enim pericula, mihi credite, primusque in hostes irrumpam. nemo autem vestrum à me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope diuina: & manifestissimè præsumite, quod multo plus mixti hostibus efficiamus, quàm si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosequutus est, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum CCCC. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum;

Iudæos non extimescendos.

Nec sola hominum multitudo in bello obtinet, sed etiam, si vel in paucis sit, fortitudo.

Causæ certaminis Romanis sunt maiores quàm Iudæis.

Milites duci obtemperare par est.

Vespasianus Traianum auxiliares copias mittit.

Anno Nati 4031. A nat. Christ. 69.

occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti suat ex ea parte subuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi quantum aduersi acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò licet incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuere congressus. Perculsi autem contis, equorumque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperdunntur, & in ciuitatem, vt quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo iussans, alios per transitum occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos autem, aliam super alium lapsos inuoluens, conficiebat: omnesque ad mœnia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excepit autem illos acerba dissensio. nanque indigenis, & fortunarum suarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeq; quod malè pugnatum fuerat, non placebat. sed populus aduenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est. quid moramur commilitones? Deo nobis dante Iudæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras euasere, discordant: habemus ciuitatem, si modo properamus. Verum tamen cum velocitate animis opus est nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate sola potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit. & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis. Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cum scaphas scanderent, itemq; alij, cum iam prouectas assequi natando conarentur: plurimaque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quod belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat: donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recessérunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circumdari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædemque euaderet postero autem die cum descendisset ad lacum, rates aduersus illos, qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tàm materiarum copia, quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

Iudæi in ciuitatem effugiunt.

Acerba dissensio & seditio in vrbe.

Oratio Titi ad Romanos milites.

Iesus cũ sociis in agros effugit.

Titus res gestas & victoriam patri nunciat.

FLAVII IOSEPHI
CAP. XVIII.

De lacu Geneſar, & fontibus Iordanis.

An. mundi 4031. A nat. Chriſt. 69.

LAcus autem Geneſar quidem à terra continente appellatur. XL. vero ſtadiis in latitudine patens, centumque in longitudine, aquæ dulcis eſt atque potabilis. Paluſtri enim craſſitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas deſinens, purus eſt, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem ſiue fonte lenior eſt. ſemper autem frigidior, quàm lacus diffuſio patitur manet: æſtiuisque noctibus eius aquæ ſub diuo perflatæ, nequaquam æſtibus cæduntur: id enim facere indigenis moris eſt. Varia autem ſunt in eo piſcium genera, ab alterius loci piſcibus tàm ſapore quàm ſpecie diſcreta: mediusque fluuio Iordane ſecatur. Cæterùm Iordanis fons Panium eſſe videtur: ſed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem eſt, quà in Trachonitidem aſcenditur ad CXX. ſtadium à Cæſarea, ad dextram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ ſpeciem præferens. ſemper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cumque interim hoc eſſe Iordanis principium neſciretur, à Tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehenſum eſt. Is nanque miſſis in Phialen paleis, inuenit eas apud Panium redditas, vnde antea fluuius naſci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, regiis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata eſt. Manifeſtum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes ſecat cœnoſas: centum autem & viginti aliis præteritis ſtadiis, poſt oppidum Iuliada, Geneſar lacum medium tranſemenſus, deinde multam per ſolitudinem in Aſphaltiten lacum exit. Ad Geneſar verò lacum eiuſdem nominis terra prætenditur, natura ſimul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipſa pro vbertate ſui negat arbuſtum, totamque plantis conſeuere cultores. cœli verò temperies etiam diuerſis aptiſſima eſt. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ floreſcunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æſtruus: has iuxta ficus & oleę, quibus aura mollior deſtinata eſt: vt naturæ magnificentiam hanc eſſe quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter ſe repugnantia, annique temporum contentionem bonam, veluti ſingula peculiari ſtudio terræ faucrent. non enim ſolùm nutrit præter opinionem poma varia, ſed etiam ſeruat, egregia quidem, & quodammodo regnantia vuas ſanè & caricas ſine interminione decem menſibus ſuggerit, cæteros verò fructus, anni ſpacio ſeneſcentes. Nam præter aeris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam eſſe Nili fluminis opinantur, quod ſimiles coracino Alexandrino generat piſces. Longitudo autem regionis ſecundum littora cognominis lacus triginta ſtadiis extenditur, & latitudo viginti. Horum quidem natura eiuſmodi eſt.

Fons Iordanis.

Deſcriptio Geneſar.

Fertilitas Geneſar.

Longitudo & latitudo Geneſar.

Tarichea.

CAP. XIX.

Tarichearum excidium.

An. mundi 4031. *A nat. Christ.* 69.

VEspasianus autem perfectis ratibus, impositaque manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis vcherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnũquam etiam prope accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut comminus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguique sagittis eorum efficiebantur: & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cumque ipsis nauigijs mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præuenichantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimusque passim ac varius erat interitus eorum: donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Excusi autem multi quidem in ipso lacu teiis configebantur: multos verò in terram egressos peremerunt Romani. Mixtum autem sanguine, plenumque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solum ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Taricheas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur. & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. his autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram: nec enim dimissos quiescere posse homines, qui & patrijs carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraque seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fideque interposita deditis vim pigebat afferre: verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus: quodque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrumque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiada duceret, exire permisit. Cumque illi facilè his quæ cupierant credidissent, & quo iussum fuerat comitati, neque pecunijs suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupa-

Bellum nauale contra Taricheas.

Victoria Vespasiani in lacu Genesar contra Taricheas.

Exitus naualis prælij, in quo sex millia & quingenti ceciderunt.

Vespasianus cum rectoribus de Iudæis deliberat.

An. mun. di 4031. A nat. Christ. 69. Distractio & venditio Iudæorum.

cupauerunt: eosque in ciuitatem inclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos Rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresq; Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem sexto Idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER IIII.

SVMMA CAPITVM LIbri IIII. de bello Iudaico.

I. *Obsidio Gamalensium.*
II. *Itaburius mons occupatur à Placido.*
III. *Excidium Gamalæ.*
IIII. *Giscala à Tito capitur.*
V. *Hierosolymitani excidij initium.*
VI. *Idumæorum aduentus pro Hierosoly. & acta.*
VII. *De clade Iudæorum ab Idumæis facta.*

Obsidio

CAP. I.

Obsidio Gamalensium.

An. mundi 4031. A nat. Christ. 69.

VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis à Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Tarichearum superati sunt, applicabant: omniaq; Romani castella & ciuitates ceperant, præter Gilcalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichæas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemque Soganæ & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta stadiorum longum, paludesque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm alias sit deliciosa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes, sub auro Iouis templo in maiorem deducunt. Sogenen quidem ac Seleuciam colonies in principio defectionis Agrippa filu fodere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, sitæ locorum difficultate, amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam cervicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur: tantum contra declive, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit: nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem & lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem, per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerant. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioque præcipitio caluræ similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupesque superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quem oppidum desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamen etiam Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: simulque sieti difficultate, plures se hostibus purabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam quòd esset tutissima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoq; præmissis ad obsidionem, per menses VII. restitere. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanãdis corporum vitijs idoneus) Gamalam peruenit. & totã quidem ciuitatem, ita vt diximus positam, custodia circumuallare nequibat. quà verò fieri posset excubias collocauit: montemq; occupat superiorem: in quo milites castris, ita vt assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis summo supra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabatur: fossas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam Regem, cùm accessisset ad muros, eorumq; defensoribus lo-

tradi-

Romanorũ contra Iudæos victoria.

Semechonites lacus.

Fons Iordanis.

Gamalæ situs.

Gamala ciuitas inexpugnabilis & firma.

Vespasianus Gamalam obsidet.

An. mundi 4031. A nat. Christ. 69.

Agrippã Regem funditorum quidam lapide percutit.

Romani Galamalam expugnant.

traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus elit. Romanos autem ita simul ob Regem, suique metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atq; hostes præterm:ssum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent suasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisque consuetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Iosephus (namq; ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu percussos ordinauere: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemque alia vitæ necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. balistis autem tormentisque perculsi, in oppidum recesserunt. Itaq; Romani tribus ex locis aggressi murum arietibus quatiunt: & qua dejectus fuerat, ingressi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltra progrederentur obstabant. Cæterùm vi & multitudine superati, vndique ad excelsa ciuitatis loca fugunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosque impingendo per decliuia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cùm neque a verticc imminentibus repugnare, neq; in partem aliquam euadere possent,

Romani cũ Iudæorum domibus ꝓlabuntur.

pronos eos vrgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæc repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: vnaq; dejecta multas inferiores, itemque illę alias deturbabant.

Romanorũ plurimi morte consumpti.

Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò conuolabant, atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci vero subterfugientes, parte corporis opprimebantur. Plurimi autem puluere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant. propriaque incommoda negligentes, magis instabant: hostesque in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra feminæces vtebantur. Multi iam procumbentibus rectis, semet inde proijciendo moriebãtur: tergaq; dantibus, ne fuga quidem facilis erat. viarum namq; ignorãtia, & caligine pulueris alius aliũ non agnoscentes perterrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militẽ ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibique inter media pericula cum paucis omnino relinquitur nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neq; honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condensat, & cum his bellum vna à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetũ remiserunt. illis aũt iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem refe-

Vespasiani fortitudo & virtus bellica.

Vespasiani cum Iudæis pugna.

rens,

rens, non prius terga ostendit, quam extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantum prælio quo periit, sed vbiq; antea fortissimus comprobatus, quiq; plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusq; mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrere exercitum aduersis casibus videns, quodq; nullam intestim tantam experti fuerant cladē: huiusq; rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent: consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quodq; nusquam eueniat sine cruore victoria, iterumq; habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atq; vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunq; mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoq; infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consilijs peccata corrigens. Quanquam ea quæ nunc acciderunt, neq; militia, neq; Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem? nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neq; in summo vertice constituta sequi periculum: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Incousultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiaq; perficimus, Barbarisq; conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atq; indignæ offensioni irasci potius quàm mœrere. Optimum autem quiq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos à quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nunc feci, experiar æque ac eos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gessare, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificeq; prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodq; minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animosq; remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quàm integras, cæteri amplexi custodiebant. Romanis autem construentibus aggeres, iterumq; tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos, qui metu ne caperentur ibi remanerent, inopia consumebat. solis enim vndiq; alimenta qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

An. mun. 4032. A nato Christo 69.

Gallus cum decem militibus in quadam domo latet. Vespasianus milites consolatur.

Inconstantia & mutabilitas fortunæ.

Romani milites ordine cuncta peritiaq; perficiunt.

Romani Gamalæ irruptionem iterum tentant.

Itaburius

CAP. II.

Itaburius mons occupatur à Placido.

An. mun. 4031. A nato Christo 69.

Itaburij mõtis altitudo.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, subcisiuum opus aggreditur aduersus eos qui montem Itaburium occupauerant, inter campum magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidem triginta stadijs consurgens, septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem viginti stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoq; insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cum his loquebatur, vt eos in planicie caperet: illiq; tanquam dictis obedientes, ad eum veniebant, vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisq; in terga versis, aliquos interfecit. semoram vero multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaq; alij quidem Itabutio relicto, in Hierosolymam refugiebant, indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Ars deluditur arte. Placidi victoria.

CAP. III.

Excidium Gamalæ.

APud Gamalam verò degentium audacissimi quiq; fuga dispersi latebant, imbelles autem tame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimã præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent: eamq; occultè suffoderent: cum appositi ei custodes neq; adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiere, sensissent. Iidem aũt milites, cauendo ne strepitus fieret, quinq; saxis durissimis euolutis resiliũt: subitoq; turris cum magno fragore decidit, vnaq; custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebãt: multosq; euadere ausos, peremere Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atq; diffusus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Tuncq; Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plurimum inuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsq; ad vigesimam & tertiam diem suprà dicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus aũt (iam enim aderat) indignatione vulneris, quod Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eoq; prætergresso, vigiles quidem vbi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito aũt intus cõstituti eius ingressu, alij

Turris quã Romani suffoderant, cum magno fragore decidit.

Titus ducẽ eis equitib. præter pedimis lectis Gamalã intrat.

fu, alij raptis liberis, trahentes etiã cõiuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur qui verò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidijs incidebant. vbiq; autem infinitus erat morientiũ gemitus perq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitũ. Erat aũt saxosus & accessu difficilimus vertex, in immẽsum editus, & vndiq; circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cum ipsos in excelso loco positos nulla sagittæ cõtingerent. Verum ad eorum interitum, diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorũ quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: ut neq; in præruptis consistere propter violentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neq; hostes ad se accedentes videre Iraq; supergressi Romani, eos circumueniunt: & alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes aũt vehementius sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndiq; circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorũ. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinq; millia sunt reperti. Neq; quisquam, præter duas mulieres, saluus euasit: quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa Rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere quorum multos singuli raptos ex arce proijciebant. Gamala quidem hoc modo excita est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

An. mundi 4031. A nato Christo 69.

Gamalæ arcis vertex saxosus & accessu difficilimus.

Victoria Romanis diuino munere concessa.

Nouem Iudæorũ millia Gamalæ perempta, solæ duę mulieres euadunt.

CAP. IIII.

Giscala à Tito capitur.

IAmq; solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio renebatur, quod erant pleriq; agricolę, spemque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; confabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variusq; moribus, & immoderata spe rapi promptus. miroq; modo quæ sperasset efficiens: atq; omnibus iam cognitus. quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorũ causa populus etiam legatos fortasse de traditione misurus, Romanorũ tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimã verò legionem circa Scythopolim mittit: cum reliquis aũt duabus Cæsaream ipse regreditur, dandã his ex labore cõtinuo requiẽ putans. ex ciuitatũ copijs: eorumq; corpora, itemq; animos ad futura certamina existimãs esse refouendos. nec enim exiguũ sibi laborẽ superesse de Hierosolymis præuidebat,

An. mundi 4032. A nato Christo 70.

Ioannes homo veneficus & fallax Giscalæ incolas ad defectionem impellit.

An. mundi 4032. A nato Christo 70.

Vespasianus non exiguũ sibi laborẽ supereſſe de Hieroſolymis prævidet.

prævidebat, quæ & regalis eſſet ciuitas, & cunctæ nationi præſtaret. His autem qui ex bello fugiſſent in eam cõfluentibus, etiam naturalis munitio, itemq; murorum eius conſtructio, non minimam ei ſolicitudinẽ comparabat: cùm virorum ſpiritum & audaciam, & ſine muris inexpugnabilem eſſe cogitaret: ob eamq; rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giſcala (equitando enim ad eam acceſſerat) aggreſſione capi facilis videbatur: ſciens tamẽ quòd ea vi capta, paſſim à militibus populus abſumeretur (namq; ſatiatus erat ipſe iam cædibus) miſeratus multitudinem etiam ipſe ſine vllo diſcrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis ſubigere ciuitatem volebat. Itaq; plenis hominum mutis, quorum pleriq; perditæ factionis erant, minari ſe ait, quónam freti conſilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi ſoli Romanorum arma operirentur, cum videret multo quidem munitiora oppida vno impetu ſuis fortunis potiri, qui Romanorum dextris credidiſſent: quas quidem etiam nunc illis ait ſe porrigere, neq; ob inſolentiam ſuccenſere, quia ſpei libertatis ignoſcendum putaret: non tamen, etiam ſi quis impoſſibilia velle perſeueraret. Quòd ſi dictis humanioribus non perſuaſſent, fidemq; dextris non habuiſſent, experturos arma crudeliora iamque cognituros eſſe, mœnia ſua ludum fore machinis Romanorum: quibus ſidentes, ſoli ex Galilæis ſeſe oſtentarent arrogantes eſſe captiuos. His dictis, popularium quidem neminem non modo reſpondere, ſed ne ad murum quidem licuit aſcendere: quia totum latrones occupauerant: & cuſtodes erant portis appoſiti, ne quis vel ad fœdus proditet, vel equitem quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere ſe cõditiones ait, & aut perſuaſurum, aut neceſſitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi: quoniam ſicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos ſcire, quòd ab omni ceſſaret opere dierum ſeptẽ circuitio, quam ſi temeraſſent, nõ minus coactos, quàm qui cogerent, piacula commiſſuros, ipſumq; Titum: nullum enim illi ex mora eſſe diſpendium formidandum, quòd vnius noctis ſpatium propter fugæ conſilium ceperit, præſertim cum id obſeruare circumſedentem nemo prohibeat: ſibi autem magnum eſſe lucrum, nulla in re deſpicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non ſperantibus indulget, legẽ quoq; ſeruare ſeruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro ſeptimi diei religione, quantum pro ſua ſalute ſolicitus. verebatur autem, ne ſtatim capta ciuitate, ſolus deſtitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ ſpem collocaſſet. Verùm profecto Dei nutu in excidium Hieroſolymorum Ioannem ſaluum eſſe cupientis, factum eſt vt non ſolum inducíarum cauſationem Titus admitteret, verumetiam in ſuperiori parte oppidi caſtra poneret, ad Cydœſſam, qui mediterraneus eſt Tyriorum vicus validiſſimus, Galilæis ſemper exoſus. Nocte autem Ioannes, cum nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occaſione, non ſolum his quos circa ſe habebat armatos, ſed etiam ſenioribus plurimis cum familijs abductis, in Hieroſolymam fugiebat. Sed vſq; ad vigeſimum quidem ſtadium fieri poſſe videbatur, vt mulieres ac pueros, aliamq; multitudinem ſecum duceret, homo quem captiuitatis, itemq; ſalutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebatur. & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quiſq; longius

Titi erga Giſcalæ ciues benignitas.

Titi ad Giſcalæ ciues oratio blanda.

Ioannis ad Titi exhortationem reſponſio.

Dei nutu in excidium Hieroſolymorum Ioannes ſaluus manet.

Iudæorũ cũ Ioanne fugientiũ pauor & timor.

longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat Iamq; effore qui se caperent existimantes, necessario pauitabant: & ad strepitum, quem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, velut instantibus quos fugissent: multiq; simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autem fœminarum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ viros aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: eoque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, vt cuique virium fuit, cito dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam bene merito, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simulque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui supersent, vlcisceretur. Ille autem precibus populi postulatus equitum partem vt Ioannē persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuere, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. Vna verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulò minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussisq; militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliusque noxium relinquere metu suspensum, quam immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem in futurum, vel metu supplicij, vel quod erubescceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidijs tamen ciuitatem circundedit, quæ tam nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Ab mundi 4032. A Christo nat. 70.

Titum Giscalę ciues benignè suscipiunt.

Benignitatis erga hostes exemplum.

Noxium relinquere metu suspēsum, quam immeritum quendam cum eo perdere, præstat.

CAP. V.

Hierosolymitani excidij initium.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus, & circa singulos, qui vna confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. Illorum aūt feruens quidem adhuc atq; interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Veruntamen in malis quoq; sibi arrogabant: nō Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt cum his ex tutiori loco pugnarēt. Inconsultorum enim atq; inutilium esse hominum, incaute pro Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremq; oporteat pro metropoli suscipere, atq; seruare: significando tamen excidium Giscalorum, etiam quam dicebant honestam discessionē suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui perru-

An mun. di 4032. A Christo nat. 70.

lere, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnumq; id esse augurium rerum propriarum reputabant excidij. At Ioannes eorũ quidem quos fugientes reliquerat causa minus erubescebat singulos autẽ circuiens, spe ad bellum incitabat, infirmitatem Romanorum asserens, propriasque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione inscitiam deciens, quod etiam si pennas sumerent nũquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum muris machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autẽm atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat Titus enim à Gischala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtramque subegit: impositisque illic præsidijs, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem, qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellumque intestinum exagitabat, quantumque à Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio, dudumque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, aperte iam coacta multitudine rebellarer. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem armorumque cupientes senibus ac sobrijs iuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli præfari cœperunt: deinde ex compositio confertis cuneis, per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniusticiam spectat, nihil à Romanis gentiles abesse nt: atque ipsis qui vastabantur, illatum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atque in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt: quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebat: tunc præcipuè cunctis existimantibus, vniuersos qui superfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea pessundedit, eò quod inerts & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta cõsumpsit: hisq; præter bellum etiam seditionem tandemq; comparauit: alijq; latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenere sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsq; ad cædes ruebant: non clam, neq; per noctem, aut quoslibet homines, verũ luce palàm nobilissimos quosq; adoriendo. Nam primum Antipam Regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Læuiam quendam, insignem virum, & Sophan filium Raguelis, regalis similiter vtrunq; familiæ, omnesq; præterea, qui præstare alijs videbantur. Grauis aũt metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisq; curabat. Illi aũt clausorũ vinculis non fuere cõtenti, neq; tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius custodire. nam & ipsos, & domos

Ioannis & cũ co fugientium audacia, Iudæos ad bellũ contra Romanos cõcitat.

Intestina dissidia & seditiones in Iudæa.

Iudæi in semetipsos manus vertũt.

Latrones in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt.

Rapinæ & expoliationes luce palam commissæ.

& domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem, ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eumq; alij decem armati gladijs secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communisq; libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloria rentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos vero insolentiæ progredi, vt in eorũ esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familijs abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles constituebant, vt impiorum facinorũ socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessario, qui sibi eos præstiterant: quoniã & dignitate præditos, variis machinis fictisq; sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum, qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibusq; pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (nanq; autor erat Ananus, ætate maximus pontificum, itemq; sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori tentando enim quanto metu populus teneretur, suasq; vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (vt dixi mus) ex familijs successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam sibi designãdorum magistratuum licentiã compararent. Itaq; vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casuq; sors exit homini per quem maxime eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non soluũ ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Deniq; inuitum eum rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauere persona: indutumq; sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumq; & iocum esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri verò sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebãt, honoresq; sacrorum solui grauiter ingemebant. Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris videbantur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quàm simul vniuersos in concionibus hortabantur quo tandem aliquando libertatis corruptores vltũ irent, sanctumque locum ab hominibus sceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius segnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi vocabant, vti bonarum professionũ æmuli, ac non qui pessimam facinorũ immanitatem superassent.

An. mundi 4031.
A Christo nat. 70.

Ciuitatis primores à latronibus capti & trucidati.

Latrones pro arbitrio pontifices designant.

Pontificis electio cõtra ritum vsitatum ab latronibus facta.

Phanes rusticus quidam pontifex declaratur.

Præstantiores cæteris populum ad vltionẽ hortantur.

Zelotæ pessimam facinorum immanitatem superant.

An. mundi 4032. *A Christo nat.* 70.

Anani contra Zelotas ardens oratio.

assent. Itaque in concionem populo congregato, cunctisq; indignantibus occupationes sanctorum, itemque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciscendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legem crebrò respectãs, cum lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atq; inaccessa & sancta loca sceleratorum pedibus frequentari: veruntamen sacerdotali veste amictus, & sanctissimũ venerabilium nominum ferens: viuo: atque animæ amore teneor, nec pro senectute quidem mea mortem sustinens gloriosam Igitur solus ibo, & tanquam in solitudine animam meam solam dabo pro Deo. nam quid opus est viuere in populo, clades suas minimè sentiente, & apud quos mala præsentia nemo prohibet? siquidem spoliati patimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationem. Quid de tyrannis querar? Nunquid non

Ananus Iudæis timorẽ exprobrat.

à vobis vestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primi erant, cum adhuc pauci essent, vos dum tacetis, plures eos fecistis? atque illis armatis quiescentes, in vosmetipsos arma vertistis? cum primos eorum conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuicijs appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios iritastis, quia vastatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipsi rapiebantur, eisque cum per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis proditos, etiam vinculis affecèrè: non dico quales & quantos, sed quod non accusatos, indemnatos vinctos nemo adiuuit. restabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus: velut è grege brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hostia, ne vocem quidem quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo patiemini, etiam sancta conculcari videntes. Cumque omnes audaciæ gradus nefarijs hominibus subieceritis, eorum præstantiam reuerebimini? nunc enim profectò ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitissimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam siue castellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita, & inimicis super vertice positis, vt videtis, quid cogitatis? aut quibus vestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, vt sanctis vestris opitulentur? Ita quidem se nostræ ciuitatis habent res, eoque iam calamitatis ventum est, vt misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis ô miseri respectisq; vulneribus vestris, quod etiam feras bestias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percussere? Non suas quisque recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad vltionem animos accuet? Perijt apud vos (nisi fallor) affectionum omnium carissima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. seruituris autem ac dominorum amantes facti sumus, tanquam subiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellum, quod cum Romanis nunc gerimus, virum commodè an contrà incommodè referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatẽ? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanquã externis obedientes, ad

Latronum immanitas.

Fanum arx quædam siue castellũ.

Bella libertatem causam habent.

tes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria victi sunt. at verò pessimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium seruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta est, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentemque retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculũ) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecêre. Quo pacto autem non lachrymis dignum sit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò spolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosque viros trucidatos videri: quibus etiam illi post victoriam obtemperassent? Et Romanos quidem nunquam trãsgredi ausos esse limitem profanorum aut sacratę quicquam consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam verò in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domestici? Multo nobis æquior est hostis. nam si propriè rebus sunt apranda vocabula, fortasse reperietur, legum quidem cõseruatores nobis fuisse Romanos, hostes verò intus haberi. Verùm hos insidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari posse supplicium, certum est: ideoq; omnibus vobis, & ante orationem meam esse persuasum, atq; ipsis vos rebus quas pertulistis, in eos esse commotos. plerique autem fortasse multitudinem eorum, atque audaciam reformidant: & præterea quòd in loco superiore consistunt. Sed hæc vt vestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur. nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eò quòd nequissimus quisq; ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoq; superiore vtentur, & quidem cum apparatu, si his tempus demus. Quod si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerũ perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen eiusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atq; sententiam: & neq; consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitur. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutem animorumque pertináciam, multoque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his, quæ perpetrauerãt, sperabant: veruntamen quiduis perpeti præstabilius existimabat, quàm in tanta rerum perturbatione Rempub. negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atq; ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in Pontificem commouentur: ac modo per cuneos modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Citò autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quod deerat, in vtrisque supplebat.

An. mundi 4032. A nat. Christi. 70.

Cõparatio Romanorũ & Iudæorũ, ac vtriusque partis proprietas.

Depulsio cõtrariæ sententiæ de hostiũ audacia & numero.

Epilogus orationis Ananæ ad populum.

Ananus militesque suos cõtra Zelotas ordinat.

An. mundi 4032. *A nat Christ.* 70.

nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quasi multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem se in ciuitate minime posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subdituros esse supplicium. Manus autem conseruêre pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vrebantur. cumque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacrum humum cruore perfundens: vt solo eorum sanguine violatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurriendo in congressionibus præualebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique à tergo sequebantur non aperiendo fugientibus viam, inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, merus inuaderet: ideoque in murum interiorem fuga receptí, mature ianuas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiam si vicisset, non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sexcentè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus. is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano tàm diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias: omniaque secreta Zelotis renunciabat: nullumque populi consilium prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoque ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobilium, quibus rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilq; dubitans, & hoc populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neq; consilium proditurum: vnaque deponendis rebellibus, & manu & voluntate opem collaturum. Itaque Ananus eiusque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis cum consiliis adhibebant: moxque ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. quæ namque habebant, ne sanum culpa sua polluerentur, neue quis

Ciuili numerus cõtra Zelotas quotidie augetur.

Zelotas ciues in murũ interiorem templi adigunt.

Ioannes dolis plenus ac ciuium proditor.

Ioannes eidem se populo seruaturũ iurat.

quam

quam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contra pro beneuolentia iurauisset, ingressus ad eos, medius constitit: & sæpe dum se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præsto fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mitteret, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, vt religione simulata intromissi, vel etiam vi præsto manus conferrent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quod ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quò nihil suspicantes eos subitò aggrederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret. immemores audaciæ suę credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros Sed nocentium quidem sæpè inuisam etiam pœnitudinem fieri, lætis autem iram in licentia sæuiorem: immineret autem illis ait interfectorum amicos atq; cognatos, totumque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori eam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini, externum verò auxilium aperte quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis cum maximè minitari confirmans.

An. mundi 4032. *A nat. Christ.* 70.

Ioannes Zelotis contra iuramentũ secreta reuelat.

Ioannes Zeloras erga ciues irritas.

CAP. VI.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis & acta.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluisset efficere, itemq; Zacharias filius Amphicali, vterq; à sacerdotibus genus ducens. Hi præter cõmunes, etiam priuatis interminationibus cognitis, quodq; Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) d u quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis conclusi. populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabãt: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priusq; fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocati tamen Idumæos placuit. scriptaque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur, minimumque temporis salutem sibi promitteret: ac n si maturè subuenirẽt, ipsos quidem Anano atq; inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nunciis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui, & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quodque his rebus esset vtilius, pedum velocitate præstantes. nam

Eleazar' Zelotis Idumæos aduocati suadet.

Zelotæ ab Idumęis suppetias petunt.

An. mundi 4032. *A nat. Christ.* 70.

Idumæorū natura & mores.

Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio. semperque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant, atq; istis nihil deerat alacritatis. vterq; autem Ananias vocabatur. Iamq; apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamq; denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnesque pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem propè ad XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Carhlæ, & Phinea Clusoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itemq; vigiles eius latuit, sed nō etiam impetus Iudæorum. hoc enim antè cognito, portas eius clausit, & muris custodes apposuit. non tamen visum est bello cum his congredi, sed verbis eis ante persuadere concordiam. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananum æuo Pontificum maximus. Cum multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re sic miranda fortuna est, vt in eo, quòd pessimis etiam inopinata conspirant. etenim perditissimis hominibus contra nos auxilio venistis tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuisset. Et si quidem viderem consensionem vestram similem esse horum hominum qui vos rogauerunt, non existimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, si quis eorum singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur. nam ludibria & purgamenta totius rusticæ plebis, luxu absumptis patrimoniis suis, postquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere, postremò in sacram ciuitatem clàm influxere vt latrones, solumque religiosum immanitate polluerunt scelerum: eosque videas sine meta inter sancta ebrios, & auiditate ventris peremptorum spolia consumentes. vestra verò multitudo armatorumque talis ornatus est, qualem deceret esse, si publico vos consilio metropolis inuitaret, ad alienigenas laturos auxilia. quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriam: cum pro nequissimis conuenisse & integræ nationis vestræ arma videantur conspirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit, quod vos tam citò commouerit. nec enim sine magna causa fieri potuisset, vt arma pro latronibus aduersus cognatum populum capereris. quid? Romanos audistis & proditionem? his enim quidam vestrum obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causa venisse dicentes. vnde mirati sumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eoque cum externis hostibus pugnare paratissimos, aliter contra nos efferare non poterant, quàm vastatæ libertatis proditione mentita. Sed enim vos considerare oportet, qui vos insimulauerint: fidemque in vos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demum nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia deficimus, citò redire in gratiam, priusquam circa nos omnia vastarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, transactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilæa sub iugum missa: morteq; grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare,

Idumæorū viginti millia Hierosolymam veniunt.

Oratio & exhortatio Iesu ad Idumæos.

Depulsio cōmenti Zelotarū de opprimēda libertate & ciuitate prodenda.

placare. Equidem quod in me est, pacem morti antepono. semel autem bello appetitus, postquam pugna commissa est, glorioſam mortem vita captiui existimo potiorem. Sed vtrum nos populi principes aiunt clam misisse aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi suffragio? Siquidem nobis dicant, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditionis ministri. Cùm iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autē, atq; his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidē prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouere, quando auſorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuere, neminem nostrum proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideoq; manifestior ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem male perituroꝝ, & instātes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in fatis esset, id quoq; ipſos qui nos criminantur ausuros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primùm (id quod est iustissimum) adiuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iurá suis gladijs permittere: deniq; nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro, primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neq; prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciam non solùm ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in phanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus & ad perfugium elegerunt, isque fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quiq; ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, p hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, genteſq; in sua viscera delectum habere: cùm debueritis (vt dixi) quod facto esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atq; hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medioque inter hostes atq; auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quanquam reputate quid habebunt: commodi, cùm de manifestis ac tātis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisere. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò nobiscum indignari neq; iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtriſq; partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metrapoleos maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrum suspicamini Romanis colloquutum, obseruare vobis itinera licet: tumq; demum tueri metropolim,

An. mundi 4032. Ante nat. Christ. 70.

Pax morti præstat: cæteris tamen paribus.

Iesus Idumæos vt in ciuitate contra Zelotas auxilium ferant hortatur.

Zelotę templum ad excursus & ad perfugium elegerunt.

Iesus Idumęos de discordijs iudicare rogat.

An. mundi 4032. *A nat. Chrſt.* 70.

Ieſu ad Idumæos orationis finis.

Simonis Idumæorũ ducis ad Ieſu orationem reſponſio.

Idumæi, & Hierololymitani clauſerunt illis ciuitatẽ ægre ferunt.

Idumæorum in Põtifices & ciues probra.

cùm factum aliquid huiuſmodi patuerit, quale delatum eſt, & in autores eius, ſi conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præuenerunt hoſtes, iuxta ciuitatem tedibus poſitis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum clauſtra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Ieſus loquebatur. Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuiſſet introitum: proq; armis inter ſe duces indignabantur captiuitatem eſſe exiſtimantes, ſi ea quibuſdam iubentibus depoſuiſſent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato luorum tumultu, ſtans in eo loco vnde exaudiri a Pontificibus poſſet, non iam miram ſe ait, ſi libertatis propugnatores in templo obſiderentur incluſi, cùm illi cunctæ genti communem clauſerint ciuitatem: & Romanus quidem tortaſſe, coronatis etiam portis recipere ſint parati Idumæos autem extribus alloquantur, captaque iubeant pro libertate arma proijcere: cognariſque non credentes cuſtodiam ciuitatis, iudices eos diſcordiarum fieri velint: & alios accuſando quòd indemnatos ciues occiderint, ipſũ totam damnent ignominia nationem. denique vrbem omnibus alienigenis religionis cauſa patentem, nunc domeſticis præcluſiſtis. Valde enim contra vos feſtinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum; qui ob hoc adeſſe properauimus, vt vos ſeruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obſideris lætiere, tamque veriſimiles puto ſuſpiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui Reipub defenſores fuerunt intus in cuſtodia tenentes, genere coniunctiſſimis gentibus ſimul vniuerſis ciuitatem præcluſam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumelioſis nos iubeatis obtemperare præceptis: nomenque potentiæ alijs, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem veſtri ſermonis tulerit, cum rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiã nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipſi nos à patrijs ſacris arceris) rectè quis eos incuſauerit qui cuſtodiuntur in templo, quod cũ auſi eſſent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro ſocietate facinoris dicitatis, non a vobis inceperint, ſummaq; proditionis membra præciderint? Sed licet illi molliores quàm res poſcebat inuenti ſint, nos tamen domicilium Dei ſeruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: tamq; foris irruentes, quam intus inſidiãtes, hoſtes pariter vlciſcemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani reſpiciendo liberẽt, aut ipſi recuperata libertatis cura mutemini.

CAP. VII.

De clade Iudæorum ab Idumæis facta.

Idumæi ppè murum tabernacula ponunt.

Infinita hyems.

HIs dictis Idumæorum quidem multitudo clamore conſenſit: Ieſus autem triſtis receſſit, cùm nec Idumæos quicquam ſentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorum tumor & ſpiritus quieſcebat, indignè ferentium contumeliam quòd eſſent ciuitate prohibiti: & quòd Zelotarum vires eſſe firmas crediderant, erubeſcentium, poſtquam nihil eos ſibi auxiliari poſſe viderent, vt iam veniſſe pœniteret. Pudor autem nulla re penitus geſta recedendi, pœnitudinem ſuperabat. Itaque ibidem propè murum temerè tabernaculis poſitis, manendum eſſe ſtatuere. Infinita enim hyems noſte illa

Anno mundi 4032. A nat. Christ. 70.

ac illa venit, ventiq; violēti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendaq; tonitrua, concussixq; terræ vasti mugitus: certumq; erat a pus omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruū quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidem, insci Deum militiæ causa, existimantibus: neq; se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Ananō autem eiusq; socijs, etiam sine prælio vicisse: Deumq; pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabant. Verùm Idumæi quidem cateruatim densatis corporibus inuicem se fouebant, scutisq; contextis protecti capita, minus pluuia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectiq; deliberabant, si quā reperire subsidij machinam illis possent. Horum autem ardētioribus videbatur, vi armorum custodes inuadere: atq; in ciuitatē impetu facto palàm portas auxiliatoribus aperire. nam & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinē ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisq; propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interuenerit, quiduis subire satius, quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras. at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murum videbant propter Idumæos diligentius custodiri: & vbiq; adesse Ananum, omnibusq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc alijs noctibus ita habuerat. illa vero non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, vt ferris templo sacratis portarum vectes secarent. affuit autem illis, ne exaudiretur crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: fanoq; egressi, ad murum clanculo veniunt, seratamque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primùm Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisque dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant mature: deinde his qui ad se venerant agnitis, intrò ibant. Qui quidem, si tunc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoque multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus, faciliorem illis in ciuitatem impetum fore: sed si semel eos concitassent, iam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: itemque in templum per ciuitatem subibant, cùm suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtiq; Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisq; armis ad repugnandū non sine stupore properabant. Ac primū quidem Zelotas solos conati aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circumfundi viderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animisq; depositis in quæstibus erant. pauci verò iuuenū fortiter cōmuniti, occurrendo Idumæis aliquā-

Zelotes custodes inuadere, atq; in ciuitatē impetu facto palàm portas auxiliatoribus aperire conantur.

Custodes in porticu dispositos somnus opprimit.

Idumæi noctu Zelotarū ope Hierosolymā ingrediūtur.

Idumæi Zelotis in templo sese coniungunt.

dim

An. mundi 4032. *A nat. Christi.* 70.

Immanitas Idumæorũ & Zelotarũ in Hierosolymitanos.

diu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoq; irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimusq; mulierum vlulatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisq; horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propereaq; his qui se exclusserant vt inimicis vtebantur, tam supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune phanum reuererentur orantes, gladijs transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neq; spes salutis erat. Compulsi autẽ circa se, magis quàm vi oppressi laniabantur, cùm recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quemq; fortuitò inuenissent, mortidabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacuam esse ducebant: pontifices autem peruestigabant, & in illos pleriq; terebantur, statimq; comprehensos obtruncabant: stanteq; super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quę de muro dixerat exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cùm præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atq; sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, remque publicam Iudæorum perijsse, quo pontificem rectoremq; salutis suæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autẽ & aliàs vir laudabilis atq; iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinẽ, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat, & is qui populi affectaret imperium. Commodis autẽ proprijs communes semp vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci vtiliter nequissent Iudæi, omninò eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere quæ vellet. Iam verò impedientes bellanteq; subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cęteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem perire flammis, purgarique sancta vellet, consulto defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq; paulo ante sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quiq; vndiq; in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prędam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitijs flentem.

Ananus & Iesus Pontifices obtrũcantur.

Anani mors excidij ciuitatis principium.

Laus Anani Pontificis.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.

SVMMA CAPITVM LIBRI V.
De bello Iudaico.

I. *De altera strage & reditu Idumæorum, Zelotarumq; crudelitate.*
II. *De intestina discordia Hierosolymorum.*
III. *De Gadarensium deditione & strage.*
IIII. *De captis oppidis quibusdam, descriptioq; ciuitatis Hierichuntæ.*
V. *Lacus Asphaltites.*
VI. *Gerasæ deuastatio simul de Neronis morte, Galbæ & Othonis.*
VII. *De Simone Geruseno nouæ conspirationis principe.*
VIII. *De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.*
IX. *De Simonis gestis contra Zelotas.*
X. *De Vespasiano in Imperatorem electo.*
XI. *Aegypti descriptio & Phari.*
XII. *Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.*
XIII. *De Vitellij morte & moribus.*
XIIII. *Titus mittitur contra Iudæos à patre.*

CAP. I.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Zelotarumq; crudelitate.

An. mundi 4032. Anno Christi 79.

ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo.mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles & adolescentes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verum

Zelotarum & Idumæorum crudelitas.

An. [illegible] ... cum hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dum-
ætat. [illegible] ... ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: fa-
ma [illegible] ... tamen ante cædem verba sustinebant, exulcerati plagis atq;
flo [illegible] ... mentis, cumq; iam corpus non sufficeret cruciatibus tandem gladi-
[illegible] ... exstractosq; inde, si quos mori contigisset abijciebant, vt vinctis
[illegible] ... esset. Tantus aũt populum pauor occupauerat atq; formido,
[illegible] ... quidem palam quisquam, siue sepelire proprium funus au-
[illegible] ... sed erant occultæ clausorũ etiam lacrymæ, & ne quis inimicorũ
[illegible] ... circumspectantes gemebant. paria nanq; his qui lugebantur,
[illegible] ... qui luxissent illico patiebantur exiguam verò nocte sublatã ter-
[illegible] ... manibus, corporibus inijciebant, & nonnunquam die, si quis fuis-
[illegible] ... set factor. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periere. Illi
[illegible] ... quidem iam ob cædes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis ca-
[illegible] ... liuando imitabantur. Itaq; cùm illustrium quendam Zachariam Ba-
[illegible] ... rachi filium interficere decreuissent (irritabantur enim quòd nequiti-
[illegible] ... mis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neq; solum
[illegible] ... fortunarum eius dilectionem sperarent, sed etiam remotum iri virum
[illegible] ... ad se dejciendos potentem, septuaginta plebeiorum honestissimos ex
[illegible] ... præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Za-
[illegible] ... chariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quodq; ad Vespasianum
[illegible] ... proditionis causa misisset. Sed neq; argumentum, neq; vlla probatio
[illegible] ... criminis erat. ipsi aũt missile dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis
[illegible] ... volebant. Zacharias aũt vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit,

Zacharias à Zelotis capitis damnatus.

per insidias nõ in iudicium, sed in carcerẽ ductus, vitæ suæ desperationem
libertate nõ priuauit: sed exortus veri quidem similitudine obiectorum
deriuit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores aũt orationem
conuertit, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, muta-
que de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix
à gladijs temperabant, speciem cauillationemq; iudicij sui vsq; ad fi-
nem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculo-
so tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo

Septuaginta Iudices pro Zacharia sententiam ferunt.

sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi assentiri eius interitũ ma-
luere. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem
iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non in-
tellexerunt. duo vero ex audacissimis aggressi Zachariã, in medio tem-

Zacharias in medio templo interficitur.

plo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & a nobis de absolutio-
ne sententiã certiorem: eumq; statim in subiectam vallem de templo
proijciunt. Iudices verò, cõtumeliæ causa versis gladijs ferientes, tem-
pli ambitu pepulere. cædi enim eorũ pepercerant, vt dissecti per ciuitatẽ,

Iudicum à Zelotarum sceleratis facinoribus quædã.

nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos aũt iam venisse pœni-
tebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidã se-
cretò indicabat vniuersa: & quæcunq; hi qui eos aduocauerant scele-
ratè fecissent, omnia demonstrabat. arma quidem cepisse eos, quasi Ro-
manis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse aũt nullum pro-
ditionis indicium. Illos verò qui turari eam simularent, & belli facino-
ra autos & tyrannidis ab initio quidẽ prohibendos fuisse. Verùm quia
semel in societatem intestinæ cædis incidissent, finem delictis adhibẽ-
dum, neq; vires hominibus suggerẽdas morem patrum destruẽtibus.
Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atq; in oppidum aditum esse præ-
clusum,

Nullum, pœnas ab his qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum, vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suorum pœnitere sentirent: eorum autem viderent a quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorumq; iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohiberent, neq; ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione quæ dicta sunt, calumniam fu sse patuisset, nullusq; Romanorum impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos domum recedere: malorumq; societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed deceptі participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primum eos qui erant in custodijs soluunt, propè ad duo millia populariu m, statimq; relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò post commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abire. Euenit autem eorum discessum vtrisq; pariter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, velut inimicis leuatus: & Zelotarũ creuit insolentia, quasi nõ auxilijs caruissent, sed ijs essent liberati, quorũ pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denicq; nulla iam erat facinorum mora neq; cunctatio: sed festinatis quidem consilijs in rebus singulis vtebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebãt. Maximè aũt in viros fortes atq; insignes excidibus fæuiebant: cũ inuidia nobilitatẽ absumerent metu virtutum: vnamq; cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Iraq; occisus est cum multis alijs Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populũ gaudens, plenusq; spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorũ, quẽ tamẽ libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peræa quidem Niger eorũ manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus coprobatus: qui etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem intulere. Qui tamẽ cum occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est: famemq; præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eaq; vniuersa confirmauit apud impios Deus, & quod iustissimum esset effecit, vt audaciam suam quam primũ experirentur inter se diffidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars aũt plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occasio. Namq; alij quòd iamdudum alijs ciuibus restitissent interficiebantur: qui verò nihil offenderant, subitas pacis tempore causas excipiebant: Et qui omnino liberè eos non adissent, pro coëmptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: vnaq; maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neq; euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

An. mun. 4032. Anno Christo 70.

Idumæi domum ex Hierosolymis abeunt.

Zelotarum post Idumæorum abitum facinora & scelera.

Mors Gorionis, & Nigri Peræitæ.

Nigri preces reipsa fuisse exitus declarat.

CAP. II.

De intestina discordia Hierosolymorum.

Vespasianã Romani mittes incitãt.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostiũ dissensionẽ lucrum sibi esse censentes: & Vespasianũ, penes quẽ summa

sci

An. mundi 4032. A nato Christo 70.

rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in se-met hostes esse conuersos: veruntamen velox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut rectos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potius cum periculo, quàm secũ quid quid esset vtile reputare. Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namq; melius quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nulloq; periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis inimicis, maximoq; malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atq; intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neq; enim manu præclaros esse minus laudabiles, qui patria gesserint moderatione atq; prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturè occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis aut maris, vel auxilijs congregandis Iudæos operam dare, atq; ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos capros afficerent intromissi. Proinde suæ quis securitatem consideret, sinendos esse qui semet absumerent: suæ facti gloriam clariorem nequaquam manus intestino morbo laborantibus asserendas: siquidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eiq; dicenti rectores militum consentiebant: moxq; apparuit quàm vtile fuisset eius consilium. Namq; in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multiq; etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabant. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuiauerant, vt neq; intus, neq; per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patrijs legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suaq; in homines iniustitia diuinitatem quoq; polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autẽ suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimq; sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisq; irritabantur noxij, quæ miseranda vidissent, à viuis in mortuos, à mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodijs comparatione sui cruciatus, inter sepultos

Vespasianus hostibus domestica seditione cõsumptis victoriam expectat.

Multi Iudæi fugiendo Zelotas ad Vespasianũ confluunt.

Zelotarum in mortuos pariter atq; viuos crudelitas.

insepultos quoque fortunatissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarumque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa cõtempsissent de virtute ac vitijs statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoq; flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, fanumque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

An. mundi 4072. A Christo nat. 70.

CAP. III.

De Gadarensium deditione & strage.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimque sibi nequiores adiũgens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suaq; iubendo imperiosius, quod solus dominari cuperet non latebat: eiq; sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atq; fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potius asscribi quam omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiã liuor nonnihil valebat, grauiùs putantes, vt paulo ante pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deijci posse: occasionemque in se habiturum timebant, quòd in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus nihilq; aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prędam caperet, vtrinque certabant. Cum tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus medietius videbatur. deniq; relictis sedibus patrijs ad alienigenas profugiebant: & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellũ erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandisq; corporibus ab antiquis Regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terrem patriam deuenerunt, solenniter celebratur) nocte deceptis qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasere: vbi pugna quidem Iudæos antè præuentos atque dispersos, quam arma caperent siue conarrerent, ciuitate pepulere. eos verò qui in fuga detecerunt, mulieres

Ioannis superbia & ambitio.

Magna pars contrariæ factionis deficit à Ioanne.

Trium malorum ingẽtium tempestas Hierosolymis.

De sicariis qui Massadã castellũ occupauerant.

Anno mun di 4032. A Christo nat. 70.

Cædes & deuastatio per vniuersam Iudæam. Simile.

uidelicet ac pueros, supra septingentos interfecerunt. ædibusq; deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt & illi quidem omnes circum castellum vicos, totamque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac velut in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenere licentiam. Singuli verò vicis proprijs dilaceratis, deinde in solitudinẽ recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quam latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petijssent. verùm præueniebatur vitio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullaq; pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur nam licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamẽ erant qui ad Romanos clàm profugerent: ducemq; Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruare populi reliquias hortarentur. multos enim, quòd benè Romanis vellẽt, perijsse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera vt ciuitatem obsidione liberaret: ipse autem antè reliqua subigendi, nullumq; impedimẽtũ extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnianæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingressus. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quam suis patrimonijs metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabant, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum comprehensum (nanq; is non dignitate solum ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiaq; iracundia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam verò propius accedente Romano exercitu, Gadarensium populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; & peditum præsidia cõtra fugitiuorum excursus. muros enim prius quam id Romani peterẽt, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quod pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autem misso Placido cum 500 equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cum cæteris militum copijs Cæsaream regreditur. At fugitiui postquàm equites repente à tergo insequentes vidore, prius quam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabrin, se recepere. vbi reperta nõ paucorum iuuenum multitudine, hisq; partim volentibus, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiusq; milites prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum re-

Transfugæ Vespasianũ & eum ferre ciuitati, & reseruare populi reliquias hortãtur.

Gadarensiũ populus Vespasianũ cum acclamationibus in ciuitatem recipit.

Placidi cum fugitiuis cõflictus.

Inm receſſerunt ea ſimul arte, vt eos à muro longius prouocarent deinde loco oportuno circundatos, telis agentes eminus ſauciabant. Itaque fugientes quidem, ab equitibus præueniebantur Iudæi, qui verò manus conſeruiſſent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonſtrantes. condenſos enim aggrediendo Romanos, armis non ſecus ac muro ſeptos, ipſi quidem telis aditum non inueniebant, neq; ſufficiebant aciem rumpere illorum autem transfigebantur telis, & immaniſſimis feris ſimiles ruebant vltro in ferrum, & ſternebantur, alii gladijs ora percuſſi, alij ab equitibus diſſipati: quoniam cura erat Placido, curſum eorum à vico intercludere aſſidueq; prætercurrēs ea parte, cedentesq; reflectens, vnà etiam libratis ſagittarum ictibus vrebatur: hisque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapſi qui fortiores erant ad murum effugere. Eius autem cuſtodes quid agerent neſciebant. Nec enim excludi Gadarenſes ſuorum cauſa patiebantur, & ſi eos recepiſſent vnà cum iis le perituros videbant. quod etiam contigit. Illis enim compulſis ad murum, penè cum his Romanorum equites irrupere. Portis autem antè præciuis, amoto milite Placidus ad veſperam vſque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus eſt: ibiq; tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus eſt. Qui verò inde euaſerant, totam ſecum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totumq; Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndiq; commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta receſſerunt. hæc enim etiam tunc eorum ſpem ſalutis fouebat, quod eſſet valida & populoſa. Placidus verò equitibus, rebusq; ante proſperè geſtis fretus, eos inſequebatur & vſque ad Iordanem quidem ſemper quos occupabat, morti dabat omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum tranſire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque neceſsitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentiq; ad ripæ longitudinem, tela equituin & incurſus excipiebant. à quibus multi perculſi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæſi ſunt, tredecim millia fuerunt. alij cum vim ſuſtinere non poſſent, in Iordanem ſponte deſilierunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta ſunt circiter duo millia virorum ac ducenti, cum præda maxima ouium & aſinorum, itemq; camelorū & boum. Iudæis quidem hoc vulnus inflictum quamuis par ſuperioribus, maius tamen ſeipſo viſum eſt: nō ſolùm quod eam totam regionem quà fugerant, cædes repleuerant, ſed etiam quod refertus mortuis Iordanis peruius non erat. & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit. capiſq; Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibusque ad lacum Aſphaltiten viq;, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Macharūta deuicta ſunt.

An mundi 4072. A Chriſto nat. 70.

Placidus Bethanabrin expugnat & igni tradit.

Placidi de fugitiuis Iudæis victoria.

Placidus in Iudæos ſecūda fortuna vtitur.

FLAVII IOSEPHI

CAP. IIII.

De capta oppida quibusdam, descriptio ciuitatis Hierichuntæ.

Anno mundi 4072. A Christo nat. 70.

Motus in Gallia.

HÆc autem dum aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenarum à Nerone defecisset, de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum verò ad impetum belli quæ nunciata sunt incitarunt, tam tunc futura bella ciuilia totiusque imperij pericula prospicientem: cum si partes orientis antè pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militum copijs quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem venit: ibique per biduum ciuitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnemq; subuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm sese vtraque tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatoq; ad metropolim earum aditu, castra muro circundat. Quintaque in his relicta legione cum cætera manu Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaque & vicina regione itemque circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus quàm decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit exactaq; inde cætera multitudine, non paruam militum suorum partem ibi constituit qui omnia montana loca incursando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secũdo Iunij mensis die in Coream descendit: ibique positis castris, postridiè in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus quem è locis trans Iordanẽ ducebat militẽ iungit, cunctis illic deuictis.

Vespasianus vniuersam Iudæam perscrutatur.

Vespasianus in Hierichũtem peruenit.

Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorũ aduentum in aduersa Hierosolymis montanã regionem diffugerat: non pauci aũt qui remanserẽt perimuntur. Desolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemq; longissimus à septentrionali enim regione vsq; ad Scythopolitanos agros: à meridiana verò vsq; ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur. totus autem asper est, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanem mons alius, incipiens à Iuliade ac septentrionali regione, prolixus autẽ in meridiem vsq; ad Baeta, quæ Petram dissidet Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Moabitidem vsq; longus. Inter duos autem montes regio, quæ vsque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediusque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarij. namque alter salsus ac sterilis est, Tiberiensis vulgò dulcis & fœcundus, flatuq; tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitio oppressitur aeris tractu omnibus circum aridis præter Iordanem, vnde enascit, vt palmæ quæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint:

Magnus campus.

Duo lacus Asphaltites & Tiberiensis.

res sint: minus autem, quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam verò Hierichō largissimus fons est, rigandisque aruis vberrimus, iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum ductor, primam in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem ali quando ferunt non solùm terræ atque lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtundere solitum, cunctaque pariter morbo ac peste corrumpere. Postea verò mansuefactum, contraque fas uberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo quondam propheta, qui Heliæ notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntis habitatoribus, quod humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressusque ad fontem, lagenam sicut lem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontique immergens blanda libamina, ipsum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus aut is fluuina temperaret orabat; tamque vbertatem fructuum quàm successionem prolis daret indigenis, nec eos genetrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor est effectus. Denique rigationis eius tanta potentia est, vt si attigerit modo terram, sapidior fit, aquis diu perseuerantibus. vnde eo quæ largius abuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parcius, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spacium rigat. & septuaginta quidem stadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarumque irriguarum genera, tam sapore, quàm nominibus varia: quarum pinguissimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium: itemque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum esse illum tractum dixerit, non errauerit, vbi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in aliis ei fructibus, aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeò multiplicatum quod satum est reddidit. Cuius rei causa mihi videtur esse aquarum vis læta, & aeris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundat: liquor autem firmis singula radicibus stringat, viresq; fugerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, vt nihil facile procedat ac pullulet: aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigescit, naturamque contrariam aeri sumit. hyeme verò contepescit, eaque mersis mitissima efficitur. Tanta est autem cœli temperies, vt quo tempore in alia Iudææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ vestiantur. Distat autem ab Hierosolymis CL. stadiis, & ab Iordane stadiis sexaginta: totumque habet à Hierosolymis spatium desertum atque saxosum: ad Iordanem verò & lacum Asphaltiten, licet humilius, æquè tamen incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quàm sit fortunatissima, satis dictum est.

An. mundi 4032. Ante nat. Christ. 70

Ad Hierico fons largissimus.

Miraculum ab Helisæo factum.

Paradisi circa Hierichūtem optimi.

Fertilitatis circa Hierichuntem causæ.

Aer temperatus & calidus.

CAP. V.

Lacus Asphaltites.

An mundi 4032. A nat. Christ. 70.

De lacu Asphaltite.

COmmemoratione autem dignum puto, Asphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim saisas quidem ac steriles est animia vero leuitate, etiam quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis in profundum nec de industria facile potest. Denique Vespasianus, qui eius vitiendæ causa illuc venerat, iussit quosdam natandi inscios, vinctis post terga manibus in altum proijci: & cuncti omnibus, tanquam vi spiritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem vertit, & solis radijs variata resplendet. Multis autem locis vomit nigras bitumnis glebas, quæ super vndam & habitu & magnitudine tauris siue capitibus assimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores accesserunt, nacti quod aggestum est, ad naues trahunt: & quia lentum est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pendet à cumulo, donec menstruo mulieris atque vrina soluatur. Est autem vitio non modo ad compagines nauium, sed ad corporum etiam curationem multis remedijs admisceatur longitudo lacus est quingentorum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara vsque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta stadiis patet. huic Sodomitica terra vicina est: olim quidem tam fructibus, quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc autem omnis exusta, vt quæ habitatorum impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Denique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt edulibus similes, carpentium verò manibus in fumum dissoluuntur & cinerem Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Mirabilis Asphaltitis proprietas.

Sodomitica terra Asphaltitis vicina est.

Tertul. in apologet. ca. 39.

CAP. VI.

Gerasæ deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ & Othonis.

Gerasam L. Annius capit.

AT Vespasianus Hierosolymorum habitatores concludi vndique cupiens, apud Hiericho & Adidam castellis erectis, virobique auxiliarium pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L. Annium, equitatus ei parte multisq; equitibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenierant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium, & interitus infirmorum: quodq; occupatum fuisset, flammis dabatur: omnibusque tàm montanis locis quàm tota planicie bello oppressis, apud Hierosolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes à Zelotis asseruarentur: eos verò, qui etiam tunc à Romanis dissidebant, vndiq; ciuitate vallata cohibebat exercitus. Vespasiano aût Cæsaream reuerso, & cum omnibus copijs in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus,

Vespasiano nunciatur Nero peremptus.

cum

eum per annos tredecim & octo dies imperasset: de quo referre, quemadmodum dehonestarit imperium nequissimis hominibus Nymphidio & Tigillino, & indignissimis libertorum permissa Republica: quodque horum captus insidiis, ab omnibus suis senatoribus destitutus, cũ quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit, ibiq; semet occiderit: & quod multo post tempore, qui eum deposuerant pœnas dederint: bellumq; per Galliam quo pacto desierit: & quod Galba creatus imperator, Romam redierit ab Hispania: & quemadmodum incusatus à militibus, tanquã humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit imperator, militesque suos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum Capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellumq; ciuile sedauerint: hæc omnia reculaui narrare, confidens quod à multis Græcorum itemque Romanorum ea cuncta copiose perscripta sunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne intercisa pendeat historia, summatim singula designaui. Igitur Vespasianus primò quidem in Hierosolymam expeditionem differebat, expectans quonam vergeret imperium post Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius quàm ille quoque ad se de bello aliquid perscriberet. Mittit autem ad eum Titum filium suum & salutatum simul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob easdem causas & Rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed duum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus prætexuntur, interfici Galbam contigit, septem mensibus post & totidem diebus. Deinde Otho susceptit imperium, ac tres menses Rempublicam gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere statuit. Titus verò diuino quodam impulsu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæsaream venit ad patrem. Suspensi autem de omnibus, quasi nutante Romano imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

An. mundi 4032. A nat. Christi 70.

Galba.

Otho.

Vitellius.

Vespasianus expeditionem in Hierosolymam differt.

An. mundi 4033. A nat. Christi 71.

Galba interficitur ac Otho imperium suscipit.

CAP. VII.

De Simone Gerasseno nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iampridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciaque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano Pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt cum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes. rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prędatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat dominandi enim cupidus magnorumq; appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit: ac voce præconum seruis libertate promissa itemque liberis præmio, cunctos qui vbique fuerant nequissimos congregauit.

Simon Gerasenus ad latrones peruenit.

Simon in locis mõtanis cunctos nequissimos cõgregat.

An. mundi 4033. *A nat. Christ.* 71.

gregauit. Iamque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multorumque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantum siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam Regi, parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas, multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædę receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque caterue diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se crescere cupientes), pleriq; cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subiugare conatus est. Itaq; cum viginti millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris viginti quinq; ferè millibus pugnacium ciuium congregatis, pluribus autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus: Simonem in finibus præstolabantur: vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Nō multo autem post, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrisq; in quodam vico cui nomen est Thecue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis eius Eleazarum misit, vt castellum sibi traderent persuasurum: quem quidem sine mora susceperc custodes, causæ nescij cur venisset. mox autem de traditione prolocutum, strictis gladiis persequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congrederentur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primumq; se patriam suam traditurum esse pacisci tur, accepta fide quòd semper ei charissimus foret. mox etiam de tota Idumæa operā pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, amplissimisq; promissis animatus, vbi ad suos rediit, primo Simonis exercitū multiplici numero mentiebatur esse maiorem. deinde rectoribus etiam paulatimq; multitudine vniuersa perterritis, vt Simonem reciperēt suadebat, eiq; sine pugna rerū omnium permitterent principatum. simul aūt hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equum primus insecndit, & cum sociis corruptionis effugit: pauor aūt occupat vniuersam multitudinem, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine Idumæam introiuit: primumq; aggressus ex improuiso Chebron municipiū capit, in quo maxima præda potitus est, multosq; fructus diripuit.

Pugna Simonis & Zelotarum.

Eleazarus Simonis socius in vallem se proijcit, & statim moritur.

Iacobus Idumæus patriæ proditor.

Simon præter opinionē sine sanguine Idumæā intrat.

Chebron

Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoq; parenti Iudęorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiusq; posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima Terebinthus: eamq; memorant ab initio mundi creati nunc vsq; durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia sequebantur, vt his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas & insuperiracundia, quò magis vastari cõtigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam quà Simonis trãsisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: perque terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus vt ne signum quidem vastatis relinqueretur, quod aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere pertinuere: insidijs verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorumque Præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuo namque sperabant, armis eum depositis pro vxore sibi supplicaturum. Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruaserat. cumque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. deniq; olerum sarmentorumque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solum abesse videretur, quòd non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multis autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisq; mãdabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quod nisi citò redderent sibi coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios: donec his eius mandatis, non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atq; ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

An. mundi 4033. A Chri. nat. 71.

Chebrõ antiqua ciuitas Abrahami domicilium fuit.

Terebinthi arbor ab initio mundi creati nunc vsq; durat.

Simon depopulando totam Idumæam peruadit.

Zelotæ Simonis vxorem rapiũt.

Immanitas & crudelitas Simonis.

Simoni Zelotæ mulierem remittunt.

CAP. VIII.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solum autem per Iudæam erat seditio bellumque ciuile, verùm etiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba peremptо, creatus Otho imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cæcinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multisq; trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum tresque menses imperium tenuit. Accesserunt

Seditio per totum Romanum imperium.

An mundi 4033. A *nat. Chriſt.* 71. Veſpaſianus Iudæam iterum petit.

autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipſe iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Veſpaſianus quinto die Iunij menſis Cæſarea profectus, eas quas nondum ſubegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quo primùm aſcendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam ſubegit: deinde poſt has Bethel & Ephrem municipia: ibique præſidijs collocatis, vſque Hieroſolymam equitabat. multos vero tunc deprehenſos necabat, multoſq; capiebat. Dicum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, ſuperiorem quæ dicitur vallabat Idumæam, & Caphetram quidem caſtellum ex itinere captum incendit. alterum verò quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro ſatis valido cinctum. diutius autem ibi ſe moraturum ſperati, oppidani ſuorò portas aperuêre, & ſupplices ei ſe tradidere. Quibus ſubiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquiſſimam tendit, ſitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hieroſolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipſum exuſſit. Omnibuſque iam captis, præter caſtella Herodium & Maſſadam & Macherunta, quæ latrones tenebantur, ſola iam Hieroſolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda reſtabat.

Capharini ſupplices ſe Cereali tradunt.

Chebron vrbem antiquiſſimã Cerealis exurit.

CAP. IX.

De Simonis geſtis contra Zelotas.

SImon autem vbi vxorem ſuam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumæę prendit perſequendas: & vndique circumacta natione, Hieroſolymam compulit pleroſq; fugere, cùm ipſe quoque ad eam ſequeretur. Deinde muro eius obſeſſo, ſi quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepiſſet, interficiebat. Eratq; populo furis Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtriſq; ſæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ibi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam ſibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ deliderarent vt facerent permittebat. Inſatiabilis autem rapinarum cupiditas erat, domorumq; locupletum perſcrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ pro ludo habebantur: prædamq; cum ſanguine deuorantes ſine aliquo metu. poſt ſatietatem muliebri libidine caleſcebant: comptique crines, ac fœminarum veſte induti, lotique vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non ſolùm ornatum, ſed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obſcœnitate nimia nefarios coitus exigenter, vt in lupanari verſabantur, ciuitatemque totam impuris facinoribus profanabant. Efferminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatoque inceſſu eneruati, ſubita incurſione bellatores fiebant; & de paludamentis verſicoloribus eductis gladijs, caſu obuios tranſuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugiſſent, excipiebat ſæuior in cædibus Simon: quique inteſtinum euaſiſſet tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via tranſire cupientibus ad Romanos abſciſſa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum diſſidebant: ſeparatique ab alijs, aduerſum tyrannum tàm liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congreſſi, multos Zelo-

Zelotæ ciuitatem totã impuris facinoribus profanant.

Omnis fugę via abſciſſa.

Diſſidiũ Zelotarum & Idumæorũ.

tarum

tarum perimunt,cæteroſq; in auram regiam compellunt,quam Grapte adiũcauerat.hæc autem fuerat cognata Izatæ Regis Adiabenorum.Vnà vero irrupere Idumæi,atque inde Zelotis in fanum pulſis,Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim ſupra dicta & ipſe degebat, & tyrannidis ſpol a depoſuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem diſperſi erant,ad illos qui in templum fugerant aggregati ſunt: eoſque Ioannes aduerſus populum & Idumæos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus poſſent,quã coniidentia, ne de templo nocte ſubreperent, ſeq; pariter occiderent, atque oppidum conflagrarent. Itaq; collecti cum Pontificibus deliberabant,quoniam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus ſententias eorum in deterius vertit,& interitu acerbius excogitabant ſalutis remedium. nam vt Ioannem deijcerent, Simonem recipere ſtatuerunt,& cum precibus alterum ſibi tyrannum imponere. Itaq; decreto obtemperatur: miſſoq; Matthia Pontifice,rogant Simonem vt ad ſe introiret,quem ſæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hieroſolymis fugerant, domus quiſq; ſuæ deſiderio & fortunarum. Ille autem nimis ſuperbe ſe dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cùm ſalutis eum datorem ac defenſorem ſui populi clamor deſignaret.vbi verò cum ſuis copijs introijt mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos cõtra quos fuerat aduocatus,inimicos putabat. Ioannes autẽ cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amiſſis etiam quæ in ciuitate habebat (nam ſtatim res eorum Simon cum ſocijs diripuerat) ſalutem iam deſperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus,perque propugnacula ſtantes impetum propulſabant:multiq; ex Simonis parte oppetebant,multi ſaucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram ſuperioris erant, eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus poſſent,turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet miſſilia torquerent:vnam ad orientalem angulum,ad ſeptentrionalem alteram,ſuper xyſtum tertiam,in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris ſupra verticem Paſtophoriorum condita erat: vbi moris eſt vnũ de ſacerdotibus aſtantem poſt meridiem, quod ſeptimus quiſq; dies inciperet,tuba ſignificare:rurſuſq; veſperi, quòd deſineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat,denunciantem. Per turres autem diſpoſuerunt baliſtas ſaxorumq; tormenta, & ſagittarios & funditum ſcientes. Itaque tunc Simon pigrius ad impetus mouebatur, cum ſuorum pleriq; molleſcerent:amplioribus tamen copijs fretus, propius accedebat. machinarum enim miſſilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

An. mundi 4033. Annat. Chriſt. 71.

Pugna Zelotarum in templo cũ Idumæis & populo.

Simon magno clamore ciuitatem intrat.

Simon templũ, in quo Zelotæ erãt, aggreditur.

Sacerdotum officium, & ſeptimus quiſq; dies inciperet,tuba ſignificare.

CAP. X.

De Veſpaſiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoq; ſæuiora mala circumueniunt. aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu,aliam præterea ingentem multitudinem ſecũ trahens. Et cùm eum deſtinata militi ſpacia nõ caperent,totam vrbem pro caſtris habebat, omnemq; domum repleuit armatis. illi autem conſpectis Romanorum diuitijs oculis inſuetis, bet.

Vitellius totam vrbem Romam pro caſtris habet.

An. mundi 4033. A nat. Christi. 71.

& auri argentiq́ue ſtupore perfuſi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas ſe conuerterent, & eos qui obſtare conarentur, occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Veſpaſianus autem poſtquam Hieroſolymis proxima depopulatus, Cæſaream reuertebatur, audijt Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipſe imperium pati, ſicut bene imperare noſſet, ad indignationem perductus eſt: domiq́; dedignatur eum, qui veluti deſertum inuaſiſſet imperium. Dolore autem ſaeuius cruciatum ferre non poterat, neq; alijs vacare bellis cùm patria vaſtaretur. Veruntamen quantum ira impellebatur ad vlciſcendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunam poſſe nouas facere, priuſquam ad Italiam, præſertim hyemis tempore ipſe tranſiret: pluſq; iam creſcentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incuſabant Romæ conſtituros milites, & in delicijs agentes, qui ne famam quidem belli ſuſtineant, quibus libuerit decernere Principatum, & ſpe quæſtus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis ſub gaeis ſeneſcentes, alijs condonare poteſtatem, cùm apud ſe digniorem haberent imperio. cui ſi hanc amiſerint, quam iuſtiorem, vel quando referrent erga ſe beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Veſpaſianum quàm Vitellium iuſtius eſſe principem fieri, quanto illis qui eum declaraſſent ipſi præſtarent. non enim ſe minora pertuliſſe bella, quàm qui ex Germania veniſſent: neq; illis qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores eſſe. Nullum autem in creando Veſpaſiano fore certamen. non enim ſenatum populumue Romanum, Vitellij libidines pro Veſpaſiani pudicitia perpeſuros: nec pro bono imperatore crudeliſſimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos Principem. Maximum enim pacis tutamen eſſe, veram in imperatore præſtantiam. Ergo ſiue peritię ſenectutis debeatur imperium, habere ſe Veſpaſianum: ſiue adoleſcentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod ſit commodum decerpturos. Non ſolum autē ſeminiſtraturos declarati imperij vires, qui tres legiones regumq́; haberent auxilia: ſed etiam totum orientem partemq́; Europæ extra Vitellij timorem conſtitutam: atq; inſuper qui eſſent in Italia propugnatores Veſpaſiani, fratrem atq; alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes ſociatum iri ſperabant, alteri verò etiam vrbis eſſet commiſſa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valerer. Poſtremò ſi ipſi ceſſarent, ſenatum fortaſſe declaraturum eum principem, quem conſeruatores milites dehoneſtarent. Hæc primò per cuncos milites loquebantur. deinde ſe adhortati inuicem, Veſpaſianum Imperatorem appellant: eumque vt in periculo conſtitutum imperium cõſeruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, neq́uaquam verò imperare volebat, dignum quidē ſe factis exiſtimans, priuatæ autem vitæ ſecuritatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recuſanti autem rectores magis inſtabant: & circumfuſi milites cum gladijs, mortem ei minabantur, niſi viuere vellet vt dignus eſſet. diu tamen reluctatus, quòd renuebatt imperium, poſtremo cum his, qui ſe deſignaueiant, minimè diſſuadere poſſet, accepit.

71. Veſpaſianus imperium pati, ſicut bene imperare nouit.

Rectores apertè cũ militibus conuenientes de mutatione tractant.

Veſpaſiani pudicitia & modeſtia.

Cauſæ impulſiuæ eligendi Veſpaſianum Imperatorem.

Milites Veſpaſianum Imperatorẽ appellant.

CAP. XI.

Aegypti descriptio & Phari.

An. mundi 4033. A nato Christo 71.

MVciano autem exterisq; rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij, propter frumentariam functionem: eaq; si potitus esset, vi quoq;, si perstaret, Vitellium deijciendum sperabat, nec enim perpessurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, mariq; importuosa est: & ab occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibusq; inuias Nili fluminis cataractas, itemq; ab oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsq; diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vsq; nauibus ascenditur. nanque vlterius progredi, vt supra diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est nam & ostium perangustum habet, saxisq; latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachijs cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad trecenta vsq; stadia nauigantibus igne lucentem, vt quam longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, eoq; periculosum per angustiã aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & triginta stadijs magnus in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quam quæ superant ex bonis domesticis & indigenis, in totum orbem diuisa exportantur. Itaq; non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarũ rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quodq; ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus operam atq; adiumentum eius assumeret. Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtriq; autem libentissimè paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoq; principis necessaria iam parabat.

Terminus Ægypti.

Longitudo & latitudo Ægypti.

Turris altissima in insula Pharo, ad trecenta vsq; stadia nauigantibus igne lucens.

Tiberius Alexander Ægyptum & Alexandriã regit.

CAP. XII.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

Vespasianus cõmuni suffragio Imperator declaratur, & corona donatur.

OPinione verò citius declaratum in oriente Vespasianum Imperatorem, vbiq; fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies

An. mundi 4033. A nato Christo 71.

dies habebant, nunciisq; lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabat. legiones verò apud Mœsiam Pannoniamq; degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulo antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuertitur, ià Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæq; ab alijs prouincijs legationes aderant obuiam coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, populorum alacritatem iuratasq; principem sacramenta renuncians. Vbiq; autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebusq; ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio, ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (iusta enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus alijs, primum quàm strenuus fuisset Iosephus, quantumq; Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Tumq; inhonestum esse ait, vt qui sibi auguraisset imperium, vocisq; Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunamq; sustineret aduersam: vocatumq; ad se Iosephum solui iubet. Hoc autè facto, alij quidem rectores ex ea gratia quã alienigenæ retulisset, præclara etiam de se sperandа esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat, iustum est inquit, pater vna cum ferro etiam probro Iosephum solui, erit enim tanquam nec initio vinctus fuit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. nanq; id agi solet in his, qui non recte fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

Vespasianus cum amicis & Rectoribus, de Iosepho liberãdo deliberat.

Iosephus præmio famæ donatus è vinculis liberatur.

CAP. XIII.

De Vitellij morte & moribus.

Vespasianus Romam tẽdere cogitat.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iusteq; pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quòniã primum tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res a Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditumque copijs. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibiq; conspecta hostium ordinatione ac multitudine prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum re-

putans,

reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantum, alterum virtutem habere commemorans: ipsis quoq; melius esse, si id sponte faciat, quod necesse est: cumq; se multitudine superatum intelligant, voluntate periculum præuenire. Nam & Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium vero ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa loquutus in hunc modum quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicisset, à quo multi fuerant, occupauit, eductisq; gladijs Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecissentque nisi his aduoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuo suos mouet, eosque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam pleramq; multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidē hospites mercatores, multi verò indigenæ periere, totusq; Vitellij exercitus, virorū triginta millia & ducenti. quin & Antonius eorū quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutū aūt vinculis Cæcinnā, rerum gestarum nunciū ad Vespasianū mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est. & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ aūt Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisq; vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidē minime curabat. his autem iratus qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itemq; ab illis qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua verò multitudo cota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur. milites aūt direptis domorijs, templum incendunt. Tumq; postero die cum exercitu venit Antonius, eumq; Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbem prælio, omnes interiere. Procedit aūt ebrius de palatio Vitellius, & vt allocuturus in extremis longiore iusu prodigę mensę refertus. tractus aūt per populū, varieq; contumeliarū genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octo mēses ac dies quinq; potitus imperio: quē si viuere diutius cōtigisset, vt opinor, eius luxuria minime sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra quinquaginta millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero aūt die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde reprellis (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cā illo tenderant, occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productū populo rectorem

An. mundi 4073. A nato Christo 71.

Cæcinna milites vt à Vitellio deficerent, & Vespasiano sese coniungerent, hortatur.

Cæcinna propter proditionem à suis capitur.

Vespasianus Cæcinnæ proditoris dedecus insperatis protegit honoribus.

Sabinus Romæ Capitolium occupat, & à Vitellio deficitur.

Vitellius interficitur.

An. mundi 4033. A nato Christo 71.

rem insinuat, vsq; ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatur, imperatorem prædicat Vespasianum: simulq; & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

CAP. XIIII.

Titus mittitur contra Iudæos à patre.

Populus Roma. Vespasianum Imperatorem prædicat.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset: gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt. cumq; maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam totius orbis imperio, rebusq; popu. Roma. præter spem conseruatis, Vespasianus in Iudææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resq; apud Alexandriam maturè componere proponebat: filium verò Titum cum selectis copijs ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsq; progressus, ab Alexandria ciuitate viginti stadiorũ interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Niloq; flumine post Medensium tractum, Thmuin vsq; vehitur. hinc autem egressus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transijt: vnamq; mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteroq; die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atq; hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

Titus Hierosolymam proficiscitur.

Titus Cæsaream peruenit, aliasq; militum copias congregat.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER VI.

SVMMA CAPITVM LIBRI VI.
De bello Iudaico.

I. *De triplici seditione apud Hierosolymam.*
II. *Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.*
III. *De eruptionibus Iudæorum contra Roman. castramentantes.*
IIII. *De intestina pugna azymorum diebus.*
V. *De Iudæorum dolo in Romanorum milites.*
VI. *Descriptio Hierosolymorum.*
VII. *Deditionem Iudæi recusant, & Roman. adoriuntur.*
VIII. *De casu turrii & duorum murorum obtentu.*
IX. *De Castore Iudæo Romanis illudente.*
X. *De secundo muro bis obtento à Romanis.*
XI. *De aggeribus in tertium murum, & oratione prolixa Iosephi pro deditione facienda, & fame obsessorum.*
XII. *De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.*
XIII. *De muro extructo ab exercitu Romano circa Hierosolymam triduo.*
XIIII. *De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.*
XV. *De cæde Iudæorum intra & extra Hierosolymam.*
XVI. *De sacrilegio circa templum & relatis ex urbe cadaueribus & fame.*

FLAVII IOSEPHI

CAP. I.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

An. mundi 4034. A Christo nat. 72.

ITVS quidem ad eum modum quem prædiximus emensa vltra Ægyptum ad Syriam vsq; solitudine, Cæsaream venerat ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionē, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariā diuidi, & aliam partem in aliam verti. quod vt in malis optimū quis dixerit, factumq; iustitiæ. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & p quos creuerit, diligenter superius declaratum est hanc autē non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templū à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea quæ dies singulos Ioannes auderet, cum ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriq; potentiæ cupiditate, ab alijs defecit: asciris etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zeloræ non exigui sequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessarijs confidebant: sacrarū enim rerum copia supperebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, pleriq; in locis suis occisi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostisq; habens à vertice, neq; sine metu conabatur incursus, & præ iracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quam Eleazarī partem afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missilium iactus, totumq; polluebatur cædibus templū. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis inuitatum, vltrò sibi tyrannū spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinēs, & inferioris plurimam partem, animosius iam Ioannē eiusq; socios adoriebatur, quasi qui desuper impugnarentur. subiectus aūt illorum manibus erat, sicut & illi superiorum Et Ioannem eueniebat duplex præliū perferentem, lædi pariter ac lædere: quantoq; vincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat Simone celsior cōstitutus: cum inferiores aggressus etiā sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis vrebatur, saxorumq; tormentis: quibus non solum bellantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrātium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebāt, cum suspicione & custodibus indigenas perscrutando Hospites enim etiā qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subsitiua seditionis opera consumebantur. Missilia nanq; machinarum vi ad aram vsq; templumq; peruenientia, in Sacerdotes sacra celebrantes cadebāt: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad san-

Triplex apud Hierosolymā seditio.

Pugna Ioannis & Eleazari.

Simon & populus cū Ioanne in templo constituto pugnant.

ad sanctissimum locum venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramq; vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuêre. Ind genis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: perq; atria diuina, stagnum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantum passa es ô miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiere? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulcrum, & quæ fanum ciuili bello tumulum constitueras: poteris autem denuò fieri. poteris, si vnquam vastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prolequar autem seditionis facinora cætera Ergo diuisis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidem eiusq; socij, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parêrent, plebē diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoq; Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento essent ciuitas. Si quando igitur ex vtraq; parte appetebatur Ioannes, obuerrebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quoties aũt desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem eiusq; socios cũ pluribus irruebat. Semper aũt quantum in ciuitate pepulisset in fugam versos, ædes frumẽti plenas omniumq; vtensilium incendebat: idemq; hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: veluti consulto pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obsidionem ciuitatis erant præparata, suarum virium neruos abscinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem arq; aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulò minùs omne frumentum, quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua minimè quiuissent, nisi eam sibimet cõparauissent. Vndique autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatẽ, medius populus velut aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes verò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externumq; bellum, quò domesticis malis liberarentur, expetebant. Grauis autem metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neq; consilij capiendi tempus erat, vt voluntatem mutarent, neq; pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentesque latronum principes, quoscunque Romanis pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, quasi communes hostes interficiebant: solumq; in occidendis vita dignis concordes erant. Et pugnantium quidem nocte dieq; clamor perpetuus erat: sed meru acerbiores erant lugentiũ questus Et assiduas quidẽ lamentationis causas, calamitates præbebant: timor aũt includebat vlulatus: atq; obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neq; iam aut reuerentia viuis apud domesticos erat, neq; mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum ambotum hæc causa erat, quòd de se quisq; desperabat. In omni enim re animos remiserant qui cum seditiosis nõ erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At verò seditiosi congesta in tumulũ cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis hauricntes audaciã, quos sub pedibus cernerent, immanius sæuiebãt: semperq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullã cædis

An. mundi 4034. A Christo nat. 72.

Ingens in templo cædes.

Ioannes ex vtraq; parte appetitur.

Hierosolymitani frumentũ paulò minus omne concremant.

Ingens Hierosolymis calamitas.

Lamentatio & vlulatus Hierosolymis.

Seditiosorũ Hierosolymis immanitas.

An. mundi 4034. *A Christo nat.* 72.

aut crudelitatis viam prætermisere: adeò vt etiam sactis materijs ad bellica conficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itemq; pontificibus placuisset, iddq; viginti cubitis altius ædificare, Rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Ioannes his sectis, quod sufficere longitudinem reperit, turres ædificauit: & aduersus eos constituit, qui desuper à templo pugnarent, post muri ambitum contra exedram occidentalem admotas, quà solum poterant, quod aliæ partes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus verò laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret, Romanos adduxit. Etenim Titus postquam partem ad se collegit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam occurrerent scripsit. Cęsaream profectus est. Erant autem tres legiones, quæ pridem sub eius patre Iudæam vastauerant, & duodecimæ, quæ olim cum Cestio male pugnauerat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ perulleni tolli: sibi per Ammaunta occurrere, decimam verò ascendere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæteris egressus est, quas Regum quoq; auxilia plura quam dudum, multiq́ue Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionũ quintum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia vero ab Euphrate cum sequebantur, & eorum spectatissimus benevolentia simulque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: ideoq; consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Iosephus ex lignis ad fulciendum templum comparatis, turres ædificat.

Ordo exercitus Titi.

CAP. II.

Titus explorator Hierosolymæ pericliratur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniaq; auxilia, post eos viarum stratores, castrorumque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atq; armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur, Hi verò antè machinas ibant, & secundum illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorumque custodes coactores agminis. Procedens aũt decenter cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam Titus in Iudæam venit. per Samaritidem venit, quæ & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidijs tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractaq; die mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaulona vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hieroso-

Hierosolymis stadiis ferè triginta. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, perrexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudęorumq; animos exploraturus: si fortè se conspecto, prius quàm ad manus veniretur, ne-tu cederent. audierat enim quod erat verum, à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidem per viam quæ ad murum ducebat equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subito prosiliunt, quà Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuerterent sese jungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt: Titum verò cum paucis separant. Ille autem vt tùm quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant, & transuersi erant horti, multisq; maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu desperabatur Quorum pleriq; imperatoris periculum nescibant sed existimantes eum secum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autem in sua tantum fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flexit equum: & vt se sequerentur cum clamore comitantes adhortatus, in medios hostes irruit, vi ad suos transire festinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduersus Titum missilibus iactis, cum neque galea neque thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, vt dixi, processerat) nullum in eius corpus delatum est: sed tanquam ne eum ferirent, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò semper à lateribus instantes dirimens, multosque ante ora subuertens, super cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæsaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugaq; & discessio repentina, quocunq; diuerteret cursum. Huic autem se periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuiq; spes salutis, viam cum Tito patefacere, priusquam circumuentus opprimeretur. Deniq; duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percussus est: altero verò deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus verò cum cæteris in castra saluus euasit. Iudæis quidem, quòd aggressione prima superiores fuerant, inconsulta spes animos extulit, magnamq; his in posterum fiduciam monumentum temporaneum comparauit.

Anno infidi 4034 *A. nat. Christ.* 72.

Titus in ciuitatē, quā tuta sit, Iudæorumque animos exploraturus, pergit.

Titus periclitatur.

Titus cū hostibus fortiter pugnat.

Titus hostes fugat & ad suos incolumis & saluos redit.

CAP. III.

De eruptionibus Iudæorum contra Romanos castrametantes.

Cæsar autem, postquam ex Ammaunte legio sibi coniuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conspici poterat; qua parte septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadiis septem: ibiq; duabus legionibus simul, quintæ legioni verò retrorsum stadiis tribus castra muniri iubet. labore ab vrbe diuinq; nocturni itineris attritos milites progredi visum est, vt sine formidine

Castra Titi stadiis trib. ab vrbe distant.

An. mundi 4034. An. nat. Christ. 72.

midine murum struerant. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupatam: vbi quædam pars armatorum in præsidio fuerat collocata. His autem præceptum erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab oriente situs est, altaque interiacente valle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatem verò

Seditiosi cõcordiam inter se ineũt.

sine requie confligentium dissensionem, tum primum ingens subitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum stupore seditiosi Romanorum castra inspectantes, trifariam distributa mala, inter se inire concordiam: rationemque inuicem requirebant, quidnam expectarent, quidue perpessi, tres muros contra vitam suam paterentur opponi: belloque tanta se fundente licentia, tanquam spectatores bonorum operum sibique vtilium residerent mœnibus clausis, remissisque armis ac manibus. In nosmetipsos profectò, exclamat aliquis, tantum modo fortes fumus: Romanorum autem lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidum cedet. His alios atque alios congregantes exhortabantur: raptisque armis, subitò in legionem decimam ruunt: perque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam

Hierosolymitani Romanos aggrediuntur.

plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto, confestim alij recessere: multi autem ad arma properantes, prinsquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adijciebantur, eorum freti victoria qui præcesserant, & quod cum pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbantur, quod secunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinati cõfueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione reprehendebant. vnde tunc quoque præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebãt. Semper verò excursione glisscente magis magisque turbati, postremò

Romanos Iudæi castris pellunt.

castris pulsi sunt: totaque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multisque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæisque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò sauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atq; in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi postquam in aduersam partem euasere, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulo autem post meridiem Titus his qui secum erant

Pugna Iudæorum cum Romanis.

in subsidio collocatis, aliisque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cumq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, vt eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique in aduersa acie stantium nemo impetum

Romani à Iudæis dissipati, pulsiq; in montem refugiunt.

sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsique in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multumque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia

rentia contempto periculo perduraverant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum salvos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis terræ dominus esset: néue in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurentibus obstabat: eosque in ora feriens, cum vi obnitentur, occidebat, & per declive repentè incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione perterriti, ne tum quidem in ciuitate fugere: sed in vtrumque latus ab eo declinantes, rursum fugientes insequebantur. quos tamen aggressus à latere, iplorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totumque agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Iudæorum ferri non posse, Titium verò in fugam versum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuisse. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam, cum in media pugna versari imperatorem vidissent, plurimum metuentes, vniuersæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati, & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quod Cæsarem deseruissent, totis viribus in Iudæos vrebantur, & semel impulsos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cumque Romani plus possent, eò quòd superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse verò cum his, quibus antea, resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil adentem obsequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

Anno mundi 4034. A nat. Christi. 72.

Titi contra Iudæos fortitudo.

Metus ac turba inter Romanos.

Iudæi recedentes pugnant, & in vallē cogun tur.

CAP. IIII.

De inteſtina pugna azymorum diebus.

REmisso autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorumq; instante die qui est Aprilis mensis quartus decimus (hoc enim se primum tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum sociis portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias vsus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub vestibus latentibus instructos, quorum pleriq; impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia submittit. illi aūt postquam intrauere, vestimentis abiectis, subitò armati apparuerunt. Magna verò statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ verò sibimet solùm insidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus consererent, in templi cloacas confugére Populares verò ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroque cæderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicunque antehac in-

Ioannes interius templū omnesq; eius apparatus occupat, Zelotas fugat, ac ingentem seditionem concitat.

An. mundi 4034. A nat. Christ. 72.

sidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosq; ex cloacis dimiserunt. ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac peditum quod erat vsq; muros spacium complanare. Cunctis igitur macerijs ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omniq; opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractatum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethora vocabatur.

Tripartita seditio in duas partes diuisa.

Quicquid circa Hierosolymam cauum est, & vallibus impeditum, repletur.

CAP. V.

De Iudæorum dolo in Romanorum milites.

HIs denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabãtur) progressi turres, simulato quod pacis eos studiosi pepulissent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populumque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdusq; poscebant: portasque seserefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem voiciferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illique se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cumque ad Romanos sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat: sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperant. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cædebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo prosequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenumque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent, nec enim facilè erat à muro diffugere, aliis retrò vehementer instantibus. & præter hoc pudor quod rectores peccauerant, itemque metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò eos à quibus circũuenti fuerãt repulere. quos tamen recedentes vsq; ad Helenæ monumentũ, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunę maledicentes, & Romanos vituperabant

Romanorũ militũ contra Titi præceptum alacritas.

rabant fraude pellectos: scutaq; altè sublata crispantes tripudiabant,& cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum,& Cæsar iratus,huiusmodi oratione corripuit:Iudæi quidem,quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia,fraudes & insidias componendo, eorumq; dolos fortuna prosequitur,quod sunt morigeri,sibiq; inuicem beneuoli ac fideles:Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna tamulatur, nunc contrà peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omnium est pessimum,præsente Cæsare, sine rectore dimicantes. Certè,inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cùm hoc vulnus audierit. ille quòd cùm bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cùm in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint,morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modò autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiã vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cũ indignatione,certus erat qua lege in oẽs eraturus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iam iamq; iussè morituri. circumfusæ verò legiones Titũ pro cõmilitonibus obsecrabant: paucorumq; temeritatem condonari cunctorũ obedientiæ precabãtur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar, vtilitate simul ac precibus. namq; vnius hominis animaduersionem vsq; ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est,multum mouens vt post hæc prudentius agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlcisceretur insidias,cogitabat. Interuallo autem,quod vsq; ad muros ciuitatis erat,per quatriduum æquato,sarcinas aliamq; multitudinem cupiens tuto traducere,militum validissimos à septentrionali tractu in occiduum septemplici ordine contra murum prætendit, peditibus in fronte,ac post eos equitibus acie terna dispositis,medijsque inter vtrosque sagittarijs. Excursibus autem Iudæorum tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itemque alia multitudo sine timore transijt. Ipse quidem Titus cùm propè duobus stadijs abesset à muro,ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex aquilone pertinens,flectitur ad occidentem. altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duũm stadiorũ spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte,vbi erat,manebat.

An. mundi 4034. A nat. Christi 72.

Iudæorũ victoria.

Cæsaris ad milites actis oratio.

Romani milites Titum pro commilitonib⁹ obsecrant.

Quomodo & quibus in locis Hierosolymam Titus obsidione cinxerit.

CAP. VI.

Descriptio Hierosolymorum.

CIuitas autem trino muro circumdata erat, nisi quà vallibus inuijs cingebatur.ex ea namq; parte,vnius muri habebat ambitum,& ipsa quidem super duos colles erat condita, contrarijs frontibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet,multò est excelsior & in prolixitate directior:adeò vt quoniam tutus erat,castellum à Dauid quondam Rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat,qui primus templum ædificauerat)à nobis autem forum superius.alter autem,

Trinus Hierosol. murus.

Castellum Dauid.

An. mundi 4034. A nat. Christi 72.

qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndique declinis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuisus. verùm postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & Acræ altitudinem cæsam humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem quæ Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, vsque ad Siloam pertinet. ita enim fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte aditi poterant. Trium verò murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentemq; his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat. ad hoc autem quod loco præstabat, etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis aliorumque interea Regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, & ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in orientem versus, qua stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan vocant, cum orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens, vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Phephinam turrim veniens, contra monimentum Helenæ, quæ Adiabenorum Regina fuerat, Izatæ Regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quę sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat: templiq; septentrionali regione coli proxima ciuitati adiuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis fit. & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adijciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis proregi desiderantibus, pater huius Regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim viginti cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hisque murus dilatabatur. profectò altitudinis quoque plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabri-

catus,

Acra, inferiorem ciuitatem sustinet.

Fons Siloa.

Murus vetustissimus.

Secundus murus.

Tertius murus.

Bezetha quartus collis.

Agrippæ in extruendo muro sumptus.

catus, ad viginti cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat : totaque altitudo ad viginti quinque cubitos erigebatur. Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turrium solidam, viginti cubitis elatã, cellæ desuper ac cœnacula erãt, aquarumque pluuialium receptacula, & tortuosi latique singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat : earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadijs finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset, tertius murus admirabilior Psephina turris ad septentrionem occidentemque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea namque per septuaginta cubitos ædita, sole orto Arabia prospici poterat, & vsque ad mare, itemque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes Rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, Rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam proprijs affectibus indulgebat: personisque tribus charissimis, quarum nominibus turres appellauit, fratri & amico, & coniugi memoriam dedicando : huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, ijs autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris, amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem viginti quinque cubitos in latitudine itemque longitudine habebant, & excelsæ XXX. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò saxisque adunatam compaginem puteus viginti cubitis altus erat imbribus excipiendis : super hunc autem duplici tecto domus, viginti quinque cubitis alta, inque varia membra diuisa : & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octoginta quinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phasaelon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis : per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachijs, itemq; propugnaculis septa. In media verò porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei vsus videretur deesse : in summo autem propugnaculis minisq; erat ornata, cùm ois eius celsitudo propè ad nonaginta cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariammes (sic enim Regina vocabatur) vsque ad viginti cubitos facta, per viginti alios cubitos in latitudinem tendebat : & magnificentioria cæterisque ornatiora diuersoria sustinebat : cùm id proprium, seque dignum esse Rex putauisset, vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, quàm quæ virorum nominibus vocitatæ sunt : sicut illæ hæc munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per quinquaginta quinq; cubitos erigebatur. Sed quan-

An. mundi 4034. Anat. Christ. 72.

Tertius murus 90. turres habet.

Psephina turris 70. cubitos alta.

Herodes tres turres nominibus personarum charissimarũ appellat.

Hippicos altitudo 85. cubitorum.

Phasaeli altitudo 90. cubitorum.

Mariammes tertia turris pulcherrima, 55. cubitorum alta.

An. mundi 4034. A Chri. nat. 72.

quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores. nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidam vertex altius propè ad triginta cubitos eminebat, supra quem turres positę multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per viginti cubitos longis, latisq; decem, ac per quinq; altis erant ædificatæ. quę ita inter se copulata erant vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulosq; formata, vt nusquam iunctura compaginis appareret. His autem in septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim vel magnificentia, vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornatá virorum receptaculis & cœnaculis rectorum centum capacibus. In enarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbiq; rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeræ species ædificij, plenaque omnia suppellectilis, cùm pleraque in singulis ex auro essent, atque argento. ad hæc multæ porticus, alia per aliam in circulum flexæ, columnæque in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cùm essent vtique viridaria fyluisq; variata tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbiq; signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur: multasq; turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neq; pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: haberique memoria cruciatum, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit. nec enim hæc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt supra memorauimus in principio dissensionis. & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transijt autem in regiam, triumque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planicies, quod vndique præceps erat atque decliuis. Cùm autem Rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab oriente cinxisset, vna porticus aggeri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem septentrionali quoque muro, tantum assumpsere spacium, quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnesque thesauri sacri, quos toto orbe missa Deo munera repleuerant, tàm in superiore ambitu, quàm inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populi largitas, maiora dicto conabatur: quodq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustine-

Aula regia.

A latronib' & intestinis insidiatoribus aulą regia incensa.

Templum supra durissimum collẽ conditum.

In extruẽdo templo oẽs thesauri sacri consumpti.

An. mundi 4034. Anno Christo 72.

sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quodq; ligno rasili erant, aptéq; cohærebant, operæpreciũ spectantibus exhibebat: nulloq; aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per XXX. cubitos erant: omnisq; gyrus earum, sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur, omnium quidem generum lapidibus stratum: quà vero ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiumq; grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes, aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratumq; sursum erat, & proprio muro circumdatum. cuius exterior celsitudo, quamuis quadraginta cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem XXV. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post quatuordecim autem gradus, spacium erat vtq; ad murum CCC. cubitis planum. Hinc rursum alij quinq; gradus & scalæ ad portas ducebant: à septentrione quidem ac meridie octo quaternæ vtrinq; videlicet, duæ verò ex oriente. Necessariò namq; proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Contra primam verò, secreta erat ex alijs regionibus vna porta meridiana, & vna septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus, occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro introrsùm propè à thesauro aduersæ, magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndiq; tectæ erant, itemq; postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinq; cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, suprà verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. Quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conueniebant, ab oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatumque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atq; auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorẽ portam ducebant. nanq; illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positũ, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: postea autem quadraginta cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam

Porticus de singulis saxis marmore candido columnæ sustinent.

Locus prorius religionis causa mulieribus destinatus.

Portarum aliæ auro & argento, vna verò ære Corinthio, tecta.

Fanum sacrosanctum.

An. mundi 4034 Ante Christo 72.

busdam humeris, vtrinq; vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinq; lata, neque fores habebat: cœlum enim vndiq; conspicuum lateq; patens significabat. erantq; totæ frontes inauratæ: ac prima ædes omnia perlucebat extrinsecus: auroq; circum interiorem fani partem splendida cũcta cernentibus occurrebant. Cum autem interior eius pars contignatione interspta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: perq; nonaginta cubitos tollebatur, cum longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper aũt habebat aureos pampinos, vnde racemi statura hominis dependebant. & quia cõtignatio iam intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinq; cubitis altas, sexdecim verò latas. ad hæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & byssо, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neq; contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssо terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura: partim quidem coloribus, byssо autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. eratq; in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressus autẽ inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem ac latitudo viginti. rursus autem quadraginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars, ad quadraginta cubitos auulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebantur. Duodecim verò panes in mensa positi, signorum circulum, atque annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoque seruire. Iutima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctiq; sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad vtrunq; latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem XL. cubitis, nec ita vt inferior ambitiosa Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cum in solo LX. cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus aut oculi mirentur, non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndiq; tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cum intuerentur contendentium oculi, quasi solis radijs auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum nõ erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus pollueretur. Nonnullorũ autem saxorum eius, longitudo XLV. cubitorum erat, altitudo quinq;, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadrogenis, quadrataq; stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clemẽter arduus resupinabatur. Sine ferro aũt constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum

Aulæum sine velũ Babylonium colorũ permixtione mirabili opere factũ.

Aulæi seu veli significatio.

Tria mirabilia opera, Candelabrũ mensa & thuribulũ.

Exterior tẽpli facies crustis aureis grauissimis vndique tecta.

Ara sine ferro cõstructa.

plum autem aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhæos, hoc est, semine fluentes, itemq; leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebãtur. Qui verò ex origine sacerdotũ genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitẽ aderant, partesq; generis cõsequebantur: vestibus tantum vtebantur plebeijs: quoniã sacerdotali solus qui sacra celebrabat, amiciebatur. Ad altare verò templumq; accedebant carentes omni vitio Sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarẽt. Pontifex aũt cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atq; annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, coq; tectus femora vsq; ad genitalia: linteũ verò habẽs intrinsecus demissum vsq; ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo limbriæ pendebant, alternis nodis aureæ tintinnabula, malaq; granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem vestimentũ vittæ ciugebant, quinq; variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta. ijsdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, assidum speciẽ vinciebatur: quibus inclusi erant optimi maximiq; sardonyches, scripta tribuũ gentis Iudææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi, hoc est, sardius, topazius, smaragdus, carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolitus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia ambitiosa vtebatur, illa verò si quando adyta introibat. solus autem atq; semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterum Antonia in angulo quidem quatum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad occidentem septentrionemq; spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique prærupto: quod opus Herodis Regis fuit, vt maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primum enim à radicibus saxum ipsum leuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facilè dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spacium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuitiam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata,

An. mundi 4034. Anno Christi 72.

Lorica populum à Sacerdotibus segregat.

Sacerdotes in veteri testamento mero abstinentes, ac sobrij religionis metu.

Pontificis vestimenta.

Gemmæ in Pontificis ornatu pretiosissimæ.

Antoniæ descriptio.

Antonia ciuitati non dissimilis.

An. mundi 4034. A nato Christo 72.

formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ: quæ verò ad meridianum orientalemq; angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templũ videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinq; descensus habebat, vnde custodes commeabant. semper namq; in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret, obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ita vt dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, temploq; septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in præsentia satis dixi.

CAP. VII.

Deditionem Iudæi recusant, & Rom. adoriuntur.

Multitudo circa Simonem 15. millia.

PVgnacissima autem maximeq; dissentiens, multitudo circa Simonẽ erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cum essent numero quinq; millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tũe autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordijs, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus, populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtriſq; diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem

Simonis cõtra Ioannẽ castra.

superiorem ciuitatem, murumq; maiorem vsq; ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsq; ad Monobazi aulam descendit. Is Rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemq; Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur, & alijs quæ interiacebant incensis, medio bello quod inter se gerebant spacium aperuére. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusq; discreti, pro sua quisq; parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neq; post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores prius casus pertulit, antequam subuerteretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecére. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionem

Seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepere.

cepere, quæ multò erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam verò rectè quis Romanis asscriberet. intelliget autem quod dies cuiq; suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens, quà muros aggredere-

Titus foris circuiẽs quà mũros aggrederetur explorat.

tur

tur explorabat. Hæsitanti autē, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus, qua valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior vrgebatur, placuit ad Ioannis pontificis monumētum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo collustrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cum propius vnà cum Iosepho accessisset: pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo quod nec ad salutem se hortantibus abstinuere, excitatur in obsidionem: sinuulq; suburbana militibus vastare permittit collectaq; omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, aliasq; machinas atq; tormenta: quibus & excursus hostiū in opera prohiberet, & qui ex murisobstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt: Collectis autem lignis in aggeres, cum totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset: illis aduersus hostes distractis, existimantē pœnas se ab noxijs repetiturum, si Romani superarent. Ioannes autē quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verū Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ pridem Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horū possessio, propter imperitiam pleriſq; non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus & sagittis aggerem iacientibus militibus imminebant, perq; cuneos excurrentes, manus etiam conserebant. Operantes aūt crates super vallum oppositæ protegebant, omnibusq; legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles, præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta saxorum, quibus non solum irruentes, sed etiam super murum stantes quatiebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendisset, sed aliquando posterioribus quoq; intolerabilis erat. Iudæi sanè cauebant à lapidibus, quod erant candidi: nec tantū sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospiciebantur. deniq; speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxumq; ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaq; præsciebant, in quos veniret, atq; ita vitabant: & hic eueniebat, vt illis declinātibus, lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides, tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebāt, multosq; simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiā dabant. omni verò eos molitione atq; audacia, die noctuq; prohibebant. Perfectis aūt operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis petebantur. Cumq; pares interuallo arietes inuenisset, eos applicant: propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex

An. mundi 4034. A Christo nat. 72.

Nicanor ad humerū læuum sagitta percutitur.

Missiliū possessio Iudæis propter imperitiam inutilis.

Titus ex tribus partibus murum pulsari iubet.

An. mundi 4034. *A Christo nat.* 72.

tribus partibus murũ pulsari iubet. Sonitu aũt circumstrepente eluctatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itemq; seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisq; videbatur, communiter iam repugnare cogitabant, vociferãtibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cum si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia cõtra Romanos oporteat conspirare. Simon aũt præcone misso, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemq; & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi aũt obliti odiorum, ac discordiarum suarũ, in vnum corpus coeunt: murumq; amplexi, faces inde quam plurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contraq; impulsores arietum, eosq; sine intermissione telis petebãt. audacissimi verò cateruatim prosilientes, machinarum tegmina dissipabant: hisq; appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper aũt aderat adiumẽro laborantibus ipse Titus: & iuxta vtrasq; machinas equitibus ac sagittarijs ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat nisi quod quintæ legionis aries cõmouit angulum turris: murus aũt stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullamq; partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum aũt ab excursibus paululum quieuissent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Iudæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes qua turris erat Hippicus, porta latenter: ignemq; operibus injiciũt. Vsq; ad castrorum quoq; munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum aũt periculo maturè, & qui erant propius excitati sunt, & qui procul aberant conuenere. Romanorum autem disciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos prius offenderant in fugam versis, alijs qui colligerentur instabant. Grauis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendiũ prohibere certantibus, incertusq; clamor vtrinq; tollebatur, & multi quiin fronte steterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia superiores erant, ignisq; opera terigerat, incensaq; omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent plerique, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam glorioſissimis in hoc bello prælati sunt, donec imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidẽ duodecim repugnatores peremit: metu autẽ cladis eorum cætera multitudine in fugam versa, omnes compulit in ciuitatem, eoq; modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna vnum ex Iudæis viuum capi contigit, eumq; Titus crucifigi pro muro iussit, si forte reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post eius verò discessum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodã Arabe pectus sagitta percussus, continuò perijt: magnumq; & Iudæis luctum, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

Seditiosi odiorum ac discordiarũ obliti, in vnum corpus coeunt.

Aries angulum turris commouet.

Titus Iudæos in fugam vertit, omnesq; in ciuitatem cõpellit.

Ioannes Idumæorũ Dux, pectus sagitta percussus, perit.

CAP. VIII.

De casu turris & duorum murorum obtentu.

NOcte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres imperator Titus quinquagenum cubitorum

An. mundi 4034. A Christo nat. 72.

struui præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, vna cum ipsa nocte intempesta lapsa est. Ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Cæsari autem aliquid Iudæos sulpicati, ad arma currebant, eaq; re turba in legionibus ac tumultus erat. cumq; nemo quid accidisset referre posset, diu quæruli alius aliud opinabantur: nullisq; interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signumq; diligenter singuli a proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent: Panico q; terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandemq; tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittarijs, saxorumque tormentis inde feriebantur. Sed neq; harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat. cumq; neq; eruerti propter grauitatem, neque incendi propterea quod ferro tegebantur, facile possent vitra iactu teli fugientes, alterū impetus non vetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaq; muro iam cedente magno impeti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quod omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigilijs, cum longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quod malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quib. alia duo munimenta superessent, lassatiq; plurimi recessere. cum aūt Romani quà primū murum Nicon perruperat, ascenderent, ad secūdum omnes Iudæi relictis custodijs refugerunt portis aūt Romani qui transierunt patefactis, exercitum receperē. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maii, & partem eius maximā diruunt, & septentrionalem ciuitatis regionem, quàm ante Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & vltra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, eiusq; socij ex Antonia & septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsq. ad portam, quæ in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, comminus dimicabant: compulsique intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina. propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis liberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autē lassitudo fatigabat, sed aggressiones, murorumq; oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebantur: nullaq; præliorum species aberat, cum à prima luce incipientia vtrisq; insomnis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis verò, ne Iudæi castra peruaderent. Itaq; in armis pernoctātes, prima luce vtriq; pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabāt: quis esset promptior ad periculum, eoq; modo gratia emineret apud duces suos. maxime verò Simonis eos metus ac reuerentia cōmouebat, eoq; modo illum singuli subiectorum colebant, vt ad semet quoq; interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos aūt ad virtutem hortabatur consuetudo

Nicon, id est victor, magn' aries Romanorum.

Romani primo muro potiuntur.

Iudæorum cum Romanis cōflictus. Iudæos audacia sustēat.

Romanorū vincendi cōsuetudo.

An. mundi 4034 A. Christo 70.

vincendi, & qui vinci non assueuerant, crebræq; militiæ, exercitationesq; perpetuæ & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus vbique præsens. nam & inertia, ipectante atque optulante Cæsare grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fore: adeo multorum maiori viribus alacritas demonstrata est. Denique illis ipsis diebus, validissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telisque vtrinque missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Rom. progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisq; dissectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnius obuiam tendentis ore perculso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: cæruli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: morsq; his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quam victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationē dicens, si iam verò esse virtutem, si quis prudēter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum non haberet, victoriæ præcipiebat.

Longinus in mediam Iudæorum aciē irruit & dissultabat.

CAP. IX.

De Castore Iudæo Romanum illudente.

ITaque septentrionali parte, medæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem alijs militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pauidi sub loricis aliquandiu quietum fleent, concussa turri furgunt: extensisq; manibus, Castor velut supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili vt sibi parceret obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamque Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios suppliciis prohibet, Castori autem quid vellet eloqui permittit. Cumque ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratoque animo fidem pacis etiam cum tali daturum. Sed cum ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularent, cæteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Denique illis super hoc ambigentibus, cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vigentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contra licitores hos videbatur. illi autem velut ægre ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiusq; socij obstupuere tanta eorum pertinacia, cùm ex inferiori loco deos testumerat verè videre non potuissent: mirabanturq; simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam fugitiua percutit. tumq; ille telum extractum imperatori ostendens iniqua se perpeti querebatur. At Titus inculato qui hoc emisera, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verum is neq; se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare, respondit: & amicos

Castor Iudæus versutus ac subdolus.

micos qui voluere ire prohibuit. Cum verò quidã ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, nutante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiose aperto sinu accurrit: alter vero super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar vero fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere, minusque decipi cailidi tate fraudis: arietisque impulsionibus, iracundia fraudis vehementius vrebatur. Castor autem eiusq; socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perq; flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus die quinto postquam primum ceperat: fugatisq; inde Iudæis, intro cum lectis mille transit, quos circa se habebat armatis: vbi noua ciuitas & lanæ venditores erant, fabriq; ærarij, vestiumque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuero si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cum liceret capere faciem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

An mundi 4071. A Christo nat 72.

Misericordia in bello nocet.

Titus secundum murũ capit.

CAP. X.

De secundo muro bis obtento à Romanis.

DEnique postquàm ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi sed tam seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimẽto copiam dabat, quam ipsi populo fortunas proprias se redditurũ pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum vero ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumque imbelli animo, quod cæteram ciuitatem tenere non posset, has proponere conditiones putabant. mortem aũt populo denunciantes, & si verbũ quidquam de traditione fecisset, pacemve nominasset, mox interficiendum esse minitantes, Romanis qui introire, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus: alij murum per superiores portas egressi, pugnare cœperunt: quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, reiectisque turribus in castra recesserunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quod ab hostibus cingerentur. fortis autem degentium claustris contubernalibus metuentium crescente autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarumque scientiam præualente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus premebantur, cum magis necessitate resisterent. nec enim multis simul fugiendi copia per angustias muri patebat. omnesque pene qui transierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis enim per summa viarum sagittariis, & vbi plus erat multitudinis astans, militibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: aduersitq; tam diu, sagittis eos prohibens resistere, donec omnes milites recessere. Romani quidem ita secundo muro potiti, ad extremum pertinaces

Bellicosi Titi humanitatem pro inertia ducunt.

Romani ab Iudæis vrbe pelluntur.

An. mundi 4034. *A nat. Christ.* 72.

erant, spiritus creuit: & secundis rebus amentes erant, neq; Romanos auferos esse ad ciuitatem accedere suspicantes, neque vinci se posse, si ad prælium processissent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum sententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulsa fuerat, superesse cernebant: neque famem, iam iamque serpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & sanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant populi tamen interitum, seditiosi pro leuamine sui ducebant: & solos eos qui pacem non probarent, saluos esse cupiebant, quique viuere contra Romanos optarent contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, consumi gratulabantur. & ita quidem circa suos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, dissectis muri partibus obiectu corporum præmuniris: ac per triduum sustinuère fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementius aggressum nequaquam ferre potuerunt: sed vi coacti, rursum quò antea refugerunt. ille autem interim muro potitus, totam eius septentrionalem partem statim depositi; in meridiana verò per turres præsidia collocauit.

Iudæis spiritus crescit. Populus inopia laborat, & penuria victus multi deficiunt.

Titus secundo muro ite rũ potitur.

CAP. XI.

De aggeribus in tertium murum, & oratione prolixa Iosephi pro deditione facienda, & fame obsessorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuissimi temporis eius obsidio: spatiumque consilij seditiosis esse dandum, si quid disturbatione secundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas posse sufficere: & ipse ocio commodè vtebatur. Nam cum dies aduenisset, quo militibus oportebat alimenta distribui, in conspicuo hostibus loco ductis, iussit duces ordinato exercitu cunctam singulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris munit proceduntequitibus ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana per multum spatium auro argentoq; lucebant. Illo autem spectaculo nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostibus videbatur: spectantibus enim & vetera plena erant mœnia, & septentrionalis regio, quin & domos refertas inuentibus cerneres, nullamque ciuitatis partem non infusa multitudo tegebat. metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorumq; pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cum omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ipse parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Anto-

Titus expugnatione omissa pecuniam singulis numerare iubet.

Fatũ innocentes cum nocentibus, & ciuitatẽ cum seditiosis perire decreuerat.

niam

niam templum. nanque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solùm quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem balistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens, & perituram esse ciuitatem, vnà & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliumque factis admiscens, & orationem sæpè armis efficaciorem cognoscens, tàm ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murum circumiens, simulque extra telli iactum stans, vnde exaudiri facilius posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, neue contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manusque suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cum seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse? Romanorumque vires cognoscerent sustinere non posse. hisq; seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis, Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset imperio, iugum excurientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse ad eos vndique fortunam, Deumque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tàm feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eosque esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcircò etiam maiores eorum, quanquam multum & animis & corporibus & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc fretos resistere, cum ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modo quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis alererur: nisi forte contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solique possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dumq; liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorũ causa succensere Romanos, nisi ad finem vsq; insolentes essent, natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle

Ann. mundi 4034. Ann. Christi 72.

Romani operantes à Iudæis prohibentur.

Titi erga Iudæos benignitas.

Iosephi ad Iudæos oratio.

Fortuna & Deus cum Romanis.

Fames ciuitatẽ tenet.

An. mundi 4034. *A nat. Christ.* 72.

imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem datutum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei clamidibus rogati paruerint. Breui autem mutum quoque tertiuni captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephũ multi in muro stantes vituperabant, multi vero conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorumque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non respicietis? Vnde progressi pugnatis, quantumque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognoscatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias qui tunc Rex erat Ægyptiorum, idemque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, Reginamque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nonne secunda vespera incorrupta Regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum, ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auroque & argento ditantissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia. Qui cum annos quadringentos tyrannis an Regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potius permisere. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omnique morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio incruentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyriis raptam nobis sanctam Arcam, Palæstina & Dagon simulacrũ gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis eorporum, ac per ea cum cibo vlceribus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxiis reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quod omissis armis ac manibus eius se iudicio permisere. Rex Assyriorum Senacherib, cum totam ducens Asiam ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nonne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteroq; die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non ante libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iterumq; auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæprecium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici

superа-

Iosephus ad gentiles historias transit.

Nechias siue Rex Ægyptiorum.

Iudæi annos quadringentos tyrannis in Ægypto subiacent.

Arca sancta ab Assyriis rapta, & Iudæis restituta.

Senacherib Rex Assyriorum.

Babylonica captiuitas.

superabant. Pugnantes verò, semper despe deciderunt. Nam vbi Regè Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias Rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem viuit excidi. Atqui videte, quanto ille Rex vester ducibus, ciusque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum ni autem nisi traderent ciuitatem, neque Rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possim iniquitates vestras exponere) me, qui vobis salutem suadeam, querimini, telisque appetitis irati, quod vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici eatoleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes, obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt, oppidum vero ab hostibus direptum est: sanctumque per triennium sexque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nonne indigenarum impietas? Vnde seruire cœpimus? Nonne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legesque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidijs vtebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circumdati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptaque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manusque tunc humanas contemnere, cùm à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor benè dixit, egistis? Quid, quod is execratus est, prætermisistis? Quantum autem illos, qui eo periere, impietate superastis? nam occulta dedignantes peccata, hoc est, furta, inuidiasque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouasque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinqua adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purisque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus Rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cùm magnum exercitum Deus vna nocte prostrauit? Similia verò Assyrijs Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? Nam ille quidem ab Rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et hoc si impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas, & possessiones tenere, sacraque leges saluas manere patiuntur: Insania est

An. mundi 4034. A nat. Christ. 72.

Hierosolymæ à Babyloniorum Rege deuastatio.

Iosephi in Iudæos acris oratio.

Iudæi à seditione maiorum seruire cœperunt.

Iudæorum in legē Dei peccata.

Assyrijs Romani similia committunt.

An. mundi 4034. A Chri. nat. 72.

profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit præsertim qui statim vlciscinouerit cum oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos vero dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyrijs iratus fieret: quo genti manus Pompeium attulit, quo post illum Sosius accendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam & extra ciuitatem fontes adeò defecisse, vt ad vtrumque aqua mercatetur, nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & in mentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando supra memoratus Babylonius Rex cum exercitu aduenit, & qui captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil illi tantum, quantum vos impie nunc, commisissent. Itaque sanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hisque nunc adesse, quibus cum bellum geritis? An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitrammini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celaturi quid non etiã inimicis planũ factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inque dies singulos, quis peior sit certamen habeatis, atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Veruntamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proijcite, pudeat vos patriæ iam diruræ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris lucminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò post aut bellum aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domusque olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum, Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosephovociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus verò ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus charissimis exiguo precio venundaris, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. quum verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque peregros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quod & intestinis malis carebant, nec Romanis sertus, quam Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Diuitibus quidem manere etiam sicut profugo-

72. Deus statim vlciscinouit cùm oportet.

Tito fontes qui prius aduerant vberiores profluunt.

Diuinitas confessis ac pœnitentibus sese placabilis offerre solet.

Amor & cõstantia Iosephi erga patriam.

Populus cũ pecunia profugit.

profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrumque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabantur domos. Et siquidē inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligētius celauissent, tormentis itidem afficiebant. Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cùm ea quæ solidis viribus starent, abundare cibo putarentur. Tabidi autem transigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere. multi verò clàm vendita bona sua vno frumenti modio, qui ditiores essent, itemq; pauperes hordei permutarunt. Inclusi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant. panem alij conficiebant, vt necessitas metuiq; monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur. sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignumque lacrymis spectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames super omnes clades haberetur: Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes vero talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam si cubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimque ruptis foribus irruebant, victumque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pultabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occultantes: nullaque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autē incurrentes antecessisset, quodq; rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendaque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quod necessitas imperaret) exercentes autem dementiam suam, sexque sibi dierum commeatum præparantes, hisq; occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumque gratia colligendarum nocte irepsissent, cùm iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumq; videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorū alij insidiatū falso accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatē. Et plerunq; delator subornat' indicabat, q' profugere voluissent. Si verò quē Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibiq; inuicem propinabant sanguinem popularium, miserorumq; cadauera partiebantur. Et dominandi quidem causa

An. mundi 4034. Ante nat. Christ. 72.

Ingens in vrbe fames. Abundantiæ cibi argumētum.

Miserabilis victus, dignumq; lacrymis spectaculum.

Milites victum iā contusum dentibus, ex gutture pene reuocant, ipsos faucibꝰ strangulantes.

Honorati ac diuites ad tyrannos perducuntur.

Ann. mundi 4034. A Chri. nat. 72.

Dominandi causâ in Ioãne & Simone dissensio, scelerũ vero concordia.

causa erat in vtroquẽ dissensio, scelerum verò concordia. Nam qui ex alterius malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisse, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut bona alicuius damno doleret, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum expiãnare non potero: vt autem breuiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam talia perpessam puto, neque vllam nationem priùs hostium memoriam malicia ferociorem fuisse. Postremo etiam genti Hebræorum maledicebant, vt minus impij viderentur in alienos. Veruntamen, quod erant, & seruos se, & commenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Deniq; ciuitatem ipsi euertere, & Romanos inuitos hanc tristem aduittere victoriam coegere: tardiusque veniens in templum ignem pene traxere. Denique cùm hi ardere superiorem ciuitatem vidissent, neque doluere neque illacrymare: sed apud Romanos qui hæc paterentur inuenti sunt. Verum hæc quidem suo loco posthac cum rerum documentis dicemus.

CAP. XII.

De Iudæis crucifixis & aggeribus combustis.

Pauperũ ex populo miseria.

TIto autem aggeres proficiebant, quamuis à muro milites malè afficerentur: parte verò equitatus missa, iussit per valles ad alimenta cõportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus iam minimè præda sufficeret: maior verò pars ex populo pauperes, quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, vt cũ coniugibus ac liberis diffugerent: eosq; latronibus relinquere non patiebãtur vice sua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundũ fames, restabatq; iam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi aũt necessitate pugnabant, metu supplicij, seroq; videbantur supplicare: post pugnam itaque verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murũ cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cùm Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperentur. Sed neq; capros dimittere tutum erat, tantamq; asseruare multitudinem custodum videbat esse custodiã: maximè verò propterea non prohibuit, citius eos existimãs ea facere remissuros, tanquã similia passuros, nisi se dedidissent. Milites aũtẽ diuersis modis suffigebant, ira & odio & ludibrij causa: & propter multitudinem quam cepissent, iam spacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis verò tantum defuit, vt ea clade moverentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant populariũ proniores ad pacem, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qu comprehensi tenebantur, eos supplices non capt uos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem qui ratum dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. Iliatam enim ab hostibus mortem, comparatione tamis requiem esse dicebant. Multis autem captiuorum Titus etiam manus abscindi præcepit, eosque ad Ioannem & Simonem intromisit vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc

Iudæos permultos Titus contrà murum crucifuffigit.

Transfugarũ familiaribus ad murũ tractis, seditiosi quę paterentur qui ad Romanos profugerent, demõstrant.

deinc-

desinerent admonens, neve se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & propriàs animas, & patriam tantam & templum, cuius participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortemq; se contemnere conclamabant, eamq; seruituti recte præferre, multa vero mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, vt ipse diceret perituros: mundumq; Deo templum hoc mendacius esse: quamuis & id seruaturus sit qui incoleret: quem ipsos quoq; auxiliatorem habentes, omnibus nominationibus illusos; quibus tacta non adsore: finem enim Dei esse. Talia conuicijs admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoq; aderat Epiphanes, multos armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus quæ Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, pleriq; tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim Regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, priusquam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoq; in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aiebat quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros erat enim bellator ipse naturaq; promptissimus, tantusq; viribus, vt multum peccaret audacia. Cum vero Titus ad hoc lubrisfisset, laboremq; communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorum, sagittis eos apperens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certauerant, & ad extremum multi sauciati recessere: hoc reputantes, quod etiam viris Macedonibus vincere cupientibus, fortuna opus sit. Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vicesimo & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt. & vnus quidem qui erat ad Antoniam, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Siruthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis distans. Decima verò legio, quæ supra memoratis præstabat, in septentrionali parte opus exercrat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quinta decima legio discedentem cubitis aggerem fecit ad Pontificis monumentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes subfossa intus terra vsq; ad aggeres Antoniam versus, dispositis per cuniculum fudibus, opera suspendit: illataq; sylua pice ac bitumine illita, ignem immittit: succensis autem fulcimentis, fossa repentè subsedit, cumq; magno sonitu in eam aggeres decidere. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto exæratus est, cum ignem ruina concluderet. perela verò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant: iamq; se vicisse credentium & spes eo calu refrixit, & in posterum subuenire: aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo verò post, alios etiam aggeres Simon cum locis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephæus aũt quidam

An. mun. 4034. Anno Christi 72.

Iudæi ipsi Cæsari & patri eius maledicunt.

Dicíq; beatus --- Ante obitũ nemo supremaq; funera debet.

Antiochi & militum insolentia.

Romani per dies septem & decem aggeres quatuor ingentes perficiunt.

An. mundi 4034. Anno Christo 72.

dam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus fami-
lis Mariammes, cumq; his Adiabenus quidam, filius Nabaræi, nomen
habens ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis faci-
bus in machinas euolarunt. hisq; viris neq; audaciores in illo bello ex-
tra ciuitatem apparuere, neq; magis horrendi. nam velut in amicos,
non in agmen hostium excurrerent, nihil cunctati sunt aut substitére:
sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendére. acti autem
missilibus, & cladibus derrusi, non prius à periculo demoti sunt, quàm
ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani qui-
dem concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro
eos prohibebant, manusq; cum his conserebant, qui flammas extin-
guere conarentur, proprijs corporibus nullo modo parcentes. Et illi
quidem arietes igni subtrahere, eum eorum tegmina cremarentur: Iu-
dæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis fetuens
nacti essent ferrum, tamen arietes non amisere. Hinc autem flamma
transijt in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendium. Itaq; Roma-
ni flamma circumdati, quoniam seruare posse opera desperabant, in
castra discedunt. Iudæi verò magis instabant, cum semper eorum nu-
merus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis. minusq; cautos
haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsq; ad munimenta
castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio
pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos
sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occidere-
tur. hi pœnali exitio glorioſa morte prælata steterunt fortiter: eorum-
que necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium tedierunt: balli-
stisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentem multitudinem prohi-
bebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouiden-
tem. nam quoscunq; obuios habuissent, cum his congrediebantur Iu-
dæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feric-
bant. Sed neq; hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus
audaciæ quàm quod male tractarentur, cedebant. Iam verò Titus ade-
rat ab Antonia, quò secesserat, locum alijs aggeribus prospiciens: mul-
tumq; increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis
periclitarentur, & velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, obsessorũ
paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes à latere cir-
cumuenit: illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conuersi dura-
bant. mixta verò acie, pulueris quidem lumina, clamor verò aures exupe-
rabat, neq; aut amicum quisquam internoscere poterat aut inimicum.
Iudæis autem non tam virtutis fiducia, quantum salutis desperatione
persequentibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ & præsen-
tia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putauerim eos ad ex-
tremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Iudæo-
rum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatem se re-
cepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur,
quod tam longum laborem vna hora perdidére, & multi
quidem solutis machinis captum iri ciuitatem
iam desperabant.

Romani flãma circundari opera extructa amittunt.

Sanctio Romanorum acerbissima in eos, qui loco cedũt.

Titus militibus negligentiam exprobrat.

Iudæi in ciuitatem sese recipiunt.

De muro

CAP. XIII.

An. mundi 4074. A. nato Christo 72.

De muro extructo ab exercitu Romano circa Hierosolymam triduo.

Titus cum Ducibus deliberat.

TItus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et cal'dioribus quidem placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cum exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verũ sagittis esse obruendos. Prudentiores aũt rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo obseruando, ac ne victus intrò ferretur monebãt, & ciuitatem fami relinquere, neq; cum hoste manu confligere: nec enim expugnari eorum cõfidentiam posse, quibus optatũ est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quæ sæuior est cupiditas. Ipsi aũt Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum nõ videbatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tam necessitate quàm locorum scientia. Si quid autem etiam esset illatum, diutius obsidionem trahendam, verendumq;, ne victoriæ gloriam diminuat temporis lõgitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totam muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatem tradituros, aut fame victos facilimè capiendos: aliter enim se non posse quiescere. Verum & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum considerare debere, quod neq; paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus aũt quidam impetus militibus incidit: ambitumq; partiti, non solum rectores inter se, verum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio, ad duces vsq; pertinebat, duces verò certamina Cæsar ipse dijudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sæpissimè inspiciebat. Cœptum enim à castris Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleon montem reuertens, à meridie montem complectitur, vsque ad saxum quod Peristereonos vocatur, eiq; proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad vallẽ fontis descendit. Hinc subiens ad Anani Pontificis monumentum, circundato monte, vbi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum processisset ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente elausum castris suis coniunxit, vnde cœperat: Murus quidem vno minus quadraginta stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella trodecim ædificata

Titus totam muro cingere ciuitatem cogitat.

Romanorũ militum in extruendo muro labor indefessus.

Murus vnus minus 40. stadiorum.

An. mundi 4034. A nato Christo 72.

ædificata sunt: eorum gyrus denis stadijs numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, vt id quidem dignum mensibus videretur, celeritas vero fide careret. Muro autem circumcluſa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipſe circuiens explorabat: secundam verò Alexandro permiserat: tertia vero obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totaq; nocte per castellorum spacia circuibant.

Romanorũ per castella custodia collocata.

CAP. XIIII.

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.

Iudæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctaq; iam fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atq; infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem casus occupauerat, decidebant. Sepelire autem funera neq; poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Denique super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulcra, primitatibus, neq; fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum verò silentium ciuitatem, plenaque mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum sepulcra erant, & cadauera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. hisq; gladiorum mucrones prosabant: nonnullosq; iacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari, quo famem euaderet, superbissime negligebatur. Animas vero efflantium quisq;, in morte templum obturibus intuebatur, cum viuos reliquerent seditiosos. Illi autem, primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cum fœtorem ferre nõ possent: deinde quod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Quas circuiens Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altamq; laniem tabefactis corporibus defluentem, ingemuit: & extentis manibus Deum testabatur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cum iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famesq; tangebat) dies lætos agebant: frumenti, altarumq; rerum necessariarũ habentes copiam, de Syria proximisq; prouincijs. multi autem iuxta murum stantes, magnamq; alimentorum abundantiã demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebant. Seditiosis autem nihilo magis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. a non agesimo vero stadio milites alias congerebant: & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres structebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atq; opus vrgens, quod in manibus eos haberet latronibus ulciscebat.

Tecta ac viæ mortuis plenæ.

Mortui insepulti in ciuitate iacent.

Latronum in morientes crudelitas.

Titus extẽtis manibus factũ illud suum nõ esse, Deum testatur.

Romani Iudæis magnã alimentorũ abundantiã demõstrant.

Titus populi miseratus quod superest liberare properat.

ostendebat: Sed illis pœnitudo planè perierat: & animis ac corporibus separati, vtriſq; velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor rangebat, qui etiam mortuam plebē, quasi canes lacerabant, replebantq; languentibus carcerem.

Anno mun. 4034. A Chriſto nat. 72.

CAP. XV.

De cæde Iudæorum intra & extra Hieroſolymam.

Iudæorū excæcatio.

DEnique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & charus. Is, cum à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æque arq; alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productumq; eum & accusatum, quod cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cum tribus filijs suis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autem se occidi, quam filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei peruisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid cum iuuarent, ad quos exire voluisset. corpora verò sepeliri prohibuit: Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducēs, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Ioſephi verò patrem conclusum asseruabant: missoq; præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ, vnus ex numero præfectorum Simonis, qui turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousq; tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámue salutis spem habemus, seruantes pessimo fidē? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon aūt bene quoq; meritis infidelis est: metusq; etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si, cum de se desperauerit, pœnas citius pēdet. His vbi decem assensi sunt, mane cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo Interea verò, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simon cognouit, turrimq; velociter occupat: Romanisq; eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum Ibiq; circuiens Ioſephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statimq; attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptusq; esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset qui

Simonis in Matthiam eiusq; filios crudelitas.

Ananus Simonis satellitum crudelissimus.

Ananias Pōtifex, & quindecim ex populo clariores necātur.

Ioſephi pater captus.

Iudæ cum cōtuberna lib⁹ deliberatio.

Iudas cum contubernalibus a Simone trucidatur.

Ioſephus caput vulneratur lapide, statim attonitus cad t. & rumor, t ciuitatē spargitur.

Anno mundi 4034. *A Christo nat.* 72.

set qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus, Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi mater in carcere, mortuum esse filiũ suum, ad custodes quidem, ex lotapatis hoc ait certo se credere, nec enim vio potiri. Secreto autẽ flens, ad ancillas, hunc, inquit, fœcunditatis cepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo seperi speraſſet. Verùm ne illam quidem mendacium diutius cruciauit, neq; latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressusq; clamabat, illos sibi non multo post vulneris pœnas daturos, populum aũt rursum ad fidẽ hortabatur. vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos aũt saeuior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniebant ad exitium satietatem. aderant nanq; inflari ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatimq; cibũ desuecto cœpori obtulissent. Verum & eos qui hoc modo seruarentur, alia plaga susceptit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autẽ (vt suprà diximus) eos veniebant, quod cunctos seditioli scrutabantur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate. deniq; duodecim atticis comparabãt, quod antea vigintiquinq; valebat. Verum hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sæuiorem contigisse Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circumsuio equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multoq; plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliariis ducibus, itemque militum Romanorũ (nam etiam militum quosdam hæc tangebat inuidia) vtrisque iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoq; facta: Arabes autem & Syri, primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis asscriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verùm profecto auaritia contemnit omne supplicium, sequisq; hominibus lucrandi amor innatus est: nullaq; omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc aliàs, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cęsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circumspectantes ante ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæstum netarium trahebant. in

Iosephus curato vulnere resipiscit.

Fame, quam Iudæi domi reliquerant, velociorem apud Romanos inueniũt ad exitium satietatem.

Vna nocte duorum millium viscera patefacta.

Titus militibus ob factus iratus.

Auaritia supplicium omne contemnit.

paucis

paucis autem reperiebatur, & plerosq; sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit. *An. mundi 4074. A Christo nat. 72.*

CAP. XVI.

De sacrilegio circa templum & relatis ex urbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad sacrilegium sese cõuertit: multaq; donaria templi retinens, multaq; vasa diuinæ sei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiusq; vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenatum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea q; sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificijs reseruabant, tutum erat effudisse. namq; in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vngebantur & potabãt Non equidem recusãbo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulmina ac Sodomæ incendia passurã. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat. denig; cum eorum pertinacia desperata, totus populus interijt. Et quid est opus singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, transgressus ad Titum, per vnam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra propè ciuitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, vsq; ad calendas Iulij. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem diuidẽs, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqui sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido proijcere. *Post hunc autẽ* nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis eiecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè posse comprehendi, cùm autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa. & frumenti quidem modium veniisse talento. post autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, vt cloacas rimarentur, boumq; veterem simum alimentum haberent. stercusq; collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur vsq; ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis immineb at & ciuitati.

Ioannes ad sacrilegium sese conuertit, multaq; donaria templi retinet.

Sexcẽta millia mortuorum portis eiecta.

Boũ simus, stercusq; collectũ Iudæorum alimentum.

FLAVII IOSEPHI

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER VII.

SVMMA CAPITVM LIBRI VII.
De bello Iudaico.

I. *De suffossione murorum succensione aggerum, & Sabino oppugnante murum.*

II. *Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.*

III. *De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.*

IIII. *Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.*

V. *De iterata pugna extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.*

VI. *Romani flammis pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.*

VII. *De fame Iudæorum.*

VIII. *De muliere quæ præ fame filium exerat.*

IX. *De expugnatione muri & incendio templi.*

X. *Quemadmodum Templum incensum est inuito Tito.*

XI. *De Sacerdotibus, gazophylacio & portica.*

XII. *De prodigijs excidium Hierosolymæ præcedentibus & præsaggijs.*

XIII. *De imperio Titi, & sacerdotum interfectione.*

XIIII. *De præda seditiosorũ, & succensione interiorũ ciuitatis.*

XV. *Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.*

XVI. *De occupata reliqua parte Ciuitatis.*

XVII. *De numero captiuorum, & peremptorum.*

XVIII. *Hierosolymæ urbis historia breuis.*

XIX. *De præmio militum.*

XX. *De nauigatione Vespasiani, deq; comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.*

XXI. De

XXI. *De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.*
XXII. *Quomodo Vespasianus rediès à Romanis exceptus est.*
XXIII. *Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.*
XXIIII. *De anne Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.*
XXV. *Herodium & Machærus à Basso capta.*
XXVI. *De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa diuendita.*
XXVII. *De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.*
XXVIII. *Excidium Massadæ castelli munitissimi.*
XXIX. *Interitus Sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.*
XXX. *Oniæ templum clausum apud Alexandriam.*
XXXI. *De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.*

CAP. I.

De suffossione murorum, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum.

CLADES quidem Hierosolymorum in peius quotidie procedebant, cum & seditiosi magis accenderentur aduersis inclusi, postquam populum fames ipsosque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerum, & visu horrenda erat, odoremque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata, conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neque inferebantur, neque horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tanquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis pluri mum in aggreganda mater a laborarent, tamen intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vlq; stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndique arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cum eius solitudinem tunc videret, continere lachrymas poterat, vel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia nanq; insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat eum cognosce-

An. mundi 4034. A Christo nat. 72.

Multitudo congestorũ in ciuitate cadauerum horrẽda visa.

Iudæi supplicij sui tarditatẽ exprobrant Deo.

Iudæa deserta & desolata.

An. mundi 4034. *A nat. Christ.* 72.

Romanorũ & Iudæorũ par timor.

Romani Iudęorũ audaciam verentur.

gnoſceret, ſed præſens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. nanq; hi, niſi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, ſortaſſe nec voluntatem ſibi fore illis incenſis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum, crebris vetò offenſionibus animi ceſſerant. Verum ciuitatis cladibus triſtius Romani quàm ciues in ea degentes afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam propugnatoribus nihilo ſegnioribus vtebantur. Sed eorum ſpes frangebatur, cum aggeres inſidiis, machinæ ſoliditate muri, manus vetò conflictus audacia repugnantiũ ſuperaretur: & præcipuè, quod cum ſeditione fameq; ac bello totq; malis præſtantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus alerebatur. nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea caurius cuſtodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, ſimul & quæ futura timebantur, ſi diiiceretur murus: cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus inſtabat: niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remeauére. Nam primum ne concordate quidem eorum videbatur conſilium, paulatim & per interualla, & contanter, non ſine metu proſilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis eſſent, audacia, curſus, & omnium ſimul impetus: & vt non ſine offenſione recederent. Languidiores verò progreſſi quàm ſolebant, etiam Romanos ſolito promptiores offendere: qui corporibus quidem atque armis ita vndiq; aggeres ſepſere, vt nuſquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum, acerbiſſimus pudor milites occupauerat, ſi aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudęis Romani ſimul autem miſſilia pro illis facicbant in proſilientes delata: & qui cecidiſſet, poſteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properaſſent, alij diſciplina hoſtium & denſitate perterriti, alij confixi haſtis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calend. autem Julij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digreſſis, Romani machinas admouere: quamuis ab Antonia ſaxis atque igni ferroque pererentur, & quodcunque hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machinasque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis ſtudium eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam ſundamentis ſuſpicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in ſe miſſilibus iactis, cum nullis periculis deſuper venientibus laſſarentur, arietum opus vrgebant. cum verò inferiores eſſent, ac lapidibus frangerentur, alij ſcutis ſuper corpora concameratis, fundamenta manibus & vectibus ſuffodiebant. Itaque ſaxis quatuor obſtinato labore conculſis, quietem vtriſque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur. Verum præter ſpem vtrorumque animi

Iudæi cũ facibus aggerẽ aggrediuntur, ſpe decepti remeant.

Audacia & impetus Iudæorum decreſcit.

Iudęi ſeipſos timiditatis arguẽtes, re infecta reuertuntur.

Oppugnatio Hieroſolymæ Calend. Iulij.

Romani murum ſuffodiunt.

animi affecti sunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem esse oportebat, quod ruina præter spem acciderat, & aduersum eam præcautionon fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lętitiam ex celeri subuersione natam, conspectus alius murus, quem intrinsecus Ioannes ædificauerat, citò restinxit. Veruntamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & ascensum per ruinas promptiorem, & Antonia esse infirmiorem murum qui recens erat, citoque destrui posset arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat ascendere: quod ei qui primus id tentauisset, certissimum esset exitium. Titus verò spe atque oratione putans, alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promissis sæpe quidem periculorum nasci obliuia, interdum autem mortem solere contemni, in vnum congregatos fortissimos experiebatur, dicens: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipsis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehensionem parit. exhortatione autem opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quenque gerere dignum est. Itaque difficilem vobis in murum esse ascensum ipse profiteor: quod autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficilimis rebus, pulchrumque sit cum laude mori, nec erit infructuosum si, qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primum quidem vos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudæorum patiens animus, & in aduersis rebus dura constantia. Romanos enim eosque milites, quibus in pace bella discere, in bello autem vincere consuetum est, à Iudæis manu vel animo superari turpissimum est: idque in fine victoriæ, cum etiam Dei niramur auxilio. nanque offensiones nostræ, Iudaicæ desperationes sunt. Illorum autem clades, fauore Dei vestrisque virtutibus crescunt. Etenim seditio, fames, obsidio, murorumque sine machinis casus, quid sit aliud quàm in alios ira Dei, nostrumque adiumentum. Igitur non solùm deterioribus inferiores videri, sed etiam diuinum præsidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris est vinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem contemnere atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ spe, sed ostentationis gratia: nos autem totius penè terræ marisque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, otiosos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cum paruo discrimine totum possitis efficere. Denique in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & si pugnandum sit aduersum intus positos, quod non arbitror, attamen capiti ac respirationi hostium insedere victoriam nobis plenissimam repromittit. Equidem prætermissa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martiò furore prostrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesque se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas verò morbus corporis tabesq; consumpserit, & si maximè probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiant, altaque obliuio suscipit, corporis simul & vitæ ac

An. mun. di 4034. A Christo nat. 72.

Murũ quem Ioannes ædificauerat, nemo ascendere audet.

Titi ad fortissimos oratio & adhortatio.

Iudæorũ patiens animꝰ, & in aduersis rebus dura cõstantia.

Ira Dei in Iudæos Romanorũ adiumentum.

Iudæorũ ac Romanorũ comparatio.

Titus poetico more de futura vita loquitur.

An. mundi 4034. A nat. Christ. 72.

memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessariò mors homini decreta est, ad hoc aũt omni morbo leuius est, ferri ministerium, cui non videatur ignauum negare vsui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem veluti seruari nequeant, vel qui conati fuerint prosecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis, qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facilimè dissolui potest. Vosque plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione fietis atque subsidio: vestraque obstinatio breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si verò clàm, vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamuis paucos non sustinebunt. Me autem protectò pudeat, nisi qui primus hoc fecerit, inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima verò præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem militem esse credidisset. erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cum primus itaque surrexisset: dedo me, inquit tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quòd si cœpto casus inuiderit, scito me non præter spem, quod tes aliter cesserit, sed quod sic decreuerim, pro te moriturum. Hic dictis, & scutum læua manu capiti prætendens, strictoque dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat. sequebantur autem ex aliis, qui soli eius virtutis æmuli esse cupiebant vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes iaculis & sagittis vndique infinitis apperterent, atque ingentia saxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quàm summa muri prehenderet, hostesque in fugam verteret. viribus enim eius atque animi pertinacia territi, pluresque ascend sserati non steterunt. Qua in re fortunam quis, veluti virtutibus inuideat, semperque præclaris facinoribus officiat non incusauerit? Siquidem hic vir neque ab incepto errauit, & offensione lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem videre, ex omni cum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primò quidem vlciscebatur hostes, multosq; ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remissit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Ceteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulii gesta sunt.

Fortium virorũ remuneratio.

Sabinus vir corporis habitu paruus, sed manu simul & animo fortis.

Sabinus eũ vndecim viris murum petit.

Fortunæ vis.

Sabinus eũ tribus sociis perit.

Romani

CAP. II.

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudæis repelluntur.

An. mundi 4034. A nat. Christ. 72.

BIduo autem post, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonaque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedūt. occisis autem primis custodibus somnō oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subito exsuscitātur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lectorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interius confugissent; ipsi quoq; per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositiq; amborum agminum seditiosi, tàm Ioannis quàm Simonis, acrebant eos summa vi atq; alacritate repugnandi: siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudęis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisq; inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neq; conflictu discerni poterat, ex qua parte quisq; pugnaret: permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multaq; mors esset vtrinque, armaque simul & cadauera iacentium cōculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ aut persecutioni locus est: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtæ fiebant exercitus. Qui verò inter primos steterissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontem vrgebant, nullumque inter dimicantes bello vacuum interuallum reliquerant. Cùm autem Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iamque omninò tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam vsque diei pugnabant) hi quidem omnes simul excidij periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

Antoniam Romani inuadunt.

Propè templi adytum validissima pugna committitur.

Angustiæ ad pugnandū perincommodæ.

CAP. III.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

IVlianus verò quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognoui, vbi Romanos iam cedere & malè repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subitò prosi-

Fortitudo insignis Iuliani.

An. mundi 4034. A nat. Christi 72.

lijt, iamque Iudæos vincentes solus ad interiorem vsque templi angu-
lum persecutus est. Fugiebat autem vniuersa multitudo, neque vim e-
ius neque audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios tuens,
quos alios aliò disiecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eaq; facie
nihil Cæsari admirabilius, aut alijs horribilius visum est. Veràm & i-
psum profectò fata sequebantur, quæ ab homine vitari nō possunt. Cal-
ceos namq; habens, creberrimis atq; acutis clauis, vt cæteri solent mili-
tes, fixos, dum strato saxeis cruftis solo curreret, labitur: magnoq; ei ar-
morum sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorū qui-
dem clamor ex Antonia sublatus est, saluti eius metuentium: Iudæi ve-
rò multis simul gladijs & hastis vndique feriebant. Ille autem multam
quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpè autem conatus erigere se, per-
cutientium multitudine reuolutus est, & iacens tamen gladio multos
perculit. nec enim citò peremptus est, quando galea & thorace omnia
membra neci opportuna septus erat. namque diu cernicem contraxe-
rat, donec concisis alijs eius membris remisit vires, cùm ei nemo aude-
ret succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, vbi tantæ fortitu-
dinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quod locus
se quidem intercludebat auxilium ferre cupienrem: alios autem, ne
possent, metus impediebat. Iulianus igitur diu cum morte luctatus,
cùm non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, egrè perem-
ptus est magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cæsarem, ve-
rùm apud hostes quoque relicta. Iudæi verò etiam mortui rapto corpo-
re, Romanos in fugam versos in Antoniam concluserè. Fortiter autem
in eo prælio decertauere, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Io-
annis: ex parte verò Simonis, Maluchias, & Mertonis filius Iudas, & Sa-
læ filius Iacobus, duæ Idumæorum: Zelotæ vero fratres duo filij Iairi Si-
mon & Iudas.

An. mundi 4034. A nat. Christi 72. Iulianus dū strato saxeis cruftis solo currit, labitur.

Mors Iuliani.

Heroes inter Iudæos.

CAP. IIII.

Iosephi oratio pro deditione Iudæorum & profugium eorum.

TItus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diuere, fa-
cilemque ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho
ad se vocato (namque audierat eo die qui erat mensis Iulij 17. diuinam
obseruantiam, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria defuisse,
eaque re populum nimis dolere) iterum Ioanni dici præcepit quæ ante
mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret,
cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret: dum mo-
do non vnà secum & ciuitas interiret simul & templum: sanctum tamē
locum violare desineret, neue in Deum nefas admitteret. Potestatem
autem haberet si vellet, sacra intermissa celebrare per Iudæos quos ipse
delegisset. Itaq; Iosephus, ne soli Ioanni hæc intimarentur, sed etiam
pluribus, vnde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico
sermone disseruit. Multum autem eos quò patriæ parcerent precabatur,
ignemque depellerent iam templo contiguum, Deoq; vota redderent
consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis
autem conuicijs tyrannus Iosepho cum exectationibus lacerato, po-

Titus Ioannem ad bellum progredi iubet, ne vnà secū & ciuitas interiret simul & tēplum. Ioannis in Iosephum conuicia.

strem

tremò addidit, nunquam sibi excidium esse metuendum, quoniam Dei ciuitas esset. Atque cum exclamatione: sanè verò, inquit Iosephus, eam puram Deo conseruasti, inuiolataque sancta mansere: nec in eum cuius speras auxilium, quicquam impium deliquisti: sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis: Deum verò, quem perpetua religione priuaueris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis caulam gemat, ac defleat ciuitatem? cùm alieni quidem, hostesque impietatem tuam corrigant: tu verò Iudæus, & inter leges educatus, illis quoq; in has sæuior inueniaris. Atqui Ioannes etiam pœnitere malorum, non est turpe in rebus extremis: bonumq; tibi exemplum patriam seruare cupienti propositum est, Iechonias Rex Iudæorum: qui quondam Babylonijs bellum sibi inferentibus, sponte ciuitate priusquam caperetur excessit, & cum cognatione sua voluntariam captiuitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deique domum videret exuri. Ob hoc sacra Iudæorum commemoratione laudatur: eumque memoria transmissa per secula semper noua immortalem posteris tradit. Bonum ò Ioannes exemplar, & si periculum præstò sit: ego autem veniam quoque tibi à Romanis spondeo, dum memineris, quòd gentilis moneam, & Iudæis ista promittam, spectarique oporteat, quis sit autor, & vnde consilium. Abiit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihique maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, Deique sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta veterum prophetarum, & responsum impendens miserrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixere, cùm quis homicidium gentile cœpisset. Vetitorum autem cadiuerum non ciuitas tantum, sed etiam templum omne repletum est. Deus planè, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, torque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, vox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiusque socij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere: in quibus erant Pontifices Iosephus & Ielus. Filij verò Pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscissum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filijs, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum Pontificibus defecere: eosq; imperator cùm per alia humanè suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitas possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum mùnicipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc callidi-tas eorum,

An. mundi 4034. Anat. Christ. 72.

Iechonias voluntariã Babylonicã captiuitatẽ sustinet.

Fato, Deiq; sententia vt debem interuertam.

Iosephi vox singultibus interrupta.

Iudæorũ nobilium plurimi ad Romanos confugiunt.

Cæsaris in transfugas humanitas.

An. mundi 4034. A nat. Christi 72.

tum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murũ circumire. & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. Inuenum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriamque seruarent. si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumq; sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multaq; in transfugas vociferati conuicia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum dispositere tormenta, vt omne quidem circum fanũ spacium multitudine mortuorum sepulcro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere, si hæc rentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum, qui non cum honore templum aspiceret, atque adorare et: latroneſque optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiusque socios increpabat, dicens: Nonne vos, ó sceleratissimi, cancelio sanctum locum protexistis? Nonne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquã transgredi liceret edicitur? Nonne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ó nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios Deos, & si quis vsquam hunc locum ante aspexit, (nunc enim neminem credo) itemque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, quòd non ego vos violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, neque quicquam in eorum contumeliam faciet. seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

Transfugæ cũ lacrymis & vlulatu seditiosos Iudæos rogant. Templum castello simile.

Titus Ioannem eiusq; socios alloquitur.

Titus Iudæis nolentibus templũ seruare conatur.

CAP. V.

De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non benevolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neq; seipsos miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit inuitus. Sed vniuersum quidem his militem, quod locus eum non caperet; inferre non poterat. Tricenis autem de singulis cẽturijs viris fortissimis lectis, etiã chiliarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce præposito Cerealı hora noctis nona iubet in custodias impetũ fieri. Cùm aũt ipse quoq; in armis esset, vnaq; de cedere statuisset, amici eũ pp periculi magnitudinẽ ducumq; dicta continuerunt, plus enim operis eũ in Antonia præsidentem multã certaminis facturum esse dixerunt, quàm si periculum subiisset: oss enim loco sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis

Titus trecenis de singulis centurijs viris fortissimis lectis in custodias impetũ fieri iubet.

dictis paruit. Deinde ob hoc solùm se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & vlciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memorarum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant somno oppressos inuenere custodes: sed cohortis cũ clamore confestim manus conseruere, excubitorũ autem tumultu excitati cæteri cæteruatim excurrére. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; suorum velut hostibus vtebantur. Vocis namq agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: ideirco obuium quenq; sine discretione feriebant. Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisq; meminerat. Iudæi verò dissecti tàm impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium alijs alij demonstrabant: cum reuertentem suum quisq; per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Deniq; plures à suis quàm ab hostibus fauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis arq; telis vterentur. Neutri verò cedebant, neq; labore fatigabantur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant: illumq; diem sibi quisq; promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusq; periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum interminationibus incitaret. Cominus autem plerunq; pugnatum est, sed citò & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spatium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: eratq; veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum ad alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta diei dissoluti sunt, cũ neutri eo loco vnde pugnam iniere certa fuga cessissent, verùm mediam in ancipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simon Iosiæ: Idumæiq; Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sosæ: de Ioannis autem socijs Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamẽtis, latam viam vsq; ad templum fecit. admotæq; muro legiones mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad septentrionem orientemq; spectabat: alterum contra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum occidentalem templi exterioris. alterum contra septẽtrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miserijs proficiebat, cum materias à centesimo vsq; stadio deportarent. Interdum autem insidijs lædebantur, cum ipsi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter desperationem salutis audacioribus vterentur.

Nonnulli

An. mundi 4034. Anno Christi 72.

Titus ad speculam in Antonia progressus, quid fieret, expectat.

Citò & breui momento prælia mutantur.

Media victoria in ancipiti prælio relicta.

Aggeres quatuor è regione tẽpli extructi.

An. nat. 4034. A nato Christo 72.

Romanorū equos Iudæi rapiunt.

Nonnulli enim equitum, quoties ad signa siue fœnum colligendum exissent, interea dū id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant, quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaq; cū id crebrò fieret Cæsar existimans, quod erat verū, negligētia suorū magis quàm Iudæorum virtute rapinas cōtingere, tristi animaduersione cæteros ad equorum custodiā reuocare statuit: vnoq; milite qui equū perdiderat mortē damnato, eo metu equos suos cæteris cōseruauit. Nunquā enim eos post hac in pascua dimittebant, sed tanquā natura his cōnexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templū oppugnabant aggeresq; ieniebant. Altera verò die post corū ascensum, multi seditiosorū, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorū, quæ Eleon montē versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verùm cognito illorū conatu Romani de propris custodijs celeriter collecti obstabāt eis, murū transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Cōflato autem vehemēti prælio, & alia multa ab vtraq; parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu & effrenatis animis vterentur. Dux aūt his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum,

Pedanius vir fortis & eques peritus.

Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atq; in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo curtente, tantamq; dexteræ vim itemq; cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autē vires eius qui ceperat admiratus,

Captiuus supplicio afficitur.

& captiuo quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtq; aggeres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis prælijs male tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlterius procederet, ab-

Iudæi templi porticus incendunt.

scindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientē pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad viginti ferè cubitos abrupere, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo aūt post, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauere: & vsque ad quartum decimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmē abiciunt, neq; omninò recedentes ab operibus, & Antoniæ continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque

Iudæi immisso igne, cursum eius otiosè metiuntur.

immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidā ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, tamq; genere quam rebus alijs vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis Pontificis monumentum, cum alia multa superbè ad Romanos proloquutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At

Ionathas Romanorū fortissimum ad singulare certamen prouocat.

qui contra steterē, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam qui timerent: quosdam verò non inconsulta moue-

bat

bat ratio, cum mortis cupido non debere conſligere. Nam qui de ſalute deſperarent, eos neq; cautos impetus habere, neq; Deum vereri: & cum his in diſcrimen venire, quos neq; vincere magnum ſit, & vinci cum dehoneſtamento periculoſum, non fortitudinis ſed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multaq; Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & ſuperbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, inſolentiam eius exoſus, forteſſe autem etiã corporis b. euitatæ ſublatus, inconſultè proſilijt: & cæteris commiſſa cum eo pugna riſum præbuit, à fortuna proditus. Lapſum enim Ionathas interfecit: deinde pede ſupra morituum poſito, læua ſcutum, dextraq; cruentũ gladium corruſcabat: armisq; cum fremitu concuſſis, exercitui & iacẽti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantẽ, Priſcus centurio ſagitta transfixit, eoq; facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Ille autem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: belliq; felicitatem ratione carentem, quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

An. mundi 4034. A nato Chriſto 72.

Pudens cum Ionatha pugnat, & interficitur.

Ionathan Priſcus centurio ſagitta transfigit.

CAP. VI.

Romani flammas pereunt dolo Iudaico, & de Artorio quodam.

SEditioſi verò templum tenentes apertè quidem & quotidiè militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Viceſimo autem ſeptimo die prædicti mentis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpatium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ſylvis aridis, itemq; ſulfure ac bitumine repleuere. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebãt. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi. excitataq; vndiq; ſubitò flamma Romanos & qui extra periculum ſteterunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilicò debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat: plurimum pernagatus. Cæſarẽ verò licet morientibus indignaretur, quòd iniuſſũ porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorũ tetigit. Cumq; nemo prohibere poſſet incendiũ, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorẽ, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxiliũ ferre obiecrans, cernebatur. Eiusq; voces & affectiones quiſq;, velut aliquam præclariſſimã ſepulturã, ſecũ auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euaſere. obſeſſi autem à Iudæis, cum diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremò vniuerſi cecidere. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Lõgus, toti huic ornamenti fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria qui periere, omnium tamen fortiſſimus demonſtratus eſt.

Iudæi porticus ſpatium ſylvis aridis, ſulfure ac bitumine replent.

Romanorũ in flammas calamitas.

Cæſarẽ Romanorum miſericordia tangit.

Quem

An. mun. 4034. Anato Chri. ſto 72.

Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & qui interficere eum cupiebant, ad ſe deſcendere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanamq; militiam dehoneſtaret, orabat: cui magis obtemperauit: ſublatoq; altius gladio, vt ab vtriſq; partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorum autem quos ignis obſederat, Artorius quidam calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratoque lapidibus ſolo allitus, continuo moritur. Ea calamitas paulipet quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cautiores effecit, & aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerunq; loca morisq; hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſq; Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſupra poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudęi poſtquam conſumpti fuerant qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Romani quoque, porticum qui in Boreæ parte fuit, ad orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, ſuper vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

Longus ſemetipſum occidit.

Lucius moritur, Artorius vero calliditate ſeruatur.

Porticus tẽpli exuſta.

CAP. VII.

De fame Iudæorum.

Circa templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per ſingulas nanq; domos, ſicubi aliqua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum illico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris diripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem forte cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tanquam ebrij ferebantur, eaſdemq; domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant: omniaq; dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calceamentis abſtinuere, coriaq; ſcutis detracta mandebant. Quinetiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguũ pondus quatuor Atticis venundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neq; apud Græcos, neq; apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteri æſtimarent, niſi teſtes multos haberem: & fortaſſe frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpeſſa eſt.

Fœtidinum bellum Iudæorum fame pereuntium.

Calceamenta, coria ſcutis detracta, vetuſq; fœnum Iudæorum cibus.

CAP. VIII.

An. mundi 4034. A Christo nat. 72.

De muliere quæ per famem filium coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanem habitãtium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de Vico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine fugiens in Hierosolymam recepta, cum cæteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex translamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & si alimenta repetissent, irrumpentes domum eius satellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur: propterea quæ sæpissimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se vehementius irritabat: cum neque iratus, neque miserans, eam quisquam vellet interficere. Sed victum quidem parando alijs parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesque visceribus & medullis irrepserat. Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi ac necessitate impulsa, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptoque filio, quem lactantem habebat, miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris seruiturus es: fames autem præuenit seruiturem: his verò seditiosi sæuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumque medium comedit. adopertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cæpit atque dementia, visuque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, est verè filius & facinus meum, comedite: nam & ego comedi. Nolo vt sitis aut fœmina molliores aut matre misericordiores. Quod si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem tremente exierunt, ad hoc solum timidi, vixque hoc cibi matri cessere. Mox autem replera est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem & beati appellabantur, qui prius quàm id paterentur interijssent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas: eorumque alij non credebant, alij miserabantur, multos autem vehementius eius gentis odium cepit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium obliuionem quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propijs manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum: neque relicturum in orbe terra, vt sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta

Matris priusquam filium occidit, colloquium.

Sedltiosi elbum à matre paratũ posscunt.

Calamitas Romanis nunciata.

4. Regum 6. Ant. lib. 9. cap. 3.

An. mundi 4024. A Christo nat. 72.

iam pertulissent, quibus antequam ea paterentur, mutare sententiam sperabantur.

CAP. IX.

De expugnatione muri & incendio Templi.

OCtauo autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admouerat arietes iussit: cum diebus antè lex, qui firmissimus erat aries, parietem fine intermissione pulsando, nihil omnino proiecisset. Verum & huius & exterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. tamq; diu mansere, donec instrumentorum & vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudæi verò præventi ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabãt. multos de scalis egredientes, prius quàm se scutis obtegerent, ferientes gladijs præuertebant, nonnullas autem scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deijciebant. Vnde Romanorũ quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabãt, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremò tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri vero clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto operæ procubuit. Seditiosorũ autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subijci iussit. Inter hæc autem ad eum profugi veniunt. Ananus Ammaunti nus, Simonis sarelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati: idcircò sperantes veniam, quod Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cum hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosq; dimisit: sed non eo loco habendos, quo etiam alios credidit. Jam verò portis milites ignem admouerant, liquefactoque argento cito lignum flammæ absumpserant, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuere. Iudæis vero ignem circum se videntibus, corpora simul animique ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his quæ absumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent animum colligebant. Illo quidem die, & quæ secuta est nocte crescebat incendium: paulatim enim nec simul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, perque proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus ellet ascensus, rectores ad se conuocat: sexque collectis qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido 10. & Trio Frigio 15 cũ quib. erat etiã Æternius Fronto magister ductum Alexandrinarum legionũ & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congre-

Romanos Iudæi vincunt, eorumq; signis potiuntur.

Simonis satellites duo ab eo deficiunt.

Iracundiam Titi fides cohibet

Iudæorũ nemo incendium extinguere conatur.

Titus rectores ad se cõuocat.

congregatisque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Alijs quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quo omnes vbicunque essent colligerentur. Nonnulli si templum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant: si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verum illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussisque militibus quiescere, itemque ducibus, vt his in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemq; restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timorq; ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepere: septique scutis, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu duraturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem prius quàm verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuere Iudæi: sed primis interfectis, pleriq; fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent: iterum refugiebant: donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introire conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumq; oppugnare. Sed id plane Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutisque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam prius à Rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiumque sumpsit incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodumq; templi cum ignem exteriori fani restinguentibus pugna committitur. Hiq; Iudæis in fugam versis, vsq; ad templum accesserunt.

An. mundi 4034. A Christo nat. 72.

Titus consilium de templo proponit.

Titus Romanis cũ equitibus lectis auxilio venit.

Templũ ab Romanis, decimo mensis Augusti die, quo etiam prius à Babyloniorũ Rege, concrematur.

CAP. X.

Quemadmodum Templum incensum est inuito Tito.

Hic itaq; tunc militum quidam, non expectato cuiusquã edicto, neq; tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur: & ex ardente materia raptũ ignem in fenestrã, inserit aurcam, vnde ad membra circum templum ædificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neque iam vitæ parcendum rati, neque viribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namq; casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit: templumq; curriculo petit, prohibiturus incendium: omnesq;

Miles Romanus inuito Tito, Templum incendit,

Incendium templi.

An. mundi 4034. A Christo nat. 72.

nesq; post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignē iubebat extinguere. Sed neq; vox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor obstrepebat, mentesq; dexteræ non attendebant, quum alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminū impetum, non præcepta neq; interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebatur. Ad ipsos aūt introitus cōferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisq; vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis aūt iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunq; occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar aūt vbi neq; impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctū templi, & quæcunq; illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erat fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra quæ circum templum erant depascerentur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militesque rogare vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellique; impetus quidam vehementior, Iudæorumq; odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis motū superabant: plerosq; autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores; auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his qui intrauerant, quum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. tumq; subito, posiquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extra succēdere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus aut vidimus maximè admirabile, tam exstructionis genere, quàm magnitudinis, itemq; munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatiū: quod vt animalibus, ita operibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis fidem. Nam & mensem, vt dictum est, cumq; diem seruauit, quo primum à Babylonijs templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon Rex inchoauerat, vsq; ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principio Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim. A posteriore verò, quam secundo anno Cyri Regis Aggæus fecerat, vsq; ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti triginta nouem, & dies quadraginta quinq;.

Ingens cædes in templo & calamitas.

Titus sanctū templi seruare, idq; frustra conatur.

A prima structione templi, quam Solomon Rex inchoauerat vsq; ad hoc excidium quot annis

CAP.

CAP. XI.

De Sacerdotibus, gazophylacioq; & porticu.

Anno mūdi 4034. A nat. Christ. 72.

CVm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè venisset rapiebatur, & cædes erat infinita deprehensorum. Nec actę fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas persequebatur, vnaque supplices cum repugnantibus necabantur: flammaq; vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igniq; clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiam multitudo oppidi consonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clausis, postquam ignem templi videre, in questus iacti sunt vires clamoremq; receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & montes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem sanguis igne largior esse, pluresque interfectoribus interfecti: omnisque terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulsis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem euadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli, primum verubus, itemque sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, auulsis, in Romanos pro missilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisque in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum, ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecere, & cum templo contremati sunt, Meierus filius Belgæ, & Iosephus Dalæi. Romani autem, quòd frustra se circum templum ædificiis parcere iudicabant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quamuis eas quoq; postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendūt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum vestium, aliaque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congestæ diuitiæ, quòd opulentissimus quisque illuc totas domos exhauserant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat vnam porticum, extra templum quò confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominum millia. Sed prius quàm de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc q; cōtigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipla corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His cauta interitus quidam Pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum Deus

Clamor & vlulatus Iudæorum pereuntium.

Templum sanguine & igne repletum.

Duo nobiles semetipsos in ignē injiciunt.

Circa templū omnia incensa.

Sex hominū millia in porticu flamma pereūt.

Anno mũdi 4034. Ante Christ. 72.

ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati Prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem pollicetur qui fallit, necessariò qui ea patitur, spei totus efficitur.

Pseudoprophetæ à tyrannis subornati.

CAP. XII.

De prodigiis excidium Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

Populi exæcatio.

DEnique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deumq; calumniantibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neq; credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauere: modo cum supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit cometes: modo cum ante defectionem primique belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mẽsis) nona hora nocturna, circum aram itemque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsq; ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, prius quàm eueniret, statim dijudicatum est. Eodemque festo die etiam bos, cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset ænea atq; grauissima, & sub vesperam vix à viginti viris clauderetur, ferisque ferro vinctis obseraretur, pessulosq; altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatũ, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, vixque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum nanque bonorum portam sibi aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum ixi cogitabant & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemq; illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimo primo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderũt superessent. & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namq; ante solis occasum visi sunt per inane ferrei currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circunfusæ. Festo autem die, quam pentecosten vocant, nocte Sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas ingressi, primum quidem motum, quendamq; strepitum senserunt: postea verò subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quàm bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atq; opulentia, cum ad festum diem venisset, quo tegias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab oriente: Vox ab occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hierololymam & templum: Vox in maritos nouos nouasque

Primũ prodigium. Cometes gladio similis.

Secundũ prodigiũ, lumẽ clarissimum circũ arã & templũ noctu effulget.

Tertiũ prodigiũ, bos agnũ in medio fani pa-rit.

Quartũ prodigiũ, ænea templi porta sponte sese aperit.

Quintũ prodigiũ, curr⁹, & armatę acies tranantes nubila.

Sextũ prodigiũ, vox in intimo templo.

Septimũ prodigium, Iesu plebei ac rustici, clamor & mors.

nouasque nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc interdiu noctuque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, aduersum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multisque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans persecrabat. Magistratus autem rati quod erat verum, magis diuinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi p agis vsq; ad ossa lacer atus, neque supplex cuiquam fuit, neque lachrymauit: sed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Væ væ Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namq; iudex erat) quis esset, vel vnde ortus, aut cur ista diceret, nihil respondit. Non prius autem cessauit à luctu miserę ciuitatis donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli vsque tempus neq; adibat quenquam ciuium, neq; loquutus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Væ væ Hierosolymis querebatur. Sed nec imprecatus est cuiquã, cum in dies singulos mulctaretur, nec victũ offerentibus bene dicebat. Sola verò eius responsio ad omnes erat triste præsagium. Maximè aũt diebus festis vociferabatur: idq; per annos septem & quinq; menses continuos faciens, neq; voce raucior fuit, neq; delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Væ væ ciuitati ac phano ac populo, voce maxima clamitabat. Quum autem ad extremum addidisset, væ autem mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamque adhuc ilia omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profecto inueniet, Deum quidem hominibus consuiere, monisque omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntariis interire. quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum phanum fecerant; cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multique sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præuiderint. At verò hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempsere; donec patriæ excidio suaque pernicie, eorum iniquitas confutata est.

An. mundi 4034. Ante nat. Christ. 72.

Iesus per annos septem & quinq; menses vociferatur.

Iesum in muro lapis tormento missus perimit.

Iudæi signa pro sua libidine interpretãtes, patriæ excidiũ, sibiq; perniciem accersunt.

CAP. XIII.

De imperio Titi, & sacerdotum interfectione.

ROmani quidem, postquam seditiosi ad ciuitatem confugêre, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, signa in fano repositę cõtra portam orientalem: hiq; ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum imperatorem. Vsque adeò verò præda lætati sunt milites vniuersi, vt in Syria dimidio quam pridem fuerat pretio pondus auri veniret. Ex his autem sacerdotibus, qui in templi

An. mundi 4034. Ant. Christ. 72.

parietè perduraverant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quam necessitatis miserti, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos; nec eum quisquam custodum asequi voluit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non vt apud ipsos remaneret, sed vt tantum descenderet, atque vt aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatem, maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta verò die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titum perducti, vt salutem sibi concederet orabant. Ille autem veniæ quidem tempus illum præteriisse fatus, periisse verò id cuius eos gratia merito conseruasset, decere autem sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum sociis, quoniam bello vndiq; tenebãtur, circumdatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali saltem oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris constitit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorem templo iungebat, isque tunc inter tyrannos ac Titum intercurrebat. Multi autem militum vtrinque densi astabant: Iudæi quidem circumstantes cum Simonem ac Ioannem suspensi ipe veniæ: Romani verò ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoque interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui cœpit. Etiamne saturati estis patriæ malis, o viri? quibus neq; virtutis nostræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem simul ac templum, ipse quoq; iste perituri: qui primum quidem, postquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non destitistis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extulistis: vtrumne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio nostro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorum? Et qui maior Oceano murus, atque obstaculum, quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqui etiam Carthaginenses captos esse noueratis. Itaque vos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus Reges, deinde leges seruauimus patrias, & viuere nos non solùm discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate concessimus: quodque maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hostes nobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia vos contra nos instruaretis. Ergo tantis bonis affecti, satietatẽ in eos qui hæc vobis præstiterant, extulistis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentiam contempsistis, & veluti ruptum aliquod membrum, siue contractum alias, malè quieti in maiore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiã cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriam vestram, non vt pœnas à vobis ob ea

Dimidiopretio pondus auri venit.

Dolus pueri.

Sacerdotes veniã petiũt, Titus verò duci homines ad supplicium iubet.

Seditiosi Titũ ad colloquia prouocant.

Titi ad Iudæos per interpretem oratio.

Iudæos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas.

ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Denique cùm deberet, si depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atq; hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, nostraque lenitate aluistis audaciam. Et Nerone mortuo, fecistis quod nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissentionibus fiduciam præsumpsistis: meq; ac parte meo digressis ad Ægyptum, ad struendum bellum tempus illud vtile putauistis. Neq; vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiã duces humanissimos fueratis experti. Deniq; vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Suphratẽ vsq; nouarum rerum gratia missæ, murorum autem noui ambitus: seditio etiam, tyrannorumq; contentio, & bellum intestinum, quæ sola huiusce modi nequissimos decent. Iustus ergo abhinuito patre cũ mandatis tristibus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebã, sponte ad me venientibus dexteram dedi, fidem seruaui confugientibus, multos captiuos miseratus, verberibus vrgentes bellum coercui, muris vestris machinas inuitus admoui, semper cædis vestrę cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm prope ad templum accessissem, contulto iterum legis belli oblitus parcere vos proprijs sanctis orabam, templumque seruare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreuistis, & templũ manibus vestris incendistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conseruetis quale perijt? Quæ vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quin etiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nonne populus vester exantlatus? Templum verò perijt, mihique subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini? Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditisque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi respõderunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iuratos nunquam id esse facturos: exeundi verò per munitiones, qua murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem, ipsisq; oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quod in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlterius ad se profugerent, neue fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atq; inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt, postero autem die Archiuum, & Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla succendere: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domusq; ardebant. Eodem die Izatæ Regis filij, & fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congressi, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam

An. mundi 4034. A nat. Christi 72.

Titus Iudęis proiectis armis, traditisq; corporibus vitam indulget.

Iudęi à Tito fidẽ accipere recusant.

Ciuitatem milites inflammant.

An mundi 4034 A nat. Chrst. 72.

cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos fusce-
pit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat. Regis autem filios
ac propinquos postea victos Romam perduxit, fidem obsidum pra-
staturos.

Cęsaris mores non mutantur.

CAP. XIIII.

De præda seditiosorum, & succensione interioris ciuitatis.

Seditiosi ad domũ regiã profecti, pecuniam diripiunt.

SEditiosi autem ad domum regiam profecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus populatibus qui eo conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis, pecuniam etiam diripuere. Viuos autem duos Romanos milites cepere, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxere ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerentur: equiti vero quiddam his quod saluti foret, suadere
Pœna Romani militis ab Iudæis capti.
politicus deducitur ad Simonem. cumq; ibi quæ diceret non haberet,
Iudæi in media calamitate arrogantes.
Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autẽ eum re-
uinctis post tergum manibus, oculisq; fascia obstructis, in conspectum Ro
manorum veluti capite casurus produxit. Verùm ille dum gladium lu-
dæus educeret, ad Romanos effugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus
esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Roma-
norum militem indicauit, quia vinus fuerat captus: & armis ablatis eũ
agmine pepulit, quæ res pruden vito grauior esse morte videbatur. Po-
stero autem die Romani, versis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus,
omnia Si oam vsq; igni tradidere: & oppidum quidem gaudebant absu-
mi, rapinis vero carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus,
in superiorem ciuitatem recedebant. Erant namq; illis malorum qui-
dem nulla pœnitudo: arrogantia aũt tanquam in rebus secũdis. Deniq;
ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expe-
ctare dicebant, quòd perempto populo, incenso templo, & flagrante op
pido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis
eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa
quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò
pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neq; se trade-
Iudæi Romanis se tradere recusant, nec pugnare cũ eis ex æquo possunt.
re propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex
æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati; cædsq; insuper con-
suetudo dextras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas
latitabant, profugere parati insidiantes. Multi autem capiebantur, om-
neq; interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mor
tuos autem canibus proijciebant. Omne autem pereundi genus, fame
Tyrannorũ ac latronũ spes vltima fuit in cloacis fuit.
leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoq; sine licentia, etiam despe-
rata misericordia, tamen fugerent: atq; in seditiosos à cæde non cessa-
rent, sponte inciderent. nullusq; in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta
mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus
eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant.
Tyrannos autem fouebat, factionemque latronum, spes vltima sita in
cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed pera-
cto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant.
Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos

fuerant

fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendijs fugiētes in cuniculos descendissent, eos improbè necabāt itemq; spoliabāt. Quinetiā cibū sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iā rapinarum causa bellum: eosq; putauerim, nisi excidio præuenti essent, nimia credulitate mortuorum quoq; corpora degustaturos fuisse. *An. mundi 4034. A nat. Christ. 72.*

Rapinæ ac cędes in cloacis.

CAP. XV.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

CÆsar autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in præruptо vndiq; loco sitam distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem translucctio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsq; ad centesimum stadium in priorum aggerum exstructionem detonsis. Quatuor quidem legionum opus in occidentali parte ciuitatis contra aulā regiam erigitur: auxiliariū verò manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem & Simonis turrim: quam cum Ioanne bellum gerens, & castello sibi ædificauerat. His autem diebus, Idumæorum duces clàm cōgregati, consilium de sui traditione cepere: missisq; ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabantur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, quoniam belli pars videbantur, serò quidem, veruntamen vitam his pollicitus, legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinq; viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam conijcit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientibs obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiq; milites iam spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum cōiugibus ac liberis, paruo quoq; pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret, vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoq; recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo venijt. Ex populo verò seruati sunt plus quā quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Ijsdem autem diebus, etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donarijs quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo: his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, & Pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quin etiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & singula sacerdotum ostendit, multamque purpuram & coccum, quæ ad vsum

Idumæorū duces clàm congregati, cōsiliū de sui traditione capiunt.

Ex populo 40. millia seruati.

Iesus sacerdos, Thebuthi filius.

Phineas sacræ pecuniæ custos comprehensus.

An. mundi 4034. *A nat. Christ.* 72.

repoſita catapetaſmatis ſeruabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, caſiæ, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies ſingulos adolebant. Tradita autem ſunt ab eo & ex alijs opibus multa, & ſacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet vi captо, vt transfugæ tamen data eſt veniá.

CAP. XVI.

De occupata reliqua parte Ciuitatis.

Seditioſorú alij in Acrā recedunt, alij ſe in cloacas demittunt.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris menſis die ſeptimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditioſorum autem alij, qui ciuitatē deſperauerant, muris relictis in Acram recedebant. alij ſe in cloacas demittebant: multi diſpoſiti prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem ſuperabāt multitudine ac virtute Romani: quodque maximum eſt, læti mœſtos atque iam debiles. Cùm autem pars eſſet aliqua muri ſubruta, nonnullæque turres arietibus pulſatæ ceſſiſſent, ſtatim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos neceſſitate maior inuadit. nam & prius quàm tranſgrederentur hoſtes, torpore tenebantur, & ad fugiendum ſuſpenſi erant. Videres autem paulo antè ſuperbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles eſſe ac tremere, vt miſeranda eſſet, quanquam in nequiſſimis, tanta mutatio. Conati ſunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaſo atq; grupto, cuſtodes pellere, atque egredi: cùm verò, quos antea fideles habuerant, nuſquam viderent, fugiebant quo quemq; neceſſitas impuliſſet. Adeuntes autem alij, cùm totum ab occidente murum ſubuerſum eſſe nunciarent, alij ſubijſſe Romanos, ac etiam propinquare ſe quærentes, alij etiam videre hoſtes in turribus affirmarent, metu fallente conſpectum, in ora proſtrati, pro ſua demētia querebantur: ac veluti ſucciſi neruos, quà fugerent hæſitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perſpexerit contra iniuſtos, & fortunam Romanorum. Tyranni ſiquidem ſemetipſos tuitione priuauere, ac ſponte de turribus deſcēdere: vnde vi nunquam, ſola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris infelioribus laborauerant, eos quos inſtrumentis non potuiſſent, nunc fortuna cepere. Omnibus enim machinis tres turres validiores erant, de quibus ſuprà memorauimus. Relictis itaq; his, vel (quod eſt verius) Dei nutu ab his depulſi, confeſtim quidem ad vallem Siloam confugêre. rurſum autem vbi à metu paululum reſpirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiere. Vſi autem infirmiori audacia, quàm neceſſitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à cuſtodibus retruduntur: & per diuerſa diſiecti, in cloacis deliteſcunt. Romani verò muris poriti, ſigna in turribus poſuere: & plauſu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multo ſenſerant leuiorem. Denique ſine ſanguine murum nacti, nouiſſimum non eſſe credebant: cumq; nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In anguſtias viarum ſtrictis gladijs fuſi, & quos cepiſſent interficiebant nullo diſcrimine: domoſq; totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vaſtantes quas prædæ cauſa penetraſſent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta,

Timor & torpor tyrānorum.

Tyranni ſemetipſos tuitione priuant, ac ſpōtè de turri deſcendūt, vnde vi nūquam, ſola verò fame capi poterant.

Romani vrbe ac victoria potiuntur.

Integre mortuorū familiæ, & plena mortuis tecta.

tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquemq; obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluere, vt pleraq; incensorum cędes extinguerent Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Introò autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyranni per demētiam deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itemq; magnitudine, subtiliq; lapidum compagine singulorum, quantumq; paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, plane adiuuante pugnauimus, & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc quidem multa ciusmodi cum amicis collocutus est, quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cum autem alia ciuitatis deleret, murosq; subuerteret, eas turres fortunæ suæ monumentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnaq; adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem saluam esse. Illi autem cum his, quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atq; vtiliores coactos in templum, in destinatum mulieribus ambitum concluserunt. Custodem autem his Cæsar apposuit vnū ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atq; seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atq; formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestijs consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus seruabantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

Ann. mundi 4034. Anno Christi 72.

Ciuitatis munitiones, ac turrium cautes, quas tyranni per dementiam deseruerāt, insuperabiles.

Fortunę monumentum.

Senes ac debiles Iudæi trucidantur, vtiliores reseruantur.

Iudæos Titus distribuit.

CAP. XVII.

De numero captiuorum, & peremptorum.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus. mortuorum vero per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum pleriq; gentiles fuere, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorū diem festum congregati, bello subitò circumfusi sunt: Vbi primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius

Captiuorū & per tempus obsidionis mortuorum numerus.

An. mundi 4034. Anno Christo 72.

de citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac flotem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à Pontificibus petijt, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi aũt, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsq; ad vndecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem vitorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numeraue re. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosus siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonorrhoicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neq; alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidẽ, nisi qui religionis causa venissent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato cõclusa est, & fatalibus hominibus ciuitas bello obsidebatur. Itaq; superat omnẽ humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepere Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoq; plus quàm duo millia, quorũ alij manu sua, plures aũt mutuis se vulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Fœdus autem corporũ odor introeuntibus occubuerat, adeò vt statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent. multæ namq; opes in cuniculis inueniebantur, nefasq; omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunq; merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpè despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus, sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho. Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incendunt, muros q; subuertunt.

Romani cloacas rimantes & sepulchra eruẽtes, multas opes inueniunt,

Ioannes & Simon in cloacis inuenti capiuntur.

CAP. XVIII.

Hierosolymæ vrbis historia breuis.

Hierosolyma quinquies prius capta, tunc iterum vastata est.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem prius capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem Rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captã vrbem seruauêre. Antea verò Rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & mensem octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorũ dynasta qui patria lingua iustus appellatus est Rex. Erat quippe talis. Ideoq; sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo Rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac

mensibus

ménsibus tribus, à Babylonijs euersa est. A Rege autem Dauide qui primus Iudæus in ea regnauit, vsq; ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primum autem condita est, vsq; ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neq; antiquitas neq; ingentes diuitiæ, neq; per totum orbē terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit, quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquam verò quos occideret, quidve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamme: muriq; tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quamve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauere diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit: clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

An. mundi 4034. A nato Christo 72.

Romani totam funditus, eruunt ciuitatem ac templū.

CAP. XIX.

De præmijs militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullasq; alas aquitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eorum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait, habere se gratiam, quòd beneuolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella moriger fuissent, quodq; præliando fortitudinem in multis magnisq; periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusque planum facientes hominibus. quia neq; hostium multitudo, neq; munitiones regionum, neq; magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ auuersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunā opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his quicquā melius, cum id ingrederentur. Hoc aūt pulchrius atq; præclarius, quod duces Romani & administratores imperij ab his declaratos ac præmissos in imperiū cuncti libenter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuere, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarios decertassent, vitamq; suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se honores & præmia redditurū: nec vllū eorū qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine cariturum. magnamque sibi huius rei fore diligentiā, quod magis vellet honorare virtutes eorum,

Titus magnam militibus ait habere se gratiam, quod beneuolentia erga se vtendo perseuerassent.

An. mundi 4034. Anno Christi 72.

eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata. Confestim ergo iussit eos, quorũ patres sunt, iudicare, quos suam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis animum lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasq; hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusq; ordinem mutabat in melius. Quin & ex nubijs aurum & argentum, itemq; vestes, aliam prædam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, vt quisq; se meritum præbuerat, votisq; cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertitq; se ad sacra pro victoria celebranda: magnaq; astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quoquenq; conuenirer, dimittit Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neq; ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit. Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirer, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuosq; ibi asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Titus fortibus militibus præmia pollicetur.

Titus militibus prædã largiter distribuit.

Titus sacra pro victoria celebrat.

Duodecima legio Cestio duce Iudæis cesserat.

CAP. XX.

De nauigatione Vespasiani, deq; comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

Nauigatio & iter Vespasiani.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus, postquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus, in Cæsaream quæ Philippi vocatur, aduenit, diuque ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multiq; in ea captiui consumpti sunt, alij bestijs obiecti, alij autem cateruatim more hostiũ inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium, comperit hoc modo comprehensum. Iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidarijs cum ferramentis corũ necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, speratantes posse vlterius progressos tutò emergere, atq; ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum refellebat. Vix enim paululum fossores processerant, iamq; alimenta, quamuis parce his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis,

Spectacula Cæsareæ celebrata.

Simon in cloacam se demittit, eam suffodit, ac tutò emergere posse sperat.

nicis, innexaque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuere qui eum viderunt, locisque suis manebant. deinde propius cum accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autē ad se ducem vocari, statimq; accersitus ab his qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namq; is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat: Cæsari verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostiū quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iniustitia, sed quandoq; sui temeratores vlciscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cum iam se liberatos esse crediderint, eo quod non statim fuêre commissa. Id etiam Simon didicit, postquàm in iras Romanorum incidit. Illius aūt ascensus à terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem ijsdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autē maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissime celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum qui cum bestijs depugnarunt, quiq; ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores perierc, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc aūt est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorū) & in hac quoq; diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

An. mundi 4034. A Christo nat. 72.

Simon à Romanis capitur.

Nequitia ira Dei effugere nequit.

Magna seditiosorū multitudo in cloacis deprehensa.

In spectaculo Cæsareæ 2500. Iudæi pereunt.

Titus Vespasiani natalē celebrat.

CAP. XXI.

De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.

EVenit autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concita in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quàm propter ea quæ fuerant non multo ante commissa, de quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ posteà gesta sunt, consequenti narratione referamus. Iudæorum namq; gens multum quidē totius orbis indigenis assleminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis. maximè verò his liberam domicilij facultatem Reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namq; Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donarijs fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum synagoga dedicatum: concesseruntq; vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. A secutis quoq; posteà Regibus eodem modo tractati,

Iudæorum gens multū totius orbis indigenis assleminata.

Iudæorū in Antiochia multitudo.

An. mundi 4024. A Christo nat. 72.

& multitudine profecere, & extructione itemq; magnificentia munitum templum clarius reddidere: semperq; religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecere. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cum Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros defendebat, insimulans eos quod vna nocte totam ciuitatē incendere statuissent: & velut huius cōsilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His aūt auditis, populus iam cohibere non poterat: sed in eos quidem qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimq; omnes in theatro cōcremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter viti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quodq; Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idemq; iussit & cæteros compelli facete: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, neq; quaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq; validam necessitatem imposuit, vt non modo apud Antiochiam septimi diei feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoq; ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fulmus. Namq; quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorumq; receptacula publicorū, itemq; basilicas, vixq; ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat & Antiochenses, quos scilicet si hic infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facilè expersuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos qui accusabantur, impetum facerent. Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulās sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namq; Syriæ Cælennium Pætum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem, & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omnem autem facinus admisere homines quidam nocentissimi necessitate debitorum: rati quod si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro-suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Antiochus Iudæus seditiosus magnæ calamitatis in Antiochia autor.

Antiochus suis ciuibus perfidus.

Antiochus septimi diei ferijs Iudæis interdicit.

Iudæis apud Antiochiam altera calamitas accidit.

Homines quidam nocentissimi necessitate debitorum forū & scripta publica concremāt.

CAP.

CAP. XXII.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Anno mundi 4055. A Christo nat. 73.

TItus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quod vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quod vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatemq; translatus est, curis de eo ita, vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus vt præsentem colebant: expectationem suam, quod nimis eum venire cupiebãt, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorẽ suscipere senectutis honore bellicorumq; gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atq; ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere præcabantur. Cum verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam morã eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis facilius & promptius ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primũ inter se iucundam sentiret hominum charitatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quamq; mansuetè singulos susceperit, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultusq; lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solumq; dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templũ erat, sertis atq; odoribus plena. Cum verò vix per circumstantem multitudinẽ in palatium venire potuisset, ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt aũt se ad epulas turbæ, perq; ttibus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quàm plurimum tempotis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidẽ Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima fœlicitate crescebat.

Vrbs Roma summa cum alacritate & claritudine Vespasianũ suscepit.

Vespasianũ Romani obuiam præcedunt.

Titus aduentus sui gratulatoria sacra celebrat.

CAP. XXIIII.

Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ANte hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymã obsidebat, magna pars Germa-

An. mundi 4035. *A Christo nat.* 73.

Defectionis Germanorū & Gallorum ab Romanis causæ.

norum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quod etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellumq; inferre, sustulit primo natura bonis consilijs vacua, parua spe appetens periculorum, deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cum viderent Romanū imperium crebris imperatorū mutationibus intestina seditione turbari, omnemq; his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atq; discordijs oblatum esse putauerunt. Id aūt consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidere. Iamq; alacriter affecta multitudinis periculum facturi erant: verūm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussitq; ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositaq; amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo post erant supplicia luituri. Nam vt primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adolescens erat) tantam rei magnitudinē suscipere non detrectauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama percussi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam vt oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atq; insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum supradicta verò Germanorum defectione, ijsdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm transgressi flumen Istrū, violenti atq; sæuissimi propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidijs offendere, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximasq; regiones tota ferendo atq; agendo, omniaq; incendendo peruagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. à quo multi quidem in prælijs trucidati sunt. qui verò salui esse potuere, cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidijs loca circundedit, vt omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

Ciuilis Germanos ad sobrietatem cogit. Domitianus Titi frater.

Scytharum & Sarmatarū impetus in Romanos.

CAP. XXIIII.

De anno Sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

An. mundi 4035. A nat. Christ. 73.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, Iudæorum captiuis ad obtentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neque meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atque hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro Iudæorum septimo die sic denominatus. Ciuitatis autem Antiochensium populus postquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vsque ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modo viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquantem vidissent, ex vtroq; viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultantes, cum ipso reuertebantur. Crebrò autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulsit, sed otiose quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid sentiret, quidve facturus esset, laxi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Quò missi etiam ab Rege Parthorum Vologeso venere, auream ei ferentes coronam, quod Iudæos vicisset. Eaque suscepta etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam reuisauit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus, & crebrò postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens, quò expellendi fuerant interiisse, nullumque iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quod priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas cum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cum ad Hierosolymam veniisset, tristemque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur, excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quod talem ac tantam funditus excidisset, verum multa imprecans seditionis autoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coëgere: ita certus erat, quod nunquam virtutem suam voluisset punitorum calamitate claresceret. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quondam enim

Titus per omnes Syriæ ciuitates magnificentissima spectacula celebrat.

Sabbaticus fluuius.

Titi ad Antiochiã aduentus.

Ciuiũ cõtra Iudæos ad Titũ preces.

An. mũdi 4036. A nat. Christ. 74.

Titus Hierosolymæ excidium miseratur.

An. mundi 4036 *Ante Christ.* 74.

Romani ex magnis diuitiis nen minimam partē in ruinis inueniunt.

Simonem & Ioannē & alios, numero septingētos viros, Titus ad Italiā portari præcipit.

enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, aliaque instrumenta pretiosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem positum iter ad Ægyptum tendens emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decretoque ad Italiam nauigare, cum se duæ legiones comitarentur, vtrasque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tàm magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursus exhibuit ei quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eumque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam suggerebat, quod videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus post, vnam communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cum existent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, cōcesso necessario transitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt. ibi enim senatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præstolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, sellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cum ascendissent, consederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem testimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cum dicere adhuc vellent, silentij signum dedit. Magnaque omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia vota celebrauit: idemque Titus fecit. Perfectis autem votis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit. ipse verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus vestibus amicti, diis ad portam collocatis cæsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quæ quisque cogitauerit, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus qui vsquam sunt fortunatis paulatim quæsita sunt, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti aurique necnon eboris in omni specie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, sed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem vestes ex rarissimis generibus purpuræ portari, alias diuersissimis picturis variatas aliquando, aliquando autem clarissimis

Vestes triūphales Vespasiani & Titi.

Vota & prandium ante triumphū.

Triumphi magnificentia.

Vestes pretiosissimæ.

clariſſimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus incluſæ traductę ſunt, vt appareret fruſtra nos earum vſquam rerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur enim ſimulacra, quæ illi Deos habent, & magnitudine mirabile, & arte non defunctorie facta horumque nihil non ex pretioſa materia. Quin & animalium diuerſa genera producebantur, propriis ornamentis indutа. Erat autem etiam quę ſingula portaret magna hominum multitudo, purpureis veſtibus atque inauratis ornata. Ipſi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Inſuper his, ne captiuorũ quidem vulgus inordinatum videres, ſed varietas & pulchritudo quidem veſtium natam ex fatigatione corporum deformitatem oculis ſubtrahebat. Maximè autem ſtupori erat, pegmatũ quæ portabantur fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartumq; ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cum aurum præterea factũ atq; ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in alia diuiſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari quidem fortunatiſſimam terram, totas verò interfici acies hoſtium; & alios fugere, alios captiuos duci: murosq; excellẽtes magnitudine machinis dirui, & caſtellorum excindi munimina: & populoſarum ciuitatũ mœnia diſturbari, exercitumq; intra muros infundi: cædisque omnia loca plena, & eorum qui manu reſiſtere non poterant preces, ignemq; templis immiſſum, ædiumq; ſuper dominos poſt multã vaſtationem euerſiones: atq; amnis triſtitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorum operũ magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanquam præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues ſequebantur. Spolia verò alia quidem paſſim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab vſus noſtri conſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummum quæque in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autem numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicantes honorem. Poſt hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ ſimulacra portantes: omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hæc Veſpaſianus prior ibat: & Titus deinde ſequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipſe quoque ornatus pulchritudine, dignumque ſpectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum. quò poſtquam ventum eſt, conſiſtere. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſtium mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circumdatus per forum trahebatur, quo eum ſimul cæderent qui ducebant. Lex aũt Romanis eſt, ibi necare criminum reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum eſt, omniumq; fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauere. hisq; ſecundo ex vota ſolẽnia omine peractis, in palatium receſſere. Et alios quidem

An. mundi 4036. A nat. Christi 74.

Pegmatum fabricatio.

An. mundi 4037. A nat. Christi 75.

Mẽſa aurea ponderis talẽti magni.

Iudæorum lex ſpoliorũ nouiſſima.

Simon Gioræ filius laqueo circundatus per forũ trahitur.

An. mundi 4037. A nat. Christ. 75.

epulis ipsi excepere, aliis autem omnibus domi conuiuiorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hostes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos verò, & Romani imperij firmissimum statum, Vespasianus Pacis templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem superaret, effectum est. Magna enim diuitiarum largitate vsus, insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namq; in illud tanũ collecta ac deposita sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quemodo aliud apud alios fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Vespasianus Pacis templũ ædificat, de quo vide Herodianum lib. 1.

CAP. XXV.

Herodium & Macherus à Bassõ capta.

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autem omni manu militari collecta: multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Macherunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionẽ inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eo natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab occidente secat vallis, sexaginta stadiis distenditur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Macherus altissimo vertice supereminet. A septentrione autem & meridie, valles magnitudine quidem suprædicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta Rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione turissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namq; opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murũ ædificauerat, turresq; in angulis sexagenorũ cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationũ & pulchritudine locupletẽ. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret.

Herodes Macheruntem magno muro ac turribus amplectitur.

Insuper

Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarumq; reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine vel magnitudine vincebatur. Ferebant aũt eam ex Herodis temporibus perseuerasse: mãsissetque vlterius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis aũt, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eamq; euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi fortè illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoq; modo sine periculo: qui talis est: Totam eam circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo religatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollẽda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim cani cap operæcium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, vitijs immersa, cosq; necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi: Alij namq; amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hęc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multisq; morbis ac vitijs salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habetq; idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle orientali repleta accessum parare statuit: opusque inchoauit, properans aggerem quamplurimum extollere, facilemque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi. illos quidem coegere, inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideoque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos sors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multosq; Romanos interficiebant. semper autem vtriusque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuitò gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestumq; prohibere cogitãs, & in prælijs sem-

An. mundi 4037. A nat. Christ. 75.

Sagittarum machinarumq; multitudo in arce.

Ruta mirabilis magnitudine.

Baaras radix quomodo euellenda.

Alius mod' radicẽ hanc euellendi.

Aquarum calidarum fontes.

Externi Iudæi inferiorem ciuitatẽ occupãt.

Iudæorũ cũ Romanis conflictus.

Eleazarus, Iudæus audacia ferox, & manu strenuus.

An. mundi 4037. *A nat. Christ.* 75.

per grauiter Romanos afficiens: audaciaq; sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaq; discreta quodam die pugna, & vtraq; parte degressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo speraſſet, impetu facto cum ipsis eum armis repentè corripuit, cùm hoc viso, stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux nudum præcepit extendi, & in apertо constitutum, vt ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersaq; ciuitas in fletu & quæstibus, vnius viri clade perculsa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit eorumq; miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subituros, sibique ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus ac fortunæ concederēt. Illi autem & eius sermone fracti, & quòd multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cùm autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cùm verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia salutis eorum siue formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euaserе. reliquorum autem viri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ verò & pueri in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidere habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

Eleazarus capitur, eumque dux undum extēdi, & verberb' cædi præcipit.

Eleazari calamitas Iudæos ad deditionē commouet.

Iudæorum xyoo. ab Romanis perēpti.

CAP. XXVI.

De Iudæa à Basso interempto & Iudæa diuendita.

Iardes syluæ ab Romanis cinctæ.

HIs autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum. multi enim illuc congregati esse nunciabantur, qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum veniſſet, neque falsum fuisse nuncium reperisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites aūt syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugā etiam reperirent. Itaq; simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter

fortiter excipiebant: multaq; his audacia, illis cõtentione vsis, diu quidẽ prælium tractum est non aũt similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorũ quidem XII. tantum contigit occumbere, neq; multos sauciari: Iudæorum verò ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt oẽs: eorumq; dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiã ad Liberium Maximum scripsit (erat aũt procurator) vt omnem terrã venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis aũt octingentis militibus illic relictis locum dedit quem incolerent, qui vocatur Ammaus. distat aũt ab Hierosolymis 30. stadijs. Stipendiũ verò vbicunq; degerent Iudæis indixit: binasq; dracmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

An. mundi 4037. *A nat. Christi* 75.

Iudæorum 3200. prostrati.

Stipendium Cæsar Iudæis indicit.

CAP. XXVII.

De clade Antiochi Regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

IAm verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes Regem Antiochũ in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cestennius Petus, qui tunc Syriã administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valdè patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochũ dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse. pactis habitis cum Rege Parthorum: propterea q; debere illos antè capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se petlatum, neglecturus. Nam vicinitas Regum, maiore negotium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphraten sita est, vt esset Parthis (eo namque id cogitauere) facilimus transitus, tutũ autem receptaculum. Fide igitur habita, & potestate sibi permissa, vt ageret quod expedire videretur, negligendum putauit. Subitò tamen Antiocho eiusq; socijs nihil opinantibus, in Comagenẽ ingressus est, ex legionibus quidẽ sextam ducens. & insuper quasdã cohortes alasq; equitũ. habebat aũt auxilio Reges, Chalcidicæ Aristobulum, Emesęq; Sohemum. Introitus aũt illis erat sine certamine, quòd nemo indigenarum manus volebat opponere. Antiochus enim inperato percussus nuncio, bellũ quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit aũt subitò inuato regno in quo erat statu relicto, cum cõiuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purum ab ea suspicione quæ sibi ingereretur probatum esse ratus. progressusq; de ciuitate centum triginta propemodum stadijs, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samosatam qui eam caperent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipse verò cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen Rex vel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicum gerere: sed fortunam suam questus, quiduis pati sustinebat. adolescẽtibus aũt belliq; peritis, viq; corporis præstantibus filijs eius non erat facilè in calamitate sine

Antiochum Cestennius Petus Syriæ administrator corã Cæsare accusat.

Antiochus cum cõiuge ac liberis egredi, quàm cum Romanis pugnare decreuit.

pugna

An. mundi 4037. A *nat. Christ.* 75.

pugna durare. Itaque ad virtutem se conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, in signi fortitudine demonstrati sunt: nullaq; parte suarum virium diminuta discedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: sed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum suorum animos fregit. nam veluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transtulere, omniumq; erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum exteris seruare se ex hostibus erat necessarium. fiuntq; omnes equites decem, qui cum his vnà transgressi sunt flumen Euphratem. hinc iam sine metu profecti, cùm ad Vologesem Parthorũ Regem venissent, nõ quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati sunt. Antiochũ verò, vbi Tarsum Ciliciæ venit, misso Centurione Petus vinctum Romam transmisit. Vespasianus autem ita Regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occasione inexorabilem iracundiam seruare. Itaq; iubet ei iter agenti auferri vincula, intermissaq; interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copiosè, sed etiam regiæ victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognatis, qui patriam te metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipsi quoq; spem reconciliandi cum Cæsare concepere.

75. Antiochus cum cõiuge & filiabus in Ciliciam fugit.

Epiphanis ad Vologesem Parthorum Regem fuga.

Antiochus capitur.

Antiochus cum Cæsare recõciliatur.

Cùm autem etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanum videre patiebantur imperium) & cùm Cæsar his mansuetè facultatem dedisset, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedemone statim adueeto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi mansere. Alanorum autem nario, quòd quidem Scythæ sint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito consilio, vt terram Mediam, & vlterius prædandi causa peruaderent, cum Rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is est illius transitus dominus: quem Rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur: Aditu autem sibi præbito, vniuersi nihil suspicantibus Medis incumbunt: eorumque fines populosos, omnigenumque pecorum plenos diripiebant, cùm resistere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculsus in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus cesserat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & vsque ad Armeniam vastantes omnia processere. Eius autem Tyridates Rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixisset, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso cum laqueo circundatum tractus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atque ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati sunt: magnam verò hominum multitudinem, alianque ducentes prædam ex vtroque regno ad sua domicilia redierc.

Alani Mediã terram prædandi causa peruadunt.

Armenia vastatur.

CAP. XXVIII.

An. mundi 4078. A nato Christo 76.

Excidium Massadæ castelli munitissimi.

APud Iudæam verò mortuo Basso, Flauius Silua in administratione succedit & aliam quidem terram bello subactam videns, vnum autem adhuc rebelle superesse castellum, omni quæ in illis locis habeatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps verò sicariorum à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaserat, vt ante diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse vellent: omniq; modo his quasi hostibus vrebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem verò domibus injiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitium professi essent. Erat autem id planè causatio, & crudelitatis atq; auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum autem rebus effectum est. Nam ijdem illi & defectionis socij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter susceperè. Causa verò peior illorū in eos facta est: & cum mentita prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitiæ suæ iustis assertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundissimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec si quis excogitando fingere voluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exsuperare alium alius tàm impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas: his autem vim faciendi, bonaq; locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neq; verbo indicto ad iniuriam, neq; facto intentato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus præterminisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens: sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoq, iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vetebatur, & legitimam patriamq; exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionē minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit? namq; alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuere: illi enim sceleratissimi peremptis Pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidere, summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus,

Tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundissimū.

Ioannes Giscala.

Simon, Gioræ filius.

Idumæi.

An. mundi 4038. *A nato Christo* 76.

genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum fecerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod ante commissum memoria tradidit, præsertim si, quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos lædere, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent bona ducebant. Itaq; debitum vitæ finem inuenere, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsq; ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis perempti cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisere perpessos, verum qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis prodigressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitū ducens. & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidijs vbiq; locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet, vtq; custodes perseuerarent. ipse verò castris loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionē, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndiq; abruptis atq; altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæq; omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum iter ab lacu Asphaltite ad solis ortum, & alterum ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum columber, ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producitur: vixq; illo itinere gradiens promouet pedem. namq; mutanti vestigiū, necesse est ab altero pede niti. Est aūt certa pernicies, si quis labatur. altitudo enim rupiū vtrinq; dehiscit, vt quæ horrore quēuis terrere audacissimū possit. Per eiusmodi viam cum XXX. stadijs ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finē coacti, sed vt habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas Pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Post autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum exexit, stadiorum spatio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latumq; octo cubitis: & viginti septem turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas Rex enim verticem, q̄ fœcundus omniq; planicie mollior esset, culturæ destinauerat: vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmissimas quasque

Zelotæ.

Debitus vitæ finis Iudæorum.

Silua dux Romanorū Massadam obsidet.

Massadæ situs.

Iter per saxum columber dictum.

Vertex fœcundus, omniq; planicie mollior.

Regia Herodis.

tuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum itemq; balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus saxis vndiq; substitutis, parietibus autem membrisq; solida compage lapidum variatis. Ad singula verò habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnosq; puteos in scopulis exciderat, custodes aquarū: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossæ verò itet ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem vix facilem sui vlum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem via natura est inaccessa, vt suprà memorauimus. Occidentalem verò, magna in angustia posita turri concluſit, quæ non minore mille cubitorum spatio ab arce distaret, quam neq; transire posse, neq; capi facile videbatur. Inextricabilis aūt, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat cōmunitum. Intus autem repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuere. nam & frumentum multum erat conditum, & quod in longum tempus sufficere posset: vinumq; multum & oleum: insuper autem cuiusq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruatæ. Cunctaque reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicarijs occupato, matura, nihilq; recens depositis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata sunt, ad excidium à Romanis illatum, centum annorum tempus agebatur. Quinetiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis aūt causam diuturnitatis auram esse existimet, non errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculenta materia sit remota. Inuenta est autem omnigenûm quoq; armorum multitudo, ab Rege cōdita, quæ decem millibus virorum sufficerent, fertumq; infectum, necnon æris & plumbi materia: quippe vt magnis de causis factum credetes apparatum. Aiunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicantem: vnum quidē ab Iudæorum populo: ne se depoſito, illos qui antea Reges fuerant, ad Principatū reduceret. Alterum verò maius atq; atrocius, ab Regina Ægypti Cleopatra Hæc enim suā sententiā non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum Iudæorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruisse, malè eius amore manciparum, quàm non donaturum speraſſet. Propter eiusmodi metus Herodes conditam Massadam, extremum belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut suprà diximus, ac ne quis effugeret diligentissimè procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco reperto, qui aggerum iactum posset excipere. Nam post eam turrim, quæ iter ab occidente, quod ad regiā summumq; montem duceret, præcludebat, erat quædam continentia saxi vastior latitudine, multumq; porrecta: celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabant. Hanc igitur Silua vt ascendit ac tenuit, aggerem apportare militibus iussit: illis aūt alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verum neque firma, neque sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur: sed super eū tribunal, constructis saxis ingentibus factum est, altum itemq; latum cubitis L. Erat autem & aliarum machi-

narum

An. mundi 4038. Anno Christi 76.

Turris versus occidentem extructa.

In castello magna commeatus copia.

Fructus ad centum annos incorrupti.

Herodes duplex periculum suspicans, castellum sibi ad refugium parauit.

Circa Massadam vnus tantum locus, qui aggerum iactū excipere potest.

narum fabrica illis assimilis, quas primo quidem Vespasianus ad oppugnationes, postea verò Titus excogitauerat: & turris sexaginta cubitorũ effecta est, tota ferro consepta, vnde multis balistarum tormentorũ iaculis Romani cito eos repulere qui de muro pugnabant, & caput exercere prohibuere. Simul aũt ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquã eius deiecit partẽ interruptam. Citò aũt præuenere sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quà sectæ sunt continentes composuere: earum aũt ordines erant duo similes, tantumq; distantes quanta esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant: aggere spatium. ne verò crescente cumulo terra deflueret, alijs transuersis trabibus quas in longitudinem posuerãt colligabãt. Erat ergo illis opus quidẽ ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarũ ictus emanescebant, lutoq; subsidente strictiorem fabricã faciebant. Hoc vbi Silua conspexit, igni magis murũ captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe vt magna ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & vsq; ad imum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammã in eos abigebat, & pene machinas quasi iam cõflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidentia excitatus auster, multa vi in aduersum eum murũ repulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret. Sed neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat vt faceret. Videns autem murum igne cõsumptum, alium verò nullum salutis modum neq; vtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberosq; suos & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: idq; ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi socios vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cũ olim vobis decretum sit, viri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, ante quidem seruitute intolerabiles pœnas luituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiam datam, vt bene ac libere possimus mori, quod alijs non euenit præter spẽ superatis. Nobis aũt certũ est, orto die futurum excidium. Libera est autem strenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profecto nos optant viuos abducere, neq; nos illos iam possumus superare pugnando. Nam fortasse quidem ab initio statim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobis ipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant, de Dei voluntate conijcere, & scire, quod amica ei quondam Iudæorum natio damnata esset interitu: manens enim propitius, vel saltem nobis leuiter infensus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexisset: sacratissimam verò vrbem suam igni

Anno mundi 4078. Anno Christo 76.

Ingenti ariete fabricato, Silua crebrò murum pulsari iubet.

Ardentes faces in murum iaculãtur.

Aquilo auertens flammã in Romanos abigit.

Eleazari ad socios oratio.

Eleazarus iram Dei in populum Iudaicum fatetur.

igni hostium exc dioque prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tanquam nil in Deū deliquissemus, nulliusque culpæ participes fuissemus, qui alios quoq; decaimus. Itaq; videtis quemadmodum nos vana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorum necessitate illata. Nec enim quicquā nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutem, sed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliumq; habentes abundantissimum apparatum, ipso Deo manifestissimè auferente spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in ædificatum à nobis murum non sponte reuersus est. Sed hæc multorum ira sunt criminum, qui furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis pœnas, sed per nos ipsos Deo præstemus. istæ autem illis moderatiores sunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi seruitutis expertes. Post illos autem ipsi nobis honestam inuicem gratiam præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certe scio, si neq; corpora nostra tenuerint, compendioq; caruerint. Alimenta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, quòd non penuria victi sumus: sed ita vt ab initio statueramus, mortem seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentium sententiæ congruebant: sed alij quidem ei obedire properabant, & quasi voluptate replebantur, pulcram esse mortem existimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum suarum misericordia, vel etiam proprius quenq; acerrimus deterrebat interitus, aliusque alium intuens, contrarium voluntatis suæ motum lacrymis designabant. Quos cum vidisset Eleazarus formidare ac magnitudinem consilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermisit: sed erectior, multoque repletus spiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnaque vsus exclamatione lacrymantes attentius aspectans: Plurimum, inquit, opinione deceptus sum: qui putarem viros fortes pro libertate certantes, mori benè malle, quàm viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquam neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cum oporteret vos super hoc neq; cunctari neque expectare monitorem. Olim enim & à primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, maiorum quoq; nostrorum factis & animis confirmantibus, perseuerabant: quod viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatem animis præstans, ad proprium purumq; locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, vnaque malis eius implentur, quod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Diuino enim cū mortali societas turpis est. Multum quidem potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id mouens, & vltra mortalem naturam gestis producens: Veruntamen cum pondere, quo in terram detrahitur, quodq; ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & vndiq; liberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus inuisibilis manens: nec enim cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neq; rursus cum recedit videtur, tenuis quidem ipsa habens incorruptam naturam, corpori autem cau-

An. mundi 4018. A Christo nat. 76.

Pœna criminum, quæ furore capti Iudæi contra gentiles ausi fuerunt.

Libertate seruata optima sepultura.

Eleazari de immortalitate animæ oratio.

Anima mortali corpore vincta.

Virtus animæ.

An. mundi 4038. A Christo nat. 76.

Somnus immortalitatis animæ argumentum.

Indorum sapientiæ professores, ipsos concremant.

sam præbens mutationis. Nam quod animâ attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt cum Deo verò pro cognatione degentes, vbiq; adsunt, ac multa futura prædicunt. Cūt igitur mortē timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatē vitę sequentes, sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, alijs esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alien genis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cum sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant aūt animas corporibus soluere, nulloq; vrgente neq; exagitante malo, propter immortalis cōuersationis desiderium, alijs quidem prædicunt se esse abituros nec est, qui prohibeat, quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam veramq; animis esse inter se consuetudinem credidere: ipsi autem cum mandata percepерint, igni traditis corporibus, vt immaculata puraq; anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorū hominum quisquam suos ciues, in longinquā peregrinationem ituros. Et se quidem ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quod immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaq; ignauia leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhonestè despiciamus? quamquam & si cōtraria nos à principio instituisset eruditio, quod summum bonum est hominibus viuere, mors aūt calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, Dei voluntate & necessariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum posuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus, quemadmodum oportebat, vti. Nō ausim enim nobismetipsis asscribere, neq; Romanis gratificari, quod nos omnes corū bellum absumpserit. Non enim viribus illorum hæc accidere: sed causa fortior interueniens, illis præstitit vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti sunt, qui Cæsaream incolebāt Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem septimum celebrarent, aggressa Cæsariensium multitudo, neq; repugnantes, cū coniugibus ac liberis mactauerunt: nec vel pios erubuere Romanos, qui nos tantūmodo hostes, quod detecteramus, putabant. Sed dicet aliquis, Cæsariensibus semper cū suæ ciuitatis Iudæis fuisse discordiam, tempusq; nactos vetus odium exsaturasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscū enim illi propter Græcos bellum gerere ausi sunt, ac non cum propinquis nostris Romanos vlciscī. Multum igitur his fides illorum ac beneuolētia profuit: siquidem ab ipsis cum totis familijs acerbissimè trucidati sunt, ac pro auxilijs gratias ei reddidere: nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hęc passi sunt, velut ea ipsi committere voluissent. Longum fiet, si velim nunc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quod Syriæ ciuitatum nulla est quę non Iudæos apud se habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damasceni, cum ne causam quidem probabilem confingere potuissent, ciuitatem suam cæde nefariâ repleuere

Adhortatio ad contemnendā mortem, à tempore & rei statū desumpta.

Exemplum ab Iudæis Cęsaræx interfectis petitum.

Calamitas Iudæorum Scythopolitanorum.

An. mundi 4038. *A Christo nat.* 76.

Octodecim millia Iudæorum in Syria iugulata, & 60000. in Ægypto peremptа.

Iudæorũ ab Romanis captorum calamitas.

Hierosolyma Iudææ metropolis radicitus ex fundamẽtis erepta.

Ad mortem nati sumus, eamq; fugere ne fortissimi quidem possunt.

Eleazarus Iudæis Romanorum crudelitatẽ exponit.

Mori liber. apud Iudæos honor & gloria.

uere, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familijs iugulatis. Eorum aũt multitudinem plagis in Ægypto peremptorũ 60. millium numerum audiebamus excedere. Illi quidẽ fortasse in aliena terra, cum nullum inuenissent hostibus aduersarium, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum suscepere, nihil deerat eorũ, quæ spem totam possent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & castellorum inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: sed hæc ad paucum tempus cum suffecissent, seq; sustulissent, maiorũ malorum extitere principium. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostibus succubuerunt, velut illorum nobilioris causa victoriæ, nõ ad eorum salutem, à quibus instructa fuerant, apparata sint. Et in prælio quidem mortuos beatos existimari oportet, repugnantes enim & libertate non perdita pereire. Eorũ verò multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis nõ misereatur? quisue non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alij torti, tamq; igne quàm verberibus excruciati periere, alij lemesi à bestijs ad secundum earum cibum viui seruati sunt: illorũ quidem miserrimi habendi sunt, qui adhuc viuunt, qui sæpe mortem optãtes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidem murorũ sepibus munitissima, tot verò ante muros castellis turriumq; obiectis mœnibus tuta, bellicq; apparatum vix capiens, tot autem virorum pro se pugnantium multitudinem cõtinens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta est, solaq; eius monumenta restant, eorum à quibus excisa est imposita reliquijs castra. Senes verò infœlices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputans quisquam nostrum, aspicere solem durabit, etiam si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animæ, vt eum non pœniteat hucusq; vixisse? Atq; vtinam omnes fuissemus mortui, prius quam illam sacram ciuitatẽ hostiũ manibus videremus excindi, prius quàm templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod fortè poteramus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & cõiugum liberorumq; dura nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem nanq; ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eamq; fugere ne fortissimi quidem possunt. Iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qui ante mori cum licuit noluere. Nos autem multum freti fortitudine, a Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem proiectiores, quorum ætas cladem ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manib. reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulcrũ ministeriũ nobis præbeant, expertes seruitutis hostiũ. Moriamur liberi, cum filijs & coniugib. vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horũ ne-

An. mundi 4038. *A Christo nat.* 76.

cessitatem Deus misit, his contraria Romani volunt, & ne quis nostrum ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro spetata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationemq; relinquere audaciæ.

Iudæorum proprix cædis amor.

Adhuc cum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac velati laruis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq; consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur; Tantus eos & coniugum, & filiorum & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cum facinus accederent obtusi sunt, verum eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent, habuerunt: proprium quidem charumq; affectum retinentibus cunctis, rationi vero cedentibus, quia tam breuiter filijs consuluissent. Simul enim valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremijs captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorum quæ subditi hostibus passuri fuerant cogitationem, habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cunctis autem coniunctissimos transfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusq; filios atq; vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neq; horum iam factorum dolorem tolerantes, & interfectos læsos existimantes, si vel breuissimū tempus eis superuiuerent, cito quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem injiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus, vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eosq; complexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimū illud exhibentibus ministerium. Isti aūt intrepidè cunctis occisis, eandē sortis legem in sua quoq; morte statuerunt, vt cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neq; in audendo, neque in sustinendo facinore, præstaret alius alij Et ad extremum cæteri quidem se neci supposuere: vnus verò atq; nouissimus, circumspecta multitudine mortuorum, ne quis fortè in multa cæde superesset qui suæ manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animā ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit aūt vna mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiaq; mulieribus præstans, & quinq; pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cum alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus fecalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum verò hostium neminem viderent, sed vndique versum acerbā solitudinem, ignemq; intus ac silentium, quid factum esset conijcere non poterant: & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem fortè prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes,

Iudei vniuersis bonis in vnum congestis ignē injiciunt. Sorte decē lecti reliquos Iudæos trucidant.

Romani pugnam expectant.

tes. Ignem verò extinguere conabantur, perque hunc viam sectantes cito in regiam peruenere: conspectaque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur. *An. mundi 4038. A Christo nat. 76.*

CAP. XXIX.

Interitus Sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

Romani cõsilij fortitudinẽ & obstinatũ contemptũ mortis admirantur.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisque suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderent, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, Deum verò solum Dominum dicerent. Cur: autem quidam iis Iudæorum non ignobiles aduersarentur, illos quidem mactauere, aliis verò instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Iudæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur: à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. cauendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebãt, & vt pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoque impetu sicarios aggressi corripuere. quorum sexcenti quidem statim capti sunt: qui verò in Ægyptum Thebasque illius tractus elapsi sunt, non multo pòst comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritiam siue confidentia siue pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solum modo vt Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam conseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim vel eorum quisquam commotus est, vt dominum Cæsarem nominaret: vsque adeò corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

Sicarij nouæ calamitatis autores.

Iudæi cõtra sicariorum temeritatẽ cõueniunt.

Varia tormẽtorum & vexationũ genera, in eos excogitata, qui Cæsarẽ dominũ fateri recusant.

FLAVII IOSEPHI

CAP. XXX.

Onię templum clausum apud Alexandriam.

An mundi 4038. A Christo nat. 76.

LVpus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac veritus ne rursus in vnum congregarentur, & quosdam sibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem destrueret: Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coepit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, ex Hierosolymis fugatus, Antiocho Rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo suscipitur humanissimè, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem Iudæorum eius auxilio sociarium, si dicta suis obtemperasset. Cum autem Rex ea quæ pollicebatur seruasset, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsique benevolentiores eos fore, eoque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eique locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem exstruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Arx autem fabricam secundum patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum audit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circumdedit, lateas portas habente. Concessit autem Rex etiam multum agri modũ, tus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis septuaginta: Esaiasque Propheta Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cum ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim Sacerdotibus comminatus est; nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

Onias arnuente Ptolemæo in Ægypto capiens & templum cõdit.

Onię templũ in Ægypto exstructum.

Lupus Iudæis templum claudit.

CAP. XXXI.

An. mund. 4038. A nat. Christ. 76.

De interfectione Iudæorum apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum vt se attenderent persuasit: perduxitque eos in solitudines, cum signa & vmbratum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facile comprehendit: & magna quidem pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones, captus est, adductusque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ molichatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæorum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remque delatam multimode cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt & ipse quoddam bellum Iudæorum confecisse videretur: quodque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cum iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infensus odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc secure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia reditibus Cæsaris adiungebat. Ne vero vel alibi degentium quisquam Iudæorum eius iniustitiam confutaret, etiam longius mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnullisque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerum accusationem viris inferre probatissimis Iudæorem, apud Alexandriam Romamque degentium. Horum autem qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæterosque vinctos ducens, finemque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitoque; non iure hominibus accusationem illatam illos quidem Titi studio criminibus soluit, merito verò pœnam in Ionatham statuit: prius enim verberatus, viuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est nõ corporis tantum cruciatum sustinens. sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat Cumq; se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormẽtis sibi & flammis adhibitis. Hoc aũt semper multum proficiente malo, extisq; defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto

Ionathæ sociorum pars manib. interit nonnulli viui capti ad Catullu perducuntur.

Catulli tria simul Iudæorum millia trucidat.

Iosephus à Ionatha hoc tatu Catulli, falso accusatur.

Ionathas prius verberatus viuus exustus est.

An. mundi 4038. *A nat. Christ.* 76.

Septem librorum de bello Iudaico, cõclusio.

indicio, quàm quod nequissimos vleiscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Iudæis, & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit. quod eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO Libri septimi & vltimi FINIS.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX RE-
RVM ET VERBORVM IN
HOC FLAVII IOSEPHI OPERE
memorabilium fideliſsimus ac locupletiſsimus.

A.

AARON mortuus. fol.47
Aaronis virga germinat. 46
Aaronis filij. 38
Aaroni Moſis fratri ſacerdotium confertur à Deo. 37
Ab Athenienſibus honor Hyrcano habitus. 204
Abraham Lothum captũm cum Sodomitis reducit. 9
Abrahamus primus verbi diuini concionator. 8
Abrahamus egregi⁹ Aſtronomus. ibi.
Abrahamus Ægyptios religionem docuit & artes. ibid.
Abraham moritur ætatis anno 175. 16
Abrahami obedientia. 11
Abraha. Deus pgenie eius malos vicinos in Ægypto habitatã pnunciat. 9
Abaneth. 36
Abel à Cain interfectus. 3
Abdagaſus Aſinæũ interficere vult, q̃ Artabanus permittere recuſat. 273
Abdon Iudex. 67
Abdemonus. 451
Ab Apione quædam valdè frigidè cõſcripta. 460
Abiæ ad Hebræos oratio, qua deſertionem & impietatẽ eis exprobrat. 119
Abenerus Neri filius Sauli filiũ Ieboſthum populi Regẽ conſtituit. 89
Abenerus contra Iudæ tribum copias educit, cui Ioabus cum vniuerſo Dauidis exercitu occurrit. 89
Abenerus apud ſeniores populi, præfectoſq; militiæ, vt ad Dauidem deſciſcerent, loquitur. 90
Abenerus à Dauide comiter exceptus, amicè dimittitur. ibid.
Abenerus ad Dauidem in Hebronem mittit legatos, qui ſuo nomine fœdus cum eo ferirent. ibid.
Abenerus in fugam conuerſus, Aſael trucidat. ibid.
Abeſaloms⁹ ſororẽ Thamarã ſolatur. 97
Abeſalomus vindictæ opportunitatẽ exſpectat. ibid.
Abeſalomus patrẽ ac fratres ad ſolenne conuiuiũ inuitat, & Ammonem vino ſepultum trucidari curat. ibi.
Abeſalomus reductus patris Dauidis conſpectum deuitare iubetur. ibi.
Abeſalomus patris ſui affectat regnũ aſtutè ſatis & callidè. 98
Abeſalomus Rex ab vniuerſis ſalutatur. ibid.
Abeſalomus Iordanem traiecit. 99
Abeſalõ callidè p mulierẽ à Ioabo ſubornatã reuocatur Hieroſolyma. 97
Abeſalomi Hieroſol. nati liberi. ibi.
Abeſalomi columna marmorea. 100
Abias cõtra Ieroboamum exercitum colligit. 119
Abias victoria potitur. ibi.
Abigæa Nabali vxor muneribus Dauidem placat. 85
Abiathar man⁹ Sauli elapſus, Dauidi patris & ſacerdotũ nũciat cædẽ. 83
Abiatharus ſacerdotali honore priuatur. 107
Abilamarodochus Iechoniam è vinculis dimittit. 148
Abimelechus 79. fratres interficit. 66
Abimelechus Thebas capit. 67
Abimelech. in Sicimitas mouet. 66
Abimel. Iſacũ inuidia mot⁹ expellit. 12
Abimel. amicitiã renouat cũ Iſaco. 12.

Abimelech amore Saræ captus. 10
Abimelechū mulier ferit, & armiger eum occidit. 67
Abimelechum Sicimitæ expellunt. 66
Abiſæus. 103
Acerræ. 111
Achas quintus ex fratribus antequam protrahi iuberetur, in medium prorumpit. 478
Achab. & Ioſaphat. in Syros mouēt. 124
Achab. in p̄lio vulnerat', moritur. 125
Achabus ob dimiſſum ab ipſo Adadū taxatur. 123
Achabus in gratiā recepto Adado fœdus cum eo facit. 123
Achabus Eliam quærit. 121
Achabi 70. liberi Samariæ trucidati. 132
Achabi pœnitentia. 122
Achabi cruorem canes iuxta Eliæ prædictionem lambunt. 125
Achabū Elias impietatis accuſat. 121
Achazes aurū & argentū tēpli, Damaſcum Aſſyriorum Regi defert. 136
Achazes Syrorum Deos, tēplo Hieroſolymorum clauſo colit. 136
Achazæ impietas. ibid.
Achazæ mors. 137
Achor quædā ex p̄da contra Dei mādatum abſcondit. 58
Achor ſorte dep̄hēditur & punitur. ibi.
Achia propheta Hieroboamum decem tribuum Regē futurū oſtendit. 115
Achimelechi proditionis à Saulo inſimulati apologia. 83
Achitophel Abeſalomo vt cū paternis pellicib. cōgrederetur ſuadet. 98
Achitophelis cōſilio ſuadentis Dauidē bello proſequendum Chuſim ſe opponit. 99
Achitophel, ſuo conſilio exploſo, laq̄o ſibi vitam finit. ibid.
Achitophel ad Abeſalomū deficit, cui' cōſilia ne ſuccedāt, Dauid p̄catur. 98
Acmes literæ ad Antipatrum. 251
Accuſatio & epiſtolæ falſæ legatorum contra Ioſephum. 306
Adar, Martius. 56
Adadus Damaſci & Syrorū Rex à Dauide prælio vincitur. 94
Adamus iram Dei deprecatur. 3
Adami & Euæ lapſus. ibi.
Adami pœna. ibi.
Adami ætas 930. annī. ibi.
Adamum Deus alloquitur. 4
Aderus Solomoni infenſus. 2
Aderus in Ægyptum profugit. 115
Aderus Pharaonem vt ſibi in patriam reuerti permittat, orat. ibid.
Aderus in Idumæam reuertitur, inde in Syriam ſe confert. ibid.
Ad mortem nati ſumus, eamq; fugere ne fortiſſimi quidem poſſunt. 446
Ad Alexandrum ſex millia hominum confluunt.
Ad Lothum angeli diuertunt. 195
Ad Manethonis de Moyſe maledicta reſponſio. 10
Ad Deū reſpiciētib. eiq; vim fidētibus pietatis fructū integer manet. 458
Ad Anilæū ingēs p̄ditorum hominum multitudo cōfluit, qui Babylonios inuadunt. 289
Adhortatio ad contēnendam mortē, à tempore & rei ſtatu deſumpta. 274
Adhortatio ad cōſiderationē auxilij & beneficij Dei Iſraelitis exhibiti. 445
Adhortatio ad libertatē tuendā. 76
Adiabenorū magnates cū Abia Arabū rege cōtra Izatē fœdus faciunt. 280
Adiutores Solomonis in templo exædificando. 290
Adonias cū Abiſace coniugium expetit. 104
Adonias interficitur. 107
Adonias ex conuiuio ſe propipiens ad altaris cornua confugit. ibid.
Adonias affectat regnum. 105
Adulterij leges & Zelotypiæ. 104
Adulteræ accuſatio contra Ioſephū. 40
Agar Saram contemnit. 18
Agatharchid. de Iudæis teſtimonū. 9
Agrippa ad Flaccum Syriæ Præſidem ſe confert. 456
Agrippa quàm Herodes Iudæis magis fauet. 266
Agrippa per Marſyam à Prote pecuniā mutuatur. 285
Agrippa dum Herennius Capito pecuniam ab eo extorquet noctu Alexādriam nauigat. 267
ibid.

INDEX.

Agrippa cum alijs aliquot ad Claudium mittitur. 283
Agrippa Hierosolymis Hecatombem immolat. 232
Agrippa ab Agrippina, vt Claudius Iudæorum causas cognoscat, precibus obtinet. 292
Agrippa senatui suam sententiam exponit. 283
Agrippa Fortunatum libertum cum muneribus & literis contra Herodē ad Imperatorem mittit. 270
Agrippa à Lesbo digressus. 234
Agrippa ab Antonia Germanici & Claudij matre trecenta millia mutuo petit. 267
Agrippa Iudæis ædium tributum remittit. 285
Agrippa Agrippæ filius. 287
Agrippa Marlo Syriæ Præsidi dū quinque reges ad se venientes discedere iubet, infensus. 286
Agrippa in theatro Deus cōsalutatur, Bubonē videt, & vt Germanus prædixerat, quinto die moritur. 286
Agrippa quamdiu vixerit & regnauerit. ibid.
Agrippa domum præaltā exstruit vnde cuncta quæ circa templum herēt cōtemplari poterat: Iudæi altiorem parietem excitant qui regis prospectum arcet, & apud Neronem Poppeæ precibus illum illæsum impetrant. 294
Agrippa Tiberiade habitat. 266
Agrippa in Italiam Puteolis, inde ad Tiberium Cæsarem peruenit. 267
Agrippa ad audiendum Eutychum instat, quo facto propter verba quædā ei vincula sunt iniecta. 268
Agrippa Alexandriæ pecuniam mutuatur. 267
Agrippa Iudæorum immunitatem cōfirmat. 233
Agrippa Berytiam ciuitatem eximijs ornamentis honorat. 286
Agrippa terrestri itinere Ephesum peruenit. 232
Agrippa in Asiam missus. 228
Agrippa sex mens. in custodia seruat'. 268
Agrippa in suū regnum nauigat. 269
Agrippa Romæ degens ob liberalitatem immodicam ad inopiam redactus. 266
Agrippa Hierosolymorum muros permunit. 285
Agrippæ ditio ampliatur. 293
Agrippæ Herodes Antipatrum Romā ducendum tradit. 233
Agrippæ Germanus quidam fortunā florentem & vitæ terminum prædicit. 268
Agrippæ liberi superstites. 286
Agrippam Herodes apud Sinopen Pōticam vrbem offendit, & ab eo honorifice excipitur. 232
Agrippam Caius Tetrarchiæ regem constituit. 269
Agrippina Messalina & Pætina Claudij vxores. 292
Agrippium. 332
Aggæus & Zacharias propheræ. 254
Ain expugnata atq; combusta. 58
Albinus Iudææ procurator. 294
Alcimus siue Iacimus pontifex. 178
Alcimus pontifex cum perfugis Iudā apud Demetrium accusat. 178
Alcimus popularem auram sibi concilians, eos qui sunt Iudæ partium occidit. ibid.
Alcimus Iudam apud Demetrium accusat. ibid.
Alcimus Pontifex mortuus. 179
Alexander in templo Hierosoly: sacrificans, vaticinio de ipso Danielis ostenso maximam Iudæis libertatem concedit. 162
Alexander Aristobuli filius cōtra Hyrcanum magnā manū cōgregat. 319
Alexander & Aristobulus crebrò matrem implorant, id quod Herodis animum succendit. 334
Alexander Herodi parenti Eunuchus corrumpit, & quod regni sit futurus successor prædicat. 335
Alexander ad DCCC. crucibus suffigi & in eorundem cōspectu vxores & liberos trucidari iubet. 195
Alexander Thraciдæ cognomen apud Iudæos inuenit. ibid.

Alexander in vinculis quatuor libros aduersus inimicos conscribit. 335
Alexander Ptolemæo, vt Zoilum tolleret persuader. 193
Alexander. 468
Alexander quartano febrium recursu fatigatur. 317
Alexander suo & fratris nomine parentis accusationem diluit. 235
Alexander Hierosolyma obsidere volens, pontificem obuiam euntẽ honorifice excipit, ob visionem eodẽ habitu ante oblatam. 162
Alexander cum Demetrio armis decernit, cunctosq; conductitios milites amittit. 195
Alexander & Aristobulus omnes lachrimis etiam parentem accusatorẽ ad misericordiã commouent. 235
Alexãder à Iudæis bello peritus, potẽtissimos eorum in Bethoma oppugnat. 195
Alexander coniugi quomodo secure regnare possit, ostendit. 196
Alexander Aristobuli filius ad defectionem Iudæos iterũ reducit. 320
Alexander Polyhistor. 11
Alexander & Aristobulus à Salome ac Pherora ad conuicia illecti, apud Herodem traducuntur. 233
Alexander obiecta crimina nõ inficiatur, sed per scripturã parẽti structas insidias fatetur, quarum Pheroras, Salome, Ptolemæus, & alij regis fidelissimi participes essent. 241
Alexander per sex annos quinquaginta millia Iudæorum interfecit. 316
Alexander ad Præfectum arcis Alexãdrij, vt se reciperet, scribit. 243
Alexander Herodi quod ad Archelaũ discedere decreuit, fatetur. ibid.
Alexander victoriam ab Theodoro amittit. 316
Alexander 100000. peditum & 1500. equitum congregat. 320
Alexander Ionathan in suas partes traducere conatur põtificatum deferendo. 182
Alexander Aristobuli filius principatum inuadit. 202
Alexander Antiochi Epiphanis filius in Syriam veniens, Ptolemaidem occupat. 182
Alexander rex Syriæ Cleopatrã Ptolemæi filiam ducit. 183
Alexander & Aristobulus in quibus peccauerint. 245
Alexander ad Ptolemaidem exercitũ ducit, eamq; oppugnat. 192
Alexander in conflictu cum Antiocho Grypho cæsus. 191
Alexander alterum fratrum interficit, alterum in honore habet. 193
Alexander à Gabinio victus. 202
Alexander dona Ionathæ mittit. 184
Alexander post obitum Philippi Macedonum rex 161
Alexander cũ hostib prælio decertat, & sex millia militum amittit. 320
Alexander ab armis requiescit. 317
Alexand. & Aristob. Sebaste strangulati in Alexandriũ sepeliuntur. 245
Alexander cũ Obada Rege Arabũ cõgressus totum exercitũ amittit. 316
Alexander Arabiæ & Amathunti castello bellum infert, illudq; captum funditus eruit. ibid.
Alexander Lysimachus Alabarcha. 248
Alexandri & Aristobuli impatientia. 283
Alexandri victi in Arabiam fuga, & cædes. 185
Alexandri cum Demetrio pugna & victoria. 183
Alexandri copias Arabum Rex in fugam vertit, maximamq; partẽ trucidat. 317
Alexandræ familia magnum infortunium incurrit. 197
Alexandri morbus. 195
Alexandri mors. 196
Alexandrum quidam quod Romam contra parentem ad amicos literas miserit, accusat. 240
Alexandrum filiũ Herodes timet. 335
Alexandrum, Aristobuli fratrem Regina Regem constituit, qui è vestigio crudeliter agit. 316
Alexandra Pharisæis vltro paret. 317

INDEX.

Alexandra, Alexandri coniunx pietatis opinione principatum obtinet. ibidem.
Alexandra Herodi suspecta obseruatur. 217
Alexandra in Ægyptũ aufugere cogitat, insidiæ vero Herodi patefiũt. ib.
Alexandra sese excusat & Herodi reconciliatur, dum Pontificatum filio promittit. ibid.
Alexandra Iudæis castellorum custodiam credit. 196
Alexandra, Herode absente, vrbis arces in suam potestatem redigere conatur. 225
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli Regis filij, Cleopatrę vt Pontificatum filio suo petat ab Antonio scribit. 216
Alexandra Hyrcanum patrem solicitat, & vt à Malcho tutelam peteret, monet. 222
Alexandra moritur, & Hyrcanum regni successorem constituit. 518
Alexandra Cleopatræ Herodis insidias, & filij miserabilem interitum, indicat. 217
Alexandra interfecta. 225
Alexandra Damascum nulla re memorabil gesta, capit. 317
Alexandra indecore se filiæ crimlnis non conscium vult ostendere. 224
Alexaudriũ & alia castella diruta. 202
Alexandri mater. 202
Alexandrię pars ora maritima. 461
Alani Mediam terram prædandi causa peruadunt. 442
Allus Cæsaris libertus Agrippæ mutuo dat pecuniam. 267
Altare & vasa ad illud pertinentia. 111
Altare æreum. ibid.
Altitudo, longitudo, & latitudo templi. 110
Amalecita Dauidi Regem Saulum cæsum nunciat; & eius cædis argumenta armillas aureas & insigne regium affert. 89
Amalecitæ mouent in Israelitas. 32
Amalecitarum rex Samuelis iussu interficitur. 78
Amalecitarum gens expugnata & incensa Sicella, prædam abegerũt. 87
Amalecitas internecione delendos prædictio. 32
Amalecitas plectendos. 55
Amalecitas fundunt fugantq; Israelitæ. 38
Aman ab omnibus, exceptis Iudæis, adoratur. 158
Aman odio & consilijs eius in Iudæos in conuiuio patefactis, suspenditur. 160
Amor multitudinis erga Iosephum. 306
Amos rex Iudæ impius. 141
Ammanitarum spolia. 126
Amnon morbum simulans, patrẽ vt sororem ad se mittat, perit. 97
Amnon sorori vt sui copiam faceret, suadet. ibid.
Amnon sororem reluctantẽ per vim opprimit, mox exosam & fastiditã extrudit. ibid.
Amnon Dauidis filius, Thamarã Absolonis sororem deperiens, in morbum incidit. 96
Amanis facultates Mardochæo dantur. 160
Antonius & Cæsar cum Herode in Capitolium ascendunt. 211
Amanis in Mardochæum odium. 159
Ammanitæ exterorum societate mercede impetrata in Dauidem copias parant. 94
Ammanitæ & confœderati seipsos inuicem trucidant. 126
Amplitudo Iudææ. 455
Ampliatio regni Israelitici. 134
Amarinus Rex Israeliticus. 120
Amarames futurus Mosis patens Deum orat pro Hebræis. 24
Amarinus moritur, eiq; Achabus filius in regno succedit. 120
Amoræos Hebræi fundunt fugantque. 47
Amoræorum terræ situs. ibid.
Amasias a prophera propter Idololatriam reprehenditur. 134
Amasias Rex Hierosolymitanus. 121

Amasia ab Israelitarum Rege captus: Hierosolyma diruta & templū spoliatum. 134
Amasię Hierosolymorum Regis in Ioram Israelitarū Regē expeditio. 134
Amasiæ de Idumæis victoria. ibid.
Amasiæ cædes. ibid.
Amathus diruta. 194
Amathenorum Rex Dauidis societatem petit. 94
Ananias Nebedæi filius, Camydæ pōtifici succedit. 291
Ananias Costobarus & Saulus ad spoliandos infirmiores pròptissimi. 295
Ananias vnus ex legatis, vir malus & maleficus. 306
Ananias, Ananus Cumanus, Celer alijq; nonnulli Romam missi. 292
Ananus apud Albinum accusatus. 294
Ananus quinq; filios summi Dei pontificio potitos habet. ibid.
Ananus Sethi filius in Ioazari pontificis locum surrogatus. 262
Ananelo Herodes dat summum sacerdotium. 216
Ananelo Herodes pontificatum abrogat. 217
Anna Helcanæ vxor liberos à Deo petit. 70
Anaxagoras. 470
Anchus secum Dauidem contra Hebræos educit, qui à Palæstinorū Ducibus reprobatur. 87
Anchus Dauidem remittit. ibid.
Anchus Dauidem cum sexcentorum cohorte euocat. 86
Ancillas ingenui non ducant. 53
Angelus Dei occurrit Agar. 10
Angeli Abrahamo filium nasciturum nunciant, & delendos Sodomitas. ibidem.
Anni ætatis & regiminis, item virtutes & diuitiæ Dauidis. 105
Annibas supplicio affectus: Amaramus & Eleazarus in exilium missi. 288
Anilæus ob vxoris Idololatriam à Iudæis obiurgatus quendam confodit. 274
Anilæus in Mithridatis vicos cum exercitu impetum facit, eumq; noctu opprimit, & captū secū abducit. ib.
Anilæus Parthorum Ducem trucidat eiusq; vxorem ducit.
Anilæus à Mithridate fugatus. 373
Anilæum Babylonij ad supplicium poscunt, qui oppressus interficitur. 274
ibidem.
Anima mortali corpore vincta. 445
Animus Herodis hypocriticus. 217
Annius Minucianus. 276
Annius Rufus Iudææ præses. 262
Annonæ caritas in Ægypto. 23
Annonæ caritas principatu Claudij. 43
Annus iobelus. 41
Ananus apud Albinum accusatus.
Antigonus auriculas Hyrcani dentibus truncat. 325
Antigonus Aristobuli filius ab Herode fugatus. 325
Antigonus Massadam obtinet. 325
Antigonus Parthis, si ab Hyrcano in illum regnum transferrent pecuniam pollicetur. 209
Antigonus quosdam qui Herodianos frumentatores per insidias interciperent mittit. 212
Antigonus apud Aristobulum falsò accusatus. 192
Antigonus à Parthis in Iudæam reductus Hyrcano ne in regnū restitueretur, auriculas amputat. 211
Antigonus Romanum exercitum alere recusat. 213
Antigonus Herodi quod non ex stirpe Regia prognatus, sed semi Iudæus sit exprobrat. 22
Antigonus Aristobuli filius apud Cæsarem Hyrcanum & Antipatrum accusat. 204
Antigonus securi obtruncatur. 216
Antigonus Aristobuli filius ad Cæsarem, Pompeij studiosos de morte patris acculaturus venit. 321
Antigonus de fratre nihil mali suspicatur. 316
Antigonus interficitur. ibid.
Antigonus Hyrcanum & Antipatrum falso accusat. 321
Antigonus apud Aristobulum falsò accusatur. 316

Antigoni in Iosephi cadauer immanitas. 327
Antigonum Aristobuli filium Ptolemæus Mennæus adoptat. 208
Antipater precibus Herodem vt pacta connubialia mutentur flectit. 247
Antipater Malichi instinctu venenũ bibit. 323
Antipater Iudæorum potentiores in Aristobulum concitat. 198
Antipater pecunia & donis hominum fauorem sibi cõciliare conatur. 338
Antipater Herodem & aulicos calumnijs in fratres inflammat. 334
Antipater omnium malorũ fax. 240
Antipater Cæsari ex Syria milites cõscribit. 203
Antipater Mithridati in capiendo Pelusio operam nauat. ibid.
Antipater obiecta crimina diluit. 204
Antipater Iudææ procuratos declaratus. ibi.
Antipater contra Malichum colligit exercitum. 322
Antipater præsens calumnijs & absens per literas Herodẽ in filios exacerbat. 235
Antipater Phœroræ mortẽ vehementer luget. 341
Antipater Cęsareę omnib. inuisus. ibi.
Antipater expectatione regni certa nititur. 338
Antipater in Iudæa nouarum rerum cupidos compescit. 204
Antipater Idumæus. 198. primum Antipas dictus. ibid.
Antipater Phasaelo Hierosolymorum, Herodi Galilææ regimen committit. 204
Antipater omnem in Antiphilum culpam confert. 252
Antipater Gabinium Ptolemęũ in Ægyptum reducentem adiuuat. 202
Antipater exclusis reliquis fratribus, patris successor declaratur. 333
Antipater Hyrcani, Nicodemus Aristobuli legati ad Pompeium. 199
Antipater scriptorib. epistolarũ, quas in fratrũ pernicię simulat, ingentẽ pecuniæ summam erogat. 340
Antipater Hyrcani pecunijs Romanos sibi deuinctos, Iudæos verò inuisos reddit. 205
Antipater in demerendis paternis amicis nullis sumptibus parcit. 246
Antipater ab Herode accusatus. 250
Antipater Herodem fratribus magis infensum reddit. 233
Antipater subditos suos vt cum Hyrcano sentiant admonet. 321
Antipater cum copijs Alexandro obuiam procedit. 320
Antipater Samarita Herodi Antipatrum, filium venenũ patri paratum habere exponit. 249
Antipater patrem vitam finisse ratus cum carceris custode de missione agit, quod dum Herodes audit, sine mora eum occidere, & in Hyrcanio castello condi iubet. 253
Antipater nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit, & ad Aretam Arabiæ regem peruenit. 318
Antipater innocentiam suam precibus ad Deum testatam facere conatur. 251
Antipater multa præclara facinora cõmittit, & ad subeunda pro Cæsare pericula sese offert. 321
Antipater cum patre res Iudæorum ministrat. 246
Antipater fratribus subiatis populo & militibus inuisus. ibid.
Antipater se reuersis in gratiam gratulari simulat. 236
Antipater veste proiecta multitudinem vulnerum demonstrat. 321
Antipater parentis accusationem diluit. 250
Antipater Salomes filius apud Augustum Cęsarem Archelaũ accusat. 255
Antipater parentis vltimum diem optat. 246
Antipater patriæ muros reparat. 321
Antipater à cunctis accusatur. 251
Antipater amitam fallere non potest. 246
Antipater in carcerem coniectus. 251
Antipater domum reuersus à nemine excipitur. 250

Antipater Romæ illustris factus. 235
Antipas Herodis filius parandi sibi regni spe Romam nauigat. 255
Antipatri coniunx nobilis ex Arabia fœmina. 320
Antipatri in Alexandrum fratrem dolus & insidiæ. 334
Antipatri in Archelaum & Philippum fratres insidiæ. 340
Antipatri vxor & filii 203
Antipatri cõtra fratres artificiosa machinatio. 238
Antipatrum & Herodem apud Hyrcanum Iudæi accusant. 205
Antipatrum Cæsar Romana ciuitate simul & immunitate donat. 321
Antipatrũ Herodes ad Cæsarem mittit. 248
Antipatris extructa. 236
Antiparris. 332
Antiochus abrogato Dei cultu, summa cum tyrannide tallum illis obtrudit, arci in hoc præsidio imposito. 172
Antiochus Mag. Rex Asiæ & Syriæ Iudæos vexat. 168
Antiochus prius regno cum coniuge ac liberis egredi, quàm cum Romanis pugnare decreuit. 442
Antiochus in Iudæam irrumpere parat. 174
Antiochus capitur. 442
Antioch. cũ Cæsare reconciliatur, ibi.
Antiochus cũ Iuda fœdus facit. 177
Antiochus murum quo templum septum erat, solo æquat. ibi.
Antiochus suis ciuibus perfidus. 437
Antiochus acceptis ab Hyrcano trecẽtis talẽtis ab obsidione discedit. 315
Antiochus auxiliaturus Samaritis, ab Aristobulo cæditur & fugatur. 191
Antiochus Rex Damascenorum. 195
Antiochus Seleucum fugat. 194
Antiochus cum coniuge & filiabus in Ciliciam fugit. 442
Antiochus Tryphonem electum Syria in Dora obsidione cingit. 189
Antiochus regno à fratre exuitur. 195
Antiochus Gryphus occisus. 194
Antiochi ad Zeuxidẽ epistola, in qua Iudæorum honorificã mentionem facit. 169
Antiochus & Ptolemæus amicitiam & fœdus faciunt. ibid.
Antiochus cur templi depredationem fecerit. 463
Antiochus Philippũ regni gubernatorem constituit, eique Antiochum filium tradit. 177
Antiochus vrbe Hierosolym occupata templum spoliat. 172
Antiochus in conflictu cum Parthis interemptus. 190
Antiochus squalidis fœtoribus confectatus exspirat. 480
Antiochus Lysiæ rerum administrationem: prouincias & filium committens in Persidem proficiscitur. 174
Antiochus contra Iudæos in furorem vertitur. ibi.
Antiochus cognito, quod Philippus vsurpato sibi regno aduentaret è Perside, obsidione soluta illi occurrit. 177
Antiochus Scenopegiæ gratia septem dierum inducias Iudæis concedit. 190
Antiochus septẽ illustres pueros Hebræorum cum matre Antiochiam adduci præcipit. 478
Antiochus peditũ sibi legiones ex Hebræorum numero congregat. 480
Antiochus Iudæus seditiosus magnæ calamitatis in Antiochia autor. 437
Antiochus septimi diei feriam Iudæis edicit. ibi.
Antiochus Eupator cum copijs, in Iudæam proficiscitur. 177
Antioch. Epiphanes curis implicitus, morbum contrahit, & moritur. 176
Antiochus Ægypto cedere cogitur. 172
Antiochus Hyrcanum in vrbem compellit. 190
Antiochus Dianæ templũ spoliare volens, Elymaida mouet, & turpiter inde se Babylonem recipit. 176
Antiochus Seleuci frater Antiochum Cyciceni filiũ bello aggreditur. 194
Antiochus moritur, & principatum Antiocho filio relinquit. 314

Antiochus post patris obitū cum numeroso exercitu Iudęorum fines ingreditur. 314
Antiochus ad Hierosolymam proficiscitur, præsidiumq; ibi relinquit. ibi.
Antiochus à Thobiæ filijs motus cum exercitu in Iudæā irrumpit, ac Hierosolyma deuincit. 314
Antiochus Epiphanes belli Iudaici fons & autor. 312
Antioch mores Iudaicos abrogat. 314
Antiochus rex Comagenæ. 284
Antiochi Magni in honorem templi edictum. 169
Antiochi ad Ptolemęum de Iudęorum libertate epistola. 168
Antiochi ad Eleazarū exhortatio. 474
Antiochi mors & fames exercitui immissa. 195
Antiochi & Iudæ pugna. 177
Antiochum Cesennius Petus Syrię administrator coram Cæsare accusat. 442
Antiochum Demetrij fratrem Alexander timet. 317
Antiochia Mygdonia à Macedonibus condita. 290
Antiquitatū Iudaicarū Epilogus. 296
Antiquitatum historia quinque millium annorum. 449
Antonius Herodem & Phasaelum tetrarchas declarat. 324
Antonius in Tyro cōmoratur. ibid.
Antonius Antigonū ad Triumphum seruare volens, propter Iudæos seditiosos securi eum percutit. 215
Antonius captiuos trucidat. 324
Antonius multis donis ab Herode affectus. 217
Antonius Phasaelum & Herodem Tetrarchas constituit. 209
Antonius Hyrcano de Cassij & Bruti rebus & morte scribit. 208
Antoni' Herodis virrutē miratur. 327
Antonius Cleopatræ maritus. 462
Antonius & Cleopatra extincti. 224
Antonius Armeniæ regno potitur. 218
Antonia in magno apud Tiberiū honore habita. 267
Antoniū Herodes muneribus placat, & amicis res suas saluas esse scribit. 217
Antonia turris. 238
Antoniam Agryppa, efficeret, vt tandem audiretur Eutychus rogat. 207
Anteius. 279
Apion contumeliosam Iudæorum insectationem, quasi mercedem Alexandrinis reddere voluisse videtur. 461
Apion veram patriam & genus suum abiurat ibi.
Apion de Mose & gente Iudaica. 460
Apion Iudæis seruitutē exprobrat. 465
Apion seipsū laudat & magnifacit. ib.
Apionis de Mose & templo Iudaico mendacium arguitur. 461
Apologia Hyrcani apud Regem accusati. 171
Apollodorus ex Gaza noctu in Iudæorum castra erumpit. 194
Apollonius cum Ionatha prælium cōmittit, & ab eo fugatur. 184
Apollonius Syriæ Dux collecto exercitu Hierosolymam venit. 474
Apostata à Mathia transfigitur. 173
Apostatæ à religione Iudaica. 172
Apostasia sacerdotum. 162
Aplanes per septennium Iudex. 67
Apud Græcos nulla cōscriptio poemate Homeri vetustior. 449
Aquæ calidæ apud Calliroe quæ in lacum bituminis feracē effluunt. 253
Aquarum calidarum fontes 440
Aquarum in Hebræorum exercitu penuria 127
Aquilo auertens flammam in Romanos abigit. 444
Aquilo Calo extremum ictum inflixit, Chereas verò facinoris autor dicendus. 279
Aquila aurea super maiorem templi portam. 258
Aquilam auream detractam iuuenes securibus concidunt. ibi.
Ara suffumigatoria. 96
Arabs Scauro reconciliatur. 319
Arabes ardescente siti vltrò se Iudæis tradunt. 330
Arabes ab Herode deuicti. 226

Arabes Herodis exercitum in fugã vertunt. 329
Arabes Cæsare irato Herodi neque latrones dedere, neq; pecuniam mutuo acceptam persoluere volunt. 242
Arabes siti compulsi ab Herode pacem petunt. 221
Arabes & Trachonitæ scientes Herodi Cæsarem iratũ, illi insultant. 242
Arabes in prælium reuersi, fugientes trucidant, & castra capiunt. 220
Arabes in fugam versi. ibi.
Arabum circiter septem millia cadũt, priusquam in Herodis clientelam sese dedunt. 130
Arabum contra Ioramum expeditio. 130.
Arabici belli causæ. 241
Arbores frugiferæ nõ excindendæ 55
Arborũ de rege deligendo consilium. 66
Arca Noe. 4
Arca sacra à Palęstinis in fanũ Dei sui Dagonis defertur. 72
Arca in Cariathiarim transfertur. 72
Arca Dei in templũ transportatur. 111
Arca sacra Bethsamæ peuenit. 72
Arca in vrbem reducta, in tabernaculum reponitur. 93
Arcyon medicus quosdã dimittit. 280
Architecti templi extruendi. 104
Archelaus Herodi sese excusat. 243
Archelaus fratrum liberos odit. 247
Archelaus Herodem generum benignissimè suscipit. 333
Archelaus Herodẽ vltro pro Alexandro deprecari compellit. 336
Archelaus rex Cappadociæ in Iudæam ad Alexandrum generũ venit. 335
Archelaus & Herodes de libris Alexãdri deliberant. ibid.
Archelaus Cappadocũ Rex Herodem indignationem in generum simulat, eumq; ad paternos affectus reducit. 241
Archelaus si à Cæsare in Imperio constabilitus esset, curæ sibi fore, vt beneuolentia omniũ videatur dignissimus pollicetur. 254
Archelaus Alexandri crimina in æmulos præcipuè vero in Pherorã transfert. Pheroras Archelaum reconciliatorem adit. 241
Archelaus Romam proficiscitur, multiq; eidem obnixuri eum comitantur. 255
Archelaus Ioazaro Boethi filio Pontificatum abrogat, eamq; dignitatem in Eleazarum collocat. 259
Archelaus epulum multitudini præbet. 254
Archelaus & Iudæorum legati coram Cæsare comparent. 258
Archelaus & Philippus instinctu Antipatri accusantur. 249
Archelais condita. 259
Archelai visionem Simon vir Essæus interpretatur. 260
Archelao regi acclamatum. 254
Archelaum accusatum Cæsar pecunia mulctat, eumq; Viennam in exilium mittit. 260
Archelaum Cæsar ethnarcham constituit, regniq; dimidium in duos Herodis filios Philippum & Antipam partitur. 258. & 348
Archelaum Nicolaus excusat. 255
Ardens studium in reparandis mœnibus. 157.
Ardentes faces in murum iaculantur. 444
Aretas ad Arabum regem legatus. 244
Aretas rex Cœlesyriæ. 195
Aretas contra Aristobulum expeditionem suscipit, eumq; Hierosolyma confugere cogit. 199
Aretas rex Arabũ Gazęis auxilij spem ostendit. 194
Areta Hyrcano quinquaginta millia militum tradit. 318
Aretas ex augurijs impossibile esse exercitum ad Petram peruenire colligit. 265
Aretas Syllæum, quod Fabatum aliosque interfecerit accusat. 248
Arietem ad victimam loco Isaci Deus offert Abrahamo. 11
Aristobulus cum filio Pompeij studiosis peremptus. 321

Aristobulus Roma reuersus Alexandrium denuo munire conatur. 202
Aristobulus à Romanis in prælio vincitur. ibid.
Aristobulus captiuus cum Antigono filio Romam remittitur. ibid.
Aristobulus Ituræa habitatores circũcisionem cæterosque Iudaicos ritus admittit. 193
Aristobulus Herodis ductu submergitur, & ad Ananelũ pontificatus redit. 217
Aristobulus contra Aretam & Hyrcanum proficiscitur. 199
Aristobulus multa castella occupat. 197.
Aristobulus Herodis regis Chalcidis filius. 293
Aristobulus & Hyrcanus à Iudæis apud Pompeium accusati. 200
Aristobulus eiusq; assectæ Pharisæorũ tyrannidem accusant. 196
Aristobulus bello congredi cum Pompeio cogitat. 318
Aristobulus & Hyrcanus de regno contendunt. 198
Aristobulus vinculo solutus veneno tollitur. 203
Aristobulus Antigonum in regni societatem admittit, cæteros in vincula conijcit, & matrem fame necat. 192
Aristobulus ad Põpeium descẽdit. 318
Aristobulus Damascum contra Ptolemæum missus. 196
Aristobulus Antigonum fratrem interficit. 192
Aristobulus Hyrcani filius post captiuitatem Babylonicam diadema sibi primus imponit. ibid.
Aristobulus ex arce ad Pompeium descendit. 200
Aristobulus castella Pompeio tradit. ibidem
Aristobulus cum familia Romam vectus. 319
Aristobulus vxori humilitatem generis obijcit. 334
Aristobulus matrẽ ac fratrem vinctos custodiæ tradit. 315
Aristobulus matrẽ vinctam fame necat. 316
Aristobulus fratrem Antigonum plurimum amat. ibid.
Aristobulus seipsum regẽ declarat. 318
Alexandra coniugem Aristobuli cum filiis carceri iniacludit. 318
Aristobulus Flaccum Agrippæ fratri infensum reddit. 266
Aristobulus amitam suam ac socrum monet. 243
Aristobulus ab Herode interfectus, supra lib. 15. cap. 3. 296
Aristobulus elapsus Roma iterum turbas concitat. 320
Aristobulus cũ Romanis dimicat. ibid.
Aristobulus Agrippæ Regis frater & Elcias Magnus apud Petronium Iudæorum causam agunt. 271
Aristobulus Hyrcani filius natu maior principatum in regnum transfert. 315
Antigonus in honorẽ fratris in templum ascendit. 316
Aristobulus Pompeio supplex occurrit. 319
Aristobulus satellitibus vt Antigonũ si cum armis adiret occiderent, præcipit. 316
Aristobulus miserè moritur. ibid.
Aristobuli coram Pompeio apologia. 200
Aristobuli coniunx versuta, Antigonũ dolo trucidari curat. 192
Aristobuli liberi remissi. 202
Aristobuli necem cuncti deflent, præcipue verò Alexandra, quæ nullam præ se fert suspicionem. 218
Aristobuli cum Hyrcano fœdus. 198
Aristobuli fratricidæ pœna. 192
Aristobuli apud matrẽ deprecatio 317
Aristobulo fratricidij pœnitudine morbus ingrauescit. 316
Aristobulo Herodes insidiatur. 217
Aristobulum in templo Arabs oppugnat. 199
Aristobulũ Pompeius descendere prouocat. 318
Aristobulum captiuum Cæsar vinculis soluit. 321

Aristocratis optimum regimen. 52
Argumenta, Iudæorũ genus antiquius Græcorum genere. 451
Arma quibus Iosaphatus victoriam parauit. 126.
Artabanus Tiberio filium Darium obsidem & viram quinque cubitorum statura mittit. 265
Artabanus à Dahis & Sacis in imperium restitutus. ibid.
Artabanus Asinæo terrã Babyloniam commendat, datisque muneribus eum dimittit. 273
Artabanus ad Asinæum & Anilæum propter audaciam societatem cum illis inire mittit. ibid.
Artabanus ad Izatem se confert, auxiliumque ab eo petit. 289
Aruntius in theatro Imperatoris interitum nunciat. 289
Arx Apamia diruta. 200
Asan is Rex Iudæ. 119
Asanus Damascenos in Basanem concitat. 120
Asanus rex moritur. ibid.
Asani pietas. 119
Asani victoria. ibid.
Asael Ioabi frater Abenerum insequitur. 90
Asiatici & Cyrenenses Iudæi ab earũ regionum ciuitatibus multum afflicti. 237
Asinæus & Anilæus Neerdenses patria in locum quendam se conferunt, ad quos ingens multitudo confluit. 273
Asinæus cum sociis à Babyloniæ satrapis ex improuiso oppressi. ibid.
Asinæus suos ad fortitudinem hortatur, & hostes fundit, fugatq; ibid.
Asinius. 204
Asini apud Iudæos aliosq; sapientes viros qui dicantur. 463
Assamonæi Principatus & Pontificatus finis. 215
Ascalopita & Scythopolitæ ob tributum non solutum puniti. 170
Asphaltites lacus. 9
Aspis serpentis. 3
Astorus. 113
Assyriorum imperium dissolutum. 140
Astyrus, rex Persarum, Vasten ad conuiuium venire nolentem repudiat. 157
Athenio Herodem, eiusque exercitũ inuadit. 220
Athronges vir corpore & manuum robore insignis dignitatem regiam affectat. 257
Auranitidis ditio à Zenodoro Arabibus elocata & à Cæsare Herodi donata est causa belli. 228
Aurus ab Arabibus incensus. 257
Aureum dictum de hoc seculo. 480
Augustus Herodem Syriæ procuratorem constituit. 331
Augusto Cæsari Caius rem diuinam facit. 278
Asprenas. ibid.
Autoritas Simonis. 188
Azariæ Prophetæ ad populum adhortatio. 120
Azymorum festum. 28
Azoti propter arcam ereptam horribiliter cruciantur. 74
Ædificia ab Herode condita. 331
Ædificatio Hierosolymæ. 454
Ægyptus vnde dicta. ibi.
Ægypti rex auxiliaturus Iudæis prælio vincitur. 143
Ægypti regis de Iudæorum libertate ab Aristæo impetrata edictum. 165
Ægypti & Æthiopiæ regina ad Salomonem venit. 114
Ægyptij bestias naturæ repugnantes colunt. 462
Ægyptiorum libido. 8
Ægyptiorum rex in Æthiopiam fugit, eumque Æthiopum rex honorifice suscepit. 457
Ægyptiorum sacerdotes circumciduntur, à porcinis carnibus abstinent. 465
Ægyptiorum arma ventus in Hebræorum castra expellit. 29
Ægyptiorum Idolatria. 456
Ægyptiorum reges cur Pharaones dicti. 113
Ægyptiorum rex in Æthiopes. 25

INDEX.

Ægyptiorũ erga Hebræos inuidia. 23
Æmilius Regulus. 276
Ætas Saræ 127. anni. 11
Æthiopes arma contra Asanum capiunt. 119

B.

Baaras radix quomodo euellenda. 440
Baalitarum mactatio. 131
Babæ liberi à Costobaro seruati. 225
Babæ liberi alijque accusati ab Herode interfecti. ibid.
Babylon à Cyro Persarum rege capta. 148
Babylon à Semiramide non ædificata. 454
Babyloniæ muri ex latere cocto & bitumine constructi. ibi.
Babylonicæ captiuitatis post septuaginta annos finis. 150
Babyloniorum rex Herculem fortitudine & rerum gestarum magnitudine præcessit. 454
Babyloniorum regis ad Ezeciam legatio. 140
Bacchides aciem instruit, & cum Iuda signa confert. 179
Bacchides cum 22000. militũ Iudę occurrit. ibid.
Bacchides Ionathan Sabbatho aggreditur, & duo millia militum amittit. 181
Bacchides copias contra Ionatham ducit. ibid.
Bacchides iratus transfugis dum Ionathæ potestas ipsi nõ datur, quinquaginta ex eis interficit. ibid.
Bacchides indignationem in transfugas effundit, & quomodo exercitum sine ignominia posset reducere cogitat. ibid.
Bacchides magnam tyrannidem in Bethzecho exercet. 178
Bacchides cum Ionatha fœdus facit. 181.
Bacchides Iudæ fautores interficit. ibidem.
Bacchides multos sibi credentes interficit. 178
Bacchidis in Iudæos crudelitas. 314
Bacchidi Demetrius Alcimum commendat, eique vt Iudam internecione deleat, mandat. 378
Bacchidem Demetrius cum copiis in Iudæam mittit. 179
Bagoas, Carus & alij ab Herode necati. 248
Baiæ sunt thermæ Campaniæ, non procul à Puteolis. 270
Baleth. 113
Balthasar siue Naboandel Babyloniæ rex. 148
Balthasar manum è pariete prominentem & syllabas quasdam scribentem vider. ibid.
Bal Tyriorum Deus. 131
Balamus obiurgatur ab Angelo. 48
Balamus ad Balacum peruenit. ibid.
Balami responsio. ibid.
Balami de rebus futuris vaticinium. ibidem
Balami aduersus Hebræos consiliũ. ib.
Balami asina loquitur. ibid.
Balami de Israelitico populo vaticinium. ibid.
Balacus iratus reprehẽdit Balamũ. ibi.
Balaci Moabitarum regis ad Madianitas legatio. ibid.
Balamo angelus resistit. ibid.
Banaias. 103
Banaias Ægyptium hasta ex ipsius manibus extorta confodit. ibi.
Banaias leonem exanimat. ibid.
Baracus 40. annis Israelitarum imperium tenuit. 65
Baracus contra hostes Imperator designatur. 64
Barala oppugnata & concremata. 176
Baruchus è carcere dimissus. 145
Basanes Ramathonem captam munit. 120
Basanis impietas. ibid.
Basilica. 113.
Batibius. 278
Bathillus se venenum attulisse fatetur. 249
Belus primus rex Assyriorum. 454
Beli sacerdotes interfecti. 121
Eleazari calamitas Iudæos ad deditionem commouet. 441

Bellum Adadi contra Achabum. 122
Bellum inter Asaelem & Ieum. 132
Belli Iudaici Præside Floro exorti ipsi Iudæi initium & seminarium. 287
Belli leges. 55
Beniamin vt reus căpitur. 21
Beniamitæ in Abneri sententiam cõcedunt, ipse ad Dauidem proficiscitur, & hac de re certiorem facit. 91
Beniamitę quadringentas virgines labiticas ducunt. 63
Beniamitarum 25000. trucidãtur, tantum sexcenti incolumes euadunt. 63
Beniamitis, vt virgines rapiant, conceditur. ibid.
Bernice, Agrippæ soror, cuius Herodes patruus & maritus Polemoni Ciliciæ Regi in matrimonium collocatur. 292
Bernicen Salomes filiam Aristobulo, Glaphyram Archelai Cappadocum regis filiam Alexandro Herodes vxores coniungit. 232
Berytij ab Agrippa multis donis affecti. 294
Berosus historiographus genere Chaldæus. 453
Berosus de Nabuchodonosoro. 147
Berosus. 8
Bersabe iuramenti puteus. 20
Berzelæus Hierosolymam, patre eò proficisci nolente, cum Dauide contendit. 101
Berzellæi filios Solomoni Dauid commendat. 105
Bezeleel & Eliab Architecti tabernaculi. 34
Betachora. 113
Betaramptha Iulias appellata. 262
Bethlabe studium Adoniæ, sic suadente Nathane, Dauidi indicat. 104
Bethsabe Regi se grauidam esse nunciat. 95
Bethsura obsessa. 177
Bethsuritæ deditionem faciunt. ibid.
Bethsaida. 262
Biblia satan abolere conatur. 173
Bibliotheca Ptolemæi Philadelphi. 164
Bozus Naami & Ruth amicus. 69
Bozus, Ruth cognatum, eam vt ducat, hortatur. 70
Bozus ex Ruth Obedem Dauidis auũ genuit. ibid.
Boues triturantes. 53
Buccinæ duæ ex argento factæ. 41
Blasphemiarum inter Iudæos & Ægyptios causa. 456

C.

CAin regione extorris. 4
Cain Dei castigatione haud melior redditur. ibid.
Cain hypocritarum & sceleratorum parens. ibid.
Caduceatores ablegandi. 55.
Caius ad tria millia Iudæorum in seruitium abducit. 320
C. Norbanus Flaccus pro Iudæis scribit. 238
Caius Senatui ac Pisoni vrbis Præfecto se in imperium defuncti successisse significat, & vt Agrippã è custodia dimitterent mandat. 269
Caius Caligula quartus Romanorum Imperator. Tiberius Tyrannus. 269
Caius Tiberium fratrem tollit. ibi.
Caius, Germanici filius, gratiosus. 268
Caius Petronio mandata imperatoria negligente, vt sibi ipsi manus inferat scribit. 272
Caius Templorum Græcanicorum nullum inspoliatum relinquit. 276
Caius Iouis fratrem se appellat. 275
Caius vir maleficus. 281
Caius orator facundus. ibid.
Caius primò egregiè Rempub. administrat, postea diuinos quoque honores vsurpare audet. 270
Caij in Iudæos Tyrannis. 275
Caij in senatores ac patricios sæuitia. ibidem
Caius licentiam seruis deferendi suos dominos permittit, & Pollux Claudium reum facere audet. 276
Caius Agrippæ commendatus. 276
Caius multos tributorum ac vectigalium

lium releuationem petentes capite plectit. 276
Caius Caligula post Tiberij obitum Princeps Roman. 265
Caius à Chærea trucidatus. 278
Caius receptacula nauib. exstruit. 281
Caius se Ioui comparat. 276
Caium Agrippa Romæ honorat, in cuius retributionem aliquid petere Caius iubet, qui nihil aliud, quã vt mandatum Petronio datum reuocet, rogat. 272
Caij stuprum & libidinis licentia. 281
Caio passim insidiæ structæ. 276
Candelabrum aureum. 36
Chananæorum gentem extirpandã. 55
Chananæorum Reges mouent in Hebræos. 59
Chananæorum ingens exercitus. ibi.
Chananæorum Reges omnes ad vnũ trucidati. ibid.
Chananæorum regionem totam Iosua deuastat. ibid.
Chananæorum decem millia trucidãtur, & Adonibezeck capitur. 61
Calamitas Iudæorum Scythopoli. 445
Calamitates omnium à mundo condito cum Iudæorum collatæ, superantur. 312
Callistus, Caij libertus, Claudio à Caio se vt ipsum veneno tolleret iussum, significat. 277
Chaldæorum ac Tyriorum scripta cũ Iudæis consonant. 454
Chaspoma & Bosora. 176
Cambyses rescriptum, in quo Iudæos ab ædificando templo deterret. 151
Campus regius. 9
Candelabra. 111
Canthari & Phialæ. ibid.
Captiuitas Babylonica ab Esaia prædicta. 140
Captiuitas Babylonica. 145
Captiuitas, & per tempus obsidionis mortuorum numerus. 435
Caprosaba Antipatris dicta. 195
Carmen & gratiarum actio Mosis & Israelitarum pro præsenti liberatione. 29
Carnibus cruentis Hebræi vescũtur. 77
Carthago à Didone Pygmalionis sorore in Africa extructa. 451
Cassius Herodi, si bellũ desijsset Iudææ regnum delaturum pollicetur. 323
Cassius in Syriam venit, & plus quàm septingenta argenti talẽta à Iudæis exigit. 207
Cassius Herodi, vt in Malicho mortẽ patris vlciscatur, rescribit. 323
Cassius stipendium ciuitatibus indicit. 322
Cassius & Marius Herodem Cœlesyriæ ducem faciunt. 207
Cassius Longinus Syriæ Præses. 287
Cassius Chærea. 276
Cassij & Bruti dolo Iulius Cæsar interfectus. 322
Caspius portus. 264
Castra hostium à Samaritanis diripiũtur. 128
Castella muniuntur. 201
Castoris Iudæi dolus erga Titum. 415
Catullus tria simul Iudæorum millia trucidat. 448
Causæ diuersitatis apud Iudæos. 449
Causæ, cur Iosephus hos libros contra Apionem conscripserit. 471
Causæ milites impellentes, vt Claudium in Imperatorem eligerent. 282
Causæ impulsiuæ conscribendi hos libros. 449
Causæ, ob quas Iosephus has historias conscriptas in lucẽ ediderit. 1
Causa extructi templi. 111
Causa belli contra Arabes. 220
Cisus Sauli pater. 74
Citharæ quis inuentor. 7
Ciuitatem quis primus instituerit. 7
Clades Ismaelis à Ioanne accepta. 146
Clades Alexandri. 193
Claudius Principatum vltro oblatum deponere recusat. 282
Claudius in proposito suo ab Agrippa confirmatur. 283
Claudius Felix Iudææ procurator. 292
Claudius milites vt in fide maneant, sacramento adigit. 283
Claudius Agrippã in regnũ paternũ

mittere cogitat, quod alij diſſuadẽt, & Cuſpium Fadum Iudææ præſidẽ & regni totius declarat. 284
Claudius Agrippæ Iudæam, Samariã, & Lyſaniæ ditionem concedit. 284
Claudius Principatum vltrò oblatum deponere recuſat. 282
Claudius Iudæis ſacræ Stolæ cuſtodiam Agrippæ iunioris rogatu concedit. 288
Claudius renuenti obtruditur Cęſarea dignitas. 282
Claudius Tiberius Nero Romanorũ Imperator. 262
Claud. ſublimis in caſtra pfertur. ibid.
Claudius fato functus. 293
Claudij Cęſaris ad Iudęos epiſtola. 288
Claudij pro Alexandrinis Iudæis edictum. 284
Claudij pro Iudæis per Romanum orbem edictum. ibi.
Claudij ad legatos reſponſio. 283
Claudium Agrippa, vt magno animo in retinendo principatu pergeret, hortatur. 283
Claudium milites in Principem eligunt. 280
Craſſius in Parthia perit. 203
Craſſus Parthis reſiſtit. ibid.
Craſſus iuramenti dati violator. 202
Crateres. 113
Crateræ aureæ duæ. 166
Crateræ argenteæ. ibi.
Cæcilius Baſſus ſex. Cæſarem interficit. 207
Cædes aſſiduæ Hieroſolymis. 328
Cædes, latrocinia, ſeditio & fames in Iudæa. 261
Cædes Zachariæ Regis. 135
Cædes in Hieroſolymis. 328
Cædes cognatorum 42. Ochoziæ. 132
Cædes filij Ariſtobuli. 203
Cædes, latrocinia, ſeditio & fames in Iudæa. 356
Cæſar in Syriam venit, apud eũ Gadarenſes Herodem accuſant, qui ſeipſos iugulant. 228
Cæſar Auguſtus Herodi in Parricidas animaduertere liberam potęſtatem permittit. 244
Cæſar Herodis ditionem ampliorem reddit. 224
Cęſar Auguſtus Herodis ſtudioſus. 211
Cæſar e Syria proficiſcitur. 204
Cæſar Ægypto potitur. 224
Cæſar in hoc inuenes peccaſſe pronũciat, quòd ſe à ſuſpicione immunes non ſeruauerint, ac parentẽ vt filijs reconciliętur, hortatur. 236
Cæſar à Caſſio & Bruto occiſus. 207
Cæſar ab Herode offenſus. 242
Cæſar Herodi dimidium redituum è Cyprijs metallis donat. 236
Cæſar Herodis Principatũ confirmat. 223.
Cæſar Arabum legatos non audit. 242
Cæſar Trachonitidis, Bataneæ, & Auranitidis dicionẽ Herodi donat. 228
Cæſar Archelaum regno dignum pronunciat. 255
Cæſar & Agrippa Herodis magnanimitatem celebrant. 236
Cæſar Auguſtus fato functus. 262
Cæſaris ad Herodem reſponſio. 330
Cæſari & Iuliæ Cęſaris vxori ab Herode legatum. 254
Cæſari Herodes quingentos ex ſuo ſateilitio mittit. 227
Cæſarem Herodes octingentis talẽtis donat. 228
Cæſares. 114
Cæſarea, Stratonis turris antea dicta, ab Herode condita. 332
Cæſarea Philippi ab Agrippa Neronias appellata. 294
Cæſarea perfecta. 236
Cæſareæ inter Iudæos & Syros de pari iure ciuitatis rixa. 293
Ceſareæ portus. 228
Chæreas cũ ſocijs in Germanici ædes ſe recipit. 279
Chæreas Iulium Lupum vt Caij vxorẽ & filiam interficiat mittit. 281
Chæreas à conſulib. ſignũ petit. ibid.
Chęreas multis ex cauſis in Caium incitatus. 276
Chæreas, Minutianus & Clemens, de Cæſaris nece colloquuntur. 280
Chæreas cum alijs quibuſdam Caium tollere ſtatuit. 277

INDEX.

Chæreas Clementem & Papinum allo quitur. 276
Chæreas occasionem aggrediendi Caium expectat. 277
Chæremon historiographus. 459
Chærili antiqui Poetæ de Iudæorum gente testimonium. 455
Cęron, amomi ferocissima, in qua Noę arcæ reliquiæ seruantur. 288
Chelcias & Ananias Cleopatræ copijs duces præpositi. 191
Cherubini duo. 110
Cherubin. 35
Chebron & Marissa expugnata. 176
Cestennius Antiochum subito inuadit. 442
Cellæ in circuitu templi cõstructæ. 110
Chetomene. 36
Celenderis in Cilicia. 249
Clearchi Aristotelis discipuli de Iudęis testimonium. 455
Cleopatra Regina alieni appetẽs. 218
Cleopatra in Ciliciam ad Antonium venit. 209
Cleopatra fratrem & sororem interfecit. 218
Cleopatra contra filium exercitum parat. 194
Cleopatra ad Antonium peruenit, qui Arabiæ partem & Hierichuntini agri reditus ei locat. 218
Cleopatræ in cognationem suam sæuitia. 329
Cleopatræ auaritia. 329
Cleopatræ in Herodem insidiæ. ibid.
Cleopatræ Antonius partes de Iudæa & Arabia ablatas largitur. 218
Cleopatram Herodes occidere conatur, quod eius amici auertunt. ibi.
Cleopatram Antonius versus Ægyptũ deduxit. ibid.
Creatio mundi. 2
Censores. 141
Centum legati Hierosol. reuersi. 306
Certamen quinquennale. 236
Cinnamus Arrabano amissum dignitatis fastigium restituit. 290
Clitus Tiberiadæ seditionis autor. 302
Clitus sinistram sibi præcidit. ibi.
Circa hostes quomodo agendum. 468
Circa Massadam vnus tantum locus, qui aggerum iactum excipere potest. 444
Circenses ludi. 276
Circumcisio instituta. 9
Cirenæorum magistratus. 237
Ciuilis Germanos ad sobrietatem cogit. 438
Ciuilis belli inter Hebræos initiũ. 90
Ciues in labissa, Sauli & filiorum cadauera dempta sepeliunt. 88
Ciuitatis munitiones ac turrim cautes, quas tyranni per dementiã deseruerant, insuperabiles. 431
Ciuium contra Iudæos ad Titum preces. 439
Ciuib. directa bona restituuntur. 307
Cyrus Nabonidẽ expellit à Babyl. 454
Cyrus Iudæis reditum in patriam vrbis ac templi ędificationem permittit. 150
Cyri Persarum Regis edictum. ibid.
Cyri ad Syriæ Satrapas mandatũ. ibid.
Cyri de Iudæis eorumq; templo decretum. 154
Cyprus. 332
Cypros, Agrippæ vxor, ad Herodiadẽ sororem eius scribit, & auxilium petit. 266
Cypron conditum. 237
Criminum à Iusto Iosepho obiectorũ depulsio. 307
Crypta subterranea ab Antonia. 231
Cochlea. 110
Columnæ duæ excitatæ. 4
Columnæ duæ ingentes. 110
Colloquium Dei cum Cain. 3
Copię in partes duodecim cõgestę. 105
Coponius Præfectus Syriæ. 261
Comitas & benignitas Agrippæ erga Philippum. 302
Comminatio grauis Israelitis à veræ pietatis tramite exorbitantib. proposita. 112
Concupiscentiæ sepulchra. 42
Conditio obsidionis soluendæ à Ioabo proposita. 102
Conflictus Ægyptiorum & Mithridatis ad Delta. 203
Consonantia Iudæorũ in religione & vita. 467.

Conscien-

Conſcientiæ labes. 192
Contra mendacium impudẽter expoſitum nihil dicendum. 460
Contra furtum & vſuras. 468
Contra illos, qui Moſen & Iſraelitas propter lepram profugiſſe ex Ægypto contendunt. 40
Contra legiſlatores gentium. 470
Contemptus mortis. 252
Conuicium Deo faciens. 51
Conuiuium Iudæorum apud Ptolemæum, & eorundem ante cibum preces. 167
Corban, donum Dei. 454
Cores populum excitare aduerſus Moſen conatur. 44
Coræ factionem ducenti quinquaginta viri ſequuntur. ibid.
Corẽ cum 250. viris ignis abſumit. 46
Corinthus à Sylleo, vt Herodem è medio tolleret, pecunijs corruptus. 248
Corona. 111
Cornelius Sabinus. 277
Chosbi. 49
Coſtobarus, Lyſimachus, Antipater & Doſitheus apud Herodem accuſati. 225
Coſtobarus, cui Herodes in matrimonium Salomem ſororẽ dederat, Idumææ principatum inuadit. 225
Coſtobarus interceſſione ſeruatus. ibi.
Cubicula ad voluptatem facta aurea ſuppellectili referta. 113
Cumanus Præfectus Iudææ. 353
Cumanus multos Iudæos perimit, plures viuos captos abducit. 292
Cum quibus iuſtitia, cum illis etiam Deus eſt. 221
Cum capta coniugium. 53
Cur Iudæi animalia conſueta ſacrificent, nec carnibus ſuillis veſcantur. 465
Cur quidam Hiſtoriographi Iudæorũ mentionem omiſerint. 456
Cura pro ſacerdotibus. 157
Cura Dei pro ſuis. 122
Chuſis victoriæ nuncius ad Dauidem miſſus ab Achima antecertitur. 100
Chuſi conſilium, quod etiam, Achitophelis reiecto, recipitur. 99
Chuſim ſimulatè offert Abeſalomo ſtudium ac fidem ſuam. 92
Cuſtos carceris amicè agit cum Ioſepho. 18
Churæi cultum Dei amplexi, Iudæorum amicos, rebus tantum ſecundis ſe profitentur. 138

D.

DAbaritteni Ptolemęi vxorem ſpoliant. fol. 301
Dalale meretrix è Samſone cauſam tanti roboris expiſcari conatur, & ter deluditur. 69
Damaſceni & Aretas contra Alexandrum. 317
Damaſceni à Dauide vincuntur. 94
Dana extructa. 63
Daniana tribus à Chananæis preſſa. ibid.
Danitæ locum inhabitandum quæruntt. ibid.
Daniel cum ſocijs ad honorem euectus. 147
Daniel Regi ſcripturam interpretatur. 148
Daniel in leonum foueam conijcitur. 149
Danieli Rex dona promiſſa exhibet. 148
Daniel Regis ſomnium & interpretationem exponit. 147
Danielis cognati ſtatuam adorare nolentes, in ignem cõiecti, diuina prouidentia ſeruantur. ibid.
Danielis vaticinia. 149
Danielis viſio de ariete & hirco, per quos Medorum & Perſarum Regnũ præfiguratum fuit. ibid.
Danielis inimici à leonibus dilaniati. ibid.
Danielis & ſociorũ eius in Chaldaica diſciplina inſtitutio & profectꝰ. 146
Danieli ſomnium eiuſq; interpretatio reuelatur. 147
Darius tribus ſatellitibus tres quæſtiones proponit. 152
Darius ſe ſacra vaſa Hieroſolyma remiſſurum vouet. ibid.

Darius

INDEX.

Darius Hystaspis filiꝰ Rex Persarũ. 152
Darius admonitus voti, templi restaurationem mandauit. 153
Darij regis scriptum & mandatum de libertate, possessionibus, templo & sacrificijs Iudæorum. ibid.
Darij ad Syriæ præfectos epistola. 154
Dathan & Abiran contumaces. 45
Dathan & Abiram ablorbet terra. 46
Dauid Gillaeos contra Palæstinorum incursiones defendit. 83
Dauid tribus malis propositis pestem eligit. 103
Dauid Sibæ Ionathæ facultates commendat, eumq; omnes reditus Hierosolyma referre iubet. 94
Dauid in siti crebro expetitam aquam bibere recusat. 103
Dauid vxorem Melcholen ab Abenero postulat. 90
Dauid Hierosolymæ partem inferiorem occupat. 92
Dauid affectus factus Abisace eum recalescit. 104
Dauid cognito Regis aduentu fuga sibi consulit. 84
Dauid à proposito Nabalum euertendi desistit. 85
Dauid Ioabum cum lectissimo milite contra Ammanitas mittit. 94
Dauid de Absalomi conatibus certior factus, cum suis Iordanem trãsit. 99
Dauid contra Nabalum cum 400. armatis proficiscitur. 85
Dauid Syriæ subiugatæ tributum imponit. 94
Dauid in vitæ discrimen vocatus ab Abisæo liberatur. 102
Dauid Ammanitarum iniuriam fert indignissimè, eamq; vindicare cogitat. 94
Dauid Abigæam Nabali viduam ducit. 85
Dauid Saulo innocentiam suam declarat. 86
Dauid cum sexcentorũ manu & duabus vxoribus in Palæstinam ad Anchum Gittæ Regem secõfert. ibid.
Dauid Saritas & Amalecitas incursionibus infestat, de manubijs munera Regi mittit, eiq; meridionalem Iudæorum regionem se incursare persuadet ibid.
Dauid cum Goliath congredi cupit. 79
Dauid agnum raptum ex ore Leonis recipit, ipsamq; feram occidit. 80
Dauid vrsum trucidat. ibid.
Dauid armis quibus ad pugnam à Saulo instructus erat, depositis, funda armatus in hostem properat. ibid.
Dauid hostem accedens, contemnitur. ibid.
Dauid, Sauli & Ionathæ necem deplorat. 89
Dauid Amalecitam Saulì interfectorem affici supplicio iubet. ibid.
Dauid ex Dei iussu Hebronem commigrans, à Iudæ tribu Rex declaratur ibid.
Dauid Iabisenos quod Saulum cum filijs sepelissent, collaudat, ibid.
Dauid te viuente Solomonem filium suum regnum auspicari voluit. 104
Dauid Solomonem vt Deum colat, hortatur. 104
Dauid Mahanaim peruenit, vbi cum summa reuerentia ab optimatibus excipitur. 99
Dauid arcam in ædes Obadami Leuitę deponit, cuius domus multis felicitatibus cumulatur. 93
Dauid Semeim occidi vetat. 95
Dauid famæ suæ consulit nemine suspicante ipsius voluntate cæsum fuisse Abenerum. 91
Dauid à Michol irridetur. 93
Dauid Deo templum ædificare decernit. ibid.
Dauid Deo pro promissa per Nathanem felicitate gratias agit. ibid.
Dauid in Palæstinos mouet, eisq; bonam agrorum partem adimit. ibid.
Dauid Sophenorum Regẽ vincit. ibid.
Dauid à rege petit vt agri partem ad incolendum ei cum suis attribueret, Rex Secellam ei donat. 86
Dauid Ionathæ de patris insidijs conqueritur, Ionathas autem parentẽ excusat. 81
Dauid orat Ionathan, vt parentis erga se

gà se animum expiscari & significare velit. 82
Dauid Nabum ad Achimelechum sacerdotem pernenit. ibid.
Dauid Goliathi gladio accepto, in Gittam Palæstinorum ad Anchum se cõfert. ibid.
Dauid regem Anchum timens furorem ac rabiem simulat. ibid.
Dauid ad speluncam Adullamæ pernenit, vbi fitius tota cognatio, nec non & alij multi ad eum se cõferunt. ibidem.
Dauid ad Moabitarum Regem proficiscens, parentes ei commendat. 83
Dauid ad Sarim oppidum peruenit. ib.
Dauid Memphibosto veniam, & dimidiæ partis bonorum Sibæ donatorũ restitutionem promittit. 101
Dauid oraculo monitus fugit. 84
Dauid in Cœnam cum suis se confert, quò & Ionathas perueniens, eum consolatur, & fœdus cum eo renouat. ibid.
Dauid Vriam accersit, eumq; vt profectus ad vxorem, ibi pernoctaret, iubet, quod tamen non facit. 95
Dauid Ioabo, vt in Vriam animaduertat, scribit. ibid.
Dauid magnam vim ferri, æris & lignorum comportat. 104
Dauid Amasæ veniã & vniuersarũ copiarum Præfecturam concedit. 100
Dauid Idumæos, vt viritim tributa persoluerent, cogit. 94
Dauid num quis ex Ionathæ genere superesset scitatur. ibid.
Dauid fassus peccatum, à DEO veniam consequitur. 96
Dauid per septẽ dies, infantes ex Behsabe suscepti, vicem dolenter ferens, ieiunat. ibid.
Dauid puerum extinctum sentiens, surgit, ac lotus cibum capit. ibid.
Dauid causam, cur mortuo puero cibũ capiat, quorum nihil puero adhuc ægrotante fecerat, indicat. ibid.
Dauid laciniã regij pallij præcidit. 84
Dauid regi Saulo, quod sibi insonti insidias struat, exprobrat. ibid.
Dauid cum toto populo Abenerum defleat ac luget & solennibus funeralibus ei parentat. 91
Dauid Vriæ nece audita, iratsci detinit. 96
Dauid Bethsabe coniugem sibi asciscit, ex qua puer ei nascitur. ibid.
Dauid Principibus tribuum conuocatis Solomonem commendat. 103
Dauid Chusim vt Achitophelis consilijs se opponeret, obnixe precatur. 92
Dauid Hierosolymis excedit. ibid.
Dauid fugiens sacerdotes in vrbe manere vult, vt per eos, quid in ea agatur, cognoscat. ibid.
Dauid Samueli Regis erga sese animũ indicat. 81
Dauid Salomoni Ioabum puniendum mandat. 105
Dauid Deum consulit, num ab Amalecitis vxores ac liberos recipere sit concessurus. 87
Dauid Ægyptio seruo ductore, Amalecitas assequitur. 88
Dauid in Amalecitas irruit, magnã eorum stragem edit, omnemq; prædã recuperat. ibid.
Dauid custodes impedimentorũ, obstrepentibus pugnæ socijs, in prædæ partem admittit. ibid.
Dauid cum duobus in hostium castra penetrans, Saulis spiculum & lecythum aqualem aufert. 85
Dauid Sauli Imperatori Abenero ♀ regium spiculum & aquæ lecythum auferri passus sit exprobrat. ibid.
Dauid Palæstinos magna eorum edita strage vincit. 81
Dauid Leuitas numerat, eorumq; officia distribuit. 105
Dauid Ioabum ad peragendum censum ire iubet. 103
Dauid Iebusæos ex arce & Hierosolymis eijcit, & ciuitatem Dauidis appellat. 92
Dauid Syris occurrens, 47000. cum Sabeco eorum Imperatore cædit. 95
Dauid vt plurimum propitium numẽ experitur. 80
Dauid cognita filij cæde à Chusi, acriter eum deflet. 100

Dauid Proceres & præfectos comiter atq; benignè excipit. 91
Dauid Rabatham vi captam militi diripiendam permittit. 66
Dauid pro innocente orat populo. 103
Dauid Poeta. 102
Dauidis & Salomonis potentia. 465
Dauidis legatis petentib. aliquid cõmentus, durè respondetur à Nabalo. 85
Dauidis cum Goliatho ante congressum colloquium. 80
Dauidis legati ad Ammanitarũ Regẽ ob patris obitum consolandi causa missi, contumeliosè tractantur. 94
Dauidis victoria de Goliatho. 80
Dauidis ad Solomonem postremum alloquium. 105
Dauidis filij ad patrem, Absalomus verò ad auum confugit. 97
Dauidis liberi Hierosol. suscepti. 92
Dauidis adulterium. 95
Dauidis concubinæ à filio stupratæ, aliò traducuntur. 101
Dauidis ob cladem acceptam indignatio. 96
Dauidi omnes filios ab Absalomo cęsos nunciatur. 97
Dauidi, vt prælijs abstineat, suadetur. 102
Dauidem adesse volentem in exercitu amici prohibent. 99
Dauidem Ionathas excusans, à parente spiculo petitur. 82
Dauidici generis Reges, quot & quandiu regnauerint. 145
De arca in qua tabulas legis Moses collocauit. 35
De arca sacra consultatio. 72
De adulterio & incestu. 40
De aduentu Vespasiani in Galilæam & obsidione Iotapæ vide Iosephũ lib. 4. cap. 5. de bello Iudaico. 309
De afflictionibus Hebræorum in Ægypto per annos 400. 23
De bello Iudaico quidam historias cõscripsere. 450
De bello Iudaico. 313
Debitus vitæ finis Iudæorum. 443
Debora & Baracus in hostes mouent. 65
Debora Prophetissa. 64
De boue cornupeta. 54
Decem tribuum ad reliquos Israelitas legatio. 60
De Chami filijs ipsorumq; progenie. 7
De Cain & Abel fratribus. 3
Decem coniurati necati, delator eorum interfectus frustatim concisus est. 226
Decem præcepta, & quomodo diuidenda. 34
Decem Ægypti plagæ. 28
Decem multi contra Herodem conspirant. 226
Decem bases æreæ labrorum. 110
Decem labra rotunda. ibid.
Decimæ egenorum. 53
De Cleopatra vltima Alexandrinorũ Regina, eiusq; sceleribus. 462
Dei contemptus in quibus cõsistat. 78
De Deo & prouidentia diuina. 467
Deorum apud gentiles ingens numerus. 469
De Isaci filijs Esao & Iacobo, & natiuitate eorum ac educatione. 12
De Isaco legitimo Abrahami filio. 11
De Iacobo metu fratris in Mesopotamiam profugo. 13
De Ismahele Abrahami filio, eiusque posteris Arabibus. 10
Defectus Lunæ. 253
Defectionis Germanorum & Gallorũ ab Romanis causæ. 438
Defectionis autores circiter duo millia in cruces acti. 438
De filijs Sem, tertij Noe filij, & de progenie ipsorum & Abrahami. 7
De funeribus mortuorum. 468
Defuncti fratris vxor ducenda. 53
Demetrius ab Alexandro victus, trucidatur. 191
Demetrius se promissis in amicitiam Ionathæ insinuare conatur. 182
De morte Cæsaris rumor diuersus. 279
Demetrius Iudæis in auxiliũ venit. 316
Demetrius Philippum fratrem in Berora oppugnat. 195
Demetrius solicitantibus transfugis Bacchidem cum copijs contra Ionathan mittit. 181

Demetrius Demetrij filius ex Creta in Ciliciam traijcit, Syriamq; occupare conatur. 183
Demetrius Tripolim aliasq; Syriç vrbes occupat, & Antiochum & Lysiam necat. 178
Demetrius Eucærus contra Alexandrum proficiscitur. 195
Demetrius in Alexandrũ mouet. 182
Demetrius Euçærus à Ptolemæo Lathuro Damasci rex constitutus. 194
Demetrius militũ odium concitat stipendium pacis tempore minuendo. 185
Demetrius in Arsacem Parthorum regem mouet, prælioq; superatus, capitur. 187
Demetrius Nicanorem contra Iudam mittit. 178
Demetrij ad Lasthenem diploma, in quo Iudæis immunitates promittit. 185
Demetrij ad Ptolemæum de bibliotheca adhortatio. 165
Demetrij duces iterum in Ionathan mouent: nihil sibi successurum videntes noctu discedunt. 187
Demetrij & Alexandri pugna, qua Demetrius superat, Iudæi à Demetrio victore deficiunt. 317
Demetrio in Parthia morbo absumpto Philippus totius Syriæ regno potitur. 195
Demetrio Antiochia adimitur. 186
De mundi creatione, & elementorum dispositione. 2
Deliberationis de Arca sacra conclusio. 72
De leprosis. 40
De nuptijs. 467
De Nazaræis. 46
De obitu Abrahami. 12
De posteritate Adami, & decem ætatibus vsq; ad diluuium. 3
Depulsio argumenti Apionis, Iudæos seditionis Alexandriæ causam extitisse. 463
Depulsio figmenti Apionis de sex dierum itinere. 461
Descriptio donorum à Ptolemæo rege templo Hierosolymitano missorum. 166
Descriptio speluncæ in qua latrones habitabant. 327
Descriptio rationis & sapientiæ. 473
De Sole, Luna & Stellis Iosephi somnium. 17
De Regis electione. 52
De tabernaculo per Mosem in terra deserta facto, quod similitudinem templi portatilis referebat. 34
Deus immensus. 111
Deus non corporis formam, sed animi virtutes spectat. 79
Deus Abrahamo filium pollicetur. 9
Deus propter inobedientiam Sauli offenditur. 72
Deus verax in promissis. 112
De vxoribus ducendis. 53
Dij alieni. 52
Diluuium. 4
Dimissio Israelitarum. 134
Dinæ Iacobi filiæ historia. 15
Diocles. 148
Diodorus cognomine Tryphon Apamenus à Malcho Arabe Antiochum Alexandri filium petit. 185
Diophantes regis Notarius Alexandri nomine falsas literas conscribit. 337
Diophãtes scriba aliorum characteres imitatur. 243
Direptio vrbis impedita. 215
Discrimen Mosis & aliorum legislatorum. 2
Discordia Iudæorum & ciuium Alexandrinorum in religione. 463
Dispositio castrorum. 41
Dissidium inter plebem & senatũ. 282
Dissidium in domo Herodis. 238
Distinctio gubernationis in populo Israelitico. 75
Diuersa populi studia. 120
Diuisio agri Abrahami & Lothi. 8
Diuisio Sacerdotum in 24. cognationes. 105
Diuini auxilij promissio. 51
Dius Iromi meminit. 118
Dius de Solomone. ibid.
Doecus Saulo, se Dauidẽ in Nabo apud Achimelechũ vidisse significat. 83

Dolabella Ephesiorũ ciuitati scribit. 206
Dolor & voluptas aut faciunt aut impediunt passionem. 472
Domicilium Abrahami. 8
Domitia Domitiani Cæsaris vxor. 310
Domitianus, Titi frater. 438
Dona interpretibus dimissis data & Eleazaro missa. 168
Dona Scauto data. 199
Dora Phœniciæ ciuitas & nõ Idumææ. 464
Dora & Ioppe non portuosæ. 228
Doris prior Herodis coniunx non ignobilis ex qua Antipatrum filium suscipit. 323
Doris, Herodis vxor. 208
Doridem Antipatri matrem Herodes ejicit è regia. 249
Doritæ in Iudæorum synagoga Cæsari statuam ponunt, quod Agrippam & Petronium vehementer ad iracundiam commouet. 285
Dottus cum quatuor socijs supplicio affectus. 292
Duodecim Ismahelis liberi 10
Duo totius disciplinę & moralis institutionis modi. 466
Duo sacrificiorum genera. 39
Duo de quibus agit Iosephus. 451
Duo & viginti libri sacri. 450
Duodecim Iudæorum millia in templo occumbunt. 319
Duodecima legio Cestio duce Iudæis cesserat. 436
Duodeni milites congrediuntur, qui ad vnum se conficiunt, & Abenerı parres succumbunt. 90
Duæ tabulæ Mosis. 34
Duæ mulieres sese inuicem de infante permutato accusant. 108.

E

EDictum quantum Mannæ quotidiè quilibet colligeret. 31
Edicto plebs cohercẽda, ne quicquam amplius ad tabernaculi structuram conferant. 34
Eglon Rex Moabitarum Israelitas subiugat. 64
Emortuę dextrę sanitas restituitur. 117
Enosa vrbs prima. 4
Enochi finis in sacris literis non inuenitur conscriptus. 5
Eques Iosepho literas affert. 304
Equi Ægyptiaci. 115
Ephræmi tribus mouet in Iaphthẽ. 67
Eleazarus. 2
Eleazarus Pharisæus Hyrcano matris captiuitatem exprobrat. 191
Eleazarus ad Antiochum adducitur. 474
Eleazarus iram Dei in populũ Iudaicum fatetur. 444
Eleazarus ab Elephanto oppressus moritur. 314
Eleasar. 103
Eleazarus moritur. 61
Eleazarus capitur eumq; Dux nudum extendi & verberibus cædi præcipit. 441
Eleazarus vitã gloriæ posthabet. 314
Eleazarus Iudæ frater elephantum occidit. 177
Eleazarus horribiliter flagellatur. 475
Eleazarus Dinæi filius Romã missus. 293
Eleazarus Iudæus audacia ferox & manu strenuus. 441
Eleazari ad socios oratio. 444
Eleazari ad Antiochi exhortationem responsio. 475
Eleazari constantia. 475
Eleazari de immortalitate animæ oratio. 445
Eleazarus Iudæis Romanorum crudelitatem exponit. 446
Elias sicut Enochus ex hominibus exemptus. 127
Elias pluuiam venturam prædicit. 121
Elias Achabo & Iezabelæ vindictam diuinam prædicit. 122
Elias ad Achabum venturam pluuiam ei indicaturus, mittitur. 121
Elias populi superstitionẽ arguit. ibi.
Eliæ doctrina & officiũ miraculo confirmatur, victima igni cælitus absumpta. ibid.
Eliam Deus in deserto alloquitur. 122
Eliam coruus cibat. 121

Elis pontificis filij Ophnes & Phinees nefarij. 70
Eli ſacerdotis tempore annonæ caritas. 69
Eli in Silo filiorum cædes & Arcæ amiſſio ſignificatur 71
Eli audita arcæ amiſſione exſpirat. ibi.
Eli Pōtificis Genealogia & progenies. ibid.
Eliſæus in Dothaim hoſtibus cingitur. 128
Eliſæus pluuiam venturā & victoriam prædicit. 127
Eliſæus viduam vt ex olei fidelia plurima vaſa adimpleat, iubet. 128
Eliſæus ab Adadæ ægrotante conſulitur. 128
Eliſæi vocatio. 122
Eliſæi mors & cadauetis in ipſius monumentū coniecti reſuſcitatio. 133
Eliſæum Reges conſulunt. 127
Eliacimus Ioacimus nominatus, Iudæ rex. 142
Electorum cōtra Ægyptios bellū. 457
E Iudæis duodecim millia cadunt. 205
Epaphroditus. 1
Epicureorum error coarguitur. 150
Ephraimitæ proditione occupant Bethel. 62
Ephron oppidum expugnatum. 176
Epilogus huius partis genus Iudæorū ex Ægypto non oriundum. 458
Epilogus ſecundi libri contra Apionē. 471
Epicedium à Ieremia Ioſiæ ſcriptū. 142
Epitome belli Iudaici. 312
Epiſtola Ptolemæi, in qua à Pontifice Eleazare Bibliorum petit interpretes. 65
Epictetes pecunia corruptus Scythopolim Iudæis prodit. 191
Ephod. 36
Eſau ſibi quoque benedictionem poſtulat. 13
Eſau primogeniti Ius ob lenticulam cedit. 16
Eſau Edom dictus. ibi.
Eſau filij & poſteri. ibi.
Eſdras Iudæos qui apud Babylonem degunt, conuocat. 155
Eſdras Hieroſolymę præfectus, vaſa ſacra liaque pretiola gazophylacij cuſtodibus tradit. ibi.
Eſdras legis peritus. 155
Eſaiæ de Cyro vaticinium. 151
Eſſen ſiue Logion. 36
Eſſenorum placitum. 349
Eſſenorum vita & mores. 261
Eſthmonitis. 226.
Eſter puella fit Regina. 159
Eſther Regem pro Iudæis interceſſura accedit. 159
Ebutius contra Ioſephum. 288
Ebutius infecto negocio diſcedit. 294
Eua mater omnium viuentium. 3
Euę poena. ibid.
Eurycles Alexandri dicta & facta obſeruans Antipatro & Herodi exponit. 242
Eurycles Lacon Alexandrū apud parentem clam accuſat, autorq; necis ipſius exiſtit 336
Eurycles amicitia ſimulata fallit Alexandrum, eiusq; fit proditor. ibid.
Eurycles necis Alexandri & Ariſtobuli redempta opera, accuſatoris partibus fungitur. ibid.
Eurycles Alexandrum apud Herodem falsò accuſat, & in pericula præcipitat. ibi.
Euangelium Iudæis allatum. 153
Euphrates. 3
Eutychis Agrippæ libertus, herū apud Cæſarem accuſare cogitat. 267
Ex arca Noe coruum emittit. 5
Exciſio ſtirpis Nadabi. 119
Excuſatio hiſtoriographi, cur legum ſeriem innouarit. 51
Exemplum ab Iudæis Cæſareæ interfectis peritum. 445
Exemplum, nō ſemper patribus ſimiles naſci filios. 73
Exemplum vltionis diuinæ in Iezabela valde inſigne. 130
Explicatio nominis Moab & Amon. 80
Exploratores. 178
Exploratores terræ Chanaan mittit Moſes. 42
Exploratores Iſraelitis terrorē incutiunt. ibi.

Expoſitio

Expositio belli Arabici & pecuniæ mutuo acceptæ. 244
Exteri Iudæi inferiorem ciuitatem occupant. 440
Exteri quoque vt exaudiantur in hoc loco precatur. 112
Ex tribu Ephraim circiter 42000. cæsi. 67
Extirpatio stirpis Basanis. 120
Extirpatio Iudæorũ Amani cõcessa. 158
Extructio templi Solomoni mandatur. 104
Ezechias ab Assyriorum rege deficit. 137
Ezechix legati ad Israelitas Azymorum festi celebrãdi causa missi occidũtur. ibid.
Ezechix in aduersis ad Deum refugium & per Esaiam in spem melioris fortunæ erectio. 139
Ezechiæ Regis Iudæ pietas. 137
Ezechiæ mors. 140
Ezechiam primarium latronem cum socijs Herodes supplicio afficit. 204

F

FAbatus procurator Cæsaris apud Herodem secretorum Sillæi proditor. 329
Fabula de Ioue & Pallade. 469
Fabulæ superius recitatæ depulsio. 463
Facinus detestandũ Gabaenorum. 62
Fames ob iuramentum violatum, Israelitis immissa. 102
Fames & pestilentia. 143
Fames in Samaria tanta, vt mulier mulieri filium comederet. 128
Fanum. 111
Falsa matris ac sororis Herodis aduersus Mariammen accusatio. 333
Falsi testis pœna. 52
Fatum & prouidentia diuina. 245
Fati necessitas insuperabilis. 135
Fratres ob regnum decertantes certis conditionibus in concordiam redeunt. 318
Fratricidij à Ioanne pontifice perpetrati taxatio & vltio. 161
Fœdus à Iudæis sacerdotalem stolam, vt esset in Romanorum potestate postulat. 288
Fœdus Iudæos Philadelphensium propter Miani interfectores, punit. 189
Fœdus Dei cum Noe. 5
Felix Hierosolymis Phasaelum doritur, à quo tamen superatur. 208
Felix Drusillam à priore marito abducit. 352
Felix accusatur. 293
Felix in Phasaelum exercitum mouet. 323
Felix latrones Magos vulgiq; seductores supplicijs afficit. 208
Festus impostorem magnũ cum asseclis opprimit. 294
Festum azymorum. 40
Festiuitas templi recepti instituta. 175
Filij pontificum ad Dauidem missi, in puteum sese abscondunt. 99
Filij oblatio. 136
Filij Chananæi. 7
Fiducia Adadi in milite. 123
Filiorum apud Iudæos educatio. 451
Filiorum Israel numerus. 28
Finale confœderatorum de Caio tollendo decretum. 278
Florus belli Iudaici causa. 296
Fons Iordanis. 315
Forma templi extruendi Solomoni datur. 105
Forma & habitus Eliæ prophetæ. 127
Fortunæ monumentum. 415
Fuga hostium ob terrorem à Deo immissum. 128
Fuga & strages exercit⁹ Absolomi. 109
Funus Alexandri. 196
Fuluia, Saturnini coniunx Romæ quatuor Iudæis purpuram & aurum, vt in templum Hierosolymitanum deponeret tradit, ipsi vero in proprios vsus conuertũt, quod dum Tiberius cognoscit vniuersos Iudæos ex vrbe pelli iubet. 364
Furtum. 54
Fructus ad 100. annos incorrupti. 444

G

GAbala. 226
Gabaonitę ministerijs publicis deputati. 59
Gabaonitæ legatos mittũt ad Iesum. ibid.

Gabaonitarum ad Hebræos oratio. 59
Gabareni Ioanni sese addicunt. 301
Gabinius aliquot vrbes dirutas in Iudæa ædificari iubet. 201
Gabinius Nabathæos pugna superat. 310
Gabinium mater Alexandri beneficijs ibi.
Gabinio bellū Parthis inferre parato Hyrcanus & Antipater suppetias ferunt. 320
Gabinio pecuniam Pompeio ab Aristobulo promissam exacturo portæ 200
claudūtur. 201
Gadara instaurata. 194
Gadaram Alexander capit. 228
Gadarenses Herodem accusaturos, Agrippa vinctos ad Regem mittit.
Gales ab Abimelecho fugatus, à Sicimitis vrbe pellitur. 66
Galaræ à Gomar oriundi. 6
Galadenorum ad Israelitas legatio. 75
Galilæi sese vindicantes Samaritanorum vicos incendijs & rapinis vastant. 291
Galilæi ab Herode deficiunt. 214
Galilæi cum Tiberiensibus sedati. 309
Galilæi Tiberiada inuadere postulant. 309
Galilæorum multitudo Iosephum, ne se deserat, petit. 303
Galilæorum erga Iosephum fides ac beneuolentia. 299
Galgal, libertas. 58
Gamala in Romanorum fide perstant. 298. & 299
Glaphyra Alexādri coniunx, num patratas Herodi insidias ignorasset, interrogatur. 243
Glaphyra vxor Alexādri, suspicionem ante conceptam oratione multum auget. 334
Glaphyra quondam vxor Alexandri Archelao Cappadocū Regi remissa. 246
Glaphyræ somnium. 260. & 349
Gratus cum alijs militibus Claudium latentē protrahit, eumq; vacantem Imperatoris locum occupare iubet. 282
Grati cum Simone conflictus. 257
Gratitudo Salomonis erga Iromū pro acceptis beneficijs. 113
Gratulatio Bethsamitarum super arca sacra. 72
Gaudium beatorū in vita æterna. 481
Græcorum de Iudæorum Antiquitate testimonium. 454
Græcorū cum Iudæis comparatio. 450
Græcorum regionem innumeræ corruptiones inuasere. 449
Gedeon per 40. annos regnat. 66
Gedeon duos Duces Zebim & Hezarbunim capit. ibi.
Gedeon ad Madianitarum tētoria accedit, & ab illis somnio confirmatur. 65
Gedeon cum trecentis viris pugnam adornat. ibid.
Geon, Nilus. 3
Gedeoni, vt Israelitas à Madianitis liberet Deus mandat. 65
Gedeonem exiguas copias Deus eligere iubet. ibid.
Gellius Alexandrę vt Aristobuli & Mariammæ effigies depictas ad Antonium mitteret, persuadet. 217
Gemmarum in Pontificali ornatu miraculum 38
Genealogia Abrahami. 7
Genealogia Noe. 4
Germani & Galli sub Herode stipendia fecerunt. 254
Germani Cæsaris satellites. 279
Germanic' Pisonis opera sublatus. 263
Germanorum rabies per Caij cædem excita, sedata. 280
Gessius Florus Iudææ Procurator. 296
Gessius Florus peior Albino. ibi.
Gessij Flori iniuriæ 262
Gesta inter Vitellium & Artabanum. 264
Gibea & aliæ Beniamitarū vrbes incensæ. 63
Gaza oppugnata. 194
Gazara. 113
Gischala incensa atq; diruta. 298
Godolia transfugarum dux. 145
Godoliæ cædes, & plebis Masphatensis abductio. ibid.

Gotholia omne semen Regium tollit vno solummodo Ioaso, Ozochiæ filio seruato. 132
Gotholiæ pœna. ibid.
Goliath vir prodigiosa statura inter Palæstinos. 79
Goliath singulare certamen Hebræis denunciat. ibid.

H.

HEbræorum origo. 7
Hebræus seruus anno septimo manu mitiendus. 54
Hebræi mulierum cupidine ducti à patrum religione deficiunt. 49
Hebræi in aciem proferunt arcam fœderis. 70
Hebræi iumentis & pecoribus hostiũ in prædam contra Dei mandatum abactis parcunt. 78
Hebræi vallem vltra Iordanem sitam habitantes, relictis suis oppidis in munitissimas vrbes confugiunt. 88
Hebræi terram Amoræorum occupãt. 47
Hebræi pugnam parant aduersus Amoræos. ibi,
Hebræorum contra Moabitas victoria. 127
Hebræorum ob Mosis obitum planctus. 56
Hebræorum seruitus intolerabilis. 24
Hebræorum libertas, & Chananæorũ seruitus. 114
Hebræos Chananæi cædunt. 44
Hecatæus. 8
Hecatæus Abderita cum Alexandro Rege nutritus. 455
Helena Hierosolymis cibos egenis distribuit. 289
Helena Adiabenorum Regina Hierosolyma proficiscitur. ibi.
Helon per decennium iudex. 67
Hermippi de Pythagora testimoniũ. 454
Heroes tres per hostium castra excurrunt in Bethlehem: aquam hauriunt & Dauidi afferunt. 103
Heroes Dauidis. 102
Herodes iterum cum Arabibus ad Cana Cœlesyriæ pugnat. 220
Herodes in itinere ad Agrippam Chiũ peruenit, eique ingentem pecuniæ vim ad porticũ vrbis reparandam, confert. 232
Herodes ex aurea & argentea supellectile pecuniã conficiens, frumentum pro ea comparat. 227
Herodes prope Panium templum ædificat. 229
Herodes apud Cæsarem filios accusat. 244
Herodes vt alienus videretur Aristoli nece eum honorificè sepeliri curat. 218
Herodes Ressa capto & è Massada domesticis receptis, Hierololyma petit. 212
Herodes Massadam petens, in itinere à Parthis impugnatur. 210
Herodes cum Archelao Antiochiam vsque iter fecit. 241
Herodes cum Galilæis pugnat, eosq; victos in castellum compellit. 214
Herodes in Trachonitarum regione castellum condit, eiq; Zamarin Iudæum Babylonicum præfecit. 247
Herodes ab Hyrcano admonitus fuga sibi consulit, & in iudicio amplius non comparet. 205
Herodes ex Daphne Antiochiæ suburbio in Galilæam proficiscitur. 214
Herodes inexpectatam & apertam vxoris auersationem videns, contristatur. 223
Herodes nobiliores Iudæorũ post obitum suum trucidari mandat. 253
Herodes Massadam petens in itinere à Parthis impugnatur. 210
Herodes anno primo à nato Christo moritur. 254
Herodes Arabas sibi hostes esse deprehendit. 325
Herodes cum magno vitæ discrimine Romam nauigauit. ibid.
Herodes Romam profectus, Antoniũ conuenit. ibid.
Herodes Antoniũm & Cæsarem sibi beneuolos inuenit. ibid.
Herodes coram senatu Romano laudatur. ibid.

Herodes circa Hierosolymorum mœnia se bono publico & ad salutem vrbis veniſſe,clarigare iubet. 212
Herodes Saturnino & Volumnio permittentibuscum exercitu Arabiam inuadit,& Repiã castellũ diruit. 241
Herodes Archelaum & cognatos pretioſiſſimis muneribus donat. 336
Herodes Cassij amicus. 322
Herodes cur in exteros liberalis in suos sæuus fuerit. 237
Herodes fratrem Iosephum in Idumæam mittit, ipse copias in Galilæam ducit, vrbemque Sepphorim capit. 212
Herodes Cassium ex Galilæa pecunia sibi deuincit. 207
Herodes quadraginta quinque ex Antigoni factione interfecit. 216
Herodes vehiculo, in quo mater erat, euerso sibi ipsi violentas manus inferre cogitat. 210
Herodes donatiuum militibus distribui iubet 253
Herodes ab Hyrcano in Ius vocat⁹. 322
Herodes Alexandro coniugis suæ fratri regnum petiturus ipsemet eo potitur. 211
Herodes ante pugnam sacra DEO celebrat. 330
Herodes hostes adoritur. ibid.
Herodes omnem rem gestam priusquã Vitellij literæ superuenirent, Cæsari aperit. 265
Herodes, Agrippæ frater Rex in Chalcide. 284
Herodes Artabano Partho fauet. 270
Herodes ad Pheroram ægrotantem visendum venit, eoque mortuo Hierosolyma sepelit, & publico luctu honorat. 248
Herodes Agrippę inopiam exprobrat. 266
Herodes à Syris latrones depellit. 322
Herodes per vniuersum terrarum orbem claresci. 332
Herodes venator summus. ibid.
Herodes præter animi corporisq; virtutem fortuna quoque secunda vsus est. 332
Herodes Antipatrum filium expellit ciuitate,ac Hyrcanum auum coniugis interficit. ibid.
Herodes Alexandrum & Aristobulum filios præfocari,cum Alexandro materno auo sepeliendos iubet. 338
Herodes in Pherotam fratrem excitatur. 336
Herodes suos in fuga consolatur. 210
Herodes ab Arabibus latrones sibi dedi postulat,& mutuum creditum repetit. 241
Herodes Antipatri & mulierum secreta omnia extorquet. 249
Herodes cum hostibus pugnat in suburbio 210
Herodes Romam nauigat & Cæsarem Aquileiam vsq; persequitur. 235
Herodes Antigonũ ex Iudæa expellit. 205
Herodes fautores suos promouet, aduersæ verò factionis homines quotidianis suppliciis absumit. 216
Herodes conflatam militum multitudinem, vt Hyrcanum regno deponat in Hierololymam ducit. 322
Herodes contra latrones in Speluncis degentes militem ducit. 213
Herodes cum Antigono rem decernere in Samariam proficiscitur. ibid.
Herodes, Iesu à Pontificatu remoto Simonem cuius etiã filiam duxit subrogat. 227
Herodes coniurationẽ expiscatur. 226
Herodes ad Malachum Arabum regem pecuniam accepturus proficiscitur. 211
Herodes multis pecuniis Antoniũ vt Antigonum tolleret,inducit. 215
Herodes grauem morbum contrahit. 214
Herodes morbo correptus testamentũ condit, ac regni successionem filiis, nepotibus ac amicis relinquit. 258
Herodes populi partem dimittit cum reliquis Massadam peruenit. 254
Herodes Antipatri matrem in regiam inducit, eumque Cæsari commendat 233
Herodes malum simul & cultellum poscens

posſens ſibi ipſi manus violentas inferre cogitat, Achiabus nepos verò ictum præuenit. 253
Herodes Solio, Præfectis ac militibus ne vrbem diriperent pecuniam numerat. 215
Herodes apud Dio'polim cum Arabibus pugnat eosque vincit. 220
Herodes Ieſu Phaberis filio Pontificatum abrogat in cuius locum Simonem Boethi filium ſubrogat, eiusq; filiam in vxorem ducit. 227
Herodes Antipatro Pheroræ conſuetudinem, & mulieribus conuenticula interdicit. 248
Herodes, audito quod Hyrcanus reclusſo Dauidis ſepulchro tria millia talentorum argenti extuliſſet, idem facere conatur. 233
Herodes quotquot viſum eſt Cæſari, vno Archelao excepto, conuocat. 244
Herodes ad ſeditioſos compeſcendos in arces præſidia collocat. 226
Herodes Antonio deuicto, ſubtriſtis. 221
Herodes odio in filium flagrat. 252
Herodes Dei templũ denuo conſtruere animo concipit. 229
Herodes Manahemum de imperij diuturnitate rogat & Eſſenos propter eum in pretio habet. ibid.
Herodes ducturus Alexandri filiam Samariam proficiſcitur. 214
Herodes filiorum liberos educat 246
Herodes Pappi caput Phæroræ fratri mittit. 214
Herodes Hieroſolyma oppugnat. ibid.
Herodes à Cæſare & Agrippa in magno honore habitus. 229
Herodes filiã quam Salomes filio nato è Coſtobaro collocaturus erat, Pheroræ filio collocat. 239
Herodes ad Cæſarem venit, eique beneficia in Antonium collata prædicat ſimilia in eum collaturus ſi in amicitiam eum reciperet. 223
Herodes latrocinnijs agit & excurſionibus in Arabiam. 220
Herodes 300. talẽtis Cæſarẽ donat. 236
Herodes in Italiam nauigat, & liberos ſuos Roma domum reducit. 230
Herodes Syriæ & Græciæ vrbibus ingentem pecuniæ in ædificia contulit. 234
Herodes dynaſta Chalcidiſius eligendorum ſummorum Pontificum petit. 248
Herodes multos in itinere adiuuat pecunia, plurimorum eſt apud Agrippam mediator. 232
Herodes quibuſuis calumniis fidem adhibens multos iniuſte interficit. 240
Herodes Cæſarem & exercitum honorificè excipit. 223
Herodes Antoninum adire Machæram accuſaturus cogitat, eidem reconciliatur & Ioſephum fratrem attribuit. 213
Herodes Chalcidis dynaſta & Helcias Silam interficiunt. 286
Herodes Iudæorum Primores conuocat, eisque facinus hoc commemorat. 252
Herodes Hieroſolyma redit in multitudinem in concionem aduocat, rationem eis ſuæ peregrinationis exponit, ac quartam tributorum partẽ remittit. 238
Herodes duos ſatellites in Dauidis monumento amittit. 238
Herodes ab Antonio & exercitu honorificè exceptus. 213
Herodes ad Antonium Samoſatam oppugnantem properat, in itinere multos barbaros trucidat. ibid.
Herodes Antipatri blanditiis adductus, ſponſalia reformat. 238
Herodes Machæruntem magno muro ac turribus amplectitur. 440
Herodes Cæſari reconciliatus. 243
Herodes regno excedere iuſſus, in Ægyptũ abit, dehinc in mari diu iactat', tandẽ Romã peruenit, vbi Antonio quæ ipſi cõtigerãt, recẽſet. 218
Herodes duplex periculũ ſuſpicãs caſtellũ ſibi ad refugium parauit. 444
Herodes Dauidis ſepulchrum ſpoliat. 105

Herodes Alexand.& Aristobuli criminationibus aurem præbet. 243
Herodes à centum Iudæis apud Antonium accusatus. 209
Herodes cum in difficilibus tum in iucundis rebus solus Agrippæ proximus. 232
Herodes Hierosolymis, Phasaelus verò extra vrbem constitutus,in capitis discrimine versantur. 324
Herodes in ius vocatus cum comitatu comparet. 205
Herodes in compescendis alienigenarum auxiliis multum negotij habet. 215
Herodes in Galilæa cum hostibus pugnat.eos vincit,ac vniuersam Galilæam in suas partes traducit. 213
Herodes consolatur & cohortatur milites. 220
Herodes in senio impatiens & amarulentus. 252
Herodes ex Italia domum reuersus contra Antigonum copias ducit. 212
Herodes à Parthis accitus in venatione occiditur. 262
Herodes Mariammen Hyrcani ex filia neptem ducit. 208
Herodes fratrem in Idumçam mittit, ipse copias in Galilæam ducit, vrbemque Sepphorim capit. 212
Herodes cibaria exercitui procurat. 212
Herodes populum sacramẽto obstringit. 229
Herodes Aristobulo Ananeli loci Pontificatum conferre cogitat. 217
Herodes filios accusat. 235
Herodes Pherorx vxorem accusat, eumque vt illam ableget iubet. 248
Herodes varia fortuna vsus. 254
Herodes ab Antipatro patre persuasus à bello contra Hyrcanum desistit. 322
Herodes Antonio contra Augustum auxilia pollicetur. 220
Herodes filiis reconciliatus. 236
Herodes à Mariammevxore non blandè exceptus. 213
Herodes plurima peregrina instituta introducit. 225
Herodes nouam legem sancit, vt perfossores parietum in seruitutẽ extra regni terminos vendere liceat. 230
Herodes Hierosolymis duas arces munit. 326
Antonia.ibid. Samaria.ibid. vel Sebaste.
Herodes Quintilio Varo iudice filium in ius vocat. 250
Herodes à defectoribus in Galilæa pœnas exigit. 212
Herodes in Alexandram vt clàm regno suo insidiatam inuehitur 217
Herodes Cæsarem plurimis muneribus donatum in Ægyptum deducit. 223
Herodes tertiam tributorum partem remittit. 229
Herodes Antonio rescribit, & causas cur Aristobulum mittere non possit,indicat. 202
Herodes foris bona, domi verò aduersa fortuna vtitur. 231
Herodes Alexandrũ & Aristobulum Romam ad Cæsarem mittit. 228
Herodes Antipatro amicas literas, vt eum Roma domum retrahat, scribit. 249
Herodes Antipatrum ad minuendam filiorum arrogantiam honoribus euehit. 233
Herodes populo se templum extructurum exponit. 229
Herodes ab hostibus vulneratur. 214
Herodes Rex in Chalcide moritur,eique in regno Agrippa succedit. 291
Herodes Antipatro, ne cum Pherora vel eius coniuge vnquam colloqueretur,edicit. 248.339
Herodes militibus de suis facultatibus multum pecuniæ largitur. 329
Herodes à Salome motus vtrunque filium vincit, & separatos asseruari præcipit. 337
Herodes contra Alexandrum & Aristobulum iudicium cogit. ibi.
Herodes in iudicio filios accusat. ibid.

Herodes

INDEX.

Herodes Antipatrum præ reliquis filijs amauit, pluriumaq; in eum beneficia contulit. 341
Herodes sepphorim ciuitatẽ capit. 326
Herodes aduersus latrones in speluncis degentes animum dirigit. 326
Herodes Hierololymã cingit obsidione, ac præconis voce cur aduenerit, declarari iubet. 326
Herodes splendida oratione ad populum tribus filijs regni honorem attribuit. 333
Herodes filijs non regnum, sed regni honorem tradit. 334
Herodes ad filios orationem deflectit. ibid.
Herodes oratione sua fratrũ dissensionem tad cutus non sustulit. ibi.
Herodes nepotes despondet. 338
Herodes in Antigonum mouet. 326
Herodes Pappum Antigoni militum Ducem obtruncat. 328
Herodes corã Augusto dissimulatione remota verũ ingenuè fatetur. 330
Herodes propter vxoris necem miserè affectus. 224
Herodes cõmeatus copiam parat. 326
Herodes decem cohortibus comitatus Hierichunta peruenit. ibid.
Herodes Andromacho & Gemelio amicitiam renunciat. 240
Herodes Pherorã cũ vxore eijcit. 339
Herodes Piræo maiorem portum fabricat. 331
Herodes Ioseplio vt vxorẽ interficiat, clam mandat. 333
Herodes Romæ in Senatum intromissus, Rex declaratur. 211
Herodes Alexandrum in vincula conijcit, & in amicorum eius tormenta pergit. 335
Herodes Alexandrum apud Cæsarem accusat. 333
Herodes Antiparri vt reuersionẽ suã maturaret, scribit. 341
Herodes vehiculo in quo mater erat, euerso, sibi ipsi manus violentas inferre cogitat. 210
Herodes clam nocte ad Idumæã proficiscitur. 324
Herodes grauiores in fuga Parthis Iudæos experitur. 324
Herodes Doridem Alexandri matrem omni ornatu spoliatã expellit. 340
Herodes ex spectaculis non magnam gratiam reportat. 225
Herodes patris necem in Malicho cogitat vlcisci. 323
Herodes accuratã diligentiam & sumptus non exiguos in structuras confert. 227
Herodes magnificè sepelitur. 343
Herodis in Augustũ Cęsarẽ merita. 331
Herodis regno Augustus Cæsar finiũ partem addit. ibid.
Herodis de latronibus victoria. 326
Herodis ex Mariãme liberi susceptI. 333
Herodis cœnaculum dimisso conuiuio confestim concidit. 328
Herodis mater ac soror Mariammẽ calumnijs insectantur. 223
Herodis ad milites perterritos oratio. 329
Herodis propositum Massada & Ioppe captis, Hierosolymam petere. 326
Herodis in iudicio cõtra Antipatrum accusatio. 341
Herodis consiliarij Alexandri institutum ei per nuncium significant. 225
Herodis copias hostes a mœnibus arcent. 212
Herodis legatos Cæsar infecto negocio dimittit. 242
Herod. vxor in patris ędes puenit. 265
Herodis duæ filiæ virgines Pheroræ filijs elocatæ. 259
Herodis de Mariamme ac Iosepho suspicio. 337
Herodis filij ex septem vxoribus susceptI. 338
Herodis familia ab Antigono in Massada oppugnata. 212
Herodis error puniendus & inexcusabilis. 245
Herodis milites cùm Iudęi per quinq; menses obsidionẽ toleiaucrant, ciuitatem irrumpunt. 328
Herodis beneficentia & liberalitas in cunctos. 332
Herodis nouem vxores. 247

Herodis corã Augusto Cęsa oratio.330
Herodis ad Cæsarem properantis mãdata. 222
Herodis tres Eunuchi, Alexãdrum innatum contra parentẽ odium aiere fatentur. 240
Herodis progenies intra 100. annos penitus sublata. 265.266
Herodis testamentum muratum. 253
Herodis ad milites gratiarum actio & testamentum lectum 254
Herodis in medio Euphratis cõuiuiũ. 265.
Herodis regnum. 228
Herodis morbus horrendus. 253
Herodis cadauer magna pompa Herodium defertur. 254
Herodis fortitudo. 322
Herodis erga Phasaelũ fratrẽ amor. 325
Herodi Augustus Arabiam quoq; vult tradere, quod consiliũ ipsius literæ redditæ mutant. 244
Herodi mortem fratris somnia manifesta significant. 327
Herodi insidiæ structæ. 324
Herodi à Roma literæ veniunt, quæ Acmen à Cæsare occisam, & Herodi libetam potestatẽ Antipatri puniẽdi relictam esse ostendunt. 253
Herodi Antonius vt Aristobulum ad se mitteret scribit. 217
Herodem in aula calumnijs & cædib⁹ referta vitæ suæ tædet. 241
Herodem Antonius in Arabum belliũ vertere iubet. 220
Herodẽ Anton⁹ ad se accersit, q regni curã Iosepho cõmittit, eiq; clam vt Mariãmen interficeret mãdat. 218
Herodem Romani Iudæorum Regem creant. 325
Herodem Hyrcanus absoluit. 322
Herodem Antonius amore, Antigonũ verò odio prosequitur. 211
Herodias cui Imperator pp Agrippam fratrem pepercerat, Herodem vltrò in exilio comitatur. 270
Herodion. 324
Herodiũ castellum pro rerum omniũ copia ciuitas esse videbatur. 332
Herodotus Halicarnasseus de Iudæorum circumcisione. 454
Herodotus Ægyptiorum Regum nomina non recenset. 314
Herodotus de Senacheribo. 139
Hirami & Salomonis amicitia. 461
Hirami & Salomonis problemata. 453
Hirami Regis genealogia. ibid.
Hyrcanus ab inuidis cõtra Antipatrũ eiusq; filios instigatur. 328
Hyrcanus a Pharisęis ad Sadducęos deficit. 192
Hyrcanus expiscatus, quid alij sint donaturi, plus reliqs omnibus donat ob quod alio honorifico afficitur munere. 171
Hyrcanus rursum ab improbis irritatur. 328
Hyrcanus & Pharisæi hostes. 191
Hyrcanus ingentem pecuniæ vim ex Dauidis monumento profert. 190
Hyrcanus Pontifex declaratur. 319
Hyrcanus munitũ castrũ ædificat. 173
Hyrcanus Alexandri filius, natu maximus Pontifex declaratur, post ad regiam dignitatem euehitur. 317
Hyrcanus à fratribus in itinere circũuentus, strenuè se defendit, quosdã etiam è medio tollit. 171
Hyrcanus moritur. 198
Hyrcanus paternum honorem Pontificis assequitur. 315
Hyrcan⁹ cognito, q Herodes regnum assecut⁹ sit, ad eũ reuertitur. 216
Hyrcan. & Phasael⁹ à Parthis capti. 210
Hyrcanus obsidet Samariam. 191
Hyrcanus ingentẽ pecuniæ summã ex Dauidis sepulchro aufert. 105
Hyrcanus amicitiam cum Romanis renouat. 190
Hyrcanus assiduum cum Arabibus bellum gerit. 172
Hyrcanus dum fratres intestinis bellis laborant, in pace viuit. 191
Hyrcanus Pontifex. 196
Hyrcanus insons perit. 222
Hyrcanus Samariam capit. 191
Hyrcanus & Antipater Pompeij auxilium implorant. 318
Hyrcanus patriæ amans gratiã ab Herode expectat. 216

INDEX.

Hyrcanus cum Antiocho soluta obsidione fœdus facit. 190
Hyrcanus multas Syriæ vrbes capit, & templũ in mõte Garizin desolatur. 191
Hyrcanus sibi ipsi manum infert. 172
Hyrcanus & seniores Reginã anteueniũt, & Aristobulum accusant. 197
Hyrcanus Pontifex, Antipater verò Iudææ procurator declaratur. 321
Hyrcani matris magnanimitas & constantia. 315
Hyrcani facetiæ. 171
Hyrcani & Iudæorum legatio Antonio coronam auream offerens, vt Iudæos à Cassio captos in libertatem vindicaret, rogat. 208
Hyrcani ad Cæsarem legati. 205
Hyrcani ortus & indoles. 170
Hyrcani legatos M. Antonius & P. Dolobella in Senatum introducunt. 206.
Hyrcani vita. 222
Hyrcano Babylone à Iudæis ingens honor habetur. 216
Hyrcano in templo per vocem filiorum de Antiocho victoria nunciatur. 191
Hyrcanum Cæsar in pontificatu cõfirmat, Antipatrum ciuitate Romana donat. 203
Hyrcanus Hierosolymis Cæsare permittente, mœnia restituit. 204
Hyrcanũ Herodes occidi imperat. 222
Hyrcanum Antipater vt ad Aretã Regẽ Arabiæ cõfugeret, eiusq; auxilio regnum repeteret hortatur. 318
Hyrcanum Herodes in summo honore habet. 216
Hyrcanum Herodes è medio tollere statuit. 222
Hieremias captiuitatem Babylonicã prædicit. 142
Hieremias à Babylonio duce exẽptus, è carcere magni pretij muneribus afficitur. 145
Hieremias Hierosolymorum subuersionem prædicit. 142
Hieremias quando vixerit. ibi.
Hieremiæ liber exustus. ibi.
Hieremiæ accusatio & absolutio. ibi.
Hieroboamus in Ægyptum profugit, vbi vlq; ad Solomonis obitum manet 116
Hieroboamus Solomonẽ infestat. 115
Hierosolyma & templum deprædatur. 118
Hierosolyma quondam Solymà vocata, cuius nominis & Homerus meminit. 92
Hierosolyma ab Herode obsessa. 318
Hierosolyma à Susaco Ægyptiorum Rege spoliata. 94
Hierosolyma Titus obsidet. 313
Hierosoly. ab Herode eo die quo ante 27. annos à Pompeio expugnata. 215.
Hierosolyma quinquies prius capta, tunc iterum vastata est. 435
Hierosolyma Rõmano populo stipendiaria. 201
Hierosolyma Iudææ metropolis radicitus fundamentis eruta. 446
Hierosolyma Pompeio partim tradita partim obsessa. 200
Hierosolyma per decẽ & octo menses obsessa, tandem capiuntur. 144
Hierosolyma obsessa. 118
Hierosolyma expugnata. 215
Hierosolymæ pars capta, eiusq; habitatores interfecti. 61
Hierosolymis dolo captis Iudæi in Ægyptum abducuntur. 164
Hierosolymitani legati in Galilæa haud accepti. 304
Hierosolymorum mœnia absoluta. 157
Hierosolymitanum templum lustratum. 175
Hierosolymitana arx munita. 181
Hierosolymitanorum legati in Iehu domicilium sese recipiunt. 304
Hierosolymitanos fundit fugatq; Iesus. 59
Hiericho. 47
Hiericho capta, homines trucidati, vrbs prostrata & incensa. 58
Hierichuntis mœnia spõtè sua collapsa ibid.
Hierichuntem ab habitãtibus relictã, Romani diripiunt, inq; ea Herodes præsidium reliquit. 213

Hieriehuntē ſpeculatores explorāt. 57
Hiſtoria de vxore Leuitæ. 62
Hiſtoria Nabuthi ob prędium Achabo denegatum lapidati. 122
Hiſtoria de Antiocho Epiphane. 172
Hiſtoria libri Exodi. 25
Hiſtoria Deuteronomij. 50
Hiſtoriarum Biblicarum finis. 189
Hiſtoriographi quidam perfidiam ac ſacrilegium Antiochi tegere conātur. 463
Hiſtoriographi quidam Hiſpaniam vnam tantummodo eſſe ciuitatē arbitrati ſunt. 451
Hiſtoriæ huius conſcribendæ cauſa. 313
Hiſtoriographus qui dicendus. 312
Hiſtoriographi Græci bellum Iudaicum ſilentio prætereunt. 312
Homicidæ lex. 54
Homo ſui interitus autor nō Deus. 5
Homines ambitioni & auaritiæ dediditi, nihil non audent. 91
Homines quidam nocentiſſimi neceſſitate debitorum forum & ſcripta publica concremant. 437
Honos Mardochæo oblatus. 160
Honor Danielis. 149
Honor parentum. 468
Honor magiſtratus. 52
Honores mutant mores. 83
Horrendus in hoſtium acie terræ motus. 73
Horrenda fulmina in monte Syna. 33
Hoſtiæ veteris teſtamenti. 467
Hoſtes ſepeliendi. 54
Holocaustoma. 39
Humanæ vitæ terminus anni 120. 7
Hypſicrates. 204

I.

IAbes in Gilead, quæ auxilium contra Beniamitas negauerāt, deſtruitur. fol. 63
Iabin Rex Chananæorum Iſraelitas ſubrugat. 64
Iacimus & Philippus Zamaris filij. 242
Iacob Ioſephum tanquam iam extinctum luget. 17
Iacob filios cum muneribus mittit in Ægyptum. 20
Iacob. propter abſentē Simeonem & Beniamin ablegandū ſolicitus. ibi.
Iacob de foſſis Labāni Dijs Bethel proficiſcitur. 15
Iacobus & Simeon Iudæ Galilæi filij, crucis ſupplicio affecti. 290
Iacobus mercedis loco petit Rachelis coniugium. 14
Iacob. ſe ſacrificaturū votū Deo facit, locumq; nominat Bethel, id eſt, domicilium Dei. 13
Iacob. in Meſopotamiā peruenit Carras ad cognationem matris. ibid.
Iacob ad Eſau fratrē nūcios mittit. 15
Iacob fratrē muneribus reconciliat. ibi.
Iacob luctatur cum ſpectro, & vocatur Iſrael. ibi.
Iacob Eſau fratrem accedit. ibi.
Iacobus peruenit ad Scenas. ibi.
Iacobus ætatis anno 147. moritur. 23
Iacobus in Hebrone ſepultus. ibid.
Iacobus dum Ioſephi ſtatū ex filijs cognoſcit, maximo perfunditur gaudio. 22
Iacobus in Ægyptum filios frumētatum mittit. 20
Iacobus cum vxoribus, filijs & gregibus inſcio ſocero proficiſcitur. 14
Iacobus quin expiraret præ nimia lætitia parum abfuit. 23
Iacob ſeptimus frater iunior cæteris ad ſupplicium ducitur. 478
Iacobus Domini noſtri Ieſu Chriſti frater ad lapidandum traditus. 294
Iacobus cum Pharaone Rege loquitur, & inhabitandam accipit Heliopolin. 23
Iacobi ad Labani accuſationem reſpōſio. 15
Iacobi contra Labanum accuſatio. ibidem.
Iacobi cum Labano colloquium. 14
Iacobi filij, præſertim Iuda vt Beniamin peregrinationi committat, vrgent. 20
Iacobi filij veniunt in Ægyptum, & Simeon liberatur. ibid.
Iacobi cum Rachel colloquium. 13
Iacobi progenies. 23

Iacobi filij accusantur furti. 21
Iacobo Rachelis loco Lia in thalamũ inducitur. 14
Iacobo Deus apud iuramenti puteum apparet. 22
Iaddus Pontifex, cuius frater Manasses Sanaballetis filiam vxorem ducit. 161
Iadonis prophetia Ieroboamo Pseudopropheta offuscat. 117
Iael Sisseram ferreo clauo interficit. 65
Iaphtes dux Israelitarum creatur. 67
Iaphtes legatos mittit ad regem Ammanitarum. 67
Iaphtes votum facit. ibid.
Iaphtes Ammanitas fundit fugatq; ib.
Iaphtes filiam mactat. ibid.
Iaphtes moritur. ibid.
Iapheti Noe primogeniti progenies. 6
Iardes sylua ab Romanis cincta. 441
Iason & Menelaus seditionem concitant. 172
Izarhes in proditores animaduertit, Arabes in fugam vertit, Arsamũ vi capit, & Abia seipsum interficit. 209
Izates fratres ad Claudium Cæsarem & Arrabanum mittit. ibid.
Izates & Helena veri Dei cultum ritu Iudaico discunt. ibid.
Izatem à circumcisione Helena & Ananias dehortantur. ibid.
Ieiunium & supplicationes ad Deum pro salute sui populi. 158
Ieiunium, preces & supplicatio Israelitarum in Masphatim. 75
Ieboshthi caput ad Dauidẽ defertur. 91
Iesus Iordanem traijcit cum copijs. 57
Iesus monumentum extruit ad Iordanem. ibid.
Iesus exploratores mittit in Hierichũtem. ibid.
Iesus ab Antiocho Epiphane in Pontificem electus. 172
Iesus sacerdotio priuatur, in cuius locum Onias Menelaus dictus, surrogatur. 172
Iesus cum copijs vrbem circumambulat. 58
Iesus nemini præter Rachab parcere iubet. ibid.
Iesus Pontifex & Zorobabel principes altare ædificant. 153
Iesus cum Gabaonitis fœdus facit. 59
Iesus à Iosepho arte captus. 300
Iesus Siæ filius Pontifex. 260
Iesus latronum Princeps. 300
Iesus Gamalielis fil. Pontifex. 295
Iesus Damnei Anano Pontifici succedit. 294
Iesus Saphiæ filius Iosepho insidias struit. 301
Iesus Christus à Pilato crucifixus. 263
Ieremias suadet deditionem. 144
Ieroboam idololatriæ suasor. 116
Ieroboami impietas. 118
Ieroboami contra Abiam Iudæ regem expeditio. ibid.
Ieroboami mors. 135
Ieroboami filio ægrotante mater ad Achiam Prophetam mittitur. 118
Iethræ Mosis soceri posteris ager attributus. 62
Ieus in regem vngitur, Deo sic mandante. 130
Ieus rex Israelis. 132
Ieu posteris regnum promittitur. 132
Iezabela. 120
Iezabelam Elias fugit. 122
Iezeciel templi vastationem prædicit. 143
Ioabus Præfecturæ suæ metuens, Abnerum primum calumnijs, mox insidijs adortũ, vita dolosè priuat. 90
Ioabus iussu regis Vriam in hostes mittit. 95
Ioabus per literas Dauidem ad Rabathæ excidium vocat. 96
Ioabus & Abisæus vsq; ad solis occasum Abnerum persequuntur. 90
Ioabus dato receptui signo suos cohibet. ibid.
Ioabus contra Sabæum paucis copijs, Amasa in colligendo exercitu cunctante, mittitur. 101
Ioabus Amasam iugulat. 102
Ioabus Sabæum in vrbe Abelmachea circumuallat. 102
Ioabus interficitur, in cuius locum Banaias surrogatur. 107
Ioabus Absalomum interimit. 100

OPERVM IOSEPHI

Ioabus incendio agri reuocatus, reconciliat Absolomum patri. 97
Ioabus cum exercitu iugès vrbem ingreditur. 100
Ioabi & Abisæi acies. 95
Ioabi victoria. ibid.
Ioachimus siue Iechania rex Iudæ. 143
Ioannes in Giscbala 299
Ioannes Hyrcanus optimè rebus per annos triginta tres administratis moritur. 315
Ioannes apud Tiberiadem aquis calidis foueri cupit. 299
Ioannes Iosephi successus animo fert iniquo. 300
Ioannes Iosepho imperio abrogato Galilææ præsse cupit. 302
Ioannes Giscala. 443
Ioannes & Simon in cloacis inuenti capiuntur. 455
Ioannes matris amore effœminatus victoriam amittit. 315
Ioannes qui & Hyrcanus Simonis filius. ibid.
Ioannes Iudæ frater ab Amaræi filijs interfectus 181
Ioan. Iosephũ interficere conatur. 300
Ioannes lucri cupidus. 299
Ioannis insidiæ. ibid.
Ioas Israelitarum & Samariæ rex. 143
Ioasus, Ioado pontifice auxiliante, in regem creatur. 131
Ioasi iubilatio. 133
Ioasi, viuente Ioado, pietas. 132
Ioasi, Ioado mortuo impietas, eiusque per Propheram taxatio. 133
Iodes siue Ehud in Eglonis familiaritatem sese insinuat. 64
Iodes Eglonem trucidat. ibid.
Ionathas è conuiuio profugit. 82
Ionathas & Dauid in agro conueniũt. ibidem.
Ionathas. 102
Ionathas prius verberatus viuus exustus est. 448
Ionathas Iudæ fratri communibus Iudæorum suffragijs succedit. 181
Ionas à Cete deuoratus ac reuomitus, Niniuitis prædicat. 135
Ionathas Dauidem consolatur, mortem cæterorũ negans, de solo Ammone diligentius perquirendum censet. 97
Ionathas apud Machmam degit, patriæq; desertores punit. 181
Ionathas amicitiam cum Dauide iureiurando confirmat. 84
Ionathas Dauidi signa Regis animum declarantia constituit. ibid.
Ionathas & Iudas Hierosolyma & arcem reficiunt. 187
Ionathas & Simon in Amaræi filijs Ioannis fratris mortem vlciscuntur. 181
Ionathas legatione cum muneribus missa ad Demetrium, vt præsidia de Iudææ castellis ejiceret, rogat. 185
Ionas à Deo in Nini regnum proficiscens nullius nauigium conscendit, & in mare præcipitatur. 135
Ionathas in Arabiam proficiscitur, & Nabatæos vastat. 187
Ionathas Demetrium muneribus placat. 185
Ionathas Dauidem amat, patris voluntatem ei nunciat, simulq; consuit, vt saluti suæ fuga prospiciat. 81
Ionathas parenti præclaras Dauidis res gestas commemorat, orans ne tantopere in eiusmodi virum sæuiat. ibid.
Ionathas Dauidi mollitum patrem indicat. ibid.
Ionathas pontifex exercitum colligit. 182
Ionathas ob accepta beneficia operã suam Tryphoni contra Demetrium offert & præbet. 186
Ionathas Sadducæus Hyrcanum contra pharisæos inflammat. 191
Ionathas victos Azotum vsque persequens Dagonis fanum concremat, octo millia hominum in eo exutès. 184
Ionathas à Tryphone interficitur. 188
Ionathas renouat amicitiam cum Romanis & Lacedæmonijs. 186
Ionathas cum armigero clam hostium castra ingreditur. 76

INDEX.

Ionathas in Palæstinorum exercitu quosdam trucidat, reliqui se inuicem inuadunt, & dant se in fugam. 77

Ionathas Ptolemæo occurrit, & ab eo honorificè excipitur. 184

Ionathas Ammoni dat consiliũ, quomodo optatis potiri valeat. 96

Ionathas cum fratre in Bethlaga obsessus. 181

Ionathas fugat Demetrij milites. 186

Ionathas cum suis captus. 307

Ionathas à Tryphone per insidias captus interficitur. 315

Ionathas Ioanni vt ad se veniat scribit 306

Ionathæ Anani filio pontificatus restituitur, quem ille recipere recusat, & Matthiæ fratri deferri rogat. 285

Ionathæ & collegarum aduersus Iosephum concilium. 306

Ionathæ sociorum pars manibus interit, nonnulli viui capti ad Catullum perducuntur. 448

Ionathæ desiderium omnes Hierosolymis capit. 182

Iosephus ex Galilæa discedere cogitat. 303

Iosephus Ionathæ epistolas perlegit. 305

Iosaphatus cultũ verum renouat. 126

Iosaphatus magistratus & iudices cõstituit. 126

Iosaphati exercitus. 124

Iosaphati cum Achabo in Syros expeditio. ibid.

Iosaphati mors. 127

Iosaphatum Ieus Propheta, quod Achabo auxilium tulerat, reprehendit. 126

Iosephus & Azarias à Gorgia victi, ad duo millia militum amittunt. 176

Iosephus in carcerẽ fratres iniudit 20

Iosephus regis facultates recuperat. 299

Iosephus bello Iudaico semper interfuit. 450

Iosephus Romæ belli Iudaici historiam conscripsit. 450

Iosephus collegas Hierosol. remittit. 298

Iosephus à Ionatha hortatu Catullí falsò accusatur. 448

Iosephus cum quinq; fratribus Pharaonem Regem accedit. 15

Iosephus Ptolemæo obuiam profectus honorifice excipitur. 169

Iosephus Iudæ consilio Arabibus negociatoribus venditur. 17

Iosephus in Galilæa mansurus annuit. 303

Iosephus vxorem ducit in Ægypto, ex qua genuit Manassem & Ephraim. 19

Iosephus à fratribus agnoscitur. 22

Iosephus quintam fructuum partem regi pendere iubet. 23

Iosephus fratres tentat, vt parentis statum & Beniamin expiscari queat. 20

Iosephus hanc historiam non Hebraica sed peregrina lingua, Græca nimirum, conscripsit. 1

Iosephus adulteriũ iterum deuitat. 18

Iosephus vestibus mulieri relictis aufugit. ibid.

Iosephus fratribus incognitus eos salutat & Beniamin. 21

Iosephus fratres num in aduersus Beniamin essent subsidio, tentat. ibid.

Iosephus in carcerem conijcitur. 18

Iosephus libros suos plurimis venum dedit. 451

Iosephus Hyrcanum filium ad Ptolemæum regem mittit. 170

Iosephus fratres Simeone retento dimittit. 20

Iosephus & Mariamme apud Herodẽ accusantur. 218

Iosephus liberatur vinculis. 19

Iosephus cum Tito Romam proficiscitur, & à Vespasiano honorificè excipitur. 310

Iosephus Galilææ præses septuaginta viros sibi adiungit. 299

Iosephus in discrimen incidit. 305

Ionathæ eiq; adhærentium dolus. ib.

Iosephus Gabi Simonis filij Pontifex. 294

Iosephus seditionem absq; sanguine eluso compescit. 305

Iosephus

OPERVM IOSEPHI

Iosephus Sepphoritarum ciuitatẽ seruat. 309
Iosephus conscenso nauigio Tiberiada petit. 302
Iosephus sacerdotibus captiuis absolutionem impetrat. 297
Iosephus secum deliberat, 309
Iosephus Galilæorum primatibus Ionathæ & Tiberiensium iniurias denarrat. 305
Iosephus Hierosolymitanorum concilij iussu in Galilæa manet. 299
Iosephus relicto Iusto ad historiam redit. 308
Iosephus, legatorum fucum intelligit. 306
Iosephus Ellemi per vnum diem Pontifex. 253
Iudas Sariphei & Matthias Margaloti exusti. 253
Iosephus propter Tiberienses periculis expositus. 302
Iosephus seditiosos, vt à bello Romanis inferendo desistant, dehortatur, vnde in odium & suspicionem incidit. 297
Iosephus in alio periculo versatur. 301
Iosephus legatis iterum scribit. 304
Iosephus mulieribus Herodis mandatum de Mariamme interficienda atum de Mariamme interficienda aperit. 218
Iosephus frumentum in Galilæã transmittit. 300
Iosephus in Neopolitanum. ibid.
Iosephus Tiberienses ex custodia dimittit. 302
Iosephus ex Pontificali Asamonæorum genere. 238
Iosephus Ptolemæo spolia reddere conatur. 301
Iosephus populum ad misericordiam mouet. ibid.
Iosephus tres in crucem suffixos liberat. 310
Iosephus regios clàm dimittit. 302
Iosephus ipse bello Iudaico interfuit. 311
Iosephus ex solitudine in vrbem redit, & Pharisæorum placitis sese addicit. 297
Iosephus pene oppressus inopinato periculo euadit. 306
Iosephus omnes Iudæorum sectas cognoscit. 297
Iosephus annos triginta natus nulli mulieri vim infert, & nihil sibi obtrudi patitur. 299
Iosephus Canei in Cantharæ Pontificis surroga us locum. 288
Iosephus Tiberiadem capit 307
Iosephus defectionis autores iniectis vinculis Iodapatam mittit. 307
Iosephus Hebrææ & Græcæ literaturæ peritus. 296
Iosephus historiam hanc in Hebraica lingua antea conscripsit. 311
Iosephus centum legatos Hierosolyma mittit. 305
Iosephus insidias euadit. 321
Iosephus regios in fugam cõpellit. 309
Iosephus Mathiæ filius natus. 297
Iosephus cum copijs cõtra Gabara proficiscitur. 204
Iosephus in Galilæa vias obseruat. 304
Iosephus inuidorum calumnijs apperitus. 310
Iosephus cognominatus Caiaphas Põtifex. 762
Iosephus in Ægypto Potiphari venditur. 18
Iosephus ætatis anno 119. moritur. 23
Iosephi patientia in vinculis. 18
Iosephi cõsilio tolerabilior euadit ventura sterilitas. 19
Iosephi calliditas. 304
Iosephi ossa 28
Iosephi libros quidam blasphemant. 451
Iosephi ossa in Chananæã translata. 23
Iosephi diuitiæ & liberi. 170
Iosephi somnij interpretatio. 17
Iosephi fratres eũ tollere decernũt. ib.
Iosephi fratres peccata in eum cõmissa deplorant. 20
Iosephi somnium. 16
Iosephi cum Ieiu de 20. aureis pixæ. 306
Iosephi cum Ieii colloquium. ibid.
Iosephi oratio & confessio coram aduersarijs. 301
Iosephi ad Ionathan responsoriales. 304

Ioſephi infortunium hoſtibus animos addit. 309
Ioſephi erga hoſtes benignitas. 299
Ioſephi erga Ieſum benignitas. 300
Ioſephi religionis cura. ibi.
Ioſephi ad Ionathan mandata. 304
Ioſephi naufragium. 297
Ioſephi ſomnium mirabile. 303
Ioſephi ſtratagema. 301
Ioſephi fratres eum à feris deuoratum patri perſuadent. 17
Ioſephi fratres in via Ægyptij prehendunt. 21
Ioſephi ad lectorem adhortatio. 2
Ioſephi ad ciues Tiberienſium adhortatio. 300
Ioſepho parens rem totã ſignificat. 303
Ioſepho Ieſus bellum infert. 300
Ioſepho Tiberienſis plebs obuiam venit. 300
Ioſepho perpetua Cæſarum beneuolentia manet. 310
Ioſepho Potipharis vxor ſecundas machinas admouet. 18
Ioramus, Ioſaphati filius, Rex Hieroſolymorum. 128
Ioramus Eliſæo mortem minatur. ibi.
Ioramus à Moabitarũ Rege auxilium petit. 127
Iorami cædes. 130
Iorami ſcelera ab Elia per literas accuſantur. ibi.
Iorami impietas. 129
Iorami expeditio in Ramatham. 130
Ioramum Eliſæus, vt Syrorum inſidias caueat, admonet. 128
Ioæ Eliſæus à ſe Syros ter vincendos prædicit. 133
Ioſias verũ Dei cultũ reſtaurat. 141
Ioſias rex Iudæ. ibid.
Ioſephũ Herodes interfici, & Alexandrum in carcere conijci iubet. 219
Ionici Iudæi apud Agrippã de indigenarum iniurijs conqueruntur. 233
Ioſua in duas partes copias diuidit. 59
Ioſua diuidendam regionem, & duas tribus cũ dimidia remittendas hortatur. ibi.
Ioſua ad metiendam & diuidendã terram quoſdam mittit, 60
Ioſua Chananæorum regionem nouem tribubus & dimidiæ Manaſſis diuidit. 60
Ioſua vnicuique tribui, vt ex ſua ſorte Chananæorum reliquias tolleret, præcipit. ibid.
Ioſua Iſraelitarum dux deſignatur. 32
Ioſua & Chaleb populũ compeſcunt. 42
Ioſua moritur. 61
Ioſuæ domicilium ad Sicima. ibi.
Ioſuæ poſtrema ad Seniores & Magiſtratus Hebræorum adhortatio. ibi.
Ioſuæ ad eos, qui ex regione vltra Iordanem ſita militabant, oratio. 60
Ioſuæ ad Deum precatio. 58
Ioſuam Moſes ſibi ſucceſſorem deſignat. 50
Ioſuam Moſes hortatur. 56
Iothan apologo Sicimitis in Gedeonem ingratitudinem obijcit. 66
Iouem Olympium Caius Memmium Regulum Romam transferre iubet. 276
Ioazus rex Iudæ. 142
Iubal Muſicæ inuentor. 4
Iucundus & Tyrannus ſe ſolicitatos ab Alexandro, vt inter venandum Herodem interficerent, fatentur. 243
Iudaicus populus regi vt orientalem inſtauraret porticum ſuadet. 295
Iudas hoſtium phalangem trucidat, ipſe circumuentus vulneratur & interficitur. 179
Iudas fœdus facit cum Romanis. ibidem.
Iudas oppidum egreſſus, noctu in Bacchidis caſtra irruit. 181
Iudas Eſſæus vates. 192
Iudas Eſſæus Propheta. 316
Iudas Hieroſolyma ſe recipit, eumque ſequitur Antiochus. 177
Iudas Lyſiæ exercitum vincit. 175
Iudas ingenti præda potitur. ibi.
Iudas Alcimi potentiæ reſiſtit. 178
Iudas & Saddocus quartæ ſectæ autores. 261
Iudas paucis militib. numeroſum exercitum aggredi conatur. 179

Iudas obsessis Iudæis in auxilium vēnit. 176
Iudas quartus frater adducitur. 477
Iudas assiduè cum finitimis gentibus bellum gerit. 175
Iudas copias inter fratres diuidit. ibi.
Iudæis victis Simon hostibus in Galilæa captiuos liberat. ibid.
Iudas Propheta Antigoni necem prædicit. 316
Iudas cum copijs ad Bethzacharia regi obuiam proficiscitur. 177
Iudas & Ionathas Iudæis in oppidis Galaditicis suppetias ferunt. 176
Iudas Maccabæus Apollonium prælio vincit. 174
Iudas in Modim sepultus. 179
Iudas Maccabæus arcē oppugnat. 177
Iudas & Matthias cum 40. iuuenibus ad regem perducti ouantes sese excusant, eosq; vinctos rex Hierichuntem mittit. 252
Iudas Ezeciæ latronum ductoris filius. 257
Iudas Sariphæi filius Matthias Margalothi iuuenturem, vt opera quæ rex præter patriæ consuetudinem fecerat, tollerent, concitat. 353.& 342
Iudas Galilæus quartæ sectæ auctor. 261
Iudæ ad Iosephum pro Beniamin oratio. 21
Iudæ ad milites oratio. 174
Iudæ tribus ad Iordanem vsq; Dauidi occurrit, & pōte fluminis ripas iungit. 101
Iudæa per 70. annos deserta. 146
Iudææ clades. 139
Iudæam finitimæ gentes, sicut & Tryphon inuadunt. 188
Iudæus Dæmones eijcit. 109
Iudæi inter media tela versantes nihil ceremoniarum intermittunt. 319
Iudæi in castellum Gamala sese recipiūt, quo & Philippus se cōferr. 298
Iudæi permulti in lacunarijs pereunt. 256
Iudæi à Babylonijs afflicti Seleuciam migrant. 274
Iudæi seditionis & pugnæ causam in Samaritas & Cumanum referunt. 291
Iudæi veriti ne Herodes demolitus vetus ædificium nouū absoluere non posset, eis Herodes vetus illæsum mansurum, donec ad nouum materia comparetur promittit. 230
Iudæi Ptolemaidem ad Petroniū perueniunt deprecaturi, ne quid contra leges patrias facere cogerentur. 271
Iudæi dant obsides ob impetratam veniam ad Cæsarem legatos mittere. 288
Iudæi in seditionibus quasi furiosi. 257
Iudæi in Neerdam & Nisibim sese recipiunt. 275
Iudæi seruati Ctesiphontem secedūt. ibid.
Iudæi necessitate ad bellū coacti. 297
Iudæi Ægyptij in Oniæ regione ab Antipatro Cæsari consociati. 203
Iudæi solennia sacrificia expeditionis tempore peragunt. 208
Iudæi Syriorum, Idumæorum & Phœnicum vrbes tenent. 195
Iudæi Carmelum montem incolentes Antigono sese adiungunt. 209
Iudæi vlciscuntur inimicos suos. 161
Iudæi octauo die circumcisionem celebrant, Arabes post decimum tertium annum. 10
Iudæi in templum & superiorē vrbem refugiunt. 215
Iudæi contra sicariorum temeritatem conueniunt. 447
Iudæi vniuersis bonis in vnum congestis ignem injciunt. 446
Iudæi vndique collecti ad Godoliam Masphatam veniunt. 145
Iudæi fidem eis olim à regibus datam conseruauere. 462
Iudæi cur olim pastores & captiui dicti. 452
Iudæi obsessi intrepide repugnāt. 214
Iudæi ab Romanis victi. 320
Iudæi è Babylone Hierosolyma proficiscuntur. 153
Iudæi à profugis & penuria coacti Macedonicæ factioni sese adiungunt. 180

Iudæi prorſus nullas imagines ferunt. 463
Iudæi è regione Galaditica in Iudæam traducti. 176
Iudæi opprimũtur, qua clade Matthias fit cautior. 173
Iudæi templa & altaria fabricata deſtruunt. 455
Iudæi Herodi propter beneficia fauẽt. 227
Iudæorum mores & luſtrationes. 313
Iudæorum legatio Romam. 258
Iudæorum Reipub. mutatio. 320
Iudæorum ad Darium legatio. 155
Iudæorum agrum armis Samuel recuperat. 73
Iudæorum leges antiquiſſimæ. 470
Iudæorũ cum Romanis conflictus 440
Iudęorum lex ſpoliorũ nouiſſima. ibi.
Iudæorum contra Alexandrum conſtantia. 455
Iudæorum & Lacedæmoniorum comparatio. 469
Iudæorum propriæ cædis amor. 446
Iudæorum octo millia dum Alexander viuit, in exilio degunt. 195
Iudæorum è captiuitate Hieroſolyma profectorum numerus. 150
Iudæorum 3000. proſtrati. 442
Iudæorum in lege conſtantia. 470
Iudæorum in pugna conſtantia. 328
Iudæorũ in Antiochia multitudo. 437
Iudæorum ad Ægyptum aduentum eorundemq; egreſſum oſtendit Manethon. 452
Iudæorum ab Romanis captiuorũ calamitas. 446
Iudęorum Paſcha tranſitum ſignificat. 28
Iudæorum ob decretũ Regis luctus. 158
Iudæorũ 1700. ab Rom. perempti. 441
Iudæorum gens multum totius orbis indigenis aſſeminata. 437
Iudæorum origo quaſque regiones errando peragrauerint, in hac hiſtoria repetitur. 313
Iudæorum apud Meſopotamiã & Babyloniam graues motus. 272
Iudæorum decem millia deditionem faciunt. 258
Iudæis hora ſexta nobis eſt vndecima vel duodecima meridici. 305
Iudæorum cum Romanis acerrimus conflictus circa templum. 256
Iudæorum contra Alexandrum in feſto die ſeditio. 316
Iudæorum in Alexandrum odium & exacerbatio. 316
Iudæis calamitates ab exteris & incolis illatæ. 297
Iudæis à Romanis Aſiæ & Europæ Regibus magnus honos habitus. 205
Iudæis apud Antiochiam altera calamitas accidit. 437
Iudæis incommoda inferunt. 177
Iudæos quotannis hominem Græcum immolare debere. 464
Iudæos propter damnum paſſum mœſtos Herodes conſolatur. 220
Iudicium cõtra Antipatrum, cui præſidet Varo. 348
Iulius Cæſar. 280
Iulius Cæſar apud Alexan. inſcriptione columnæ æreæ, quod Iudæi Alexandrinæ ciuitatis ius habeant atteſtatur. 206
Iulius Antonius proconſ. 238
Iuppiter. 469
Iura & libertates Iudæorum. 461
Ius ciuitatis Antiochiæ Iudęis conſeruatum. 168
Iuſtitia eſt Dei potentia. 52
Iuſtus belli fax. 298
Iuſtus populum ad defectionem irritat. ibi.
Iuſtus de bello Iudaico nihil penitus ſciuit. 308
Iuſtus Galilææ Prouincię potiri cupit. 309
Iuſtus Veſpaſiano ac Tito defuncto ſuam hiſtoriam edidit. 308
Iuſtus ob facinora capitis dãnatus. ibi.
Iuſti, Piſti filij ad multitudinem oratio. 298
Iuſtum decapolitanorũ primates deferunt. 309
Iuuenum miſeratio omnium animos concitat. 216
Idololatriæ à Ioſia extirpatio. 141
Idumæi ab Hyrcano ſubiugati circum-

cisionem & ritus Iudaicos admittunt. 190
Idumæi. 443
Idumæorum apostasia. 130
Immunitas à tributis Iudæis parata. 188
Immunitates Iudæis à Seleuco Nicanore Syriæ Rege concessæ. 168
Impietas Achabi. 120
Impietatis pœna. 136
Impostores & Magi. 293
Incrudelitatis pœna. 128
In Caij interfectores animaduertitur. 283
In duorum aut trium ore consistit veritas. 305
In Arbela conuentus 306
Inguinis morbum Ægyptij Sabbatosim vocant. 461
In spectaculo Cæsareæ Iudæi 25000. pereunt. 437
Indorum sapientiæ professores seipsos concremant. 445
Ingenti ariete fabricato Sylua crebro murum pulsari iubet. 444
In Hierosolymis ædificatum est templum à Salomone rege ante annos 143. & menses 8. quàm Tyrij Carthaginem condidere. 452
Integræ mortuorum familiæ, & plena mortuis tecta. 435
Interpretes 70. Alexandriam venientes, honorificè excipiuntur. 167
Ingenium Samaritarum, ob quod merito Iudæis exosi. 173
Iniquitatis atque delicti circa Deum causa. 469
Intentio legum Iudaicarum. 471
Indignatio Dei in Idololatras Chuthæos. 138
In castello magno cõmeat⁹ copia. 444
Interius septum. quod Iudæis modo ingredi concessum erat. 230
Iniusta Achimelechi cum tota familia cædes. 83
Insidiæ Hyrcano clàm structæ. 171
Instauratio templi. 133
In Hebræorum castra coturnices Deus immittit. 31
In Alexandrum citrea coniecta. 194
Ingens Hebræorum strages ob pestem à Deo immissam. 108
Inobedientis Prophetæ pœna & sepultura. 117
Instrumenta Musica Dauidis. 102
Infimior turba ciuitate ejecta recipitur. 190
In iustum Historiographum Iosephum falso insimulantem. 307
Indulgentia nimia & lenitate malii in proposito confirmantur. 78
In quibus victoria consistat. 89
Inconstantia amoris in hominib⁹. 74
Ingens moles ex penuria & caritate proueniens. 23
Ingens præda de Madianitis parta. 50
In Agrippam defunctum Cæsarienses & Sebasteni conuitia iactant. 286
In Ægypto annonæ caritas 19
In bellum qui mittendi. 55
Incendiũ tẽpli ac ciuitatis excidiũ. 313
In Hiericho Balsamũ precioſissimum prouenit. 439
Inimicitię Herodis cum liberis ex Mariamne susceptis. 338
In Paschæ festo miles genitalia nudãs seditionem concitat, in qua 20000. Iudęorum sunt extincti. 290
In singulis festis & sacrificijs quid obseruetur. 39
Inuenta bona. 54
Inuidiæ vis & natura. 249
In Zoor Lothus euadit. 10
Iracundia & crudelitas Alexandri immoderata, qui octingentos captiuorum crucifigit. 217
Iracundiæ maternæ filij succedũt. 333
Iris signum fœderis inter Deũ & Noe fol. 5
Iromus Solomoni ligna promittit, eorumq; vice frumentum petit. 109
Iromi legati ad Solomonem. ibi.
Israelitę possessionibus suis ejecti alio, traducuntur, regno Chuthæis dato. 137
Israelitæ Obela suadente ex tribu Iudæ ac Beniamitica captiuos domum remittunt. 136
Israelitæ ab Ammanitis & Palæstinis oppressi. 67

Israel Propheta populo victoriam pollicetur. 131
Israelitæ copiarum partem in insidiis collocant, & vt impares paulatim pedem referunt. 63
Israelitæ hostes, eorumque idola tollere iubentur. 51
Israelitæ Pascha celebrant, terræ frugibus fruuntur, & deficit Manna. 57
Israelitæ quomodo in terra Chanaan victuri. 51
Israelitæ bellum omittunt. 62
Israelitæ à Chusarthe oppressi. 64
Israelitæ mittũt ad Gabaenos, qui fontes ad supplicium deposcant. 62
Israelitæ à Palæstinis superati. 67
Israelitæ Samueli filiorum iniquitates commemorant, eumque vt regem aliquem declararet, obnixè precantur. 73
Israelitæ in deserto aquæ penuria laborant. 30
Israelitæ petitionis suæ repulsam passi à Roboamo deficiunt. 116
Israelitæ ab Ainatis fusi fugatiq;. 58
Israelitæ Chananæos nõ vno actu deuicerunt. 62
Israelitæ ad montem Sina peruenĩũt. 32
Israelitæ in deserto 40. annis erraturi. 42
Israelitæ sexcentos Beniamitas reuocant. 63
Israelitæ hostium copiis terrentur. 76
Israelitæ incolumes per mare rubrum euadunt, quod Ægyptios inuoluit. 29
Israelitæ absq; Dei mandato & Mosis cum hostibus congredi cogitãt. 43
Israelitæ in deserto coturnicum carnes impetrant. 42
Israelitæ ab Ægyptiorum multitudine ad mare rubrum cinguntur. 28
Israelitæ ex Ægypto discedunt. ibid.
Israelitæ prædam opimam ab Amalecitis reportant. 32
Israelitæ hostes insequuntur, & reges duos Oribum & Zibũ occidunt. 66
Israelitæ in Elym perueniũt, vbi contra Moscn ob cõmeatus penuriam murmur exoritur. 30
Israelitæ Ionathan irato patri eripiũt. 77
Israelitæ traiecto fluuio, altare super ripam Iordanis erigunt. 60
Israelitæ læti certatim ad structuram tabernaculi conferunt. 34
Israelitæ 40. annos Manna sustentati. 31
Israelitæ in Raphidim perueniunt, vbi laborant siti. ibid.
Israelitarum ætatis annorum viginti, & supra vsque ad annum 50. numerus. 38
Israelitarum in acie viginti duo millia cadunt. 63
Israelitarũ iterum decem & octo millia cadunt. ibid.
Israelitarum pœnitentia. 72
Israelitarum Palæstini 4000 trucidant. 70
Israelitis Deus contra Syros victoriam pollicetur. 123
Israelitis Gabaeni sontes nõ tradunt. 62
Israelitas Ægyptij persequuntur. 28
Israeliticum regnum Dauidi iterum offertur. 100
Israelitici populi ab Ægyptiis conclusi anxietas. 29
Ismahel Deus exaudit. 9
Ismahelem cum matre Abraham abiegat. 10
Issæus. 102
Isaac mactandus annum agit vigesimum quintum. 11
Isaac risus. 10
Isaacus peruenit Gerara. 12
Isaac Rebeccam vxorem ducit. ibid.
Isaac mittit venatum Esau. 13
Isaac Abrahamo promissus. 9
Isaaci ad parentem responsio. 11
Iter per saxum coluber dictum. 441
Izates, Monobazo fratri regni successione relicta, moritur. 290
Izates Deum inuocat, qui Dahas & Sacas in Parthicam regionem mittit, iisque Vologesus cum exercitu occurrit. 290

Izates ad Parthos scribit, & vt suum regem reciperent, suadet. 289
Izates Iudæis pecuniam mittit. ibid.
Izates ab Arrabano maximis honoribus & donis affectus. 290
Izates ad Abemerigum Spasini regem missus eius filiam Samachan ducit. 288
Izates ab Helena matre & magnatibus rex creatur, & Monobazũ Rempub. donec frater veniat, administrare iubetur. ibid.
Izates Arrabanum consolatur, eique auxilium pollicetur. 289
Izatæ Eleazarus, vt se circumcideret, persuadet. ibid.

L.

LAban cum Iacobo fœdus sancit. 15
Laban Iacobum persequitur, Deus vero à proposito eum deterret. 14
Labani contra Iacobum accusatio. ibi.
Labani contra Iacobum dolus. 15
Labosordochus. 148
Lacedæmoniorum Regis ad Iudæorũ Pontificem epistola. 171
Lances. 112
Laniena. 293
Latrones. 212
Latrones capti & puniti. 241
Latrones plerunq; ex Ananiæ cognatis quempiam intercipiunt, quem non nisi receptis aliquot è suis, dimittunt. 294
Laus & nomen Iosaphati apud quoscunque. 126
Laus Eleazari. 476
Legatus Regius honorificè exceptus, Iosephi libertatem apud suos prædicat. 169
Legati Hyrcani & Aristobuli ad Scaurum. 199
Legati Syriæ, templi & vrbis muniendæ causam quærentes ad Iudæos missi. 154
Legati inuiolabiles. 221
Legatio Syri ad Achabum. 122
Legari cum militibus ad Iosephum missi. 303
Legati Tiberiadem in suam potestatem redigere conantur. 305
Legatorum Hierosolymitanorum aduersus Iosephũm cõsultatio. 304
Lex septimi cuiusque anni. 41
Legis apud Iudæos exacta obseruatio. 470
Legis liber in tabernaculorũ festo prælegendus.
Legislatorum iniustitia. 52
Leges gentium. 470
Leges graues Iudæorum. ibid.
Leges belli & consuetudines. 469
Leui tribus cultui sacrata. 41
Leuita vxorem in duodecim partes discerptam ad singulas tribus mittit. 40
Leuitica tribus in partes 24. diuiditur. 62
Leuiticæ tribus hominibus Agrippa lineæ stolæ vsum decernit. 105
Leprosi Samaritanis hostiũ castra deserta esse, significant. 295
Legis tabulæ in arca. 128
Lycurgus Lacedæmoniorum legislator. 31
Libertas virtute paratur, & pretiosa res est. 486
Lia Zelpham adducit Iacobo. 280
Liberi ob parentum iniquitatem non puniendi. 14
Libertate seruata, optima sepultura. 54
Libya siue Africa. 445
Libya denominatur Aphrica. 7
Ligna pretiosa Solomoni allata. 11
Linguarum confusio. 114
Linum & lana. 6
Lysanias Barzapharni, vt Antigonum in regnum inducat, Hyrcanumque deponat, persuadet. 52
Lysaniam Cleopatra interficit. 324
Lysias Antiochi filium Regem constituit, eiq; Eupatrois cognomen imponit. 218
Lysias iterum in Iudam mouet, & quinque millia militum amittit. 177
Lysimachus Apollodotum fratrem occidit & Gazam Alexandro tradit. 175
Lysimachus mendacij arguitur. 194
459

Lothus

Lothus cum ſuis ſeruatur. 10
L. Lentulus conſul pro Iudæis ſententiam dicit. 207
Luctus trigenta dies. 53
Lupus Iudæis templum claudit. 447

M.

Machir tertius ex pueris adduci iuberum. 477
Machæræ iniquitas. 327
Machæra multos Iudæos interficit. 213
Macharæum Antiochus arcem dictam nubit. 477
Macedonici milites relictis præſidiis Antiochiam ſeſe recipiunt. 182
Madianitæ Amalecitis locis Iſraelitas magno prælio vincunt. 65
Madianitæ & cõfœderati mutuis vulneribus cadunt. 66
Madianitarum filix ad Hebræorũ caſtra perueniunt. 49
Madianitarum filix Hebræos ad Idololatriam perducunt. ibid.
Madianitarum & confœderatorum centum viginti millia trucidati. 66
Magnus annus. 5
Magna ſeditioſorum multitudo in cloacis deprehenſa. 457
Magedo. 113
Mandatum Dauidis de parcendo filio. 99
Mandatum Dauidis de tranſportanda arca. 92
Mandatum de arca, cæteraque ſacra ſupellectile in templum reponenda. 104
Mandatum regium de ſtatua adoranda. 146
Mandatũ de dimittendis exteris. 157
Mandatum de ſumptibus ad ſtructuram templi præbendis. 155
Mandatum de altari exſtruendo. 103
Manna quid ſignificet. 31
Malichus Antipatro inſidiatur, deierat & eidem reconciliatur. 207
Malchus beneficiorum Antipatri immemor. 322
Malichus Antipatrum veneno necari procurat. 207
Malichus, Hyrcano ſe adiungit. 323
Malichum tribuni Herodis interficiunt. ibid.
Malle expugnata. 176
Manna Iſraelitas Deus cibat. 31
Manaemus Iſraelis rex. 135
Manachaſes. 36
Manahemus regnum futurum prædicit. 229
Manaſſes ſacerdotium, ob exteram, ſi retineat fœminam ab eo remouendus, ſpe maioris boni negligit. 162
Manaſſes vrbem luſtrat, & templum denuo conſecrat. 140
Manaſſes in Babyloniam captus abductus poſtquam reſipuit, regno reſtituitur. 140
Manaſſes voti ſit compos. 152
Manaſſe impietas & crudelitas. 140
Manaſſe mors. 141
Manochi angelus iterum apparet. 68
Manethon Ægypti hiſtoriographus. 451, & 457
Manethonis & Chæremonis hiſtoriæ comparatio. 459
Manethonis figmenti depulſio. 457
Manethonis de Ægyptiorum leproſis fabuloſa. ibid.
Manethonis & Chæremonis hiſtoriæ diſcrepantia. 459
Mar amatorem ſignificat. 30
Marcus Craſſus reliquum templi aurum aufert. 320
Marcus Craſſus in Parthos mouet, pecuniam Hieroſolymis ex templo aufert 202
M. Antoninus Tyriorum Magiſtratibus ſcribit, & vt Hyrcano ac Iudæis regionem, bona, & libertatem ademptam reſtituerent, iubet, ſaluis tamen ſaluandis. 209
Marcus Sexti ſucceſſor in Syria. 207
Marcus Agrippa. 168
M. Antonius Dux. 320
Marcus Sexti ſucceſſor. 322
Mardochæi inſidiatores regis ꝓdit. 158
Mardochæus patruus Eſther Babylone Suſa migrat. ibid.
Mariamme morioſa fœmina. 224
Mariamme ex odio Herodi, quæ Hyrcano auo fecerat, obiicit. 313

Mariamme seſe apud Herodem excusat eique reconciliatur. 218
Mariamme ab Herode accusata, omnium suffragiis damnata in carcerem conijcitur. 224
Mariamme Archelaum dedignata in Demetrij thalamum migrat. 292
Mariamme soror Mosis defuncta. 47
Mariamme. 292
Mariammen & Iosephum Herodes interfici iubet. 333
Mare rubrum finditur. 29
Maris & decem labrorum vsus. 111
Marsyas Agrippæ Tiberij morte nunciat. 269
Marsus Syriæ Præfectus. 285
Marthace Archelai mater moritur. 256
Marsus Claudio, Agrippæ scriberet, vt à munienda vrbe desistat, suadet. 285
Massada. 325
Masadæ situs. 443
Masnaempthes. 36
Massabazanes. ibid.
Mater septem cruciatus antequã cruciaretur, excepit. 479
Mater ambustos filios in pœnas vitro concomitatur. 480
Matris hortatu Ioab fratris benedictionem, anteuertit. 13
Matris ad septem filios ante suppliciũ adhortatio. 480
Matthias, Theophili filius Pontifex. 295
Matthias cum filiis aliisque nonnullis in desertum se confert. 173
Matthias Idolorum cultum extirpat. ibidem
Matthias filios ad pietatem, fortitudinem & concordiam adhortatur. 174
Matthiæ & eius filiorum pietas, & zelus. 173
Matthiæ mors. 174
Matthiæ sacerdotium ademptũ, in cuius locum Iozarus surrogatur. 252
Matthias Romanis sibi sociatis Antiocho bellum infert. 314
Matthiam seditiosi & socios quos Herodes affecerat, supplicio dedent: Herodi caros in vindictam ab Archelao deposcunt, & pontifici sacerdotium abrogari postulant. 254
Maximum Dei lumen nefaria facta non latent. 316
Megasthenes de Nabuchodonosoro. 148
Mela Archelai Cappadocum regis filia. 243
Melchisedeck rex iustus. 9
Memphis in Ægypto. 203
Memphibostus à calumniis Sibæ se purgat. 101
Memphibostus donatus paternis & auitis bonis mensæ Dauidis adhibetur. 94
Menander Historiographus Salomonis & Iromi meminit. 113
Menander de fame tempore Eliæ. 121
Menandri Ephesij testimonium. 453
Mendacij de iuramento depulsio. 465
Mendacij à Possidonio & Apollonio in Iudæos conficti reiectio. 463
Mẽsa aurea põderis talẽti magni. 440
Mensa aurea. 166
Mensa sacri panis. 111
Mensa. 36
Mensuræ. 111
Mensuras & pondera Cain excogitat. 4
Merces. 54
Merces meretricis. 51
Meretricis nuptiæ. 53
Mossenes Amenophis filius. 459
Mesopotamitæ vltrò ad Dauidem deditionem faciunt. 95
Methir. 36
Michæas verus Propheta. 124
Michol Regis seruis, Dauidem ægrotare, persuadet. 81
Michol seſe quod Dauidem eripuerit, excusat. ibid.
Milites sublatis signis ad Claudium tendunt. 284
Milites vnum Imperatorem à senatu creari postulant. 283
Militare sacramentum. 283
Mille Iudæi Herodem accusaturi Tyrum conueniunt, qui partim trucidantur.

cidantur, partim vulnerantur & fugã-
tur. 209
Mille & quingenti sacerdotes Iudæo-
rum decimas accipiunt. 455
Mira Maccabęi victoria, vt post multos
conflictus ne vnus quidem è Iudæis
desideratus est. 176
Mira hostium excæcatio, per fluentis
vmbram facta. 127
Miraculo vaticiniũ confirmatur. 117
Mithridates Antipatrum apud Cæsa-
rem laudat. 203
Mithridates, Orsanes. 202
Mithridates Rex Ponti à Pharnace fi-
lio occisus. 200
Mithridates Pelusiũ proficiscitur, eoq;
Antipatri ope potitur. 321
Mithridates ab vxore vt Anilęum bel-
lo impetat, accensus. 274
Mithridatis de Ægyptijs victoria. 321
Mithridatem Anilæus dimittit. 274
Moabitæ ab Israelitis fusi fugatiq;. 64
Moabitæ & Ammanitę Iosaphato bel-
lum inferunt. 126
Moabitarum Rex filium proprium sa-
crificat. 127
Moabitarum maxima strages. 93
Monobazus Adiabenorum Rex, co-
gnomine Bazeas ex Helena sorore
duos filios Monobazum & Izaten
suscipit. 288
Monumentum Ionathæ. 188
Morbus Alexandræ & Aristobuli co-
natus. 197
Morbus Ezeciæ & vitæ prorogandæ, p
miraculum confirmatio. 140
Mores Persarum. 470
Mori liber, apud Iudæos honor & glo-
ria. 446
Mors quarti fratris. 478
Mors Isaci, & sepultura in Hebrone. 16
Mors Nabuchodonosoris. 147
Mors Abiæ. 119
Mors Iorami. 130
Mors Salomonis. 116
Mors Dauidis & quantum filio ad stru
cturam templi reliquerit. 105
Mors Sedeciæ. 145
Mors Ptolemæi. 185
Mors Neemiæ. 157
Mors Alexandræ. 197
Mors natu maximi fratris. 477
Mors Iosiæ. 142
Mors Balanis, filij item in succedentis
cædes. 120
Mors Apionis. 465
Mors Iosephi. 171
Mors septimi fratris. 479
Mors Alexandri, & bella inter succes-
sores orta. 164
Mos in Rege laudandus. 159
Mos lustrandi populum. 47
Mos Athenienstium. 470
Mos veteribus iurandi. 32
Moses centesimo & vigesimo anno ætatis ablatus. 56
Moses soceri consilium admittit. 33
Moses conscenso Sina monte acceptas à Deo decem præceptorum tabulas ad populum reportat. 33
Moses Deum orat, vt aquam vitiosam potabilem reddat. 30
Moses in Madianitas monet. 49
Moses & Aaron Deo supplicant. 42
Moses populum vt Deo totum se dedat hortatur. 29
Moses natus. 24
Moses in flumen proijcitur. ibid.
Moses aquam effundit humi, quæ vertitur in sanguinem. 26
Moses in Ægyptum ad liberandos Israelitas mittitur. 26
Moses ex Madian in Ægyptum proficiscitur. 27
Moses populum vt animum ad Dei dona ac gratiam vertant hortatur. 31
Moses Dei beneficia populo Israelitico exhibita enumerat. ibid.
Moses opem Dei implorat. ibid.
Moses in Æthiopes mouet. 25
Moses in tabernaculo Deum consulit. 39
Moses Regem iterum Hebræos vt dimittat, hortatur. 27
Moses vnde nominatus. 25
Moses ab Abrahamo septimus. ibi-
Moses Thermuthis Pharaonis filię adoptiuus filius. ibid.
Moses ducem atq; cõsultorem Deum habet. 466

Moſes diuina Prouidentia morti eripitur. 25
Moſes ad Madianam vrbem profugit. 26.
Moſes Raguelis ſacerdotis filiab⁹ fert opem contra paſtores. ibid.
Moſes populum, vt nihil aliud quam victoriam cogitarent, hortatur. 32
Moſes leprolus non fuit. 459
Moſes Iudæis eos qui apud alios purãtur dij propter appellationem ridere ac blaſphemare interdixit. 469
Moſes quoſlibet legiſlatores antiquitate præcedit. 466
Moſis & aliorum legiſlatorum comparatio. ibi.
Moſes Imperator bonus & vates. 56
Moſes virga petram ferit, & larga proſilit vnda. 31
Moſes Iſraelitis Codicem leges ſcripras & inſtituta continentem tradit. 51
Moſes Hebræos iureiurando ad legum cuſtodiam aſtringit. 55
Moſes retro populum ducit in deſertum. 44
Moſes Iſraelitarum idololatriam & voluptatem accuſat. 49
Moſes ab Hebræis in Ægypto except⁹ miracula eis exhibet 27
Moſes Ægypti Regem vt Iſraelitas dimittat, hortatur. ibi.
Moſes à Moy quod Ægyptijs aquam ſignificat, dictus. 459
Moſes vir maximæ autoritatis. 42
Moſes populum numerat. 41
Moſis contra Apollonium & Lyſimachum defenſio. 465
Moſis libri ſacri in templo reperti. 141
Moſis carmen & benedictio. 55
Moſis & Hebræorum contra Æthiopes victoria. 25
Moſis ad Deum precatio. 45
Moſis ad Iſraelitas oratio. 33
Moſis virga in Draconem mutata. 26
Moſis manus alba. ibi.
Moſis ad Idumæos legatio. 46
Moſis virga deuorat Ægyptiorum virgas. 27
Moſis ad Deum precatio. 29
Moſes vniuerſos Iudæos ad legis auditionem congregari præcipit. 464
Moſis ad Corem ſeditioſum oratio. 44
Moſis vita. 466
Moſis ad Sehonem Amorræorum regẽ legatio. 47
Moſis ad populum Iſraeliticum ante obitum oratio. 50
Moſis ad Iſraelitas vt Deo ipſiuſq; mãdatis ſint obedientes adhortatio. 51
Moſis duo filij Gerſo & Eleazarus. 27.
Moſi inſidiantur Ægyptij. 26
Moſi Deus in rubo ardente apparet. ibidem.
Moſen & Iſraelitas miraculis Deus cõuincit, vt ipſius promiſſionibus fidẽ habeant. ibid.
Moſen lapidibus obruendum clamãt. 44.
Moſen Ægyptij exercitus ducem poſtulant. 25
Moſen Pharao propellit. 28
Mulier intemperans & libidini dedita. 218
Multi Iudæi à Romanis deficiunt. 302
Multi Herodi ſeſe adiungunt. 212
Munera Solomoni allata, eiuſq; equitatus. 115
Mutatio nominum vnde orta. 7
Mures Azotiorum vrbem vaſtant. 72
Murmur populi contra Moſen. 42
Mutuum dare ad vſuram Hebræorum nemini licet. 54
Mutuum reddendum. ibid.

N.

NAas Ammanitarum Rex Galadonis iniuſtas conditiones pacis offert. 75
Naamis poſt mariti & filiorum obitũ cum Ruth in patriam redit. 69
Nabal in tantum ſe conijcit mœrorẽ, vt toto corpore ſideratus mortem obiret. 85
Nabalus fatuus. ibid.
Nabali gregib. à Dauide parcitur. ibid.
Nabathea regio. 19
Nabathæi profligati. 202

INDEX.

Nabrodes siue Nemroth. 7
Nabuchodonosorus Babyloniæ Rex contra Ægyptum. 142
Nabulassarus Nabuchodonosoris parens, Babyloniorum & Chaldæorũ Rex. 453
Nabuchodonosor patri in regno succedit. ibid.
Nabuchodonosor visionis oblatæ oblitus, Magos ac vates accersit, eisque mortem ni indicarent, minatur. 146.
Nabuchodonosor regias extruit. 454
Nabuchodonosorus fœdifragus. 143
Nabuchodonosor Tyrum oblidet. 454
Nabuchodonosor rebellãtes imperio subijcit. 453
Nabuchodonosoris successor. ibid.
Nabuchodonosoro Ioacimus tributa persoluit. 142
Nabuchodonosori recepti in vrbẽ sæuitia. 143
Nacebus cum viginti quinq; Arabum exsus. 242
Nadab & Abiu, Aaronis filij combusti. 38.
Nadabus Rex Israelis. 119
Nathan Dauidem propria sententia damnatum, grauiter accusat, eique pœnas denunciat. 96
Naula & cinnyræ. 111
Nauigatio & iter Vespasiani. 436
Nearda Nisibis Babyloniæ vrbes. 272
Neemias concessa potestate, populum ad restituenda mœnia & templum hortatur. 156
Neglectus cultus diuini omnium malorum causa. 117
Nephanus. 102
Nemroth primus Tyrannus turrim Babylonicam exædificat. 6
Nero Imperator. 292
Nero Tyrannus. ibid.
Nebula in templo. 111
Nicolaus Herodem & Archelaum excusat. 258
Nicolaus Syllæum accusat & Herodẽ excusat. 243
Nicolaus historiographus regis Adadi eiusq; cũ Dauide belli meminit. 94
Nicolaus Damascenus ab Herode ad Cæsarem dimissus. 242
Nicolaus coram Agrippa pro Iudæis verba facit. 233
Nicolaus Damascenus de arca Noe. 5
Nicolaus Damascenus. 194
Nicolaus Damascenus accusationem à Rege cœptam persequitur. 256
Nicolaus ea tantum attingit quæ ad Herodis gloriam pertinent, facinora aut alia specie afficta fucat, aut quantum potest occultare studet. 238.
Nicolaũ Herodes qd Romæ amici sentirent de eius filijs interrogat. 245
Nicanor populo nisi Iudã sibi traderẽt, se templum euersurũ minatur. 178
Nicanor hostem dissimulans, dolo Iudam intercipere conatur. ibid.
Nicanorem & copias Iudas in fugam vertit. 179
Nicaule Ægypti & Æthiopiæ Regina ad Solomonem venit. 114
Nigliſar. 148
Nihil fuit antiquis temporibus, quod faceret Iudæis commercium Græcorum. 451
Nisan vel Xanticus, nobis est Aprilis. 4.
Noba sacerdotum oppidum, habitatoribus ad vnum occisis, incẽditur. 83
Noe inebriatur, nudatur, & pro ludibrio habetur, vnde derisorem diris deuouet. 7
Noe egreditur ex arca, mactatis Deo victimis. 5
Noe in aliam regionem migrat. 4
Noe precatur, ne Deus terram iterum inundaret. 5
Noe posteris vt terram colerent Deus mandat. 6
Noe ætas, 950. anni. 5
Nomos, Lex, hoc vocabulum nusquã apud Homerum reperitur. 466
Nomina Regum Ægyptiorum sibi succedentium. 452
Nomina filiorũ Iacobi & explicatio. 14
Nomina regionum & gentium. 6
Norbanus. 279.
Norma magistratus & legislatorum. 2

Nouarum rerum ſtudia Hieroſolymis gliſcunt. 298
Nubes ſuper tabernaculum. 41
Nulla fides, pietaſq; nec in ſocero quidem. 178
Numerus Iudæorum è Babylone profectorum. 153
Numẽ deſerro Saulo ad Dauidẽ cõmigrat, qui prophetare incipit. 79

O.

OBa ſiue Soba. fol. 77
Obades Rex Arabum. 239
Obedas Rex Arabum. 194
Obedias centum Prophetas abſconditos ſuſtentat. 121
Obodæ defuncto Æneas in Arabum regnum ſuccedit. 242
Obodiam Elias Regi aduentum ſuum nunciare iubet. 121
Obedientia erga magiſtratum. 51
Octodecim millia Iudæorum in Syria iugulata, 60000. in Ægypto perempta. 446
Odium filij in patrem proditur. 239
Officium Iudicum. 52
Officia à Dauide diſtributa. 102
Oges Rex cum exercitu trucidatur. 47
Ochozias grauiter prolapſus decumbit, oraculum conſulit, & ab Elia reprehenditur. 126
Ochozias Achabi filius Rex Iſraelitarum. ibid.
Ochozias abſq; liberis decedens, Ioramo fratri ſuccedẽdi locũ facit. 127
Ochoziæ Regis Hieroſolymitani mors & ſepultura. 130
Ochoziæ milites attrahẽdi cauſa miſſi ab igne conſumuntur. 127
Octauius Auguſtus Iulio ſucceſſit. 322
Olda Prophetiſſa à Ioſia cõſulitur. 141
Olimpij Ludi. 237
Omnis beneuolentia iuſque naturæ calumnijs cedit. 316
Omnia Græcorum noua: apud Ægyptios autem atq; Chaldæos & Phœnicas res geſtæ antiquiſſimã habent memoriæ traditionem. 449
Onias Pontifex, Ægypti Regem non ſoluẽdo tributum, ad iram commouet. 169
Onias annuẽte Ptolemæo in Ægypto oppidum & templum condit. 447
Onias Appollonij vitam oratione promeruit. 474
Onias non acquieſcens petitioni Iudæorum lapidatur. 199
Onias Pontificis filius in Ægypto templum Hieroſolymitano ſimile extruit. 178
Onias Pontifex, & Menelaus, à Rege abducitur. ibid.
Onias Iaddi filius Pontifex Hieroſolymis. 163
Onias & poſt eum Simon filius Pontifex. 171
Onias, Pontificis Oniæ filius, in Ægypto templũ ædificare molitur. 138
Onias Pontifex ad Ptolemæum effugit. 314
Oniæ templum in Ægypto extructũ. 447.
Opinionis Lyſimachi depulſio. 460
Opera Dei. 467
Ophin & Phinees cum 30000. cadunt, & arca in hoſtiũ poteſtatem deuenit. 70
Oppida refugij. 50. & 60
Oppida curruum. 115
Oppugnatio Ieruſalem à Dauide ſuſcipitur. 92
Optimates Iudęorum Phaſaelũ & Herodem accuſatum veniunt. 323
Oraculum à Ioanne petitur quod tamen negligitur. 146
Oratio ſerui Abrahami & Rebeccæ. 12
Oratio Solomonis qua primum Deo pro acceptis beneficijs gratias agit, & vt in poſterum eum conſeruet, precatur. 112
Oratio Dauidis in Ieboſthi interfectores acerrima, pœnaq; illis irrogata. 91
Oratio Abrahami ad Iſacum ante mactatum. 11
Ordo caſtrorum cũ tabernaculo. 41
Ordo fabrorum lignariorum in Libano. 109

Ordo cœmentariorum & aliorum operariorum. 109
Ordinis & communium legum amatores manſuetudine atque virtute præſtant. 466
Origo legum Iudaicarum. 471
Origo Legum apud Græcos. 466
Origo nominis omnium rerum. 3
Orodes rex Armeniæ. Antiochus rex Comagenæ 263
Oronna Iebuſæus. 103
Oronna aream Dauidi donat. ibid.
Ornamenta Solomonis regiæ. 113
Orphonas Iebuſæus ciuis Hieroſol. amicus Dauidis. 92
Oſarſiphus poſtea Moſes vocatus. 457
Oſarſiphus Dux Auaris. ibid.
Oſeæ impietas & pœna. 137
Oſſa humana per templum ſparſa. 252
Oza Dei arcæ manum admouens è veſtigio expirat. 93
Ozias vocationem ſuam tranſgreſſus, punitur lepra, ob quam vrbe cedere cogitur. 135
Ozias rex Iudæ. 135
Oziæ expeditio & vrbis per eundem reſtauratio. ibid.
Oziæ diuitiæ & exercitus. ibid.

P.

PAcorus equites Antigono in Iudæam mittit. 209.
Pacorus Parthorũ dux vrbem ingreſſus Phaſaelo, vt legatus iret ad Barzapharnem ſuadet. 210
Pacori dolus & inſidiæ. 324
Palatium Tiberiade ab Herode extructum 299
Palatium Tiberiade incenſum. ibid.
Palæſtina à Phyliſtino nominata. 7
Palæſtini Sauli filiorumq; corpora crucibus affigunt. 88
Palæſtini in Dauidem ſigna mouentes partim occiduntur, partim in fugã vertuntur. 92
Palæſtini ingenti exercitu multis conſociatis Hebræos inuaſerant. ibid.
Palæſtini in Hebræos bellum parant. 86
Palæſtini Hebræorum regionem populantur. 76
Palæſtini terga vertunt. 88
Palæſtini in Iſraelitas ſigna mouẽt. 76
Palæſtinorum triginta millia cæſa. 80
Palæſtinorum fuga. 92
Palæſtinos Ezecias vincit. 137
Panes propoſitionis. 40
Pamphylium mare quomodo Alexãdro ceſſerit dum mouerit in Perſas. 29
Paradiſus. 8
Pharao Hebræos grauioribus operum difficultatibus premit. 27
Pharao Hebræorum maſculos necari edicit. 24
Pharaonis Ægyptiorum regis ſomnium noctu oblatum. 19.
Pharaonis ſomnium de ſeptem bobus ibidem.
Pharaoni prodigia exhibet Moſes. 27
Phaceias. 135
Phariſæi Regi non iurant, propterea mulctati Pheroræ vxor pro eis mulctam perſoluit, ob quod beneficium regnum pollicentur. 248
Phariſæi Alexandræ Reginæ inſinuati paulatim procuratores habentur cunctisq; regijs commodis fruuntur. 317
Phariſæi adminiſtrationis regiæ conſortes, auidi ſunt ſanguinis. 196
Phariſæi aſtuti & arrogantes. 248
Phariſæorum dogma. 261
Phariſæorum in populo licentia. 196
Phariſæorum inuidia & accuſatione temeraria multi boni trucidati. 317
Phraates Parthorum rex, per inſidias à Phraatace filio ſublatus. 262
Phraates interfectus. ibid.
Phaſaelus beneuolentiam Hieroſolymis habitantium erga ſe auget. 322
Phaſaelus ad ſaxum caput frangit. 325
Phaſaelus alliſo ad ſaxum capite vitã abrumpit. 216
Phaſaelus & Herodes Antipatri filij. 321
Phaſaelus Parthum & ciuitatẽ & hoſpitio cum quingentis equitibus recipit. 324
Phaſaelus Felicem ſuperat, Hyrcanoq; ingrati probrum obijcit. 323

Phaſaelus turris & oppidum. 237
Phaſaeli turris. 332
Phaſaeli ciuitas. ibid.
Phaſaeli Republ. forma. 205
Phaſaelo Antigonus pro remedio venenum mittit. 211
Parthi Hieroſolymitanorum bona diripiunt, & Mariſam vrbem euertunt. ibid.
Parthi Herodem quoq; comprehendere cogirant, ipſe verò recognita, ipſorum manibus effugit. 210
Parthi Antigonum regem conſtituũt. 325
Parthi Hyrcano & Phaſaelo inſidias ſtruunt. 210
Parricidium publica vitæ ac naturæ iniuria 251
Plaçidus contra Ioſephum. 303
Plantarum ante quartum annum fructus prohibiti. 52
Paſcha decimaquarta Aprilis dies. 40
Paſcha celebratur. 155
Paſchatis celebratio. 142
Paſſio ſeptem filiorum & matris. 473
Patricidæ. 140
Pauimentum ianuæ, omniaq; alia templi auro illita. 110
Pax nummis redimitur. 135
Pax tempore Ioſaphati. 124
Phœnices & Cadmus Græcarum literarum inuentores. 449
Phœnicum de Iudæorum antiquitate teſtimonium. 454
Præda populo diſtributa. 59
Precatio Ioſaphati in templo Hieroſolymitano pro victoria obtinenda. 126
Precatio Eſdræ pro Leuitis qui duxerant exteras. 156
Præda ex bello capta. 94
Precatio Solomonis ad Deum. 111
Precibus & ſacrificijs Noe Deum propitium reddit. 5
Prædæ diuiſio. 60
Prælium inter Antigoni milites & Ioſephum Herodis fratrem. 326
Prælium inter Abſalomum & Ioabũ. 99
Prælectio legis Moſaicæ. 156
Præfecti & Duces Salomonis. 168
Præmium piorum doctorum. 123
Præmium obedientium legi. 468
Præſagium de Moſe. 24
Pecunia corruptus Iudex. 208
pella diruta. 195
pegmatum fabricatio. 440
pentecoſte. 210
per tribus & familias ſortitio. 75
per 40. dies & 40. noctes in monte Sinai Moſes moratur. 34
peſtilentia Hieroſolymis graſſatur. 224
petra ciuitas Arabiæ. 325
petronius prius de Caij morte literas, quàm de nece ſibi ipſi inferenda accipit. 272
petronius ad Caium ſcribit. 271
petronius Iudæis ſe Caio ſcribere velle pollicetur, eosq; ad agriculturam adhortatur. ibid.
petronium Caius in Syriam mittit, eiq; vt Iudæos eius ſtatuam in templo Dei collocare abnuentes exercitu inuadat mandat. 271
petronio Iudæi Tiberiadẽ occurrunt, ſupplicantes ne ſacratam vrbem vetitis imaginibus pollueret. ibid.
pheroras Herodi, ſe Cypron alterã ipſius filiam ducturum pollicitus, nõ ſtat promiſſis. 238
pheroras Herodis filiam ſibi in coniugium oblatam propter ancillã propriam faſtidit. ibid.
pheroras Herodem, dum illum ardenter amare Glaphyram dicit, vehementer commouet. 239
pheroras Herodi ſe cauſam perturbationũ fuiſſe ingenuè fatetur, & fratri Alexandro reconciliatur. 241
pheroras ac Salome Alexandrũ & Ariſtobulum apud Herodẽ accuſant. 238
pheroras atra veſte inſtructus cum lachrymis ad pedes Herodis accedit, ac veniam petit. 336
pheroras, mediante Archelao Herodis iracundiam mitigat. ibid.
pheroras moritur, & Hieroſolymis ſepelitur. 339
pheroras Salomes hoc eſſe commentum ait, quæ tamen vehemen-

ter negat. 237
pheroras à mulieribus deceptus. 247
pheroras vxorem dimittere recusat. 248
pheroræ Herodis fratri Cæsar tetrarchiam concedit. 229
pheroræ liberti vxorem veneficij accusant. 248
pheroræ coniunx quid cum veneno sit actura, ingenue fatetur. 340
pilatus signa cũ Cæsaris effigie in vrbem infert, quæ dũ populus acriter instat, Cæsaream transfert. 263
pilatus apud Vitellium accusatus Romam mittitur. 264
pilatus inducturus aquas Hierosolyma seditionem concitat. 263
pietas Iothami. 135
pietas Iosaphati. 124
pictores & plastæ Deorum multitudinis autores. 469
pignus. 54
pij Israelitæ redeunt ad Roboamũ. 117
pincernæ somnij explicatio. 18
piorum doctorum in hac vita conditio. 143
pyræus Atheniensis portus. 227
pistoris somnium. 19
pistoris somnij enodatio. ibid.
pythium templum ab Herode extructum. 237
pythonissa Saulum vt mensa apposita vires refoueret, adigit. 87
philippus Herodis filius. 258
philippus, Iacimi filius. [illegible]
philippus ab Antiocho supplicio affectus. 178
philippus Herodis frater vir modestus & amator quietis moritur. 265
philippi, Iacimi filij periculum. 298
philippi ditio Syriæ attributa. 265
philo Iudæorum legatus a Cæsare repulsus causam Deo committit. 270
philostratus. 148
phineis vxor Ioachaben parit & moritur. 71
phineæ ad Rubenitas oratio. 61
phinees Zambriã & Chosbi vno ictu transfigit. 49
phison, siue Ganges. 8
phistion apud Dacos. 268
primus vini potentiam prædicat. 152
primitiæ frugum. 40, & 52
primogenitus ius suum retineat. 53
principes Israelitarum ingentem vim auri, argenti, æris & gemmarum ad templi structuram conferunt. 105
principum tribuum sacrificia & dona. 38
priscorum Vita quamobrem prorogata, nunc non peræquè. 5
polybius Megalopolita de Scopa copiarum Ptolemæi duce. 168
pollio & Sameas Pharisæi apud Herodem in præcipuo honore. 216
pompeius templum oppugnare parat. 208
pompeius Hierosolyma oppugnat. ibidem.
pompeius multas præclaras ciuitates ab imperio Iudæorum liberat. 319
pompeius in Aristobulum mouet. 208
pompeius Romano simul exercitu & Syriorum instructus Aristobulum petit. 318
pompeius in Syriam venit, eiq; Aristobulus insigne donum mittit. 199
pompeius templum ingressus nihil attingit 201
pompeius illos qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. 319
pompeius Hyrcano pontificatum reddit. 201
pompeius vna cum suis comitibus sanctum sanctorum ingreditur. 319
pompeius in vrbem venit, eiq; regia domus traditur: Aristobulus cũ suis in templum concedit. ibid.
pompeius fossamq; vallemq; replet, ac diem septimum obseruat. ibid.
pompeius vrbem qua ex parte facilior esset accessus, explorat. ibid.
pompeius Hierosolyma obsidione cingit. ibid.
pompeius aggeri turres imponit. ibid.
pompeius cum suis in fanum irrumpit. ibid.
pompeij continentia. ibid.
pœna serpentis. 8

Pœna furti iuxta legem Moysis. 230
Pœna talionis. 54
Pœna criminum quæ furore capti Iudæi contra gentiles ausi fuerũt. 445
Pœna vim inferentis virgini. 468
Pœna Solomoni immittenda, ob Deos alienos receptos. 115
Pœna mulieris pro virgine desponsatæ, talis postea non inuenta. 53
Pœnitentia populi. 42
Pontius Pilatus Iudæorum præses. 262
Pontificis aurea corona triplex. 37
Pontificis ornatus. 36
Pontifices apud Iudæos à duobus millibus annis denominati filij à patre conscripti sunt. 450
Pontifices Hierosolymitani. 145
Pontifices in vniuersum octuaginta tres. 295
Pontificum in populo Iudaico numerus & ordo. 294
Progenies Aaron. 295
pontificum cum sacerdotibus dissidium. 293
populus in proseucham conuenit. 305
populus Israeliticus Deum de monte Sinai loquentem audit. 34
populus à Roboamo onerum mitigationem petit. 116
populus in proposito creandi Regem pertinaciter perseuerat. 74
populum Rex dimittit. 112
popedius apud Cæsarem à Timidio delatus. 276
porticus prælta super vallem extructa. 230
porticus ante templum. 110
post diuturnam ac continuam siccitatem repente imber decidit. 271
postremum capitulum contra quorũdam derogationes & maledicta. 456
potentia ad salutem data. 22
potiphparticularis vxor de concubitu Iosephũ solicitat. 18
proceres Hebræorum Hebronem ad Dauidem conueniunt, eumq; Regem declarant. 92
profunditas fundamentorum templi. 110
perfugæ Iudæi in arce ab Antiocho auxilium petunt. 186
progenies filiorum Gomar. 6
progenies filiorum Iauani. ibid.
progenies Chananæorum. 7
prophetia contra Basanem regem. 120
propheta ad Ieroboamum missus per mendacium reducitur. 117
prophetarum oracula veneranda. 125
propositio quam tractandam sumit Iosephus. 450
1. Ptolemæus Lagi. 462
2. ptolemæus philadelphus. ibid.
3. ptolemæus Euergetes. ibid.
4. ptolemæus Philometor. ibid.
5. ptolemæus Physcon in Iudæos grassari desinit. ibid.
ptolemæus oppugnatus ab Hyrcano, sciens plurimum Storgin naturalẽ valere, matrem & germanos, quos captos tenebat, in muris, ni ob oppugnatione desistat, præcipitandos locat. 189
ptolemæus Asiæ regnum sibi oblatum Demetrio tradendum suadet. 185
ptolemæus Philometor Alexandro genero laturus auxilium in Syriam venit. 184
ptolemæus Epiphanes rex Ægypti, in Syriæ Reges mouet. 168
ptolemæus fratres Ioannis vna cum matre occidit. 315
ptolemæus Dorymenis filius Gorgias & Nicanor in Iudæam mouent. 174
ptolemais à Cleopatra obsessa & expugnata. 194
ptolemais vi expugnata. ibid.
ptolemæus Lathurus rex Ægypti à matre Cleopatra è regno electus Ptolemaidensibus auxilio venit. 193
ptolemæus Sepphorim aggreditur. ib.
ptolemæus electus ex Ægypto. 194
ptolemæus Mennæus pecunia mulctatus. 200
ptolemæus Asochim Galilææ oppidũ vi capit. 193
ptolemæus Philadelphus. 2
ptolemæus vt maiorem terrorem Iudæis incutiat, humanas carnes coquere iubet. 193
ptolemæus Herodis militum Dux interfectus.

terfectus. 327
Ptolemæus Præfectus interficitur. 211
Ptolemais à Ptolemæo obſeſſa. 193
Ptolemæi. 114
Ptolemæi erga Hyrcani matrē ac fratres crudelitas. 315
Ptolemæi Epiphanis filij, philometor & phyſcon, 172
Ptolemæi ſumptus & diligentia in tēpli donationem collata. 167
Ptolemæi filius minorem Antigoni filiarum coniugio ſuo copulat, ob eamque cauſam à patre occiditur. 321
Ptolemęo à genero inſidię ſtructæ qua etiam de cauſa filia ab eo abſtracta, Demetrio promittitur. 184
Publius Petronius Dorienſibus, vt eos qui Cæſari ſtatuam poſuerint ſibi mittant, ſcribit. 285
Pueri leges ediſcant. 52
Puerorum conſtantia. 476
Puerperæ leges. 40
Pugna inter Antiochum & Hyrcanum Hieroſolymis in foro commiſſa. fol. 324
Pugna Hieroſolymis inter Antigonum & Herodem. 210
Purificationes corporum. 468
Purificationes in ſacrificijs. 467
Puteus. 54
Phruræa feſta. 161
Pſeudalexander, 259. Romam peruenit. ibid. Cæſari imponere non poteſt. ibid.
Pſeudopropheta ex Ægypto Iudæos in Oliueti monte prodit. 293
Pſeudoprophetæ placentia prædictū. 124.

Q

QVadraginta dies & noctes Moſes ieiunat. 34
Qualis vxor ſacerdoti ducenda. 41
Quando ædificatio templi ſit inceptа. 110
Quando potiſſimum Deus auxilium afferre ſolear. 29
Quando & quomodo iuramentū ſeruandum. 63
Quando Ioſephus volumen hoc conſcripſerit. 296
Quare Tiberius poteſtates ſemel conſtitutas non facile mutauerit. 267
Quare Moſes Iſraelitas non duxerit per Paleſtinam. 28
Quas vrbes Iudæi receperint inhabitandas. 320
Quatuor millia militum à Ioanne ad Ioſephum deficiunt. 308
Quatuor reges trucidati. 59
Quatuor Paradiſi fluuij. 3
Quæ in templo poſita fuerunt. 464
Quę hoſti potiſſimū in militia opponenda. 73
Qui homines immundi. 40
Qui homines ad ſacerdotium euecti. 467
Qui homines Caij necem iniquo animo tulerint. 279
Quid potiſſimum ex huius hiſtorię lectione peti debeat. 2
Quid Græcorum prudētiſſimi de Deo ſapuerunt. 466
Quidam rerum faſtigiū affectant. 283
Quinque reges Sodomitarum. 8
Quinquaginta Iudæorum millia Seleuciæ occiſi. 275
Quirinus Syriæ cenſor. 260
Quirinus vt ciuium facultates percēſeret, & Archelai pecunias in ſuam poteſtatē redigeret in Iudæam venit. 260
Quirinus in Syriā à Cæſare vt iura populis redderet mittitur. 261
Q. Pompeius Conſul cū alijs quibuſdam ad Claudium peruenit. 283
Quintilius Varus Syriæ præfectus. 250
Quintilium Caius torquere iuber, quę nihil fatetur. ſed à Populio muneribus affecto abſoluitur. 276
Quomodo Iacobus cum tota progenie ad filium migrauit. 22
Quomodo Iudæi Iudæam occuparint, & vrbem Hieroſolyma ædificarint. 459
Quando Hieroſolyma expugnata. 215
Quomodo Abrahamo Aſſyrios aggreſſus iam captiuos quam reliqua prædam victor reduxit. 9

Quomodo Moſes populum ex Ægypto in Sina montem eduxit. 30
Quomodo Eſaus & Iacobus Iſaci filij diuiſerunt habitationem, & quod Eſau Idumæa, Iacobo Chananæa contigit. 16
Quomodo Deus Sodomitarũ gentem excidit flagitijs eorum offenſus. 9
Quomodo Imperatores & Magiſtratus colendi. 463
Quomodo è Chętura Abrahamo nupta Trogloditarum gens prouenit. 11
Quomodo Ioſephus Iacobi filiorũ natu minimus propter ſomnia futuræ ſuæ felicitatis prænuncia in fratrum inuidiam incurrit. 16
Quomodo Moſe duce Ægyptum reliquerunt. 28
Quomodo Ioſephus in Ægyptum venditus à fratribus illuſtris ibi factus eſt, & fratres tandem in ſua poteſtate habuit. 17.

R

RAbatha obſidione cingitur. 95
Rachel ex partu moritur. 16
Rachel inſigni forma prædita. 13
Rachel parentis Deos aufert. 14
Rachel Iacobo Balam adducit. ibid.
Rachel exploratores contegit. 57
Raguel Moſi vnã ex filiabus nuptum tradit. 26
Raguel ad Moſen, in deſertum Sinai peruenit. 33
Raguel ſiue Iethro Moſis ſocer ex Iſraelitis iudices deligendos conſulit. ibi.
Rapſaces conuocato Exechia in colloquium, deditionem ſuadet. 139
Ratio affectus domina. 479
Ratio principatum paſſionis obtinet. 473
Ratio peritiſ cultoris officio fungitur. ibi.
Razarus cum Adero hoſtis Salomonis. 115
Rebellio Antiochenſium & vltio ſubſecuta. 185
Recitatio beneficiorum Herodis in filios collatorum. 148
Reconciliatio inter Herodem & filios facta. 318
Rex Arabum Antiochi milites ex improuiſo inuadit. 317
Rex Hieroſolymitarum in Gabaonitas mouet. 58
Rex cognito fratrum Ioſephi aduentu lætatur. 22
Rex & populus iuramento ad Dei cultum aſtringitur. 132
Regis Perſarum mandatum, vt nemo è domeſticis inuocatus eum accederet. 158
Regis erga Iudæos liberalitas. 165
Regis ad ſeptẽ fratres adhortatio. 476
Reges paſtores vocati. 452
Regum Ægyptiorum cum paſtoribus pacta. ibi.
Regia Herodis 443
Regia Ieroboami. 116
Regia ab Iudæis obſeſſa. 256
Regiæ literæ pro Iudæorum incolumitate. 160
Reginæ domus, aliæq; aulæ. 113.
Reginæ callidum contra Antigonum conſilium. 36
Reformatio cultus Dei. 137
Reipublicæ forma Hieroſolymis inſtituta. 155
Religio in Iſraelitico populo renouata. 120
Repetitio præceptorum legis. 468
Res immundæ. 40
Reſponſum diuinum ad Ioſuæ preces. 58
Reſponſum Syris legatis datum. 129
Reſponſio Eleazari ad Ptolom. literas. 166
Reſponſio ad obiectionẽ de Aſini capite. 463
Reſtauratio cultus diuini. 132
Rixæ muliebres. 238
Roboamus pro ſcutis & Clypeis aureis parẽ æreorum numerum facit. 118
Roboamus moritur, eique Abias in regno ſuccedit. ibi.
Roboã apoſtatas vi retracturus à propoſito abſtinere iubetur. 116
Roboami vrbes munitæ. 117

Roboami vxores & liberi. ibi.
Romanus exercitus hybernatum dimissus. 212
Romæ rumor Tiberium esse incolumen spargitur. 269
Romani ex magnis diuitijs non minimam partẽ in ruinis inueniũt. 439
Romani vrbe ac victoria potiũtur. 463
Romani consilij fortitudinem & obstinatum contemptum mortis admirantur. 447
Romani totam funditus eruũt ciuitatem ac templum. 436
Romani cloacas rimantes & sepulcra eruentes, multas opes inueniunt. 435
Romani pugnam expectant. 446
Romani vincunt & Aristobulum cum filio Romam perducunt. 320
Romanorum in Iudæos humanitas. 313
Romanorum gloria minuitur si quantũ pro Hierosolymis desudauerint aliquid derogatur. 311
Romanorũ de Iudæis triumphus. 313
Romanorum notitia sero ad Græcos peruenit. 451
Romanorũ erga Iudæos magnanimitas & modestia. 453
Ruben ad Iosephũ pro se & fratribus depulsio. 20
Ruben noctu venit ad puteum. 17
Ruben fratris necem remoratur. ibi.
Ruben Iosephũ in puteum proijciendum ibiq; necandum suadet. ibi.
Rubenitarum responsio. 61
Rufus & Gratus Herodis exercit' Præfecti in Romanorũ partes se transferunt. 256
Rumor vanus de Herodis morte sparsus. 217
Ruta mirabilis magnitudinis. 440
Ruth socrus suasu ad pedes Bozi cubat. 70
Ruth in Bethlehem proficiscitur. 69

S

SAba regia obsidione cincta. 25
Sabbathum. 3
Sabbathum Iudeorum. 455
Sabbaticus fluuius. 439
Sabachis. 101
Sabinus Herodis pecuniam & regiam occupaturus Hierosolyma peruenit. 255. & 345
Sabinus in corpus adacto ensulo tenus gladio suamet manu optatum interitum quærit. 283
Sabinus cũ Germanis satellitibus Cæsaris interfectores quærit. 279. Asprenas frustatim laceratus. ibi.
Sabinus citius se contrucidaturum, quam passurum vt imperium committatur Claudio ait. 283
Sabini auaritia Hierosolymis ingentem seditionẽ in festo Pentecostes concitat. 256
Sabæus homo seditiosus auertit Israelitas à Dauide. 101
Sacra scriptura liberis à teneris vnguiculis proponenda. 481
Sacerdotes in templo habitant & vinum non bibunt. 456
Sacerdotes arcam Dei, in qua decem Præcepta tabulæ lapideæ inscripta asseruabãtur, in suum locum deponunt. 111
Sacerdotum tribus quatuor, quarum singulæ plus quam 5000. hominum habent. 464
Sacerdotum in peragendis rebus diuinis perseuerantia. 39
Sacerdotum reditus. 46
Sacræ pecuniæ bona pars militum furto disperit. 256
Sacrificiũ pro gratiarum actione. 39
Sacrificium Cain & Abel. 8
Sacrificium mensis Octobris. 89
Sacrificium sponte sua accenditur. 38
Sacrificium si quis sciens peccauit. 89
Sacrificium & precatio Samuelis. 78
Sacrificium Pentecostes. 40
Sacrificia & festiuitas in regni Salomonis confirmatione instituta. 105
Sacrificia pro peccatis per ignorãtiam commissis. 89
Sacrificia. 38
Sadocus & Abiatharus filios ad Dauidem mittunt. 99
Sadoci Pontificis genealogia. 107
Sadducæorum opinio. 261

Salte ciuitas ad orientem Bubostis flu-
minis posita 451
Salome filiã ad effutienda & proden-
da secreta cõiugum colloquia pel-
licit. 239
Salome. 258
Salome & aliæ Herodis filios calum-
nijs apperunt, eosq; parenti infen-
sos reddunt. 230
Salome mortua. 262
Salome male audit & vxores regiæ
malè ei volunt. 239
Salome hæreditario odio Mariammæ
filios prosequitur. 233
Salome & Alexas in circo clausos Iu-
dæos domum dimittunt. 254
Salome, Alexandra cognominata, A-
ristobuli vxor, Alexandrum Immæ-
um regem constituit. 193
Saltis Ægyptios in suam potestatem
redegit. 451
Samæas populum consolatur. 118
Samaritæ ab ædificatione templi Iu-
dæos prohibent. 150
Samaritæ templi ædificationem pro-
mouere volentes reijciuntur. 154
Samaritæ templi ædificationem im-
pedire cogitant. ibid.
Samaritæ Iudæis infensi. 155
Samaritæ templi & vrbis restauratio-
nem impedire conantes magis pro-
mouent. 154
Samaritæ aliquot Galilæos Hierosoly-
ma petentes interficiunt. 290
Samaritani Tirathabæ Garizim occu-
pature conueniũt, quos Pilatus vin-
cit, fundit, ac in fugam compellit.
264
Samaritarum & aliorum ad Camby-
sem scripta de templi ædificatione
auertenda. 150
Sameas e Iudicibus vnus, Hyrcano re-
liquisque iudicibus cædem ab He-
rode imminentem prædicit, cuius
rei veritatem postea euentus cum-
probauit. 205
Samæas propheta Iudæorum impieta-
tem arguit. 118
Samphe & Emmaus cremata. 257
Samson Ascalonitas aliquos trucidat
eius coniunx alteri nubet. 65
Samson Palæstinorum fruges combu-
rit. ibi.
Samson traditus Palæstinis. ibid.
Samson Asini maxilla mille viros in-
terficit. ibid.
Samson fontẽ impetrat precibus. 69
Samson Gazæ portas reuulsas aufert.
ibid.
Samson natus. 68
Samson Palæstinam virginẽ ducit. ibi.
Samson Leonem nudis manibus dis-
cerpit. ibid.
Samson Thamnitis ænigma proponit.
ibid.
Samson sui roboris causam Dalilæ a-
perit, Palæstini oculis orbatum vin-
ctumq; abducunt 69
Samson cum 3000. Palæstinorum mo-
ritur. ibid.
Samson 20 annos regnat. ibid.
Samsonis natiuitate angelus nunciat.
68
Samsonis vxor Thamnitis aperit enig-
ma. ibi.
Samuel Saulo in itinere euentum, vt
ipsius verbis fidem habeat, prædi-
cit. 74
Samuel Saulum ad conuiuium dedu-
cit 74
Samuel Saulum obiurgat. 78
Samuel Regem Saul acculat. 76
Samuel Saulum ex Dei mandato cum
Amalecitis bellum vt gerat commo
nefacit. 77
Samuel Deum Saulo conciliare cona-
tur. 78
Samuel Israelitis incommoda sub re-
gibus ferenda indicat. 74
Samuel innocẽtiam suam populo te-
statam facit. 76
Samuel populo peccata & ingratitu-
dinem exprobrat. 76
Samuel Saulo iram Dei & regni amis-
sionem denunciat. 78
Samuelis de hostibus victoria. 73
Samuelis anima Saulo viso belli cum
Palæstinis euentum prædicit. 68
Samuelis mors & sepultura. 84
Samuelis ad Israelitas oratio. 72

Samuelis

Samuelis ad salutarem Pœnitentiam adhortatio. 73
Samuelis prophetæ de rege Saul ad populum oratio. 74
Samueli DEVS Elis & filiorum pœnam ostendit. 70
Samuelem populi voluntas contristat. 73
Samuelem consolatur Deus. ibi.
Samuelem Deus regem creare iubet. ibidem
Samuelem Anna Helcanæ coniunx genuit. 70
Samuelem Deus Bethlehem Dauidem in regem vt vngat, mittit. 79
Samuelem Deus quem creaturus esset regem certiorem reddit. 74
Samuelem Saulus accedit. ibid.
Sanctuarium. 35
Sanctum sanctorum. ibid.
Salpadis filiæ parentis loco hæreditatem capiunt. 50
Sapientia Abrahami. 8
Sara Abrahamo in thalamum adducit Agar. 9
Saræ obitus Abrahami coniugis. 31
Saramalla Herodis legatus ad Phraatem Parthorum regem. 216
Sareptanæ viduæ, Eliam suscipienti, oleum & farina non deficit. 121
Saturninus & Volumnius Syriæ præsides Herodi Arabes recõciliant. 241
Saturninus eiusq; filij moderatã sententiam proferunt. 244
Saul nomen suum apud omnes Hebræos inclytum reddit. 75
Saul laudatur a populo. ibid.
Saul Ammanitas & Naasen regem occidit. ibid.
Saulus Dauidem in satellitium assumit. 79
Saul recensito milite in tribu Iuda triginta millia inuenit. 78
Saul Amalecitarum vrbes expugnat. ibidem
Saulus Dauidi filiam Melcham, siue Michol collocat. 80
Saul Dauidem tollere cogitat. 81
Saul malignum in Dauidem animum prodit. 82
Saul contra Dauidem proficisci desistit. 86
Saul contra Dei mandatum & Samuelis voluntatem victimas ad altare offert. 76
Saulus è regno ventriloquos ac ariolos eijcit. 86
Saulus Palæstinos cum copijs aduentare audiens ad oraculum Dei confugit. ibid.
Saulus Pythonissam Samuelis animã excitare iubet. ibid.
Saulus Samuelis de necessitate sua conqueritur, eumque consulit. ibid.
Saulus Dauidem in Cilla hærentem obsidere conatur. 84
Saulus cum filijs in Palæstinorum pugna reliquo exercitu fuso fugatoq; cadit. 88
Saulus seipsum interficere molitur, eumque iuuenis Amalecita iuuat. ibidem
Saulus è subditorum conspectu sese subducit. 75
Saul procera statura. ibid.
Saul rex à populo declaratur. ibi.
Saulus asinas amissas quærit. 74
Saul Melcham prius Dauidi nuptam alij elocat. 85
Saulus Dauidem remittit patri. 79
Saulus regnauit annis 38. 88
Saul Iabesitis auxilium promittit. 75
Saul reijcet regiam dignitatem. 74
Saul Dauidem timet. 83
Saulus Abimelecho, quod Dauidem armis atque commeatu instruxerit, exprobrat. ibid.
Saulus in Dauidem spiculum eiaculatur. 81
Saulus Dauidem Palæstinis interficiendum obtrudere dolo conatur. 80
Saul Dauidi filiæ coniugium promittit, si sexcenta Palæstinorum capita afferat. ibid.
Saulus clàm odit Dauidem. ibid.
Saulus Dauidem ex satellite tribunum facit, vt sæpè hostibus obiectum aliquis casus è medio tolleret. ibid.

Saul tria millia sibi & Ionathæ filio satellitum conscribit. 76
Saul Palęstinorum castrum expugnat. ibidem
Saul Agagum Amalecitarum regem capit, & contra Dei mandatum seruat. 78
Saul tumultum esse in castris Palæstinorum certior factus, eos adoritur. 77
Saul se peccasse fatetur, ac veniam precatur. 78
Saulus Samuelem retinere volens, vestimentum eius scindit. 78
Saul Dauidis absentiam sciscitatur, responso Ionathas regis animum cognoscere cupit. 82
Saul per sortes causam irati Dei perquirit. 77
Saul proprium filium mori paratum interficere conatur. 77
Saulus ob subitaneam tristitiam, viribus deficientibus in humum colabitur. 87
Saulus suam malitiam & Dauidis innocentiam agnoscit, eumq; rogat, vt ad regnum euectus ipsius familiam saluam esse pateretur. 84
Saul semper victor. 77
Saulus Dauidem collaudat, vtq; bono esset animo, & ad proprias ædes reuerteretur, hortatur. 86
Saul armatos, qui Dauidem ad se pertrahant, mittit. qui prophetare incipiunt, tandē ipse quoq; eò properans, agere Prophetam incipit. 81
Saulus Dauidem insequitur, cumque circumuentum cōprehendisset, nisi nunciis reuocatus fuisset. 84
Saul Dauidem in Engadenorum agro quærit, speluncam in qua Dauid cū sua cohorte delitescebat, ingreditur. 84
Sauli ad amicos, Duces & tribules oratio, in qua Dauidem accusat. 83
Sauli filia Dauidis amore capitur. 80
Sauli modestia & temperantia in regno suscipiendo. 75
Sauli contra aduersarios lenitas. 75
Sauli contra Ammanitas bellum. ibi.
Sauli edictum, quod Ionathas insciꝰ violat. 77
Saulo Samuel regiam dignitatem annunciat. 74
Saulum Samuel in regem vngit. ibid.
Saulum quidam comitantur, quidam verò contemnunt. 75
Saulum Samuel iterum vngit in Galgala. ibid.
Scabiosos ac leprosos Iudęos iuxta Lysimachi opinionem in pelagus deijciendos, aut in loca deserta exponendos. 459
Scala Iacobi. 23
Scaurus trecentis talentis ab Aristobulo acceptis Hyrcanum, & Arabes regione excedere iubet. 318
Scaurus Cœlesyriæ Præfectus. 201
Scaurus Romanorum dux. 318
Scytharum & Sarmatarum impetus in Romanos. 438
Scythæ. 470
Sebas. 103
Sebaste expugnata, dirura, eiusq; habitatores abducti. 315
Sebasten ciuitatem Aristobulus & Antigonus obsidione cingunt. 315
Sebastum portum Herodes in honorem Cæsaris ædificat. 250
Sedecias à Hieremia petitum consilium, principum metu negligit. 144
Sedecias a pseudoprophetis seductus. 143
Sedecias ab Ægyptiis deficit. ibid.
Sedecias noctu fuga sibi consulens, à Babyloniis capitur. 144
Sedecias rex Iudæ ab aulicis & falsis Prophetis seductus Hieremiam nō audit. 143
Seditio inter Iudæos & Samaritas de templo. 164, & 182
Seditio Hierosolymis cōtra Herodem & Hyrcanum. 324
Seditio contra Mosen propter egestatem & seditiosorum pœna. 41
Seditio in Paschatis festo. 254
Seditio alia contra Mosen. 46
Seditio in vibe Tiberiade. 298

Seditio aduersus Iosephum. 301
Seditio aduersus Mosen. 44
Seditio in populo mortuo Iosepho. 171
Seditio in vrbe inter Aristobuli & Hyrcani socios. 319
Seditio & defectio Tiberiensium. 302
Seditio Alexandriæ inter Iudæos & Græcos. 284
Seditionis Alexandriæ causa. 463
Seditionem Gamala Iosephus concitat. 302
Sedeciæ mors. 145
Sehon Amoræorum rex interfectus. 46
Seleucus Gryphi filius cum Antiocho Cyziceno bellum gerit. 194
Seleucus & Nicanor. 474
Semeis veniam consequitur. 101
Semeis quomodo puniendus. 105
Semeis in Dauidem iniuria. 98
Semei pœna & mors. 107
Semen mulieris (hoc est Christus) conteret caput serpentis. 3
Senacheribi iuramentum & eius violatio. 139
Senatus consultum Rom. de societate & amicitia Iudæorum. 179
Senatus consulta & decreta Iulij Cæsaris de honoribus, priuilegiis, præeminentiis, libertatibus & immunitatibus Iudæorum. 204, & 206
Senatus Claudio suadet vt imperium delatum resignet. 282
Senatus populusque Caij trucidatores quærit. 280
Senex quidam vxorem suam cum septem liberis iugulat, postremò seipsum quoque præcipitat. 213
Seniorum consilium salutare. 116
Sententia in filios Herodis. 337
Septem viri e Sauli progenie ad supplicium Gabaonitis traduntur. 102
Septum circa templum. 111
Septem fratrum ad Antiochum oratio. 476
Septuaginta interpretes. 2, & 462
Sepultura Dauidis splendida. 105
Sepphoris & Tiberias maximę Galilæorum vrbes. 207
Sephoritarum discrimen. 257
Sephoris capta eiusque incolæ sub hasta venditi. 257
Sephoris Galilææ caput. 262
Seron Cœlesyriæ præfectus in Iudam mouens ab eo fugatur. 174
Scenopegiæ festum. 112
Spectacula Cæsareæ celebrata. 436
Seth Adami filius vir optimus. 4
Sæuitia Herodis. 335
Sex. Cæsari Herodes pecuniam numerat, Cœlesyriæ præfectus Hierosolyma inuadit, sed Antigoni patris & Phasaeli fratris hortatu obsidionem soluit. 205
Sex. Cæsar ad Hyrcanum, vt Herodem absolueret, scribit. ibid.
Sex. Cæsar administrator Syriæ. ibid.
Sextus frater acriter increpat Antiochum. 472
Sexti fratris magnanimitas. 472
Sextum Cæsarem Bassus dolo necat. 322
Siba heri falsò accusati opibus potitur. 98
Sibyllæ de Babylonica turri vaticinium. 37
Siclus. 37
Sicarij 294
Sicarij nouæ calamitatis autores. 447
Sicima pascuis porcommoda. 17
Sicimitæ profugi in petra comburuntur. 67
Siccitas diuturna & sterilitas in Iudæa. 226
Sideritis. 87
Signa legis. 58
Significatio tabernaculi fabricæ & sacerdotis ornatus. 37
Silas Agrippæ prioris fortunæ aduersitates in memoriam reuocans, eum offendit vt vinctum in ipsius patriam ad seruandum miserit. 385
Sila Regis satellitum præfectus. 309
Silam Agrippa ex carcere accersit, qui indignationem non dissimulans, in custodia relinquitur. 385

Silonis à Iudæis pecunia corrupti dolus. 326
Syllæus capitis damnatus. 244
Syllæus Arabs cum Salomen in vxorē peteret repulsam patitur. 239
Syllæus Herodem apud Cæsarem accusat. 242
Syllæum Antipater Romæ apud Cæsarem accusat. 248
Simon in cloacam sese demittit, eam suffodit, ac tuto emergere posse sperat. 436
Simon Gioræ filius. 443
Simon Ionathæ frater Bethsuram occupat. 186
Simon Ionathæ frater conuocato in templum populo, se patris ac fratrum vestigia sequuturum pollicetur. 188
Simon Ionathan Absalomi filium Ioppen, vt habitatores inde ejiceret, mittit. ibid.
Simeon & Leui Sicimitas contrucidant. 15
Simon Ionathæ frater Ioppen occupat. 187
Simon Hierosolymorum arcem expugnat. 188
Simon à Romanis capitur. 437
Simon proditor patriæ. 474
Simon legisperitus regem criminatur, qui dum veniam precatur, eidem reconciliatur. 286
Simon satelles Iosephum excitat. 301
Simon obtruncatur. 257
Simonē Iosephus per insidias capit & abducit. 307
Simon Boethi filius in Theophili Pōtificis locum surrogatur. 284
Simon Herodis seruus. 257
Simon insidiis Ptolemæi generi sui captus & interfectus. 315
Simon Gamithi filius Pontifex. 262
Simonis aduersus Iosephum consiliū. 302
Simonem & Ioannem & alios numero septingentos viros Titus ad Italiam portari præcipit. 439
Syri cum Ammanitis in Dauidem mouent. 95
Syros obcæcatos Elisæus in Samariam ducit, eoque suadente Ioramus liberaliter ac splendide contractatos, remittit. 128
Sissara cum suo exercitu trucidatur. 65
Sisares siue Sissara præfectus exercitus. 64
Socrates ciuis Athenienſis. 470
Societas Dauidis & Ioræmi. 92
Sodomitas Deus excæcat. 10
Sodomitarum clades ab Assyriis accepta. 8
Sodomitarum flagitia. 9
Sohemus ab Herode beneficiis ornatus. 214
Sohemus propter Mariammen Herodi suspectus interficitur. ibid.
Sohemus mandata regia effutit. 223
Sol immotus constitit. 59
Solyma postea Hierosolyma vocata. 9
Solomon Chananæorum reliquias tributa pendere cogit. 114
Solomon vtrunq; puerum secari mandat. 108
Solomon ex sermone & gestu mulierum matrem infantis viui agnoscit. 108
Solomon post obitum Dauidis rex Israelis. 107
Solomon ab Iromo fabros & operarios petit. 109
Solomon Tyrio Regi ænigmata quædam explicat. 113
Solomon coniurationum modos, quibus Dæmones fugantur, conscripsit. 109
Solomon sapientiā à Deo petens tantùm, & diuitias consequitur. 108
Solomon populum ad laudes Dei gratiarum actionem & preces hortatur. 112
Solomon Iromo ingentem frumenti, olei & vini numerum mittit. 109
Solomon Reginæ ænigmata cum prudentia explicat. 114
Solomon exteras matrimonio sibi iūgens, seducitur. 115

Solomon

Solomon Ægyptiorum Regis filiam ducit vxorem, regnumque constabilit. 107
Solomon Hierosolymis muros instaurat & turres erigit. 113
Solomon vrbes aliquot condit. ibid.
Solomon Tyro arrincem accersit. 110
Solomon Reginę liberalitatem remunerat. 114
Solomon Dauidi ex Bersabe natus. 96
Solomonis in templi dedicationē sacrificia. 112
Solomonis solium ex ebore factū. 113
Solomonis regia tredecim annis absoluitur. 112
Solomonis tempore pax viget. 109
Solomonis sumptus quotidiani. ibi.
Solomonis currus & equites. ibi.
Solomonis sapientia & prudentia. ibi.
Solomonis templum mense Octobri consecratum. 111
Solomonis victimæ igne cœlesti absumuntur. 112
Solomonis classis. 114
Solomoni Deus promittit bona. 112
Solomoni pleriq; Reges exquisita munera mittunt. 115
Solomoni Deus in somnis oblatus, qp maximè cuperet, eum postulare iubet. 108
Solomoni iuramēto regnum promittitur. 104
Salomen Herodes ad Alexæ coniugiū compellit. 247
Somnium Nabuchodonosori, de quatuor Monarchijs mundi. 147
Somnij Pharaonis enodatio. 19
Sosius Antigonum capit. 329
Sosius in templo coronam aureā Deo consecrat, & ad Antonium proficiscitur. 215
Stola pontificia in castello Antonia deposita. 264
Strabo. 216
Stratonis turris & maritima Cæsarea nominata. 192
Stola pontificia in cuius potestate fuerit. 230
Stolæ Leuitarum. 111
Stirpis Achabi excisio. 132
Stupri pœna. 91
Susacus magnis copijs Iudæam inuadit. 118

T.

TAbernaculum in deserto dedicatum primo die Aprilis, anno secundo exitus ex Ægypto. fol. 38
Tabernaculi & sacerdotum dedicatio. ibid.
Tabernaculi diuisionis significatio. 35
Tabernaculorum festum. 89
Thadamora siue Palmira. 118
Talentum 600. coronati. 470
Tapsensium trucidatio. 135
Tharbis Æthiopum Regis filia Mosis coniugium petit. 25
Tharsus Pauli patria. 6
Thaumastus Caij seruus potu libertatem impetrat. 268
Theatrum & amphitheatrum. 228
Theatrum & Athletica certamina aliaq; spectacula ab Herode instituta. 225
Theatrum. 278
Terra aranda. 52
Terræmotus in Iudæa, quæ circiter 10000 hominum oppressit. 220
Templum Hierosol. obsessum. 177
Templum integro triennio desertum. 175.
Templum, regia, & vrbs spoliata, incensa & diruta. 145
Templum dedicare. 290
Templum ædificare cœptum. 152
Templum in partes duas diuisum. 110
Templum in monte Garizin. 168
Templum quando dedicatum. 154
Templum concedente Ptolemæo, in Ægypto ædificatur. 188
Templi ac porticus descriptio. 464
Templi Hierosolymitani diuitiæ vnde. 202
Templi vasa è Babylone Hierosolymā remissa. 150
Templi pars exterior & ima vrbs capta. 215
Templi ministris Agrippa hymnos sacros canere permittit. 295
Tempus exitus ex Ægypto. 28

Termini terræ non mouendi. 52
Thermuthis Pharaonis filia extrahit ex flumine Mosen. 24
Theophrastus. 454
Thesaurus ad templi structuram congestus. 104
Thesauri diuini custodes Mosis posteri. 105
Tiberius mathematicorũ disciplinis addictior, Galbę Romanorum principatum prædicit. 269
Tiberius Caio Romanũ imperiũ ac Tiberium fratrem commendat. ibid.
Tiberius Alexander Iudææ prępses. 290
Tiberius Isidis sacrificos & Idã in crucem agit, & Mundum in exiliũ ablegat. 264
Tiberij funus. 264
Tiberienses in Iosephum amarulenta dicteria iaciunt. 307
Tiberienses Iosepho bellum inferre cogitant. 307
Tigris. 1
Tigranes. 169
Timotheus iterum copias contrahit, & à Iuda vincitur. 176
Timothei milites victi. ibi.
Tiro vetus Regis miles Herodis sæuitiam execratur. 337
Tiro Herodem alloquitur, & dum immodestè instat à ducibus & militib. in carcerem conijcitur. 245
Tiro cum trecentis ductoribus militũ apud populum accusatus interficitur. ibid.
Tiro à Regis tonsore & proprio filio se Regi insidias struxisse accusatus. ibidem.
Tironem cum filio Herodes comprehendi iubet. 337
Tyriorũ annales & Menander de bello Salmanasaris contra Tyrios. 138
Tyrannides multa mala in ciuitates inuehunt. 280
Titus militibus agit gratias. 435
Titus fortibus militibus præmia pollicetur. 436
Titus militibus prædã largiter distribuit. ibid.
Titus aduentus sui gratulatoria sacra celebrat. 438
Titus per omnes Syriæ ciuitates magnificentissima spectacula celebrat. 439.
Titus Hierosolymæ excidium miseratur. ibid.
Titus Vespasiani natalẽ celebrat. 437
Titi ad Antiochiam aduentus. 439
Titi erga populum misericordia. 311
Tormenta. 476
Thucydides scrupulosissimam sui temporis historiam conscripsit. 449
Turris versus occidentem extructa. 443.
Trabes & parietes auro incrustati. 119
Trachonitæ latrones. 244
Trachonitæ ab Herode deficiẽtes Ducum opera imperata facere coguntur. 236
Trachonitis Herodi donatur à Cæsare. 241
Translatio Bibliorum in Græcam linguam. 167
Translatio Israelitarum. 336
Tres in vrbe Tiberiade factiones. 298
Tres Iudæorum sectę, Pharisęi, Esseni, Sadducæi. 186
Trecenta stadia, nouem milliaria Germanica. 222
Tribus Rubẽ, Gad & dimidia Manassis Amoritidẽ terram expetunt. 50
Tribunal. 118
Tribus Iudæ, quòd insciis Israelitis regem reduxerit, accusatio & excusatio. 101
Triclinium, in quo Herodes cũ conuiuis cænatus fuerat vacuũ sine cuiusque noxa concidit. 214
Tria millia Iudæorum cæsa. 255.345
Tryphon regno Antiochi per dolum potitur. 187
Tryphõ ad regnum euectus naturam suam ostendit. 189
Tryphon fraudulẽter spem fratris redimendi, propositis conditionibus facit Simoni. 188
Tryphonis milites ei infesti, ad Cleopatram Demetrij vxorem deficiũt, quæ Antiocho Sotere coniugium & regnum offert. 189

Tryphō-

Tryphonis cædes. 189
Triumphi magnificentia. 439
Tropæa armis conteſtas imagines ludæi putant. 225

V.

VAlerius Aſiaticus ſe Caij cædis autorem optat. fol. 280
Valerius Gratus Iudæorũ præſes. 262
Valles ingentes, in quibus templum fuit extructum, explentur. 111
Vardane cæſo principatus, Gotarzæ eius fratri committitur. 290
Vologeſus Parthorum Rex. ibid.
Variæ hiſtoriographotũ differentiæ. 1
Varus literas ferentem, iniuſtè ſupplicio tradit. 298
Varus Antipatro dicendi pro ſe poteſtatem facit. 251
Varus Hieroſolyma peruenit, ac legionem obſeſſam liberat. 257
Varus ſeditioſos Hieroſolymis compeſcit. 256
Varus ſeditioſorum duces ad Cæſarẽ mittit. 258
Vari tyrannis & regni cupido. 298
Vardanes poſt patris Artabani obitũ Romanos bello impetere cogitat, id quod Izates diſſuadet. 290
Vas aheneum mare appellatum. 110
Vaticinium de exercitu à Babylonico ducendo & reliquijs Iudæorum in captiuitatem abducendis. 146
Vaticinium de excidio Niniuæ. 136
Vaticinium de captiuitate Babylonica & inde liberatione. 143
Vaticinium de Adadi morte & regno Azaeli tradendo. 128
Vaticinium de Iudæorum pœna. 141
Vaticinium Hyrcani de filijs. 192
Vaticiniũ contra altare in Bethel. 117
Vectigalia Cœleſyrię Ioſepho addicũtur. 170
Venenum capitis damnato ad bibendum datum ſine mora eum necat. 251.342.
Venenum. 54
Ventidius Romani militis dux pecuniis aufert Antigono. 326
Ventidius Silonem cõtra Parthos accerſit. 213
Ventidius cæſo in pugna Pacoro Parthos profligat. ibi.
Veranium & Broccũ Senatus ad Claudium mittit, qui eum non per violentiam imperium eſſe affectandũ doceant. 282
Verbum Dei nunquam ſine omni fructu. 137
Verbum Dei ad Iacobum. 13
Verborum Manethonis repetitio. 458
Veritas oraculorum diuinorum. 128. 130.141.
Veritas hiſtoriæ Ioſephi. 109
Vertex fœcundus, omniq́ue planitie mollior. 442
Veſpaſianus Paci tẽplum ædificat. 440
Veſpaſianus & Agrippa Tyrum perueniunt. 309
Veſpaſiano Romani obuiam proceduut. 438
Veſtes triumphales Veſpaſiani & Titi. 439.
Veſtes ſacerdotales. 111
Viatores à pomis maturis non arcendi. 58
Viæ circa Hieroſolyma ſilice ſtratæ. 115.
Via per Iudæã exercitui Ægyptio clauſa vi aperitur. 142
Victima cœleſti flamma abſumpta, auxilij diuini indicium. 72
Victoria Alexandri à Dario reportata. 162.
Victoria rationis. 476
Victoria Deo tribuenda. 65
Victoria Achabi à Syris reportata. 123
Virgo conſtuprata. 58
Vires regni Iſraelitici fractæ, & à Deo reſtauratæ. 138
Virtus animæ. 445
Virtus militum Dauidis, Ioabi præſertim. 92
Violatio fidei & vltio eã ſubſecuta. 199
Vitelli⁹ in locũ Ioſep. Caiaphę Põtificit Ionathã Anani filiũ ſurrogat. 264
Vitellius Hieroſolyma peruenit, & à Ionatha in fratrem eius Pontificatũ transfert. 265

Vitellius

Vitellius Hierosolyma peruenit, Iudæis vectigal remittit, eiſq; ſtolam ſacerdotalem reddit. 264
Vitellius cũ Artabano fœdus facit. 265
Vites plantandæ. 52
Vitulæ Ieroboami cur factæ. 116
Viua pij principis imago. 141
Vologesum Parthorum Regem proceres, vt Izatem interficiat, rogãt. 290
Volumnius & alij Herodis filios capite plectendos esse pronunciãt. 245
Vonones Parthorum Rex ab Artabano pulsus. 262
Vonones Syllæo Syriæ Præfecto ſeſe tradit. 263
Vota & prandium ante triumphũ. 439
Vltima verba Eleazari in igne. 476
Vltio diuina in Ethnicos ſacra Biblia tractantes. 167
Vna naſcendi & moriendi omnibus ratio. 479
Vnguentum ſanctum. 38
Vrbs Roma ſumma cum alacritate & claritate Veſpaſianum ſuſcepit. 438
Vrbes Iudæis ademptæ. 201
Vrias cum quibuſdam aſſultũ ad mœnia faciens, à ſuis, vt mandatum illis erat, cùm Ammanitæ erumperent, deſeritur. 95
Vrias cum aliquot alijs occũbit, quod mox regi p nunciũ ſignificatur. ibi.
Vxores Elæu. 13

X.

Xanticus Macedonibus eſt Aprilis. fol. 28.
Xerxes Rex Perſiæ. 155
Xerxes Iudæis fauet. ibid.

Z.

Zacharias lapidatur. fol. 138
Zambrias. 49
Zambris aduerſus Moſen oratio. ibid.
Zamares ſeipſum concremat. 120
Zelotæ. 443
Zenodorus miſerè perit. 228
Zenodorus ex raptu viuit. ibid.
Zipheni rurſum Dauidem in eorum eſſe regione Saulo renunciant. 85
Zipheni Saulum Dauidem in agro ſuo morari certiorem faciunt. 84
Zoilus Stratonis turris & Doræ Tyrannus. 193
Zoilus & Gazæi à Ptolemæo contra Iudæos auxilium petunt. ibid.
Zoilus captus. ibid.
Zorobabel ex oratione ſua laudem & munera præclara conſequitur. 153
Zorobabel tertius ſatelles mulierum vim præpollentem primum oſtendens, mox veritati, vt infractæ palmam attribuit. 152
Zorobabel. ibid.

FINIS INDICIS.

IMPRESSVM FRANCOFVRTI
AD MOENVM PER PETRVM FA-
BRICIVM, IMPENSIS SIGIS-
mundi Feyerabendij.

M. D. LXXXVIII.